

Bibliothek der Sprachenkunde

Praktyczna gramatyka
języka niemieckiego

Ułożył

W. Szczawiński

Wydanie siódme

A. Hartleben's Verlag

811
Szezawiński
Praktyczna

62996

A. Hartleben's
Bibliothek der
Sprachenkunde.

78. Teil:
Lehrbuch der deutschen Sprache
für Polen.

Siebente Auflage.

Von
W. Szczawiński.

A. Hartleben's Verlag. Wien und Leipzig.

Praktyczna gramatyka
języka niemieckiego

z licznymi ćwiczeniami
w deklinacjach, konjugacjach i rozmowie.

Ułożył

W. Szczawiński.

Wydanie siódme.

Wien und Leipzig.
A. Hartleben's Verlag.

(Alle Rechte vorbehalten.)

Przedmowa.

Wydawca tak zwanej „Biblioteki językowej“, zachęcony coraz większym jej rozpowszechnieniem, czuł się spowodowanym wzbogacić ją wydaniem: Praktycznej gramatyki języka niemieckiego dla Polaków. Język każdego narodu jest odpromieniem jego świadomości i według języka cenimy jego oświatę. — Znając więc język tego lub owego narodu, możemy wniknąć w ducha narodu i użytkować z zasobu jego umiejętności. Przy teraźniejszych nader ożywionych politycznych i handlowych stosunkach narodów między sobą znajomość języków staje się niezbędną potrzebnością.

Gramatyka niniejsza ułożona o ile możliwie w sposób praktyczny, uwzględniając nie tylko gramatyczne prawidła, bez których nauka języka, jeżeli ma być gruntowną, obejść się nie może, lecz także metodę rozmówczą.

Treść rozmów zastosowana do różnych okoliczności życia codziennego. W rozmowach składnia polska często zastosowana do niemieckiej, ażeby ułatwić naukę języka niemieckiego, wskutek czego czystość polskiego języka miejscami ucierpiała, chociaż prawie wszędzie wskazano, jak to lub owo zdanie powinno brzmieć w języku polskim.

Autor.

803.0-5

811.112.2'36 (07)

Spis rzeczy.

1. Wstęp. — Niemieckie głoski	Seite	1
2. Brzmienie niemieckich głosek		2
3. O akcencie		6
Pierwsza lekcya. Części mowy. O oznaczonym i nieoznaczonym rodzajniku. O „ <i>ijt</i> “. Przymiotnik jako orzeczenie. Złożone rzeczowniki. Pierwsze ćwiczenie		6
Druga lekcya. O określającym przymiotniku w połączeniu z oznaczonym i nieoznaczonym rodzajnikiem. Stopniowanie przymiotników. O przymiotnikach, przemieniających głoskę <i>a</i> , <i>o</i> , <i>u</i> . Przymiotnik jako przysłówek. O stopniowaniu przymiotników jako okreśników. Drugie ćwiczenie		9
Trzecia lekcya. O zaimku. Osobowy zaimek i jego odmiana (deklinacya). O odmianie (konjugacyi) czasownika. O słabej konjugacyi czasownika w czasie teraźniejszym oznajmującego trybu. O czasownikach, rządzących drugim przypadkiem. Odmiana zwrotnego zaimka. O czasownikach z zwrotnym zaimkiem. Trzecie ćwiczenie		14
Czwarta lekcya. Deklinacya rzeczownika. Deklinacya oznaczonego i nieoznaczonego rodzajnika. Słaba deklinacya rzeczownika. Czwarte ćwiczenie		19
Piąta lekcya. Słaba deklinacya rzeczownika. (Ciąg dalszy.) O słabej konjugacyi czasownika. Piąte ćwiczenie		25
Szósta lekcya. O mocnej deklinacyi rzeczownika. Pierwszy oddział. Wskazujący zaimek. Szóste ćwiczenie		31
Siódma lekcya. O mocnej deklinacyi rzeczownika. (Ciąg dalszy.) Drugi oddział. O pytajnym i nieoznaczonym zaimku i jego deklinacyi. Siódme ćwiczenie		35
Ósma lekcya. O mocnej deklinacyi rzeczownika. Trzeci oddział. Ósme ćwiczenie		40
Dziewiąta lekcya. O posiadającym zaimku i jego deklinacyi. Dziewiąte ćwiczenie		45
Dziesiąta lekcya. O mieszanej deklinacyi rzeczownika. Dziesiąte ćwiczenie		49
Jedynasta lekcya. O słabej, mocnej i mieszanej deklinacyi przymiotnika. Jedynaste ćwiczenie		52
Dwunasta lekcya. O nieprawidłowym czasowniku. Konjugacya nieprawidłowego czasownika <i>haben</i> — mieć. Dwunaste ćwiczenie		58
Trzynasta lekcya. Konjugacya nieprawidłowego czasownika <i>sein</i> — być. Trzynaste ćwiczenie		63

Czternasta lekcya. Konjugacya nieprawidłowego czasownika <i>werden</i> — zostać. Czternaste ćwiczenie	Seite	67
Piętnasta lekcya. O konjugacyi imion własnych. Piętnaste ćwiczenie		70
Szesnasta lekcya. O przyimku. Przyimki, rządzące drugim przypadkiem. Przyimki, rządzące trzecim przypadkiem. Szesnaste ćwiczenie		74
Siedmnasta lekcya. Przyimki, rządzące czwartym przypadkiem. Przyimki, rządzące trzecim i czwartym przypadkiem. Siedemnaste ćwiczenie		79
Ośmnasta lekcya. O deklinacyi cudzych imion. Osiemnaste ćwiczenie		83
Dziewiętnasta lekcya. Liczebnik. Liczby główne. Dziewiętnaste ćwiczenie		87
Dwudziesta lekcya. O złożonych czasownikach. O oddzieleniu przyrostków od czasownika. Dwudzieste ćwiczenie		93
Dwudziesta pierwsza lekcya. Porządkowe i inne liczebniki. Dwudzieste pierwsze ćwiczenie		98
Dwudziesta druga lekcya. Konjugacya nieprawidłowych czasowników <i>dürfen</i> , <i>fönnen</i> , <i>mögen</i> , <i>müssen</i> . Dwudzieste drugie ćwiczenie		102
Dwudziesta trzecia lekcya. Konjugacya nieprawidłowych czasowników <i>fallen</i> , <i>wollen</i> , <i>wissen</i> . Dwudzieste trzecie ćwiczenie		108
Dwudziesta czwarta lekcya. Rzeczowniki dwojakiego rodzaju bez zmiany znaczenia. Rzeczowniki w pełnej i skróconej formie bez zmiany znaczenia. Rzeczowniki w pełnej i skróconej formie, różnorodne z niezmiennym znaczeniem. Rzeczowniki używane tylko w liczbie mnogiej. Rzeczowniki z dwojakim znaczeniem i dwojakimi zakończeniami w liczbie mnogiej. Dwudzieste czwarte ćwiczenie		113
Dwudziesta piąta lekcya. Konjugacya nieprawidłowych czasowników <i>stehen</i> , <i>gehen</i> , <i>tun</i> . Dwudzieste piąte ćwiczenie		117
Dwudziesta szósta lekcya. Konjugacya nieprawidłowych czasowników <i>bringen</i> , <i>denken</i> , <i>helfen</i> . Dwudzieste szóste ćwiczenie		122
Dwudziesta siódma lekcya. Rzeczowniki z jednakiem zakończeniem, używane w różnych rodzajach z różnym znaczeniem. Dwudzieste siódme ćwiczenie		127
Dwudziesta ósma lekcya. Mocna konjugacya czasownika. Dwa czasowniki w mocnej konjugacyi. Dwudzieste ósme ćwiczenie		130
Dwudziesta dziewiąta lekcya. Pierwszy oddział czasowników mocnej konjugacyi. (Ciąg dalszy.) Drugi oddział czasowników mocnej konjugacyi. Dwudzieste dziewiąte ćwiczenie		137

Trzydziesta lekcya. Trzeci oddział czasowników mocnej konjugacyi. Trzydzieste ćwiczenie	141
Trzydziesta pierwsza lekcya. Czwarty i piąty oddział czasowników mocnej konjugacyi. Przymiotniki rządzące, drugim, trzecim i czwartym przypadkiem. Przymiotniki w połączeniu z przyimkami. Szósty oddział czasowników mocnej konjugacyi. Trzydzieste pierwsze ćwiczenie. . .	149
Trzydziesta druga lekcya. Siódmy oddział czasowników mocnej konjugacyi. Mieszana konjugacya czasowników. Bierna forma czasowników. Czasowniki rządzące drugim przypadkiem i czasowniki rządzące dwoma przypadkami: drugim i czwartym. Czasowniki w połączeniu z przyimkami. Trzydzieste drugie ćwiczenie	153
Dodatek. O budowie zdania. O oznaczeniu rodzaju rzeczowników. O czasach i trybach czasownika. Rozmowy, opowiadania i listy	154

Wstęp.

Niemieckie zgłoski i litery.

Niemiecki język ma dwadzieścia sześć liter, a mianowicie:

Wielkie litery		Małe litery		Nazwa liter	Brzmienie zgłosek
drukowane	pisane	drukowane	pisane		
A	<i>A</i>	a	<i>a</i>	a	a
B	<i>B</i>	b	<i>b</i>	by	b
C	<i>C</i>	c	<i>c</i>	cy	c
D	<i>D</i>	d	<i>d</i>	dy	d
E	<i>E</i>	e	<i>e</i>	e, y	e, y
F	<i>F</i>	f	<i>f</i>	yf	f
G	<i>G</i>	g	<i>g</i>	ge	g
H	<i>H</i>	h	<i>h</i>	ha	h
I	<i>I</i>	i	<i>i</i>	i	i
J	<i>J</i>	i	<i>j</i>	jot, je	j
K	<i>K</i>	k	<i>k</i>	ka	k
L	<i>L</i>	l	<i>l</i>	yl	l
M	<i>M</i>	m	<i>m</i>	ym	m
N	<i>N</i>	n	<i>n</i>	yn	n

Wielkie litery		Małe litery		Nazwa liter	Brzmienie zgłosek
drukowane	pisane	drukowane	pisane		
o	o	o	o	o	o
p	p	p	p	py	p
q	q	q	q	ku	k
r	r	r	r	er	r
s	s	s, s, ß	s, s, ß	ys	z, s
t	t	t	t	ty	t
u	u	u	u	u	u
v	v	v	v	fau	f
w	w	w	w	wy	w
x	x	x	x	iks	ks
y	y	y	y	ypsilon	i
z	z	z	z	cyt	c

Większa część niemieckich zgłosek brzmi zupełnie tak, jak polskie. — W następnym oddziale będzie mowa o zgłoskach, których brzmienie różni się od odpowiednich polskich zgłosek. Niemieckie książki i dzienniki drukują się niemieckimi i łacińskimi trzcionkami.

O podziale niemieckich zgłosek.

Jak w polskim języku, tak i w niemieckim zgłoski rozdzielają się na samogłoski i spółgłoski. Samogłoski są pojedyncze i złożone czyli dwugłoski. Spółgłoski rozdzielają się także na pojedyncze i złożone.

I. Samogłoski.

1. Pojedyncze samogłoski wymawiają się w języku niemieckim podobnie jak w polskim. Zapamiętać jednak należy, że *in*ie miękkie czy poprzedniej spółgłoski, jak w polskim, n. p.: *nimmer* nigdy, czyta się *nimmer*, nie *n'immer*; *sieben* siedem cz. *zibyn*, nie *z'ibyn*, *Dirne* dziewczka cz. *dirny*, nie *d'irny*, *Zimmer* pokój cz. *cimmer*, nie *c'immer*.

2. Niemieckie *e* odpowiada najlepiej polskiemu *y*, tylko przed *r* brzmi jak *e*. N. p.: *nehmen* brzmi *nymyn*, *er* — *er*; po *i* litera *e* się nie wymawia; służy ona po w zdłużeniu *i*. N. p.: *Dieb* złodziej, czytaj *diib*, *Reib* pieśń czytaj *liid* i t. d. Na końcu słowa przed *n* litera *e* zanika. N. p.: brzmi *bringen* przynieść, jak *bringn*, *Enten* kaczkę, jak *yntn*, *nehmen* brać, jak *nymn*.

3. Następujące samogłoski z dwiema kreskami w górze mają odmienne brzmienie: *ü* wymawia się jak *e* z przedłużeniem lub *y*, *ö* wymawia się jak *y* z przedłużeniem (jak francuskie *oeu*, usta do **o**, język do **i**), *ü* wymawia się jak *i* z przedłużeniem (jak francuskie *u*, usta do **u**, język do **i**). N. p.: *Münnner* (mynner) mężczyźni, *Lüne* (lywy) lwy, *Rübe* (riby) rzepa.

4. *h* czyta się jak **i**: *Zylinder* cylinder, czytaj *cilinder*.

II. Dwugłoski brzmią:

ei jak polskie **aj**. N. p.: *reit* czysty, czytaj: *rajn*, *Reib* ciało, czytaj: *lajb*, *Reine* twoja, czytaj: *dajny* i t. d.
eu, äu, jak polskie **oj**. N. p.: *neun* dziewięć, czytaj: *nojn*, *Mäuse* myszy, czytaj: *mojzy*, *deutsd* niemiecki, czytaj: *dojcz* i t. d.
ai, oi, ui jak polskie **aj, oj, uj**.

III. Spółgłoski.

Niektóre spółgłoski mają odmienne brzmienie od polskich i wymawiają się w sposób następujący:

G wymawia się jak **g** i **k**. Jak **g** wymawia się ono na początku słowa, a na końcu słowa jak **k**. N. p.: *Glas* szkło, *Garten* ogród, *Gift* trucizna, *gut* dobry, *Veitrag* ilość, *Schlag* uderzenie. W połączeniu ze zgłoską **n** na końcu słowa nie wymawia się, a przechodzi w nosowe brzmienie. N. p.: *Gang* chód, *Gejang* śpiew, *Übung* ćwiczenie.

S w środku i na końcu słowa nie słychać; Służy ono tylko dla przedłużenia poprzedniej lub następnej zgłoski, lub całej zgłoski. N. p.: *Lohn* zapłata, *Ruh* krowa, *Sohn* syn (*lön, kü, zön*).

D w połączeniu z samogłoską **u** wymawia się jak **kw**. N. p.: *Qual* męka, *Quelle* źródło (*kwal, kwylly*).

S wymawia się jak **z**. N. p.: *Seele* dusza (*z'yly*), *Sand* piasek (*zand*), *Same* siemie (*zamy*). *St* i *Sy* wymawia się na początku słowa jak **sz**, **szp**. N. p.: *Stein* kamień, *Stoek* kij, *Spiel* gra, *Sprache* mowa (*sztajn, sztok, szpil*). Na końcu słów czyta się jak **s**, n. p.: *Glas* szkło (*glas*).

B wymawia się jak **f**. N. p.: *Veilchen* fiołek (*failchn*), *Vater* ojciec (*fater*), *Vaterland* ojczyzna (*faterland*), *Vernunft* rozum (*fernunft*).

W słowach pochodzących od cudzych języków wymawia się jak w. N. p.: Baje waza (wazy), Vanille wanilia, Bampyr wampir, Salute waluta, Basall wasal.

B wymawia się jak c. N. p.: Zeit czas (cajt), Bahn żab (cān), Zunge język (cungy), Zahl liczba (cāl).

P brzmi pośrednio między polskiem l i ł.

Złożone spółgłoski wymawia ją się:

Ch jak ch. N. p.: China Chiny. W cudzych słowach wymawia się jak k lub sz. N. p.: Chronik kronika (kronik), Charakter charakter (karakter), Chokolade szokolada (szokolady).

č wymawia się jak k. N. p.: Zueč cel (cwyk).

Sch wymawia się jak sz. N. p.: Schatz skarb (szac), Schiff okręt (sziff), Schutt rumowisko (szutt).

š, ſ wymawia się jak s. N. p.: Spaß żart (szpas), Fluß rzeka (flus), Haß nienawiść (has), essen jeść (ysn).

š wymawia się jak c. N. p.: Schutz ochrona (szuc).

Wszystkie rzeczowniki piszą się w niemieckim języku przez wielką literę.

Leseübung. — Ćwiczenie w czytaniu.

Es irrt der Mensch, so lange er lebt. Morgenstunde hat Gold im Munde. Ein reines Gewissen ist ein gutes Ruhefissen. Eine Hand wäscht die andere. Früh krümmt sich, was ein Häkchen werden will. Viele Hunde sind des Hasen Tod. Rom wurde nicht in einem Tage gebaut. Wer wagt, der gewinnt. Glück und Glas, wie leicht bricht das! Der Apfel fällt nicht weit vom Stamme. Nach Regen kommt Sonnenschein. Wer auf Gott vertraut, hat fest gebaut. Mit dem Hute in der Hand kommt man durch das ganze Land. Zeit ist Geld. Ein kleiner Mann, ein großes Pferd, ein kurzer Arm, ein langes Schwert muß eines dem andern helfen.

Schreibübung. — Ćwiczenie w pisanii.

Der Apfel fällt nicht weit vom Stamm. — Frühling bringt Rosen. — Morgenstunden süßes Gold im Munde.

— *Sie mit Mühe! — Der Mensch
irrt und Gott lacht. — Rom magt,
der gewinnet. — Ein gutes Gewissen ist
das beste Ruhefissen. — Frühling magt
süßes Gold im Munde. — Mit dem Hute in
der Hand kommt man durch das ganze
Land. — Glück und Glas, wie leicht
bricht das! — Man soll den Tag nicht
vor dem Abend loben. — Allen Anfang
ist schwer. — Ein in der brennt, so
wirst du lügen. — Ein gewinnet, so
gewinnet. — Ein gutes Gewissen ist
das beste Ruhefissen. — Frühling magt
süßes Gold im Munde. — Ein in Arbeit, so der Lohn; ein
der Lohn, so der Gewinn. — Ein
Menschens Willen ist sein Himmelreich.*

O akcencie.

W niemieckim języku akcent może spoczywać na każdej zgłosce słowa; n. p.: der Ver-lust strata, die Spie-le-rei gra, der Ger-me-lin sobol, die Bi-bli-o-othek biblioteka, Uni-versi-tät uniwersytet, die Gä-be dar, die Gä-bel widelec, das Er-fig-nis zdarzenie, die Mä-ßig-keit umiarkowanie, die Ver-gés-slich-keit niepamiętanie, die Un-mä-ßig-keit niemierność, die Un-banf-bar-keit niewdzięczność.

Główna reguła akcentu w niemieckim języku brzmi: akcent spoczywa na zgłosce rdzennej. — N. p.: gé-ben dawać, gé-bet den Kin-dern Brot dajcie dzieciom chleba, bé-ten modlić się, das Gr-bét der Kin-der ist Gott an-ge-nehm. Modlitwa dzieci przyjemna Bogu. Słowa zakończone na **ei** mają akcent na ostatniej zgłosce; n. p.: Ab-ti abatastwo, Bä-cke-rei piekarnia; słowa, złożone z **un**, mają akcent na tem un; n. p.: Undant niewdzięczność, ungehener okropnie. To samo odnosi się do złożów z przyimkami § § 6 a t. d. W niemieckim języku akcent nie doznaje zwykle zmiany podczas deklinacji lub konjugacji słów.

Erste Lektion. — Pierwsza lekcya.

Uczeń powinien dobrze zapamiętać sobie wszystkie niemieckie słowa, na które napotyka.

§ 1. W niemieckim języku rozróżniamy dziesięć części mowy

1. rodzajnik, das Geschlechtswort oder der Artikel.
2. rzeczownik, das Hauptwort oder das Substantiv.
3. zaimek, das Fürwort oder das Pronomen.
4. przymiotnik, das Eigenschaftswort oder das Adjektiv.
5. liczebnik, das Zahlwort oder das Numerale.
6. czasownik, das Zeitwort oder das Verbum.
7. przyimek, das Vorwort oder die Präposition.
8. przysłówek, das Umstandswort oder das Adverb.
9. spójnik, das Bindewort oder die Konjunktion.
10. wykrzyknik, das Empfindungswort oder die Interjektion.

§ 2. Rodzajnik jest określony — der, die, das, i nieokreślony — ein, eine, ein.

§ 3. Rzeczowniki w niemieckim języku, tak samo jak w polskim są trojakiiego rodzaju: męskiego, żeńskiego i nijakiego. Rzeczowniki używają się zwykle z określonym lub nieokreślonym rodzajnikiem, który oznacza rodzaj rzeczownika. Przed rzeczownikami rodzaju męskiego stoi der lub ein, przed rzeczownikami żeńskiego rodzaju die albo eine, a przed rzeczownikami rodzaju nijakiego das albo ein. Rodzaj rzeczowników w niemieckim języku zgadza się często z rodzajem rzeczowników w polskim języku, ale nie zawsze. Najlepiej można to poznać w ćwiczeniach. Ważniejsze reguły, dotyczące się określenia rodzaju, znajdują się w „Dodatku“.

der Tisch } stół ein Tisch }	die Tür } drzwi eine Tür }	das Zimmer } pokój ein Zimmer }
Was ist das? Das ist ein Tisch.	Co jest to? To jest stół.	To jest pokój.
Das ist eine Tür.	Das ist ein Zimmer.	Jakie jest okno?
Wie ist das Fenster?	Das Fenster ist breit.	Okno jest szerokie.
Die Tür ist breit.	Der Tisch ist breit.	Drzwi są szerokie.
Was ist jenes? — Jenes ist ein Kasten.	Was ist jenes? — Jenes ist ein Kasten.	Stół jest szeroki.
Der Kasten, das Bett.	Wie ist das Bett? — Das Bett ist niedrig und lang.	Co jest tamto? — Tamto jest szafa.
Wie ist das Bett? — Das Bett ist niedrig und lang.		Szafa, łóżko.
		Jakie jest łóżko? — Łóżko jest niskie i długie.

§ 4. Przymiotnik, użyty w orzeczeniu, łączy się w języku niemieckim z podmiotem za pomocą czasownika *sein*, który nie może być nigdy opuszczony.

Przymiotnik, używany w orzeczeniu, ma tylko jedną formę, bez zakończenia, bez względu na rodzaj podmiotu.

Was ist braun? — Die Tür ist braun.	Co jest brunatne? — Drzwi są brunatne.
Wie ist der Vorhang? — Er ist blau.	Jaka jest firanka? — Ona jest niebieska.
Der Divan, das Kanapee, das Sofa.	Dywan, kanapa, sofa.
Ist auch das Sofa blau?	Czy także i sofa niebieska?

§ 5. Zaimek osobisty trzeciej osoby liczby pojedynczej męskiego rodzaju jest er — on, żeńskiego sie — ona, nijakiego es — ono. Stwo ist powinno stać przed słowem, do którego się odnosi.

Er (der Divan) ist nicht blau, sondern rot.	On nie jest niebieski, a (lecz) czerwony.
Es (das Sofa) ist nicht blau, sondern rot.	Ona nie jest niebieska, a czerwona.
Der Sessel ist gelb.	Krzesło jest żółte.
Wie ist der Koffer? — Er ist schwarz.	Jaki jest kufer? — On jest czarny.
Der Fuß, der Boden — der Fußboden.	Noga, ziemia (grunt pod nogami), podłoga.
Die Decke, die Zimmerdecke (der Plafond).	Koc (nakrywa), sufit.

§ 6. W języku niemieckim dwa rzeczowniki mogą się złączyć w jeden, tworząc w ten sposób jeden złożony rzeczownik. Pierwsza część rzeczownika złożonego nazywa się słowem określającym, druga głównem. W rzeczownikach Fußboden, Zimmerdecke — Fuß i Zimmer

sa określejace, a Boden i Decke główne słowa. Rodzaj rzeczownika złożonego zależy od rodzaju słowa głównego.

Ist der Koffer hoch und schmal?
— Er ist niedrig, glatt und rein,
aber nicht hoch und schmal.

Ist die Wand grau oder grün?
— Sie ist grau wie der Vorhang.
Ist das Zimmer licht und bequem?
— Nein, es ist nicht licht.

Warum ist es nicht licht? — Weil
das Fenster sehr klein ist.

Ist die Wand nicht weiß?

Das Bild ist nicht klein, es ist
groß.

Czy kufer wysoki i wązki? —
On jest niski, gładki i czysty, ale
nie wysoki i wązki.

Ściana popielata czy zielona?
— Ona popielata jak zasłona.

Czy pokój jasny i wygodny?
— Nie, on nie jasny.

Dlaczego on nie jasny? — Po-
nieważ okno jest bardzo małe.

Czy ściana nie jest biała?

Obraz nie jest mały, on wielki.

Erste Übung. — Pierwsze ćwiczenie.

Uczeń zakrywa z początku kartką papieru polską część ćwiczenia i przekłada z niemieckiego języka na polski. Gdy tak przejdzie ćwiczenie, zakrywa niemiecką część i z lekkością przekłada z polskiego języka na niemiecki. — Porządek słów patrz w „Dodatku”.

1. Ist der Tisch rot? — Er ist
nicht rot, sondern braun.

2. Ist der Kasten nicht niedrig?

3. Ist der Fußboden glatt und
rein? — Er ist glatt, aber nicht rein.

4. Wie ist die Zimmerdecke (be-
schaffen?) — Sie ist grün.

5. Warum ist das Sofa nicht
bequem? — Weil es hoch und schmal
ist.

6. Ist der Kasten so schmal, wie
das Fenster? — Er ist nicht so schmal.

7. Ist das Bild so breit, wie die
Tür? — Es ist nicht so breit.

8. Was ist das? — Das ist ein
Bett.

9. Warum ist das Zimmer licht?
— Weil das Fenster hoch und breit
ist.

10. Was ist so niedrig, wie der
Divan? — Der Koffer.

11. Ist die Wand gelb? — Sie
ist nicht gelb, sondern weiß.

12. Ist auch die Zimmerdecke (der
Plafond) weiß? — Sie ist nicht
weiß, sondern grün.

1. Czy stół czerwony? — On
nie jest czerwony, a (lecz) brunatny.

2. Czy szafa nie niska?

3. Czy podłoga gładka i czysta?
— Ona jest gładka, ale nie czysta.

4. Jaki jest sufit? — On jest
zielony.

5. Dlaczego sofa nie wygodna?
— Ponieważ ona jest wysoka i
wązka.

6. Czy szafa tak(a) wązka, jak
okno? — Ona nie tak(a) wązka.

7. Czy obraz tak szeroki, jak
drzwi? — On nie jest tak szeroki.

8. Co to jest? — To jest łóżko.

9. Dlaczego pokój jest jasny?
— Ponieważ okno jest wysokie
i szerokie.

10. Co jest tak(ie) niskie, jak
dywan? — Kuferek.

11. Czy ściana (jest) żółta? —
Ona nie jest żółta, tylko biała.

12. Czy także sufit jest biały?
— On nie jest biały, a zielony.

13. Ist jenes ein Kasten? — Nein,
jenes ist ein Koffer.

14. Was ist hier und was ist
dort? — Hier ist ein Spiegel und
dort ein Vorhang.

15. Wo ist das Bild? — Es ist
(befindet sich) hier.

16. Ist der Sessel so niedrig wie
der Divan? — Ja, er ist so niedrig.

17. Ist die Wand sehr lang? —
Nein, sie ist nicht sehr lang.

18. Ist die Tür schmal? — Sie
ist sehr schmal.

19. Die Decke ist grün, der Fuß-
boden ist rein, der Koffer ist schwarz.

20. Das Bild ist sehr klein.

21. Das Kanapee ist nicht blau.

22. Jenes ist ein Fuß. Er ist
schmal und lang.

23. Wo ist der Vorhang?

24. Ist auch der Vorhang weiß?
— Ja, er ist weiß.

25. Ist auch das Kanapee blau?
— Es ist auch blau.

26. Die Wand ist grau. Ist sie
groß? — Nein.

13. Czy tamto jest szafa? —
Nie, tamto kuferek.

14. Co jest tu, a co tam? —
Tu jest lustro, a tam firanka.

15. Gdzie jest obraz? — On jest
(znajduje się) tutaj.

16. Czy krzesło tak(ie) niskie jak
dywan? — Tak jest, ono tak(ie)
niskie.

17. Czy ściana bardzo długa?
— Nie, ona nie jest bardzo długa.

18. Czy drzwi są wązkie? —
One są bardzo wązkie.

19. Koc jest zielony, podłoga
jest czysta, kufer jest czarny.

20. Obraz jest bardzo mały.

21. Kanapa nie jest niebieska.

22. Tamto jest noga. Ona jest
wązka i długa.

23. Gdzie jest firanka?

24. Czy i firanka biała? —
Tak jest, ona jest biała.

25. Czy i kanapa niebieska?
— Ona także niebieska.

26. Ściana jest popielata. Czy
(jest) ona wielka? — Nie.

Zweite Lektion. — Druga lekcya.

§ 7. Przymiotnik w języku niemieckim używa się jako 1. orzeczenie i wówczas, według § 4. ma tylko jedną formę, bez względu na to, czy odnosi się do męskiego, żeńskiego, czy do nijakiego rodzaju, 2. jako przydawka; w tym wypadku stoi on bez rodzajnika albo z nieokreślonym rodzajnikiem (albo z niektórymi drugimi częściami mowy, które nawiedziemy później) przed rzeczownikiem i jest męskiego, żeńskiego lub nijakiego rodzaju, stosownie do rodzaju rzeczownika.

1. Der Tisch ist klein	die Tür ist klein	das Fenster ist klein
stól jest mały	drzwi są małe	okno jest małe
2. a) Gut-er Wein	gut-e Suppe	gut-es Bier
dobrze wino	dobry rosół	dobrze piwo
2. b) Ein klein-er Tisch	eine klein-e Tür	ein klein-es Fenster
mały stół	małe drzwi	małe okno
Der Wein wine	die Suppe rosół	das Bier piwo

Jeżeli przymiotnik, stojący przed rzeczownikiem, poprzedza rodzajnik oznaczony (albo niektóre inne części mowy, o których

Der läng- ste Vorhang	die läng- ste Decke	das läng- ste Bett
najdłuższa firanka	najdłuższa kapa	najdłuższe łóżko
kält- ere Wein	kält- ere Suppe	kält- eres Bier
zimniejsze wino	zimniejszy rosół	zimniejsze piwo
Ein kürz- ere Rock	eine kürz- ere Weste	ein kürz- eres Beinkleid
krótszy surdut	krótsza kamizelka	krótsze spodnie

§ 11. Przymiotniki, mające krótkie zakończenia **el, er, traca** c tak w formie pełnej, jak i w porównawczym stopniu.

Ebel — szlachetny; sauer — kwaśny; edler (edeler) Wein — szlachetno wino; saures (saueres) Bier — kwaśne piwo; ein edlerer (edelerer) Mann — szlachetniejszy człowiek.

Das Tuch ist teuer.	Sukno jest drogie.
Die Seife ist immer billig.	Mydło jest zawsze tanie.
Das Kind schreit heute mehr, als gestern.	Dziecko krzyczy dzisiaj więcej niż wczoraj.
Das Gemüse schmeckt schlecht.	Jarzyzna nie dobra (smakuje źle).
Der Knabe ist hier; wo ist die Mutter, der Vater?	Chłopiec jest tu; gdzie (jest) matka, ojciec?
Die Küche ist rein.	Kuchnia jest czysta.
Der Knabe antwortet gut.	Chłopiec odpowiada dobrze.
Ist das Mehl weiß? — Es ist nicht weiß, sondern schwarz.	Czy mąka biała? — Nie jest biała, lecz czarna.
Das Mädchen ist klein.	Dziewczę jest małe.
Das Messer ist noch immer scharf.	Nóż zawsze jest jeszcze ostry.
Das Gemüse ist hier manchmal schlecht, aber gewöhnlich gut; es schmeckt heute etwas sauer.	Jarzyzna bywa tutaj nieraz zła, ale zwykle dobra; dzisiaj jest trochę kwaśna (smakuje kwaśno).
Das Holz ist trocken.	Drzewo jest suche.
Wer ist dort?	Kto tam?
Er ist nicht dumm, er ist sogar sehr klug, darum antwortet er gewöhnlich gut.	On nie jest głupi, on nawet bardzo roztropny, dlatego odpowiada zwykle dobrze.

Zweite Übung. — Drugie ćwiczenie.

1. Was ist höher, der Tisch oder der Kasten? — Der Kasten ist höher, als der Tisch.	1. Co jest wyższe, stół czy szafa? — Szafa jest wyższa, niż stół.
2. Was ist kleiner, das Bild oder das Fenster? — Das Bild ist kleiner als das Fenster.	2. Co jest mniejsze, obraz czy okno? — Obraz jest mniejszy od okna.
3. Ist roter Wein teurer als weißer? — Nicht immer, manchmal	3. Czy czerwone wino droższe niż białe? — Nie zawsze, niekiedy

ist weißer Wein teurer und auch besser.	białe wino bywa droższe a także lepsze.
4. Was ist jenes? — Jenes ist ein scharfes Messer.	4. Co to jest owo (tamto)? — Owo jest ostry nóż.
5. Die Suppe ist wärmer, als der Wein.	5. Rosół jest cieplejszy, niż wino.
6. Das größte Tuch ist gewöhnlich auch das billigste.	6. Najgrubsze sukno bywa zazwyczaj także najtańsze.
7. Antwortet ein dummes Kind besser, als ein kluges? — Nein, ein kluges antwortet besser, als ein dummes.	7. Czy głupie dziecko odpowiada lepiej, niż roztropne? — Nie, roztropne dziecko odpowiada lepiej, niż głupie.
8. Was ist jenes dort? — Jenes dort ist ein schwarzer Kasten.	8. Co to jest tam? — Tamto, to czarna szafa.
9. Wer schreit am ärgsten? — Ein krankes Kind.	9. Kto krzyczy najnieznośniej (najgorzej)? — Chore dziecko.
10. Ist das Mädchen nicht frömmere, als der Knabe? — Es ist ebenso fromm wie er.	10. Czy dziewczyna nie jest pobożniejsza, niż chłopiec? — Ona tak samo pobożna jak on.
11. Was ist härter, Seife oder Holz? — Holz ist härter.	11. Co jest twardsze, mydło czy drzewo? — Drzewo twardsze.
12. Die schmalste Decke ist die schlechteste.	12. Najwęższy koc jest najgorszy.
13. Ist die Mutter so gesund wie das Kind? — Sie ist sogar gesunder als das Kind.	13. Czy matka tak (a) zdrowa jak dziecko? — Ona nawet zdrowsza od dziecka.
14. Dieser ist der frömmste Knabe.	14. To jest najpobożniejszy chłopiec.
15. Hier ist mehr Öl als Essig.	15. Tutaj jest więcej oliwy niż octu.
16. Das Fenster ist nahe, die Tür ist näher, am nächsten ist der Kasten.	16. Okno jest blisko, drzwi są bliżej, najbliżej szafa.
17. Was schmeckt besser, kalte Suppe oder warme? — Warme Suppe schmeckt besser als kalte.	17. Co smakuje lepiej, zimny rosół, czy ciepły? — Ciepła zupa (rosół) smakuje lepiej niż zimna.
18. Ein reines und liches Zimmer ist angenehm.	18. Czysty i jasny pokój jest przyjemny.
19. Die teuerste Ware ist nicht immer die beste.	19. Najdroższy towar nie zawsze jest najlepszy.
20. Wer ist klüger, die Mutter oder das Kind? — Die Mutter ist klüger, aber der Vater ist am klügsten.	20. Kto mądrzejszy (roztropniejszy), matka czy dziecko? — Matka mądrzejsza, ale ojciec jest najmądrzejszy.
21. Ist der Vater älter, als die Mutter? — Die Mutter ist jünger als er.	21. Czy ojciec starszy, niż matka? — Matka młodsza od niego.

22. Ist dies das längste Beinkleid?
— Es ist nicht das längste, aber
auch nicht das kürzeste.

23. Abgestandenes Bier schmeckt
schlecht.

24. Schwarzes Wehl ist gewöhnlich
etwas billiger als weißes.

25. Ein gutes Kind antwortet
kurz und gut.

26. Ist die Küche licht? — Sie
ist lichter und größer als das Zimmer.

27. Warum ist die weiße Decke
nicht so billig, wie die rote? — Die
rote ist länger und darum teurer.

28. Wie ist die Weste? — Sie
ist kurz.

29. Ist die Weste nicht zu weit?
— Nein, sie ist fast zu eng.

30. Der Rock ist genug lang, aber
etwas zu weit.

31. Das Messer ist zu stumpf.

32. Die Feder ist zu hart und
der Bleistift ist zu weich.

33. Frischer Most ist süß.

22. Czy to są najdłuższe spo-
dnie? — To nie są najdłuższe,
ale i nie najkrótsze.

23. Wyleżane piwo nie dobre
(źle smakuje).

24. Czarna mąka jest zwykłe
tańsza niż biała.

25. Dobre dziecko odpowiada
krótko i dobrze.

26. Czy kuchnia jasna? — Ona
jaśniejsza i większa, niż pokój.

27. Dlaczego biały koc nie tak
tani, jak czerwony? — Czerwony
jest dłuższy i dlatego droższy.

28. Jaka jest kamizelka? —
Ona jest krótka.

29. Czy kamizelka nie za sze-
roka (daleka)? — Nie, ona prawie
za wązka.

30. Surdut jest dość długi, ale
trochę za szeroki (daleki).

31. Nóż jest za tępy.

32. Pióro jest za twarde, a
ołówek za miękki.

33. Młody (świeży) must jest
słodki.

Dritte Lektion. — Trzecia lekcya.

§ 12. Zaimki dziela się na: 1. osobiste, 2. zwrotne, 3. wskazujące,
4. względne, 5. dzierżawcze, 6. pytajne i 7. nieokreślne.

Zaimki osobiste (Persönliche Fürwörter) odmieniają się w na-
stępujący sposób.

Liczba pojedyncza.

	pierwsza osoba	druga osoba		trzecia osoba	
1. przypadek	ich	du	er	sie	eş
	ja	ty	on	ona	ono
2. "	meiner	deiner	seiner	ihrer	seiner
	moje	twoje	jego	jej	jego
3. "	mir	dir	ihm	ih	ihm
	mi	tobie, ci	jemu	jej	jemu
4. "	miß	diß	ih	sie	eş
	moje	twoje	jego	ją	je

Liczba mnoga.

	pierwsza os.	druga os.	trzecia os.
1. przypadek	wir	ihr	sie
	my	wy	oni, one
2. "	unser	euer	ihrer
	nas	was	ich
3. "	uns	euch	ihnen
	nam	wam	im
4. "	uns	euch	sie
	nas	was	ich, je

§ 13. Czasownik. Czasowniki w języku niemieckim bywają
regularne i nieregularne.

Czasowniki regularne odmieniają się podług 1. mocnej, 2. słabej
i 3. mieszanej konjugacyi.

W trybie bezokolicznym wszystkie niemieckie czasowniki kończą
się na **en** albo na **n**; n. prz.:

arbeit en pracować	wed eln mieniać
such en szukać	haben n kłócić się.

Jeżeli odrzucimy końcówkę **en** albo **n** to dostaniemy temat
(pień) czasownika.

W tej książce do 28. lekcji będą używane czasowniki tylko
słabej odmiany. Osobliwsza uwaga będzie zwrócona na czasowniki
nieregularne. Czasowniki słabej odmiany przybierają w czasie teraź-
niejszym trybu oznajmującego końcówki, które dodają się do tematu
i które niżej podajemy:

ich arbeit e pracuję	ich such e szukam
du arbeit est pracujesz	du such st szukasz
er, sie, es arbeit et i t. d.	er, sie, es such t i t. d.
wir arbeit en	wir such en
ihr arbeit et	ihr such et
sie arbeit en	sie such en

§ 14. Czasowniki, których temat kończy się na **d**, **dn**, **t**, przy-
bierają w 2. i 3. os. pełną końcówkę; te zaś, których temat kończy się
na **s**, **ß**, **sch**, **r** używają się w drugiej osobie liczby pojedynczej
z pełną końcówką; inne używają się ze skróconą (w poezyi także
z pełną) końcówką.

Wedheln — mieniać.

ich wedh e mieniam	wir wedh eln
du wedh est mieniasz	ihr wedh et
er, sie, es wedh et i t. d.	sie wedh eln

Czasowniki, kończące się w trybie bezokolicznym na **eln**, tracą
w pierwszej osobie czasu teraźniejszego trybu oznajmującego samo-
głoskę **e**, a w pierwszej i trzeciej osobie liczby mnogiej przybierają
pełną końcówkę **n**; n. prz.:

dreh eln toczyć	hob eln strugać (heblować)
hand eln działać (postępować)	tadel n ganić

Jeżeli przemawiamy do kogoś, używamy zawsze wielką literą pisanego zaimka **Sie** z czasownikiem w trzeciej osobie liczby mnogiej, bez względu na to, czy mowa zwrócona do jednej lub kilku osób; u. prz.: **Sie** wy, pan (kilka osób, lub jedna).

Sie odmienia się w następujący sposób:

Sie	Ihrer	Ihnen	Sie
pan, pani	pana, pani	pani, pani	pana, panią
wy	was	wam	was

§ 15. Niektóre czasowniki w języku niemieckim rządzą drugim przypadkiem; na prz.:

achten uważać
entbehren obchodzić się bez czego.
Er spottet meiner, weil er unartig ist.
Du achtest seiner nicht, weil er arm ist.

schonen zważać na kogo
spotten szydzić.
On szydzi ze mnie, ponieważ jest niegrzeczny.
Ty nie zważasz na niego, gdyż jest ubogi.

§ 16. Jeżeli czynność zwraca się na samą działającą osobę, to używa się zaimka zwrotnego sich albo seiner, który stoi tuż po czasowniku. W pierwszej i drugiej osobie liczby pojedynczej i mnogiej odmienia się on tak, jak odpowiedni zaimek osobisty. W trzeciej osobie odmienia się on w następujący sposób:

Liczba pojedyncza.

Liczba mnoga.

2. przypadek	seiner	ihrer	seiner	ihrer
	sich	sich	sich	sich
3. "	sobie	sobie	sobie	sobie
4. "	sich	sich	sich	sich
	siebie	siebie	siebie	siebie

Na prz.:

Ich schäme mich meiner selbst
ich schäme mich deiner
" " " seiner
" " " ihrer
" " " seiner
" " " unser selbst
" " " euer
" " " ihrer
" " " Ihrer
Du schämst dich meiner
" " " deiner selbst
" " " seiner
" " " ihrer
" " " unser.

(Ja) wstydzę się samego siebie,
wstydzę się ciebie
" " jego
" " jej
" " jego
" " nas samych
" " was
" " ich
" " ich, panów
(Ty) wstydzisz się mnie
" " siebie samego
" " jego
" " jej
" " i t. d.

Ich fämme mich selbst oder selber,
du fämmst dich " " "
er, sie, es fämmt sich " " "
wir fämmen uns " " "
u. u.

Wir besuchen ihn oft (selten).

Der Knabe lernt täglich fleißig.

Wir frühstücken zu Hause.
Ihr speißet zu Mittag, nachtmahlet oft zu Hause.

Du reißest nach Hause.
Sie verzehren fast nichts.
Wir erwachen früh (spät).

Er weckt mich zeitig früh.
Wir schenken euch etwas.

Er schämt sich meiner, weil ich ihm nicht gehorche.

Ihr handelt nie gerecht.

Sie weint nicht mehr, sie lacht.

Ich wundere mich, du freust dich, er irrt sich.

Wann baden Sie gewöhnlich? —
Ich bade gewöhnlich nachmittags.

Sich entkleiden, sich rasieren, etlen.

Ich glaube, daß sie reich sind.
Sie glauben mir nie.

Sie tanzt gern.

Er hustet immer, er ist krank.
Hörst du schlecht?

Das Wetter ist schlecht.

Fragen, vergeblich, niemand, manchmal, nur.

Ein Freund erwartet mich.
Der Braten, die Mehlspeise, der Salat, der Kuchen.

Der Braten ist hier nicht mehr so gut wie ehemals; der Kuchen ist hart.

(Ja) czeszę się sam,
(ty) czeszesz się sam,
on, ona, ono czesze się sam, -a, -o,
czeszemy się sami
i t. d.

My odwiedzamy go często (rzadko).

Chłopiec uczy się codziennie pilnie.

My jemy śniadanie w domu.
Wy jadacie obiad, kolacysz często w domu.

Ty jedziesz do domu.
Pan prawie nic nie je.

My budzimy się wcześnie (późno).

On budzi mię wcześnie rano.
Podarujemy wam coś.

On się mnie wstydzi, gdyż go nie słucham.

Wy nigdy nie postępujecie sprawiedliwie.

Ona więcej nie płacze, ona się śmieje.

Ja dziwię się, ty się cieszysz, on się myli.

Kiedy się pan zwykle kąpie? —
Kąpie się zwykle po południu.

Rozbierać się, golić się, spieszyć się.

Myszę, że oni są bogaci.
Pan mi nigdy nie wierzy.

Ona tańczy chętnie (lubi tańczyć).

On kásle zawsze, on jest chory.
Czy słyszysz źle?

Pogoda zła.
Pytać, daremnie, nikt, czasem, tylko.

Przyjaciel oczekuje mnie.
Pieczeń, legumina, sałata, ciastko.

Pieczeń już nie jest tu tak dobra jak przedtem; ciastko jest awardo.

Dritte Übung. — Trzecie ćwiczenie.

1. Erinnert er sich meiner noch?
— Er erinnert sich Ihrer oft und gern.

2. Warum schämst du dich seiner?
— Ich schäme mich seiner, weil er nicht arbeitet und deiner nicht achtet.

3. Wir kämmen uns täglich.

4. Gehört der Kasten Ihnen? — Er gehört nicht mir, sondern ihm.

5. Du fragst, und ich antworte dir.

6. Reistest du oft? — Ich reise oft, er reist nur selten.

7. Er spottet deiner, weil du dich seiner schämst.

8. Warum besuchst du mich so selten, ich entbehre deiner Lehr.

9. Ich kämme mich, du entkleidest dich, er rasiert sich.

10. Warum fürchtest du dich?

11. Sie freut sich, weil Sie so fleißig lernen.

12. Sie achtet dich, weil du besser arbeitest als er.

13. Wir glauben Ihnen nicht.

14. Sie ist nicht hier, du suchst sie hier vergeblich.

15. Er hadert nie, auch ich hadere selten; ich gehorche dir, weil du immer gerecht handelst.

16. Der Knabe erinnert sich unser, euer täglich.

17. Tanzt sie gern? — Sie tanzt gern, aber nicht oft.

18. Das Wetter wechselt fast täglich.

19. Wenn Ihnen niemand wechselt, so wechsle ich Ihnen.

20. Sie ist jetzt krank, weil sie ihr (selbst) nie schont.

21. Das Wetter ist heute schön.

1. Czy przypomina on sobie mnie jeszcze? — On przypomina sobie pana często i chętnie.

2. Dlaczego wstydzisz się go?
— Wstydzę się go, ponieważ on nie pracuje i ciebie nie szanuje.

3. Czeszemy się codziennie.

4. Czy (to) szafa (pana) należy panu? — Ona nie moja, tylko jego (należy mnie, tylko jemu).

5. Ty pytasz, a ja ci odpowiadam.

6. Czy często podróżujesz? — Ja podróżuję często, on podróżuje tylko rzadko.

7. On szydzi z ciebie, ponieważ ty się go wstydzisz.

8. Dlaczego odwiedzasz mię tak rzadko, ja odczuwam bardzo brak ciebie.

9. Ja się czeszę, ty rozbierasz się, on się goli.

10. Dlaczego się boisz?

11. Ona się cieszy, ponieważ pan się pilnie uczy.

12. Oni poważają ciebie, ponieważ lepiej pracujesz od niego.

13. Nie wierzymy panu.

14. Jej niema tutaj (ona tutaj nie jest), darownie jej tu szukasz.

15. On nie klóci się nigdy, także i ja rzadko się klóczę; ja słucham cię, gdyż ty zawsze sprawiedliwie postępujesz.

16. Chłopiec przypomina sobie nas, was codziennie.

17. Czy ona chętnie tańczy? — Ona tańczy chętnie, ale nie często.

18. Pogoda zmienia się prawie codziennie.

19. Jeśli panu nikt nie zmieni, to ja panu zmieniam.

20. Ona teraz chora, ponieważ się nigdy nie szanuje.

21. Pogoda dzisiaj piękna.

22. Das Kind ist immer fleißig, ich tadle es darum nie und schenke ihm manchmal etwas.

23. Schenkst du ihr auch etwas?
— Ihr schenke ich nichts.

24. Das ist eine Feder; gehört sie nicht dir? — Nein, sie gehört nicht mir.

25. Wann frühstücken Sie? — Ich frühstücke gewöhnlich spät.

26. Frühstück sie später als Sie?
— Sie frühstückt meist früher.

27. Speisen Sie immer zu Hause?
— Nicht immer, nur manchmal.

28. Warum eilst du schon nach Hause? — Weil mich zu Hause ein Freund erwartet.

29. Warum verzehren Sie nichts?
— Schmeckt Ihnen der Braten nicht?
— Er schmeckt mir sehr gut, aber ich nachmahle nie, weil ich gewöhnlich sehr spät zu Mittag speise.

30. Er dankt Ihnen herzlich.

31. Wir verdanken ihm nichts; er erinnert sich unser nie.

32. Er achtet und schont seiner selbst nicht; ich wundre mich, daß er noch gesund ist. — Sie irren sich, er ist nicht mehr so gesund wie ehemals.

22. Dziecko jest zawsze pilne, dlatego ja nie ganę go nigdy i nieraz nieco mu daruję.

23. Czy jej także coś darujesz?
— Jej nie daruję nic.

24. To jest pióro; ono nie twoje (nie należy do ciebie)? — Nie, ono nie moje.

25. Kiedy pan je śniadanie?

Jadam śniadanie zwykle późno.

26. Czy ona jada śniadanie później, niż pan? — Ona po największej części jada śniadanie wcześniej.

27. Czy pan jada zawsze w domu? — Nie zawsze, tylko czasem.

28. Dlaczego spieszysz już do domu? — Gdyż w domu oczekuje mnie przyjaciel.

29. Dlaczego pan nie nie je?
— Nie smakuje panu pieczeń? — Ona mi bardzo (dobrze) smakuje, ale ja nie jadam kolacyi nigdy, gdyż zwykle bardzo późno jadam obiad.

30. On dziękuje panu serdecznie.

31. My nie zawdzięczamy mu nic, on nas nigdy sobie nie przypomina.

32. On nie uważa na siebie i nie szanuje siebie samego; dziwię się, że on jeszcze zdrow. — Pan się myli, on już nie tak zdrow jak przedtem.

Vierte Lektion. — Czwarta lekcya.

§ 17. Rzeczowniki w języku niemieckim mają jak i w polskim dwie liczby: pojedynczą (Einzahl) i mnogą (Mehrzahl), ale przypadków nie siedem jak w polskim, a tylko cztery: 1. przyp. (Werfall), 2. przyp. (Wessenfall), 3. przyp. (Wemfall), 4. przyp. (Wenfall).

Rzeczowniki w języku niemieckim odmieniają się podług trzech odmian: 1. słabej, 2. mocnej i 3. mieszanej.

Jeżeli przed rzeczownikiem stoi rodzajnik oznaczony lub nieoznaczony, to i on odmienia się w następujący sposób:

Rodzajnik oznaczony (określony).

	Liczba pojedyncza.			L. mnoga.
rodzaj:	męski	żeński	nijaki	wszystkie trzy rodzaje
1. przypadek	der	die	das	die
2. " "	des	der	des	der
3. " "	dem	der	dem	den
4. " "	den	die	das	die

Rodzajnik nieoznaczony (nieokreślony).

1. przypadek	ein	eine	ein	liczby
2. " "	eines	einer	eines	mnogiej
3. " "	einem	einer	einem	niema
4. " "	einen	eine	ein	

§ 18. Drugi, trzeci i czwarty przypadek rzeczowników tworzy się 1. przy pomocy rodzajnika i 2. przy pomocy specjalnej odmiany.

Należy zapamiętać, że:

I. Rzeczowniki rodzaju żeńskiego wszystkich trzech odmian pozostają w liczbie pojedynczej bez zmiany. Odmienia się tylko rodzajnik; n. prz.:

1. przypadek	die	Wand	ściana
2. " "	der	Wand	ściany
3. " "	der	Wand	ścianie
4. " "	die	Wand	ścianę

II. Rzeczowniki rodzaju nijakiego wszystkich trzech odmian mają czwarty przypadek liczby pojedynczej równy pierwszemu: n. prz.:

1. przypadek	{ das Bild }	obraz
	{ ein Bild }	
4. " "	{ das Bild }	obraz
	{ ein Bild }	

III. We wszystkich trzech odmianach drugiego czwarty przypadek liczby mnogiej (w słabej i mieszanej odm. także i trzeci) jest równy pierwszemu przyp. tejże liczby.

IV. Trzeci przypadek liczby mnogiej kończy się we wszystkich trzech odmianach na **n** albo **en**.

Was macht die Frau? — Sie kocht jetzt Suppe.

Wenn Sie wünschen, kaufe ich Ihnen ein Bild.

Wir schenken der Frau ein Kanapee.

Der Knabe der Frau malt ein Bild.
Die Farbe der Wand ist nicht schön.
Wie schmeckt euch der Salat, der Braten, die Mehlspeise, das Backwerk?

Der Braten ist heute zäh, die Tunke zu dünn.

Co robi pani? — Ona gotuje teraz rosół (zupę).

Jeżeli sobie pan życzy, kupię panu obraz.

Darujemy kobiecie (pani) kanapee.

Chłopiec pani maluje obraz.
Barwa ściany nie jest piękna.
Jak wam smakuje salata, pieczeń, legumina, ciasta?

Pieczeń dziś twarda, sos za rzadki.

§ 19. Przymiotniki w nieodmiennej formie używają się także w języku niemieckim jako przysłówki.

Ich male schön, aber sie malt Ja maluje pięknie, ale ona maluje piękniej niż ja.

Roter Wein schmeckt manchmal Czerwone wino jest (smakuje) nie raz kwaśne; dobra oliwa jest łagodna.

Der Knabe der Frau malt am Chłopiec pani maluje naj- schönsten. piękniej.

§ 20. Słaba odmiana rzeczownika. (Die schwache Biegung des Hauptwortes.) Do odmiany słabej należą wszystkie rzeczowniki męskiego rodzaju, które w drugim przypadku liczby pojedynczej i w pierwszym przyp. liczby mnogiej przybierają końcówkę **en** albo **n**; wszystkie rzeczowniki rodzaju żeńskiego zostają, stosownie do § 18., w liczbie pojedynczej bez zmiany, a w pierwszym przypadku liczby mnogiej kończą się na **en** albo **n**.

Rodzaj: męski żeński
Liczba pojedyncza.

1. przypadek	{ der } Graf	hrabia	{ die } Frau	pani
	{ ein }		{ eine }	
2. " "	{ des }	Graf-en	hrabiego	{ der } Frau
	{ eines }			{ einer }
3. " "	{ dem }	Graf-en	hrabiemu	{ der } Frau
	{ einem }			{ einer }
4. " "	{ den }	Graf-en	hrabiego	{ die } Frau
	{ einen }			{ eine }

Liczba mnoga.

1. przypadek	die	Graf-en	hrabiowie	die	Frau-en	panie
2. " "	der	Graf-en	hrabiów	der	Frau-en	pani
3. " "	den	Graf-en	hrabiom	den	Frau-en	paniom
4. " "	die	Graf-en	hrabiów	die	Frau-en	panie

Liczba pojedyncza.

1. przypadek	{ der } Knabe	chłopiec	{ die } Gasse	ulica
	{ ein }		{ eine }	
2. " "	{ des }	Knabe-n	chłopca	{ der } Gasse
	{ eines }			{ einer }
3. " "	{ dem }	Knabe-n	chłopeu	{ der } Gasse
	{ einem }			{ einer }
4. " "	{ den }	Knabe-n	chłopca	{ die } Gasse
	{ einen }			{ eine }

Liczba mnoga.

1. przypadek	die	Knabe-n	chłopczy	die	Gasse-n	ulice
2. " "	der	Knabe-n	chłopców	der	Gasse-n	ulic
3. " "	den	Knabe-n	chłopcóm	den	Gasse-n	ulicom
4. " "	die	Knabe-n	chłopców	die	Gasse-n	ulice

§ 21. Przymiotnik użyty w orzeczeniu, odnoszący się do podmiotu w liczbie mnogiej, nie zmienia zakończenia.

Die Seife ist gut.

Die Speise-**n** sind gut.

Mydło jest dobre.

Potrawy są dobre.

§ 22. Do s^und odnosi się reguła wymieniona w § 4.

Sind die Frauen fleißig? — Sie sind immer sehr fleißig.

Erinnert sich der Graf noch unser?

— Er erinnert sich euer noch oft.

Czy panie są pilne? — One są zawsze bardzo pilne.

Czy przypomina nas sobie jeszcze hrabia? — Przypomina sobie was jeszcze często.

Czy koce należą chłopcom? — One nie należą chłopcom, tylko paniom.

Chłopey siostry wieśniaka pracują pilnie.

Szerokość ulicy jest (mała) nieznaczną.

Gehören die Decken den Knaben? — Sie gehören nicht den Knaben, sondern den Frauen.

Die Knaben der Schwester des Bauern arbeiten fleißig.

Die Breite der Gasse ist gering.

Wir suchen das Bild des Grafen.

Szukamy obrazu hrabiego.

§ 23. Do odmiany słabej należą tylko rzeczowniki męskiego i żeńskiego rodzaju.

I. Rzeczowniki rodzaju męskiego, kończące się na **e**, a mianowicie:

1. rzeczowniki, oznaczające narodowość, n. prz.: der Pole (Polak), der Franzose (Francuz), der Jude (Żyd) i t. d.

2. rzeczowniki, które mają na początku przybrankę **ge**, n. prz.: Genosse (towarzysz), der Gehilfe (pomocnik) i t. d.

3. wielozgłosek, kończące się na **e**, z których niektóre mogą być używane jako jednozgłosek; n. prz.: der Bote (postańiec), der Hirte albo Hirt (pasterz), der Däse albo Däse (wół).

Liczba pojedyncza.

Liczba mnoga.

1. przypadek	der Bulgare	Bulgar	die Bulgaren	Bulgarowie
2. "	des	Bulgar- en	Bulgara	der Bulgaren i t. d.
3. "	dem	Bulgar- en	i t. d.	den Bulgaren
4. "	den	Bulgar- en		die Bulgaren

II. Niektóre rzeczowniki, oznaczające narodowości, kończące się na **er**, n. prz.: der Bayer (Bawarczyk), der Pommer (Pomorzanin), podobnie jak der Bauer (wieśniak) przybierają końcówkę **er**.

III. Nazwy narodowości z przyrostką **er**, tak samo jak Nachbar (sąsiad); one przybierają w liczbie mnogiej **er**.

Liczba pojedyncza.

Liczba mnoga.

1. przypadek	der Ungar	Węgier	die Ungarn	Węgrzy
2. "	des	Ungar- er	Węgra	der Ungarn
3. "	dem	Ungar- er	i t. d.	den Ungarn i t. d.
4. "	den	Ungar- er		die Ungarn

IV. Niektóre słowa jednozgłosek; n. prz.: der Graf (hrabia), der Bär (niedźwiedź), der Fürst (książe) i t. d.

Ich schenke dem Onkel des Nachbarn eine Feder, eine Bürste und Manschetten.

Die Gabeln sind rein.

Die Tante schickt der Nichte des Bauern eine Schürze.

Glauben Sie dem Boten nicht!

Die Nichte und die Base des Franzosen reden deutsch.

Du erinnerst dich der Mahnung.

Die Wiesen sind breit.

Die Straßen sind lang.

Er nähert sich dem Hirten.

Die Weste ist schön. Die Westen sind schön.

Wer ist unglücklicher, der Taube oder der Blinde, der Stumme oder der Lahme (Krumme)?

Die Fichte und die Tanne haben grüne Nadeln.

Die Birke hat eine weiße Rinde.

Die Buche ist eine Pflanze, Baum.

Der Pole ist ein Nachbar des Deutschen.

Wir bewundern die Stärke des Löwen.

Wer weidet die Herden der Tante?

Der Jude ist nie ein Freund des Christen.

Ich kaufe Tinte und eine Feder.

Die Erse, die Eiche, die Buche, die Kiefer, die Pappel, die Alajie, die Rose, die Nelke.

Ich schenke dir eine Wachtel, eine Drossel, Lerche, eine Nachtigall.

Er stellt den Lerchen Fallen.

Die Obstfrau verkauft Erdbeeren, Johannisbeeren, Stachelbeeren, Himbeeren, Brombeeren und Maulbeeren. Das Holz der Buche ist hart. Der Frost schadet auch den Heidelbeeren.

Düsten, verarbeiten, pflücken, sich rasieren.

Vierte Übung. — Czwarte ćwiczenie.

1. Die Polen sind Nachbarn der Ungarn und der Russen.

Daruję stryjowi sąsiada pióro, szczotkę i manszety.

Widelce są czyste.

Ciotka posyła fartuszek siostrzycy (bratanicy) wieśniaka.

Nie wierz pan postaćcowi!

Kuzynka i stryjeczna siostra Francuza mówią po niemiecku.

Przypominasz sobie napomnienie.

Łąki są szerokie.

Ulice są długie.

On zbliża się do pasterza.

Kamizelka jest piękna. Kamizelki są piękne.

Kto jest nieszczęśliwszy, głuchy czy ślepy, niemy, czy chromy?

Sosna i jodła mają zielone szpilki.

Brzoza ma białą korę.

Buk jest rośliną, drzewem.

Polak jest sąsiadem Niemca.

Podziwiamy siłę lwa.

Kto pasie trzody ciotki?

Żyd jest nigdy przyjacielem chrześcijanina.

Kupuję atrament i pióro.

Olcha, dąb, buk, sosna, topola, akacja, róża, goździk.

Daruję ci przepiórkę, drozda, skowronka, słowika.

On zastawia sidła na skowronki (skowronkom).

Owocarka sprzedaje poziomki, porzeczki, agrest, maliny, ożyny i morwy.

Drzewo buka jest twarde.

Mróż szkodzi także borówkom.

Pachnąć, przerabiać, zrywać, golić się.

1. Polacy są sąsiadami Węgrów i Rosyan.

2. Er schickt täglich einen Boten.

3. Die Stärke des Bären ist groß.

4. Die Hirtin weiden die Herden des Grafen.

5. Die Tanten der Knaben sind schon alt.

6. Die Ziegen liefern uns Milch, die Enten schmackhaftes Fleisch.

7. Hier wohnen Christen und Juden.

8. Die Nadeln der Fichten und Tannen sind grün; die Rinde der Birken ist weiß.

9. Die Fennen gastern, die Enten schnattern.

10. Die Blinden sind noch unglücklicher als die Tauben, Stummen, Krümmen oder Lahmen.

11. Wer schickt den Boten?

12. Die Rose ist die Königin der Blumen; sie duftet lieblicher als die Nelke.

13. Das Holz der Eichen und Buchen ist härter, als das Holz der Kiefern.

14. Der Tischler verarbeitet auch das Holz der Pappel, der Erle und der Akazie.

15. Die Knaben stellen den Nachtigallen, den Drosseln, Finken, Lerchen und Wachsteln Kästen.

16. Wir pflücken Kirschchen und sammeln Erdbeeren, Himbeeren, Brombeeren.

17. Ein großer Frost schadet auch den Maulbeeren, Johannisbeeren und Stachelbeeren.

18. Wohin eilen die Frauen? — Sie eilen nach Hause.

19. Wir erwarten den Knaben der Schwester des Bauern.

20. Die Straßen sind hier nicht sehr breit.

21. Ich wechsle dem Boten eine Krone.

22. Die Wiesen gehören den Neffen des Fürsten.

2. On posyła codziennie posłańca.

3. Siła niedźwiedzia jest wielka.

4. Pasterze pasą trzody hrabiego.

5. Ciotki chłopców są już stare.

6. Kozy dostarczają nam mleka, kaczki smaczne mięso.

7. Tutaj mieszkają chrześcijanie i Żydzi.

8. Szpilki sosen i jodeł są zielone; kora brzoź jest biała.

9. Kury gładzą, kaczki kwaczą.

10. Słepi są jeszcze nieszczęśliwsi niż głusi, niemi, krzywi albo chromi.

11. Kto posyła posłańca?

12. Roża jest królową kwiatów; ona pachnie przyjemniej niż goździk.

13. Drzewo dębów buków jest twardsze, niż drzewo sosen.

14. Stolarz przerabia także drzewo topoli, olchy i akacyi.

15. Chłopcy zastawiają sidła na słowiki, drozdy, zięby, skowronki i przepiórki.

16. Zrywamy trzśnie i zbieramy poziomki, maliny, ożyny.

17. Wielki mróz szkodzi także morwom, pożyczkom i agrestowi.

18. Dokąd spieszą panie? — One spieszą do domu.

19. Oczekujemy chłopca siostry wieśniaka.

20. Ulicy tutaj nie są bardzo szerokie.

21. Mieniam posłańcowi koronę.

22. Łąki należą do siostrzeńców (bratanków) księcia.

23. Ihr glaubet dem Bette des Hirten nicht.

24. Suchen Sie die Seife? — Ich suche nicht die Seife, sondern die Bürste.

25. Reist die Nichte des Polen oft? — Sie reist nicht so oft, wie die Base des Franzosen.

26. Erinnert ihr euch noch der Mahnungen der Tante des Russen?

27. Die Gehirsen rasieren sich jetzt.

28. Die Speisen schmecken nicht gut.

29. Der Knabe kauft Tinte und Federn.

30. Warum fragt sie den Boten?

23. Nie wierzycie stryjowi (stryjecznemu bratu) pasterza.

24. Szuka pan mydła? — Ja nie szukam mydła, ale szczotki.

25. Czy siostrzenica (bratanica) Polaka często podróżuje? — Ona nie podróżuje tak często jak stryjeczna (cioteczna) siostra Francuza.

26. Czy przypominacie sobie jeszcze napomnienna ciotki Rosyanina?

27. Pomocnicy gołą się teraz.

28. Potrawy nie smakują (smakują nie dobrze).

29. Chłopiec kupuje atrament i pióra.

30. Dlaczego pyta ona posłańca?

Fünfte Lektion. — Piąta lekcya.

§ 24. Podług odmiany słabej odmieniają się rzeczowniki rodzaju żeńskiego:

I. kończące się na **e**; n. prz.:

Die Bürste	die Flasche	die Rose
szczotka	flaszka	róża
die Schere	die StraÙe	die Tante
nożyce	ulica	ciotka

II. kończące się na **er**; n. prz.:

Die Feder	die Leiter	die Mauer
pióro	drabina	mur

W liczbie mnogiej przybierają one końcówkę **n**, n. prz.:

Die Bürste- n	die Flasche- n	die Feder- n
szczotki	flaszki	pióra

III. Wszystkie rzeczowniki rodzaju żeńskiego, oznaczające godność lub zajęcie kończące się na **in**, podwajają w liczbie mnogiej końcówkę **n** i przybierają końcówkę **en**; n. prz.:

Der Koch — kucharz

Die Köchin kucharka	die Köchin- en kucharki
der Köchin kucharcki	der Köchin- en kucharek
der Köchin kucharce	der Köchin- en kucharkom
die Köchin kucharke	die Köchin- en kucharki

Tutaj należą także:

Die Fürstin księżna (der Fürst książę), die Gräfin hrabina (der Graf hrabia), die Königin królowa (der König król).

IV. Rzeczowniki, kończące się na: **at**, **et**, **el**, **end**, **heit**, **feit**, **schaft**, **ung**, jak n. prz.:

die Heirat żeniaczka, die Bäckerei piekarnia, die Schüssel miska, die Gegend okolica, die Krankheit choroba, die Freundlichkeit przeżyłość, grzeczność, die Barthschaft gotówka, die Wohnung pomieszkanie.

Rzeczowniki na **el** przybierają w liczbie mnogiej końcówkę **n**, wszystkie inne **en**.

V. Niektóre rzeczowniki jednozgłoskowe, które można poznać z ćwiczeń; n. prz.;

die Frau pani die Tracht odzież

W liczbie mnogiej przybierają one końcówkę **en**.

Was schickst du den Gräfinnen? Co posiłasz hrabinom? —
— Ich schick ihnen Federen, Tinte sylam im pióra, atrament i papier.
und Papier.

Was machen die Knaben der Co robią chłopcy kucharek? —
Köchinnen? — Sie spielen jetzt. — Bawią się teraz.

Die Tracht der Frauen ist hier Ubiór (pań) kobiet jest tu
sehr schön. bardzo piękny.

Die Königinnen besuchen die Królowa odwiedza ją
Kirchen. kościoły.

§ 25. Czasowniki w języku niemieckim mają:

I. Tryb oznajmujący (Anzeigende Art, Inditativ).

II. Tryb łączący (Verbindende Art, Konjunktiv), który odpowiada polskiemu trybowi przypuszczającemu.

Obydwa mają po sześć czasów:

- 1. Czas teraźniejszy (Gegenwart),
- 2. " przeszły niedokonany (Mitvergangenheit),
- 3. " " dokonany (Vergangenheit),
- 4. " zaprzyszły (Vorvergangenheit),
- 5. " przyszły niedokonany (Zukunft),
- 6. " " dokonany (Vorzeitkunft).

III. Tryb warunkowy (die bedingende Art) o dwóch czasach.

IV. Tryb rozkazujący (die befehlende Art).

V. Imięśtów (Wittelswort) a mianowicie teraźniejszy i przeszły

VI. Tryb bezokoliczny (Nennform) teraźniejszy i przeszły.

Anzeigende Art. — Tryb oznajmujący.

Gegenwart. — Czas teraźniejszy.

ich arbeit-**e** pracuje ich such-**e** szukam
du arbeit-**est** du such-**st**
er, sie, es arbeit-**et** er, sie, es such-**t**
wir arbeit-**en** pracujemy wir such-**en** szukamy
ihr arbeit-**et** ihr such-**et**
sie arbeit-**en** sie such-**en**

Mitvergangenheit. — Czas przeszły niedokonany.

ich arbeit-**ete** pracowałem, -am, -om ich such-**te** szukałem, -am, -om
du arbeit-**etest** du such-**test**
er, sie, es arbeit-**ete** er, sie, es such-**te**

wir arbeit-**eten**
ihr arbeit-**etet**
sie arbeit-**eten**

Vergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich habe } ge-**arbeit-
du hast } et.**
er, sie, es hat } ge-**such-
wir haben } t**
ihr habet } pracowatəm
sie haben } szukatəm

Zukunft.

Czas przyszły.

ich werde } arbeiten,
du wirst } ludgen
er, sie, es wird } będę pracow-
wir werden } wał, szukal
ihr werdet } wac, szukac
sie werden } wat, szukać

wir such-**ten**
ihr such-**tet**
sie such-**ten**

Vorvergangenheit.

Czas zaprzyszły.

ich hatte } ge-**arbeit-
du hattest } et,**
er, sie, es hatte } ge-**such-
wir hatten } t**
ihr hattet } pracowatəm
sie hatten } szukatəm byl

Vorzukunft.

Czas przyszły dokonany.

ich werde } ge-**arbeit-
du wirst } et**
er, sie, es wird } haben, ge-
wir werden } lud-t, haben
ihr werdet } pracowac
sie werden } popracuję
 poszukam

Verbindende Art. — Tryb łączący.

Gegenwart. — Czas teraźniejszy.

ich arbeit-**e** pracował-bym, ich such-**e** szukał-bym,
-a-bym, -o-bym -a-bym, -o-bym
du arbeit-**est** du such-**est**
er, sie, es arbeit-**e** er, sie, es such-**e**
wir arbeit-**en** wir such-**en**
ihr arbeit-**et** ihr such-**et**
sie arbeit-**en** sie such-**en**

Mitvergangenheit. — Czas przeszły niedokonany.

ich arbeit-**ete** pracowałbym ich such-**te** szukałbym
du arbeit-**etest** du such-**test**
er, sie, es arbeit-**ete** er, sie, es such-**te**
wir arbeit-**eten** wir such-**ten**
ihr arbeit-**etet** ihr such-**tet**
sie arbeit-**eten** sie such-**ten**

Vergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich habe } gearbeitet,
du habest } geludt popra-
er, sie, es habe } cowałbym,
wir haben } szukacł bym
ihr habet } poszukacł bym
sie haben } bym byl

Vorvergangenheit.

Czas zaprzyszły.

ich hätte } gearbeitet,
du hättest } geludt popra-
er, sie, es hätte } cowałbym
wir hätten } był, szukacł-
ihr hättet } bym byl
sie hätten } był

Zukunft.

Czas przyszły.

ich werde	} arbeiten, suchen zu bedē pracować, że będę szukał
du werdest	
er, sie, es werde	
wir werden	
ihr werdet	
sie werden	

Vorzukunft.

Czas przyszły dokonany.

ich werde	} gearbeitet haben, gelucht haben, że popracuję, że poszukam
du werdest	
er, sie, es werde	
wir werden	
ihr werdet	
sie werden	

Bedingende Art. — Tryb warunkowy.

Gegenwart.

Czas terażniejszy.

ich würde	} arbeiten suchen, gdy- bym pracował, gdybym szukał
du würdest	
er, sie, es würde	
wir würden	
ihr würdet	
sie würden	

Vergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

ich würde	} gearbeitet haben, gelucht haben, gdy- bym pracował był, szukał był
du würdest	
er, sie, es würde	
wir würden	
ihr würdet	
sie würden	

Befehlende Art. — Tryb rozkazujący.

arbeit-e!	— such-e!	arbeit-et!	— such-et!
pracuj	szukaj	pracujcie	szukajcie
arbeit-en Sie! — such-en Sie!			
pracuj pan! — szukaj pan!			

Mittelwörter. — Imiesłowy.

Gegenwart.

Czas terażniejszy.

arbeit-**end** such-**end**
pracując szukając

Vergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

ge-arbeit-et ge-such-t
pracowawszy szukawszy

Nennform. — Tryb bezokoliczny.

Gegenwart.

Czas terażniejszy.

(zu) arbeit-en, (zu) such-en,
pracować szukać
Die Wäscherin stärkt und plättet
die Wäsche.
Der Knabe hinkt und stottert.
Der Bauer mäht Gras.
Die Glocke tönt.
Ich drehe mir eine Zigarette.
Die Frau strickt, häkelt und sticht.

Die Fußsode ist zu kurz.
Die Ahle gehört dem Schuhmacher.
Sagen Sie die Wahrheit!
Warum weinst du?

Vergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

ge-arbeit-et (zu) haben popracować
ge-such-t (zu) haben poszukać
Praczą krochmali i prasują
bieliznę.
Chłopiec kuleje i jęka się.
Wiesniak kosi trawę.
Dzwon dźwięczy (się odzywa).
Kręcę sobie papierosa.
Pani robi pończochy (szkarpetki), haftuje i wyszywa.
Szkarpetka jest za krótką.
Szydło należy do szewca.
Powiedz pan prawdę!
Dlaczego płaczesz?

Die Manschette ist zu weit.
Die Gurke, die Linse, die Kürbe,
die Bohne, die Erbse sind Küchen-
pflanzen.

Wer hat dir die Melone verkauft?
— Die Gemüsehändlerin.

Die Zwetsche ist blau, die Birne
gelb.

Ich werde dir eine Weintraube
und eine Apriose schenken.

Der Bauer würde die Sense und
die Sichel dengen, wenn du ihm
einen Hammer borgtest.

Hat der Hahn schon gekräht?
Hatten die Bauern das Gras noch
nicht gemäht?

Küstere nicht, rede laut!
Ich hungre und dürste.
Das Obst ist noch nicht reif.
Der Gehilfe sticht die Hose.
Verlange Kleingeld!

Manszet jest za szeroki.
Ogórek, soczewica, rzepa, fasola,
groch są rośliny warzywne.

Kto ci sprzedał melon? —
Jarzyniarka.

Sliwka jest niebieska, gruszka
żółta.

Podaruję ci winogrono i brzo-
skwinie.

Wiesniak klepał by kosę i sierp,
gdybys mu pożyczyl młotka.

Czy kogut już piał?
Czy wiesniacy nie skosili jeszcze
byli trawy?

Nie szep taj, mów głośno.
Jestem głodny i spragniony.
Owoce nie są jeszcze dojrzałe.
Czeladnik lata spodnie.
Zażądaj drobnych (pieniędzy)!

Fiinfte Übung. — Piąte ćwiczenie.

1. Die Frauen stricken Fußsoden,
nähen Manschetten, häkeln und sticken.

2. Was kauft der Schuhmacher?
— Er kauft eine Ahle und eine
Nadel.

3. Der Neffe des Bulgaren dreht
sich eine Zigarette; drehen Sie mir
auch eine!

4. Ich hätte Ihnen das Geld
geborgt, wenn Sie es verlangt hätten.

5. Die Gemüsehändlerin hat der
Köchin Gurken, Erbsen, Linsen,
Bohnen (Fisolen), rote, gelbe und
weiße Rüben verkauft.

6. Die Melonen sind noch nicht
reif.

7. Er versicherte mich, daß er mir
Birken, Pflaumen (Zwetschen),
Weintrauben und Apriosen schenken
werde.

8. Wir würden dem Knaben
glauben, wenn er nicht so selten die
Wahrheit sagte.

1. Kobiety robią (plotą) szkarpetki,
szyją manszety, haftują i wy-
szywają.

2. Co kupuje szewc? — On
kupuje szydło i igłę.

3. Bratanek (siostrzeniec) Buł-
gara kręci sobie papierosa; skręć
mi pan także (jednego).

4. Bylbym panu pożyczyl pie-
niędzy, gdybys pan był zażądał.

5. Jarzyniarka sprzedała ku-
charce ogórki, groch, soczewicę,
fasole, buraki, marchew i rzepe.

6. Melony nie są jeszcze doj-
rzałe.

7. On zapewnił mię, że mi po-
daruje gruszki, sliwki, winogrona
i apykozy.

8. Wierzylibysmy chłopcu, gdy-
by on nie tak rzadko mówił
prawdę.

9. Stellen Sie die Weinflasche hierher!

10. Die Bauern dengelten Senfen und Sichelu.

11. Gemähtes Gras duftet angenehm.

12. Hungernde, dürstende und frierende Menschen arbeiten ungeru.

13. Der Knabe hat stark gestottert.

14. Warum reden Sie flüsternd?

15. Als die Glocke tönte, hatte der Hahn schon gekräht.

16. Hört er schlecht? — Ist er vielleicht taub? — Er ist taub und hinkt auch.

17. Die Ungaru behaupten, Shnen Geld geborgt zu haben.

18. Der Kaufmann erzählte mir, daß die Frau des Bulgaren oft geweint habe.

19. Lege die Karten dorthin!

20. Die Wäscherinnen werden abends die Wäsche schon gestärkt und geplättet (gebügelt) haben.

21. Ihr hättet besser geantwortet, wenn ihr mehr gearbeitet hättet.

22. Klaffen Sie die Hose und die Weste!

23. Sind die Herren Franzosen? — Sie sind nicht Franzosen, sie sind Schweden.

24. Die Hirten sind ärmer als die Bauern, die Gehilfen sind ärmer als die Herren.

25. Die Ochsen und Ziegen gehören den Nachbarn des Deutschen.

26. Königinnen reisen oft.

27. Brauchen Sie eine Nadel?

28. Ihr hättet Hennen und Enten schon gekauft, als ihr hörtet, daß auch die Köchin Hennen und Enten gekauft habe.

9. Postaw pan butelkę wina tutaj!

10. Wiesniacy klepali kosy i sierpy.

11. Skoszona trawa pachnie (przyjemnie).

12. Głodni, spragnieni i marzący ludzie niechętnie pracują.

13. Chłopiec silnie się jękał.

14. Dlaczego mówisz pan szepcząc?

15. Gdy dzwon się odezwał, kogut już był zapał.

16. Słyszysz on źle? — Może on głuchy? — On jest głuchy i kulaje także.

17. Węgrzy twierdzą, że pożyczyci panu (pani, państwu) pieniądze.

18. Kupiec opowiadał mi, że żona Bułgara często płakała.

19. Połóż tam karty.

20. Pracunki już wieczorem pewnie nakrochmała i wyprasują białinę.

21. Bylibyście lepiej odpowiadali, gdybyście byli więcej pracowali.

22. Załataj pan (-i) spodnie i kamizolkę.

23. Czy panowie są Francuzami? — Oni nie Francuzi, oni Szwedzi.

24. Pasterze są biedniejsi niż wieśniacy, pomocnicy są ubożsi niż panowie.

25. Woły i kozy należą sąsiadowi Niemca.

26. Królowe często podróżują.

27. Potrzebuje pan igły?

28. Już kupiliście byli kury i kaczki, gdyście usłyszeli, że kucharka także kupiła kury i kaczki.

Sechste Lektion. — Szósta lekcya.

§ 26. Mocna odmiana rzeczowników.

Die starke Biegung des Hauptwortes.

Drugi przypadek liczby pojedynczej tworzy się za dodaniem końcówki **es** albo **s**, pierwszy przypadek liczby mnogiej za dodaniem końcówki **er**.

A.

Przykłady rzeczowników, nie zmieniających w liczbie mnogiej rdzennej samogłoski.

Liczba pojedyncza.

Rodzaj:	męski	nijaki
1. przypadek	der Leib ci ało	das Bild ob raz
2. "	des Leib- es ci ała	des Bild- es ob razu
3. "	dem Leib- e ci ału	dem Bild- e ob razowi
4. "	den Leib ci ało	das Bild ob raz

Liczba mnoga.

1. przypadek	die Leib- er ci ala	die Bild- er ob razy
2. "	der Leib- er ci al	der Bild- er ob razów
3. "	den Leib- ern ci alom	den Bild- ern ob razom
4. "	die Leib- er ci ala	die Bild- er ob razy

B.

Przykłady rzeczowników, zmieniających rdzenną samogłoskę w liczbie mnogiej.

Liczba pojedyncza.

1. przypadek	der Mann m ąż	das Buch k siążka
2. "	des Mann- es m ęża	des Buch- es k siążki
3. "	dem Mann- e m ężowi	dem Buch- e k siążce
4. "	den Mann m ęża	das Buch k siążkę

Liczba mnoga.

1. przypadek	die Männ- er m ężowie	die Büch- er k siążki
2. "	der Männ- er m ężów	der Büch- er k siążek
3. "	den Männ- ern m ężom	den Büch- ern k siążkom
4. "	die Männ- er m ężów	die Büch- er k siążki

§ 27. Do pierwszego działu odmiany mocnej należą:

I. 1. Niektóre rzeczowniki rodzaju męskiego, a mianowicie jednozgodkowe; niektóre z nich zmieniają w liczbie mnogiej samogłoskę; n. prz.:

Liczba pojedyncza.

der Wald **l**as
der Wurm **r**obak

2. Wszystkie rzeczowniki rodzaju męskiego, kończące się na **tum**; n. prz.:

Liczba pojedyncza.
der Reichtum **b**ogactwo
der Irrtum **b**łąd

Liczba mnoga.

die Wäld-**er** **l**asy
die Würm-**er** **r**obaki

Liczba mnoga.
die Reichtüm-**er** **b**ogactwa
die Irrtüm-**er** **b**łędy

II. 1. Niektóre rzeczowniki rodzaju nijakiego, a mianowicie jednogłoskowe; niektóre z nich zmieniają w liczbie mnogiej samogłoskę; n. prz.:

Liczba pojedyncza.	Liczba mnoga.
das Feld pole	die Feld-er pola
das Blatt liść	die Blätt-er liście
das Dach dach	die Däch-er dachy

2. Wszystkie rzeczowniki rodzaju nijakiego, kończące się na **tum**, zmieniające przytem **u** na **ü** w liczbie mnogiej; n. prz.:

Liczba pojedyncza.	Liczba mnoga.
das Bistum biskupstwo	die Bistüm-er biskupstwa
das Kaiserthum cesarstwo	die Kaiserthüm-er cesarstwa

U niektórych rzeczownikach złożonych, kończących się słowem **mann**, to ostatnie w liczbie mnogiej zmienia się na **leute**, w innych przemienia ono głoskę **a** na **ü** i przybiera końcówkę **er**; n. prz.: der Zimmermann cieśla die Zimmerleute, der Staatsmann mąż stanu die Staatsmänner. Zamiast liczby mnogiej die Menschen ludzie używa się także die Leute.

Drugii przypadek liczby pojedynczej odmiany mocnej i mieszanej ma końcówkę **es** albo **s**. Rzeczowniki kończące się na **b, dj, d, g, k, s, fdj, ft, ff, t** albo **z**, dla lepszego dźwięku przybierają po większej części **es** inne większą częścią **s**; w trzecim przypadku liczby pojedynczej zakończeni **e** często się opuszcza.

§ 28. Zaimek wskazujący (hinweisendes Fürwort) dieser, diese, dieſes (ten, ta, to) odmienia się w następujący sposób:

	Liczba pojedyncza.		
1. przypadek	dieser ten	diese ta	dieses to
2. "	dieſes tego	dieser tej	dieses tego
3. "	diesem temu	dieser tej	diesem temu
4. "	diesem tego	diese tą	dieses to

Liczba mnoga
dla wszystkich trzech rodzajów.

1. przypadek	diese ci, te
2. "	dieser tych
3. "	diesen tym
4. "	diese tych, te

Podług dieser, diese, dieses i t. d. odmieniają się następujące zaimki wskazujące, względne, pytajne i niokreślne:

1. jener, jene, jenes, tamten, -a, -o, jene, tanci, -te,
2. solcher, solche, solches, taki, -a, -ie, solche, taey, -kie,
3. jeder, jede, jedes, każdy, -a, -e,
4. jedweder, jedwede, jedwedes, wszelki, -a, -ie,
5. welcher, welche, welches, który, -a, -e, welcher, którzy, -re,

6. mancher, manche, manches, niektórzy, -a, -e, manche, niektórzy, -re,
7. aller, alle, alles, wszystek, -a, -o, alle, wszyscy, -stkie,
8. feiner, feine, feines, żaden, -a, -o, feine, żadni, -e.

Tak samo odmienia się, ale używa się tylko w liczbie mnogiej liczebnik beide oba. Derselbe ten sam, dieselbe ta sama, dasselbe to samo, dieselben ci sami, te same, odmienia się w następujący sposób:

1. przypadek	derselbe	dieselbe	dasselbe	dieselben
2. "	derselben	derjelben	deselben	denselben
3. "	demselben	derjelben	demselben	denselben
4. "	denjelben	diejelbe	dasselbe	dieselben

Pierwsza część der, die, das odmienia się jak rodzajnik oznaczony, a druga selbe, jak rzeczownik słabej odmiany.

Tak samo odmienia się:

derjenige	diejenige	dasjenige	diejenigen
tamtén	tamta	tanto	tanci, -te
derjenige	diejenige	dasjenige	diejenigen
desjenigen	derjenigen	desjenigen	derjenigen
denjenigen	derjenigen	demjenigen	denjenigen
deujenigen	diejenige	dasjenige	diejenigen

Liczba pojedyncza. Liczba mnoga

1. przypadek	der	die	das	die
2. "	des (dessen)	der (deren)	des (dessen)	deren
3. "	dem	der	dem	denen
4. "	den	die	das	die

Das Trinkglas ist rein. Szklanka do picia jest czysta.
Wir speisten heute ein gebratenes Jedliśmy dziś pieczoną kurę
Guhn (Hühner). (kury).
Das Lamm ist wie das Kalb ein Jagnię jest (podobnie) jak cielę
Tier. zwierzęciem.

Kämmer und Kälber sind Tiere. Jagnięta i cielęta są zwierzętami.
Dieses Kraut ist nützlich. To ziele jest pożyteczne.
Die Kräuter sind nützlich. Zioła są pożyteczne.
Das Weib füttert das Kind (die Kobieta karmi dziecko (dzieci).
Kinder).

Das Dach des Hauses ist hoch. Dach domu jest wysoki.
Die Dächer der Häuser sind hoch. Dachy domów są wysokie.
Kaufen Sie Eier und bereiten Sie Kup pan (-i) jaj i przygotuj
ihm eine Eierspeise! dla niego jajecznicę.

Das Bestium des Grafen ist Posiadłość hrabięgo jest wielka;
groß; sein Schloß ist herrlich. zamek jego wspaniały.

Die Treppe ist niedrig. Schody są niskie.
Besorgen Sie mir ein Duzend Wystaraj się mi pan o tuzin
Fußboden und ein Duzend gute und szkarpetek i tuzin dobrych i trwa-
dauerhafte Kragen. łych koźnierzyków.

Beküßte nicht den Rand des Buches.

Die Menschen sind sterblich.
Sie weis sagt ihm die Zukunft.

Er deckt das Dach.

Die Nachricht beunruhigt mich.

Das Kopftuch (Taschentuch) ist dauerhaft.

Er reinigt das Faß. Sie hütet die Enten.

Der Herr des Schlosses bereist das Land.

Ich verdanke dir viel.

Sechste Übung. — Szóste ćwiczenie.

1. Reinigen Sie diese Trinkgläser, sie sind schmutzig.

2. Die Frau des Bauern füttert die Hühner, Lämmer und Kälber.

3. Die Männer haben die Fässer noch nicht geholt.

4. Manche Gräser und Kräuter sind den Kälbern und Lämmern schädlich.

5. Die Gräfin hat jenen Weibern Kopftücher und Kleider geschenkt.

6. Die Treppen mancher Häuser sind schmal.

7. Die Kinder der Wäscherin hüten die Kinder der Landleute.

8. Sie sagt, sie habe schon alle Länder der Erde bereist.

9. Wie teuer ist ein Dugend dieser Taschentücher? — Sie sind sehr billig, aber nicht dauerhaft.

10. Jene Männer decken die Dächer der Häuser.

11. Die Würmer sind manchen Pflanzen schädlich.

12. Die Leiber der Würmer sind weich.

13. Sie dankt alles einem Irrtum.

14. Kochen Sie mir diese Eier und machen (bereiten) Sie mir eine Eierpeisel

Nie smaruj brzegu książki.

Ludzie są śmiertelni.

Ona prorokuje (przepowiada) mu przyszłość.

On pokrywa dach.

Wiadomość niepokoi mię.

Chustka na głowę (chustka do nosa) jest trwała.

On czyści beczkę. Ona pilnuje kaczek.

Pan zamku objeżdża kraj.

Zawdzięczam ci wiele.

1. Wyczyść pan te szklanki do picia, one są brudne.

2. Żona wieśniaka karmi kury, jagnięta i cielęta.

3. Mężczyźni jeszcze nie przynieśli beczek.

4. Niektóre trawy i zioła są szkodliwe dla cieląt i jagniąt.

5. Hrabina podarowała tym kobietom chustki i odzież.

6. Schody niektórych domów są wązkie.

7. Dzieci praczki strzegą dzieci wieśniaków.

8. Ona powiada, że już objechała wszystkie kraje ziemi.

9. Jak drogi jeden tuzin tych chustek do nosa? — One są bardzo tanie, ale nie trwałe.

10. Tamci mężczyźni pokrywają dachy domów.

11. Robaki są szkodliwe dla niektórych roślin.

12. Ciała robaków są miękkie.

13. Ona zawdzięcza wszystko omyłce.

14. Zgotuj mi pan (-i) te jajka i zrób mi jajecznicę.

15. Die Westen des Knaben sind neu.

16. Er hat mir einen Boten geschickt.

17. Bezahlen Sie diese Leute, sie warten schon seit langem!

18. Dieses ist jener Herr, der Sie gestern gesucht hat.

19. Die Kinder, denen Sie gestern Bilder geschenkt haben, haben mich heute belücht.

20. Welchem Herrn lieferst du diese Enten? — Ich liefere sie demselben, dem du Milch und Butter lieferst.

21. Manche Kinder sind nachlässig; die Bücher solcher Kinder sind oft schmutzig.

22. Die Besitztümer des Grafen sind Schlösser, Wälder, Gärten und Felder.

23. Solche Bücher sind teuer.

24. Die Leiber der Menschen sind sterblich.

25. Den Bistümern gehören fast alle Wälder des Landes.

26. Die Bauern vieler Dörfer schenkten dem Weibe Geld, weil es ihnen versicherte, daß es ihnen die Zukunft weissagen werde.

27. Welchen Knaben schenket ihr die Bücher? — Wir schenken sie jenen, die fleißig gelehrt haben.

28. Diese Nachrichten haben uns sehr beunruhigt.

29. Diese Frauen sammeln Kräuter, welche ihnen und andern nützen werden.

30. Die Frauen sind schwächer als die Männer.

15. Kamizelki chłopca są nowe.

16. On mi przysłał posłańca.

17. Zapłać pan tym ludziom, oni czekają już od dawna (długo).

18. To jest ten pan, który pana wczoraj szukał.

19. Dzieci, którym pan podarował wczoraj obrazki (-zy), odwiedziły mnie dzisiaj.

20. Któremu panu dostawiasz te kaczki? — Ja dostawiam je temu samemu, któremu ty dostarczasz mleka i masła.

21. Niektóre dzieci są niedbałe; książki takich dzieci są często brudne.

22. Posiadłości hrabiego są zamki, lasy, domy i pola.

23. Takie książki są drogie.

24. Ciała ludzi są śmiertelne.

25. Do biskupstw należą prawie wszystkie lasy kraju.

26. Wieśniacy wielu wsi darowali kobiecie pieniądze, gdyż ona upewniała ich, że będzie im wróżyła przyszłość.

27. Którem chłopcom darujecie książki? — Podarujemy je tym, którzy się pilnie uczyli.

28. Te wiadomości bardzo nas zaniepokoiły.

29. Te panie zbierają zioła, które im i innym będą pożyteczne.

30. Kobiety są słabsze niż mężczyźni.

Siebente Lektion. — Siódma lekcya.

Mocna odmiana rzeczowników.

§ 31. II. Dział.

Drugi przypadek liczby pojedynczej tworzy się za dodaniem końcówki **eš** albo **š**; pierwszy przypadek liczby mnogiej za dodaniem końcówki **e**.

A.

Przykłady rzeczowników, nie zmieniających samogłoski.

Rodzaj męski.

Rodzaj żeński.

Liczba pojedyncza.

1. der Tag dzien	die Kenntniß wiadomość
2. des Tag- es dnia	der Kenntniß wiadomości
3. dem Tag- e dniowi	der Kenntniß wiadomości
4. den Tag dzien	die Kenntniß wiadomość

Liczba mnoga.

1. die Tag- e dnie	die Kenntniß- e wiadomości
2. der Tag- e dni	der Kenntniß- e wiadomości
3. den Tag- en dniom	den Kenntniß- en wiadomościom
4. die Tag- e dnie	die Kenntniß- e wiadomości

Rzeczowniki kończące się na **s**, podwajają to **s** w liczbie mnogiej (ff).

B.

Przykłady rzeczowników, zmieniających samogłoskę w liczbie mnogiej.

Liczba pojedyncza.

1. der Arzt lekarz	die Wurst kielbasa
2. des Arzt- es lekarza	der Wurst kielbas
3. dem Arzt- e lekarzowi	der Wurst kielbasie
4. den Arzt lekarza	die Wurst kielbasę

Liczba mnoga.

1. die Arzt- e lekarze	die Würst- e kielbasy
2. der Arzt- e lekarzy	der Würst- e kielbas
3. den Arzt- en lekarzom	den Würst- en kielbasom
4. die Arzt- e lekarzy	die Würst- e kielbasy

Liczba pojedyncza.

1. das Floß prom
2. des Floß- es promu
3. dem Floß- e promowi
4. das Floß prom

Liczba mnoga.

die Floß- e promy
der Floß- e promów
den Floß- en promom
die Floß- e promy

Do tego działu należą:

I. Rzeczowniki rodzaju męskiego, kończące się na **and**, **at**, **ist**, **ig**, **ing**, **ing**, **rich**; n. prz.:
der Umfang (-stände) okoliczność, der Monat miesiąc, der Ring pierścień, der Gänsersich gęsiar, der Käfig klatka, der Stand stan (Stände).

Niektóre rzeczowniki jednozłotkowe rodzaju męskiego zmieniają samogłoskę; n. prz.:

der Krug (Krüge) dzban, der Tisch stół, der Stift sztycyk, mały gwoździć, der Napf (Näpfe) misa.

II. Około 40 rzeczowników rodzaju żeńskiego; wszystkie^o zmieniają samogłoskę, n. prz.:

die Magd (Mägde) dziewczka służąca, die Stadt (Städte) miasto.
III. Jednozłotkowe rzeczowniki rodzaju nijakiego, jak n. prz.:
das Bein kość, das Heft zeszyt.

§ 32. Zaimki pytajne w języku niemieckim są następujące:

Liczba pojedyncza.

Liczba mnoga.

wer? was?

któ? co?

welcher? welche? welches?

który? która? które?

welche?

którzy? które?

was für ein? was für eine?

jaki? jaka?

was für?

jacy, -kie?

was für ein?

jakie? (Co za jeden, -a, -o.)

1. **wer?** kto?

was? co?

2. **wem?** komu?

wessen? czego?

3. **wem?** komu?

wem? czemu?

4. **wen?** kogo?

was? co?

Jeżeli **was für ein?** i t. d. używa się bez rzeczownika, to ma następującą formę:

was für einer? **was für eine?** **was für eines?**

W zaimku pytajnym — **was für ein?** **eine?** **ein?** albo **was für einer?** **eine?** **eines?** odmienia się tylko **ein**; n. prz.:

Ein Mann hat Sie gesucht! — (Jakiś) mężczyzna szukał pana.

Was für einer? — Was für ein — Co za jeden (jaki)? — Co za

Mann? **was für eine?** **was für eines?** mężczyzna (człowiek)?

Wir suchen ein Buch! — Was Szukamy książki! — Jakiej?

für eines? — Was für ein Buch? Co za książki?

Ich schenke die Feder einem Knaben. Daruję pióro chłopcu. —

— Was für einem? — Was für Jakiemu? — Co za chłopcu?

einem Knaben?

Przed rzeczownikami, oznaczającymi rzecz albo abstrakcję,

również przed wszystkimi w liczbie mnogiej użytymi używa się tylko

was für? n. prz.:

Was für Wein ist dies? — Dies Co to za wino? — To jest

ist ein guter Rotwein. dobre czerwone wino.

Was für Hüte holen Sie? — Co za kapelusze podaje pan?

Ich hole nur einen schwarzen Hut. — Podaję (dostaję) tylko czarny

kapelusz.

Was für Kummer psagt dich?

Co za troska cię niepokoi?

§ 33. Zaimki nieokreślne (nieoznaczone) są następujące:
jemand ktokolwiek, niemand nikt, man (3. os. liczb. pojed.),
jedermann, jeder, jedweder, jeglicher każdy, mancher niektóry,
feiner żaden.

Odmiana:

- 1. jemand ktokolwiek
- 2. jemand-es kogokolwiek
- 3. jemand-em, jemand komukolwiek
- 4. jemand-en, jemand kogokolwiek

Niemand odmienia się jak jemand.

Man nie odmienia się. W trzecim przypadku zastępuje się ono słowem einem, w czwartym einem.

Wo man lange wohnt, dort trachtet einem jedermann zu nützen, dort achten einen alle und schicken einem manchmal auch Geschenke.

Die Handseife I., die Arznei I. der Jüngling II., 2 der Sohn (Söhne), die Nacht (Nächte) die Hand (Hände) die Nase (Näse) vortrefflich, erzählen, pachten, verordnen, einst.

Der Stift ist fein. Dieser Umstand verursacht mir eine große Unannehmlichkeit. Hole den Krug und die Handseife! Dein Heft ist noch leer.

Der Freund des Knaben ist sehr lügnerisch. Vermuten, trachten, spielen, nützen.

Siebente Übung. —

- 1. Was für eine Frau hat mich gesucht?
- 2. Was für Holz ist dies? — Das ist hartes Holz.
- 3. Ich vermute, daß dieser Stift fein und vortrefflich ist.
- 4. Der Knabe ist lügnerisch.
- 5. Wir pachten ein Haus und Felder.
- 6. Eine Unannehmlichkeit verursacht oft Kummer.
- 7. Die Handseife ist gut.
- 8. Er trachtet nicht zu spielen, wohl aber zu arbeiten.
- 9. Antworten Sie mir polnisch!

jedermann każdy
jedermanns każdego
jedermann każdemu
jedermann każdego

Gdzie kto długo żyje, tam każdy stara się być mu pożytecznym, tam wszyscy go szanują i posyłają mu nieraz także podarunki.

Mydło do rąk, lekarstwo młodzieniec syn, noc reka orzech doskonale, opowiadać, brać w arendę, rozporządzać, niegdys. Rylec jest delikatny.

Ta okoliczność sprawia mi wielką nieprzyjemność. Podaj dzban i mydło do rąk. Twój zeszyt jeszcze próżny (niezapisany).

Przyjaciel chłopca jest bardzo kłamliwy. Przypuszczać (domyslać się), starać się, grać, być pożytecznym.

Siódme ćwiczenie.

- 1. Co za pani szukała mię?
- 2. Co to za drzewo? — To jest twarde drzewo.
- 3. Przypuszczam, że ten rylec jest delikatny i doskonały.
- 4. Chłopiec jest kłamliwy.
- 5. My arendujemy dom i pola.
- 6. Nieprzyjemność sprawia często troskę.
- 7. Mydło do rąk jest dobre.
- 8. On nie stara się grać (bawić się), lecz pracować.
- 9. Odpowiadaj mi pan po polsku!

10. Die Tage sind jetzt kurz und die Nächte lang.

11. Wer fleißig lernt, sammelt Kenntnisse, die ihm später nützen werden.

12. Die Ärzte haben ihm Arzneien verordnet.

13. Der Neffe des Arztes hat uns Krüge und Röpfe geschickt.

14. Diese Stifte und Feste schenke ich Ihnen.

15. Diese Würste schmecken vortrefflich.

16. Die Kenntnisse jener Jünglinge sind größer, als wir vermuteten.

17. Was für Mehl ist dies? — Es ist feines Mehl.

18. Ist es teuer? — Es ist nicht teuer, aber doch teurer als schwarzes.

19. Was für Seife ist jenes? — Jenes ist gute Handseife.

20. Die Nacht ist nicht jedermanns Freund.

21. Wer lügnerisch ist, dem glaubt man nicht.

22. Man erzählt, daß er hier ein Haus gepachtet habe.

23. So oft wir fragen, antwortet uns nur polnisch.

24. Solche Menschen verursachen einem oft Unannehmlichkeiten.

25. Die Hände mancher Menschen, besonders mancher Frauen, sind sehr klein.

26. Wer sucht mich?

27. Was suchet Ihr?

28. Wem schickst du diesen Wein? — Ich schicke ihn dem Sohne des Arztes.

29. Er ist der Freund beider Herren.

30. Der Kaufmann hat uns keine Würste, wohl aber Eier und Butter geliefert.

31. Er besucht niemand (niemanden).

10. Dnie są teraz krótkie, a nocie długie.

11. Kto się pilnie uczy, zbiera wiadomości, które później przyniosą mu pożytek.

12. Lekarze zapisali mu lekarstwa.

13. Kuzyn lekarza przysłał nam dzbany i misy.

14. Te rylce i zeszyty daruję panu.

15. Te kielbasy smakują wyśmienicie.

16. Wiadomości tych młodzieńców są większe, niż myśmy przypuszczali.

17. Co to za mąka? — To delikatna mąka!

18. Czy droga ona? — Ona nie jest droga, ale zawsze (przecież) droższa niż czarna.

19. Co to tamto za mydło? — Tamto jest dobre mydło do rąk.

20. Noc nie jest przyjaciółką każdego.

21. Kto jest kłamliwy, temu nie wierzą.

22. Opowiadają, że on najął tu dom.

23. Ilekroć my się pytamy, odpowiadacie nam tylko po polsku.

24. Tacy ludzie sprawiają często nieprzyjemności.

25. Ręce niektórych ludzi, szczególnie niektórych pań są bardzo małe.

26. Kto mnie szuka?

27. Czego szukacie?

28. Komu posyłasz to wino? — Posyłam je synowi lekarza.

29. On jest przyjacielem obu panów.

30. Kupiec nie dostarczył nam żadnych kielbas, ale jaj i masła geliefert.

31. On nie odwiedza nikogo.

32. Erwarten Sie jemand (jemanden)?

33. Wessen Weste ist dies? — Sie gehört dem Nachbarn des Neffen der Wäscherin.

34. Welches Mannes Krug ist dies? — Dies ist der Krug desjenigen, den (welchen) Sie gestern besuchten.

32. Czy pan oczekuje kogo?

33. Czyja to kamizelka? — Ona należy do sąsiada kuzyna praczeki.

34. (Do) Którego mężczyzny (człowieka) jest (należy) ten dzban? — Jest to dzban tego, którego pan wczoraj odwiedziłeś.

Achte Lektion. — Ósma lekcya.

Mocna deklinacja rzeczowników.

§ 34. 3. Dział.

Drugi przypadek liczby pojedynczej tworzy się za pomocą dodania zgłoski **ß**. Pierwszy przypadek liczby mnogiej zgadza się z pierwszym przypadkiem liczby pojedynczej.

A.

Przykłady rzeczowników, nie zmieniających samogłoski.

Liczba pojedyncza.

1. der Sessel krzesło	das Fenster okno
2. des Sessel- ß	des Fenster- ß
3. dem Sessel	dem Fenster
4. den Sessel	das Fenster

Liczba mnoga.

1. die Sessel krzesła	die Fenster okna
2. der Sessel	der Fenster
3. den Sessel- n	den Fenster- n
4. die Sessel	die Fenster

B.

Przykłady rzeczowników, zmieniających samogłoskę.

Liczba pojedyncza.

1. der Vater ojciec	die Mutter matka
2. des Vater- ß	der Mutter
3. dem Vater	der Mutter
4. den Vater	die Mutter

Liczba mnoga.

1. die Väter ojcowie	die Mütter matki
2. der Väter	der Mütter
3. den Väter- n	den Mütter- n
4. die Väter	die Mütter

Liczba pojedyncza.

1. das Kloster klasztor
2. des Kloster- ß
3. dem Kloster
4. das Kloster

Liczba mnoga.

die Klöster klasztor
der Klöster
den Klöster- n
die Klöster

Do trzeciego oddziału mocnej deklinacji należą rzeczowniki męskiego i żeńskiego rodzaju, zakończone na **el, en, er**; n. prz.:

der Armel rekaw	der Ofen piec
der Löffel łyżka	der Trichter lejek
der Kragen kołnierz	der Leuchter podświetnik

§ 35. W niemieckim języku można zapomocą zakończenia **den** lub **lein** dać rzeczownikom zmniejszoną formę; n. prz.:

das Tisch den stolik	das Tisch lein stoliczek
das Bach lein potoczek	das Knäb lein chłopczyk

Wszystkie rzeczowniki, zakończone na **den** lub **lein**, są rodzaju nijakiego.

§ 36. Do trzeciego działu mocnej deklinacji należą także rzeczowniki nijakiego rodzaju, zakończone na **e** i zaczynające się przyrostkiem **ge**, n. prz.: das Gebirge.

Tutaj należą także dwa rzeczowniki rodzaju żeńskiego mianowicie:

Mutter matka i Tochter córka
(liczba mnoga: Mütter, Töchter)

Dalej do tego działu mocnej deklinacji należą następujące rzeczowniki, zakończone w pierwszym przypadku liczby pojedynczej na **e** lub **en**. Forma na **e** uważa się za lepszą.

Der Friede	lub	Frieden	pokój
der Funke	"	Funken	iskra
der Gedanke	"	Gedanken	myśl
der Glaube	"	Glauben	wiara
der Haufe	"	Haufen	kupa
der Name	"	Namen	imię
der Same	"	Samen	siemię
der Schade	"	Schaden	szkoda
der Wille	"	Willen	wola

One odmieniają się w następujący sposób:

Liczba pojedyncza.

1. der Funke	oder	Funken	iskra
2. des Funken ß			
3. dem Funken			
4. den Funken			

Liczba mnoga.

die Funken	oder	Funken	iskry
der Funken			
den Funken			
die Funken			

Do tego działu mocnej deklinacji należy słowo der Käse ser,

Liczba pojedyncza.

1. **der** Käse ser
2. **des** Käse-s
3. **dem** Käse
4. **den** Käse

Niektóre rzeczowniki tego działu przegłaszają samogłoskę, n. prz.: **der Garten** ogród, **die Gärten** ogrody.

Rzeczowniki, zakończone na **n**, nie przyjmują w trzecim przypadku liczby mnogiej drugiego **n**; n. prz.:

Liczba pojedyncza.

1. **das** Mädchen dziewczę
2. **des** Mädchen-s
3. **dem** Mädchen
4. **das** Mädchen

Der Schweizer, der Schneider, der Tischler, der Böttcher, der Fleischer, der Schmied, der Handwerker, der Bäcker, Weißbrot, Schwarzbrot.

Der Kellner bedient den Gast.
Die Kellner bedienen die Gäste.
Wünschen Sie noch ein Stückchen Rauchfleisch oder Schinken?
Der Rest des Schinkens gehört dir.

Das Zündhölzchen ist schlecht.
Der Schlosser verfertigt ein Schloß (Schlüssel) und einen Schlüssel.
Das Fleisch ist heute teils fett, teils zähe — es ist ungesund.
Der Enkel des Lehrers.
Der Rahmen ist viereckig.
Die Kugel ist rund.
Gefochtes Fleisch ist nicht immer mürbe.

Großvater, Großväter, Bindfaden, ein Paar, einrahmen, schmieden, grüßen, besteigen, sich verspäten, heizen.

Czas przeszły niedokonany. — Mitvergangenheit.

ich braunte	faunte	nannte	rannte
palitem, -am, -om	znałem, -am, -om	zwalem, -am, -om	biegłem, -am, -om
du brauntest	fauntest	nanntest	ranntest
paliteſt, -aſt, -oſt	znaleſt, -aſt, -oſt	zwaſteſt, -aſt, -oſt	biegteſt, -aſt, -oſt

Liczba mnoga.

- die** Käse sery
der Käse
den Käse-n
die Käse

Liczba mnoga.

- die** Mädchen dziewczęta
der Mädchen
den Mädchen
die Mädchen

Szwajcarczyk, krawiec, stolarz, bednarz, rzeźnik, kowal, rzemieślnik, piekarz, biały chleb, czarny chleb.

Kelner obsługuje gości.
Kelnerzy obsługują gości.
Czy życzy sobie pan jeszcze kawałek wędliny lub szynki?
Ostatek szynki twój (należy tobie).

Zapałka jest zła (zapałki są złe).
Ślusarz sporządza (robi) zamek (zamki) i klucz.

Mięso jest dzisiaj częścią tuste, częścią twarde — jest niezdrowe.
Wnuk nauczyciela.
Ramki są czworograniaste.
Kula jest okrągła.

Gotowane mięso nie zawsze jest kruche.

Dziad (dziadek), dziadkowie, nitka do wiązania, para, dawać ramy, kuć, pozdrawiać, wyjść (wsiadać, wzbierać się), zapóźnić się, palić (grzać).

er, sie, es brannte	faunte	nannte	rannte
palit	znał	zwalt	biegl
wir brannten	faunten	nannten	rannten
ihr branntet	fauntet	nanntet	ranntet
sie brannten	faunten	nannten	rannten

Senden i wenden mogą tworzyć czas przeszły niedokonany i imiesłów czasu przeszłego zupełnie prawidłowo.

Czas przeszły niedokonany: ich sendete posyłałem, -am, -om, ich wendete obracałem, -am, -om, ale także: ich sandte und ich wandte.
Czas przeszły **sich** habe gefendet lub ich habe gefandt posłałem, -am, -om, dokonany: **sich** habe gewendet lub ich habe gewandt obróciłem, -am, -om.

Achte Übung. — Ósme ćwiczenie.

1. Die Mütter ermahnen die Töchter und die Töchter gehorchen den Müttern. 1. Matki upominają córki, a córki słuchają matek.
2. Holen Sie ein paar Löffel und stellen Sie die Sessel hierher! 2. Przynieście (przynies pan, pani) kilka łyżek i postawcie krzesła tu!
3. Das alte Mütterlein (Mütterchen) verkauft einen Haufen alter Kleider. 3. Stara mateczka sprzedaje kupę starych ubrań.
4. Die Schneider nähen Westen, die Schuhmacher sohlen Schuhe und Stiefel. 4. Krawcy szyją kamizelki, szewcy podszewają trzewiki i buty.
5. Die Kellner bedienen die Gäste. 5. Kelnerzy obsługują gości.
6. Die Schmiede verfertigen Nägel, Zangen und Hämmer; sie schmieden auch Sensen und Sichel. 6. Kowale robią (sporządzają) gwoździe, szczyty i młoty; oni kuja także kosy i sierpy.
7. Ich brauche ein paar neue Kragen. 7. Potrzebuję parę nowych kołnierzy.
8. Reichen Sie mir ein Zündhölzchen! 8. Podaj mi pan zapałkę!
9. Wir erinnern uns des Namens des Mannes nicht. 9. Nie przypominamy sobie imienia tego mężczyzny.
10. Ein Funke verursacht oft viel Schaden. 10. Iskra sprawia często wiele szkody.
11. Wünschen Sie Schinken oder Braten? 11. Czy życzysz sobie pan (pani) szynki lub pieczeni?
12. Der Schlosser hat einen Schlüssel verfertigt. 12. Ślusarz zrobił klucz.
13. Grüßen Sie den Vater und die Mutter! 13. Pozdrów pan ojca i matkę!
14. Gestern hat mich ein Freund des Großvaters des Lehrers besucht. 14. Wczoraj odwiedził mię przyjaciel dziadka nauczyciela.
15. Gehorcht den Lehrern. 15. Słuchajcie nauczycieli!

16. Die Enkel des Kaufmannes sind noch klein.

17. Besteigen wir den Wagen, wir werden uns verspäten!

18. Die Rahmen der Fenster sind vieredig.

19. Die Kugeln sind rund.

20. Warum verzehrst du nicht den Rest des Käses?

21. Zeigen Sie nur einen Ofen!

22. Die Ärmel des Rockes sind zu weit und zu lang.

23. Wenn das Fleisch zu fett oder zu zähe ist, ist es ungesund.

24. Kosten Sie noch das Rauchfleisch!

25. Suche mir ein Stückchen Bindfaden (Spagat)!

16. Wnuki kupca są jeszcze mali.

17. Wsiądźmy na wóz, zapóźnimy się!

18. Ramy okien są czworograniaste.

19. Kule są okrągłe.

20. Dlaczego nie jesz (spóżywasz) reszty sera?

21. Zapalcie tylko w jednym piecu!

22. Rękawy surduta są za szerokie i za długie.

23. Jeżeli mięso jest za tłuste lub za twarde, jest niezdrowe.

24. Pokosztuj pan jeszcze wędliny!

25. Poszukaj mi kawałek sznurka!

Neunte Lektion. — Dziewiąta lekcya.

§ 37. Zaimki dzierżawcze (das bestitanzende Fürwort) są następujące:

1. mein mój	meine moja	mein moje	meine moi, moje
2. dein twój	deine twoja	dein twoje	deine twoi, twoje
3. sein jego	seine jego	sein jego	seine jego
ihr jej	ihre jej	ihr jej	ihre jej
sein jego	seine jego	sein jego	seine jego
1. unser nasz	unsere (unſre) nasza	unſer nasze	unsere (unſre) nasi, nasze
2. euer wasz	eure (eure) wasza	euer wasze	eure (eure) wasi, wasze
2. ihr ich	ihre ich	ihr ich	ihre ich

Przed rzeczownikami męskiego rodzaju używa się **mein** mój, **dein** twój, **sein** jego, **ihr** jej, **sein** jego, **unſer** nasz, **euer** wasz, **ihr** ich,

przed rzeczownikami żeńskiego rodzaju używa się: **meine**, **deine**, **seine** i t. d.; przed rzeczownikami nijakiego rodzaju: **mein**, **dein**, **sein** i t. d. **Sein**, **seine**, **sein** odnosi się do posiadającego przedmiotu męskiego i nijakiego rodzaju, t. j. ten, kto posiada, jest męskiego lub nijakiego rodzaju; n. prz.: **sein** Hut ist braun — jego kapelusz jest brunatny (t. j. **der** Hut des Mannes — kapelusz człowieka). **Sein** Arm ist kurz — jego ręka jest krótka, t. j. n. prz.: **der** Arm des Kindes — ręka dziecięcia. **Der** Wein ist billig, aber **sein** Geschmack ist sauer — wino jest tanie, ale jego smak kwaśny. **Das** Fenster ist hoch, aber **seine** Breite ist gering — okno jest wysokie, lecz jego szerokość mała. **Ihr**, **ihr**, **ihr** używa się, jeżeli odnosi się do posiadającego przedmiotu żeńskiego rodzaju; n. prz.: **die** Frau freut sich, weil **ihr** Sohn (**ihre** Tochter) gesund ist — kobieta cieszy się, ponieważ jej syn (jej córka) jest zdrowy.

Deklinacya zaimków dzierżawczych:

Przypadki.

Liczba pojedyncza.

1. mein Hut mój kapelusz	meine Weste moja kamizelka	mein Kleid moja suknia
2. meines Hut-es	meiner Weste	meines Kleid-es
3. meinem Hut-e	meiner Weste	meinem Kleid-e
4. meinen Hut	meine Weste	mein Kleid

Przypadki.

Liczba mnoga.

1. meine Hüt-e moje kapelusze	Weste-n moje kamizelki	Kleid-er moje suknie
2. meiner Hüt-e	Weste-n	Kleid-er
3. meinen Hüt-en	Weste-n	Kleid-ern
4. meine Hüt-e	Weste-n	Kleid-er

Jak odmienia się **mein**, **meine**, **mein**, tak deklinują się: **dein**, **deine**, **dein**, **seine**, **sein**.

Unser, **euer**, **ihr** deklinują się w następujący sposób:

Przypadki.

Liczba pojedyncza.

Liczba mnoga.

1. unſer nasz	unſere (unſre) nasza	unſer nasze	unſere (unſre) nasi, nasze
2. unſeres (unſres, unſers)	unſerer (unſrer)	unſeres (unſres, unſers)	unſerer (unſrer)
3. unſerem (unſrem, unſerm)	unſerer (unſrer)	unſerem (unſrem, unſrem)	unſeren (unſern, unſren)
4. unſeren (unſren, unſern)	unſere (unſre)	unſer	unſere (unſre)

Przypadki.	Liczba pojedyncza.		Liczba mnoga.
1. euer	euer (eure)	euer wasze	euer (eure) wasi, wasza
wasz	wasza	wasze	
2. eueres (eues, eures)	eurer (eurer)	eueres (eures)	eurer (eurer)
3. euerem (eurem, euern)	eurer (eurer)	euerem (eurem, euern)	euren (euren, euern)
4. eueren (euern, euren)	eure (eure)	euer	eure (eure)
1. ich	ich	ich	ich
2. ihres	ihrer	ihres	ihrer
3. ihrem	ihrer	ihrem	ihren
4. ihren	ich	ich	ich

W taki sposób odmienia się także zaimek Ihr Ihre, Ihr, Ihre — wasz, wasza, wasze, wasi, wasze (pański, -a, -ie).
Zaimki dzierżawcze bez połączenia z rzeczownikiem mają następującą formę:

der meinige	die meinige	das meinige	die meinigen
oder lub	"	"	"
" meine	" meine	" meine	" meinen
" mój	" moja	" moje	" moi, moje
" deinige	" deinige	" deinige	" deinigen
oder	"	"	"
" deine	" deine	" deine	" deinen
" twój	" twoja	" twoje	" twój, twoje
" seinige	" seinige	" seinige	" seinigen
oder	"	"	"
" seine	" seine	" seine	" seinen
" jego	" jego	" jego	" jego
" ihrige	" ihrige	" ihrige	" ihrigen
oder	"	"	"
" ihre	" ihre	" ihre	" ihren
" jej	" jej	" jej	" jej
" unfrige	" unfrige	" unfrige	" unfrigen
oder	"	"	"
" unsere	" unsere	" unsere	" unsere
" (unsre)	"	"	" (unfern, unfern)
" unsz	" unsz	" unsz	" unsz
" eurige	" eurige	" eurige	" eurigen
oder	"	"	"

der eure (eure) wasz	die eure wasza	das eure wasze	die eueren (euern, euern) wasi, wasze
der ihrige oder	die ihrige	das ihrige	die ihrigen
der ichre ich	die ichre ich	das ichre ich	die ichren ich

W taki sposób zdanie: Ich suche nicht meinen Löffel, sondern den ihrigen — ja szukam nie mojej, lecz jej(ich) łyżki, może znaczyć: Ich suche den Löffel einer Frau — szukam łyżki jednej kobiety lub: ich suche den Löffel mehrerer Personen — szukam łyżki więcej osób, bez względu na ich rodzaj. Ich suche nicht meinen Löffel, sondern den Ihrigen — ja szukam nie mojej, lecz waszej (pańskiej) łyżki, oznacza, ja szukam łyżki nie mojej, lecz osoby, do której się zwracam, lub więcej osób, do których się zwracam.

Eine wässrige Kartoffel schmeckt nicht gut. Auch zu mehligte Kartoffeln sind nicht gut.

Mein Schwiegervater und mein Schwager leben sparsam.

Wir bewohnen kein feuchtes Zimmer.

Fülle das Glas! Berrichtet eure Arbeiten!

Der Getreidehändler kauft auch Hopfen. Er verkauft ihn dem Brauer.

Der Roggen, der Weizen und die Gerste sind Feldfrüchte.

Auch der Hafer ist eine Feldfrucht. Meine Abreise naht. Suche mir meine Geldbörse!

Die Asche der Zigarre ist noch warm.

Der Strohhack ist frisch gefüllt. Das Bettzeug ist noch nicht geküftet.

Regenschirm, Sonnenschirm, der Besen, das Bettlaken, der Apfel (die Äpfel), pflanzen, trocknen, bauen, vertrauen.

Wodnisty ziemiak nie smakuje (nie dobry). Także nadto mączne kartofle nie są dobre.

Mój teść i mój szwagier żyją oszczędnie.

Nie zamieszkuje wilgotnego pokoju.

Napełnij szklankę! Poróbcie wasze roboty!

Handlarz zbożem kupuje także chmiel. Sprzedaje go piwowarowi.

Zyto, pszenica i jęczmień są polne plody.

Owies jest także polny płód. Mój odjazd zbliża się. Poszukaj mi woreczka na pieniądze (portmonetki)!

Papiół cygara jest jeszcze ciepły.

Siennik jest świeżo napełniony. Pościel jeszcze nie przewietrzona.

Parasol, parasolka, miotła (szczotka), prześcieradło, jabłko, ująć (pakować), suszyć, budować, ufać.

Neunte Übung. — Dziewiąte ćwiczenie.

1. Packt eure Koffer, die Stunde eurer Abreise naht.
2. Die Magd sucht ihren Besen.

1. Spakujcie wasze kufry, godzina odjazdu się zbliża.
2. Służąca (dziewka) szuka swojej szczotki (miotły).

3. Die Wirtschafterin würde den Strohsack deines Bettes frisch gefüllt und das Bettzeug geflüfter haben, wenn du es gewünscht hättest.

4. Ich hätte mir die Hände getrocknet, wenn Sie mir mein Handtuch gereicht hätten.

5. Der Regenschirm deines Bruders ist nicht so dauerhaft wie der meinige; der feinige ist aber auch billiger.

6. Unsere Mutter hat einen Sonnenschirm gekauft.

7. Ich hörte, daß eure Schwester einen Sonnenschirm gekauft habe.

8. Meine gehäkelte Geldbörse ist ein Geschenk meiner Nichte.

9. Ich erinnere mich Ihres Neffen und Ihres Schwiegervaters noch sehr gut.

10. Die Obstbäume in Ihren Gärten blühen jetzt.

11. Der Getreidehändler hat unsern Roggen, unsern Weizen und unsern Haier gut bezahlt.

12. Eure Kartoffeln sind zu wässerig, die unrigen sind zu mehlig.

13. Bewohnt ihr schon euer neu-gebautes Haus? — Wir bewohnen die Zimmer des unrigen Hauses noch nicht, weil sie zu feucht sind.

14. Vertraust du unserm Schwager? — Ich vertraue dem eirigen mehr als dem meinigen.

15. Unsere Häuser sind größer als die feinen.

16. Er benützt oft deine Bücher. Warum benüttest du nicht die feinigens?

17. Wem schicken Sie die Birnen: dem Bruder der Frau oder dem meinigen? — Ich schicke sie dem Ihrigen, dem ihrigen schicke ich Apfel.

18. Die Asche Ihrer Zigarre hat meinen Rock beschmutzt.

19. Deine Hemden sind noch ganz neu.

3. Gospodyni napełniłaby była świeżo siennik z twojego łózka i przewietrzyłaby była pościel, gdybyś sobie był tego życzył.

4. Byłbym wytarł sobie ręce, gdybyś mnie pan był podał mój ręcznik.

5. Parasol twojego brata nie jest tak trwały, jak mój; ale jego jest też tańszy.

6. Nasza matka kupiła parasolkę.

7. Słyszałem, że wasza siostra kupiła parasolkę.

8. Mój haftowany woreczek na pieniądze jest podarunek mej siostrzenicy (lub bratanicy).

9. Przypominam sobie pańskiego bratanka (lub siostrzeńca) i pańskiego teścia jeszcze bardzo dobrze.

10. Owocowe drzewa w waszych ogrodach kwitną teraz.

11. Handlarz zbożem dobrze zapłacił za nasze żyto, naszą pszenicę i nasz owies.

12. Wasze kartofle są za wodniste, nasze są za mączne.

13. Czy zamieszkujecie już wasz nowo zbudowany dom? — Nie zamieszkujemy jeszcze pokojów naszego domu, ponieważ są jeszcze za wilgotne.

14. Czy ufasz naszemu szwagrowi? — Ufam waszemu więcej niż mojemu.

15. Nasze domy są większe, niżli jego.

16. On często używa twoich książek. Dla czego nie używasz ty jego?

17. Komu posyła pan gruszki: bratu żony lub mojemu? — Posyłam je pańskiemu, jej (bratu) posyłam jabłka.

18. Popiół z pańskiego (waszego) cygara powalał mi surdut.

19. Twoje koszule są jeszcze zupełnie nowe.

20. Seine Brüder sind Kaufleute.

21. Die Obstbäume unseres Gartens sind noch klein.

22. Deine Weintrauben sind noch nicht reif.

23. Suchet ihr eure Hüte? — Sie sind nicht hier.

20. Jego bracia są kupcami.

21. Owocowe drzewa naszego ogrodu są jeszcze małe.

22. Twoje winogrona nie są jeszcze dojrzałe.

23. Szukacie swoich kapeluszy? — Niema ich tu.

Zehnte Lektion. — Dziesiąta lekcya.

§ 38. Mieszana odmiana rzeczowników:

Rzeczowniki męskiego i nijakiego rodzaju, należące do tej deklinacji, odmieniają się w liczbie pojedynczej według deklinacji męskiej, t. j. tworzą drugi przypadek liczby pojedynczej za pomocą końcówki **s** lub **es**, a w liczbie mnogiej odmieniają się według deklinacji **s** a **bej**, tworząc pierwszy przypadek liczby mnogiej za pomocą końcówki **n** lub **en**. N. prz.:

Przypadki.	Liczba pojedyncza.	
1. der	Strahl promień	das Auge oko
2. des	Strahl- es	des Auge- s
3. dem	Strahl- e	dem Auge
4. den	Strahl	das Auge

Przypadki.	Liczba mnoga.	
1. die	Strahl- en promienie	die Auge- n oczy
2. der	Strahl- en	der Auge- n
3. den	Strahl- en	den Auge- n
4. die	Strahl- en	die Auge- n

Tutaj należą niektóre jednozgłoskowe rzeczowniki męskiego rodzaju; n. prz.:

der Dorn kolec	der Staat państwo
der Schmerz ból	der Stachel żądło

Rzeczowniki der Sporn ostroga i das Herz serce odmieniają się w następujący sposób:

Przypadki.	Liczba pojedyncza.	Liczba mnoga.
1. der	Sporn ostroga	die Spor- en ostrogi
2. des	Sporn- es	der Herz- en
3. dem	Sporn- e	den Spor- en
4. den	Sporn	die Spor- en

Przypadki.	Liczba pojedyncza.	Liczba mnoga.
1. das	Herz serce	die Herz- en serca
2. des	Herz- es	der Herz- en
3. dem	Herz- e	den Herz- en
4. das	Herz	die Herz- en

§ 39. Słaba konjugacya czasowników.

Do słabej konjugacyi należą jeszcze czasowniki: brennen — palić, feunen — znać, nennen — zwać, nazywać, rennen — biegać, senden — posyłać, wenden — obracać.

Te czasowniki odmieniają się jak inne czasowniki słabej odmiany, tylko czas terażniejszy oznajmującego trybu i imięstów czasu przeszłego tworzą w sposób odmienny:

ich brenne	feune	nenne	renne	sende	wende
pale	znam	nazywam	biegnę	posyłam	obracam
du brennst	fennst	nennst	rennst	sendest	wendest
palisz	znasz	nazywasz	biegniesz	posyłasz	obracasz
er, sie, es brennt	fennet	nennet	rennet	sendet	wendet
pali	zna	nazywa	biegnie	posyła	obraca
wir brennen	fennen	nennen	rennen	senden	wenden
palimy	znamy	nazywamy	biegniemy	posyłamy	obracamy
ihr brennet	fennet	nennet	rennet	sendet	wendet
palicie	znacie	nazywacie	biegniecie	posylacie	obracacie
sie brennen	fennen	nennen	rennen	senden	wenden
palą	znają	nazywają	biegną	posylają	obracają

Imięstów cz. przeszłego: gebrannt, gefannt, genaunt, geraunt, gesandt, gewendet.

Die Biene sammelt den Honig.
Der Geschmack und Geruch des Honigs ist angenehm.

Nikolaus hat Furcht.
Die Sonne Gottes leuchtet Guten und Bösen.

Der Husar hat seine Sporen gepuht.

Gott belohnt und bestrafte die Menschen.

Meine Schwester sammelt Ansichtskarten.

Sagen Sie mir Ihre Adresse!
Die Sonne (der Mond, der Stern) scheint.

Das Licht des Mondes ist schwächer als das Licht der Sonne.

Der Finger, das Bein (die Beine), der Kopf (Köpfe), der Arm (Arme) sind Teile des Körpers (Leibes).

Die Witwe I., die Schaufel, das Faß (Käffer).

Das Herz II., 2., der Preis II., 2.
Der Sprung (Sprünge).
prüfen, verlegen.

Pszczola zbiera miód.
Smak i zapach miodu jest przyjemny.

Mikołaj ma strach (boi się).
Słońce Boga świeci dobrym i złym.

Husar wyczyścił swoje ostrogi.

Bóg nagradza i karze ludzi.

Moja siostra zbiera widokówki.

Powiedz mi pan swoją adresę!
Słońce (księżyc, gwiazda) świeci.

Światło księżycy słabsze niż światło słońca.

Palec, noga (nogi), głowa (głowy), ramię (ramiona) są częściami ciała.

Wdowa I., łopata, beczka (beczki).

serce II., 2., cena II., 2.
skok (skoki).
badać (pytać), ranić.

schmerzen, blenden.
anbrennen, erkennen.
erfassen, verbrennen, verwenden, verbreiten, wärmen.

boleć, zaślepić
zapalić, poznać
ująć, spalić, użyć, rozszerzyć, grzać.

Zehnte Übung. — Dziesiąte ćwiczenie.

1. Kennen Sie mich? — Ich kenne Sie sehr gut; Sie sind der Bruder meines Freundes Nikolaus, der mir gestern einen Brief gesandt hat.

2. Kennst du diesen Herrn? — Ich kenne ihn nicht, er ist hier fremd.

3. Als er hörte, daß sein Wohnhaus brenne, erlachte ihn Furcht.

4. Man sagt, daß er sich den Finger verbrannt habe.

5. Verwenden Sie dieses Geld sparsam.

6. Wenden Sie mir diesen Rock, wenn es möglich ist.

7. Das Gift der Biene verursacht Schmerzen.

8. Ich wandte mich und erblickte einen meiner Freunde.

9. Nennen Sie mir Ihren Namen und Wohnort.

10. Wir haben das Geld, das Sie uns gesandt haben, dem Sohne der Witwe geschenkt.

11. Brennendes Harz verbreitet einen starken Geruch.

12. Die Strahlen der Sonne wärmen.

13. Meine Augen schmerzen.

14. Verbrennen Sie diese Briefe!

15. Nikolaus kennt nicht nur mich, sondern auch meinen Bruder.

16. Die Strahlen der Sonne blenden unsere Augen.

17. Die Dornen der Rosen haben unsere Hände verlegt.

18. Wer hat diese Hemden genäht? — Die hat das Mädchen genäht, das gestern Zwirn und Nadeln gesandt hat.

Czy znasz mnie pan? — Znam pana bardzo dobrze; pan jesteś bratem mego przyjaciela Mikolaj, który mi wczoraj list przysłał.

Czy znasz tego pana? — Nie znam go, on jest tutaj obcym.

Gdy usłyszał, że się pali dom jego, ogarnęła go bojaźń.

Mówią, że sobie palec spalił (spiekł).

Używaj pan tych pieniędzy oszczędnie.

Obróć mi pan ten surdut, jeżeli jest to możliwem.

Truczna pszczoły sprawia bole.

Obróciłem się i ujrzałem jednego z mych przyjaciół.

Nazwij mi pan swoje nazwisko i miejsce pobytu (mieszkania).

Darowaliśmy pieniądze, które nam pan posłałeś, synowi wdowy.

Paląca się smoła rozprzestrzenia silny zapach.

Promienie słońca grzeją.

Bólą mnie (moje) oczy.

Spal pan (pani) te listy!

Mikołaj zna nie tylko mnie, lecz także mojego brata.

Promienie słońca ośniewają nasze oczy.

Kolce róż zraniły nasze ręce.

Kto szył te koszule? — Szyła je dziewczyna, która wczoraj przysłała nitki i igły.

19. Unsere Betten sind breiter und länger, als diese.

20. Der Preis dieser Betten ist nicht hoch.

21. Kennen Sie die Länge und Breite dieses Bettes?

22. Der König bereift gegenwärtig seinen Staat.

23. Der Husar pußt seine Sporen.

24. Gott prüft die Herzen der Menschen und kennt unsere Gedanken.

25. Ich hätte Sie nicht erkannt, wenn Sie mir nicht Ihren Namen genannt hätten.

26. Schicken Sie uns einen Kilo gebrannten Kaffee.

27. Die Köchin wendet das Fleisch, daß es nicht verbrenne.

28. Die Milch ist angebrannt und schmeckt darum schlecht.

29. Ein gebranntes Kind fürchtet das Feuer (Sprichwort).

30. Die Herzen der Vögel sind feiner als die der Ochsen, Pferde und Kühe.

31. Deine Augen sind feucht.

32. Meine Pfeife brennt nicht gut.

33. Ich hätte Ihnen eine Ansichtskarte gesandt, wenn ich Ihre Adresse gefannt hätte.

34. Das Faß, das Glas, der Topf rinnt.

35. Das Messer hat eine Scharte.

36. Das Trinkglas ist gesprungen.

Nasze łózka są szersze i dłuższe, niż te.

Cena tych łózek nie jest wysoka.

Zna pan długość i szerokość tego łózka?

Król objeżdża obecnie swoje państwo.

Husar czyści swoje ostrogi.

Bóg bada serca ludzi i zna nasze myśli.

Nie byłbym poznał pana, gdybyś mi pan nie powiedział był swego imienia.

Przyszlj mi pan kilo palonej kawy.

Kucharka obraca mięso, ażeby się nie spaliło.

Mleko się naddymiło i jest nie dobre (i smakuje dla tego źle).

Kto się raz spiekl, dmucha na zimno (Sparzone dziecko boi się ognia) (Przysłowie).

Serca ptaków są mniejsze niż wołów, koni i krów.

Twoje oczy są wilgotne.

Moja fajka nie pali się dobrze.

Postałbym był panu (pani) widokówkę, gdybym znał był pańską adresę. — (Postałabym była — gdybym była znała.)

Beczka, szklanka, garnek cieknie.

Nóż ma szczerb.

Szklanka pęka.

Elfte Lektion. — Jeddynasta lekcya.

§ 40. Odmiiania przymiotników (die Biegung der Eigenschaftswörter):

Przymiotniki odmieniają się w niemieckim języku według 1. słabej, 2. mocnej i 3. mieszanej odmiany.

Przypadek.

Liczba pojedyncza.

1. der gut-e Mann	die gut-e Frau	das gut-e Kind
dobry mąż	dobra pani	dobre dziecko
2. des gut-en Mann-es	der gut-en Frau	des gut-en Kind-es
dobrego męża	dobrej pani	dobrego dziecięcia

3. dem gut-en Mann-e	der gut-en Frau	dem gut-en Kind-e
dobremu mężowi	dobrej pani	dobremu dziecieniu
4. den gut-en Mann	die gut-e Frau	das gut-e Kind
dobrego męża	dobrą panią	dobre dziecko

Przypadek.

Liczba mnoga.

1. die gut-en Männ-er	Frau-en	Kind-er
dobrzy mężowie	dobre panie	dobre dzieci
2. der gut-en Männ-er	Frau-en	Kind-er
dobrych mężów	dobrych pań	dobrych dzieci
3. den gut-en Männ-ern	Frau-en	Kind-ern
dobrym mężom	dobrym paniom	dobrym dzieciom
4. die gut-en Männ-er	Frau-en	Kind-er
dobrych mężów	dobre panie	dobre dzieci

Przymiotniki, stojące przed rzeczownikami jako przydawki, deklinują się według słabej deklinacji, jeżeli są w połączeniu z następującymi słowami:

- z oznaczonym rodzajnikiem,
- z zaimkami:

Liczba pojedyncza.

Liczba mnoga.

dieser	diese	dieses	diese
ten	ta	to	ci, te
jener	jene	jenes	jene
ów	owa	owo	owi, owo
derjenige	diejenige	dasjenige	diejenigen
ten	ta	to	ci, te
derselbe	die selbe	das selbe	die selben
ten sam	ta sama	to samo	ci sami, te same
aller	alle	alles	alle
wszystek	wszystka	wszystko	wszyscy, wszystkie
welcher	welche	welches	welche
który	która	które	którzy, które
solcher	solche	solches	solche
taki	taka	takie	tacy, takie
mancher	manche	manches	manche
niektóry	niektóra	niektóre	niektórzy, niektóre
jeder	jede	jedes	
każdy	każda	każde	
jedweder	jedwede	jedwedes	
każdy	każda	każde	
jeglicher	jegliche	jegliches	
każdy	każda	każde	

3. Ze słowem beide, oba, obydwa, na prz.:

Przypadek.

Liczba mnoga.

1. beide gut-en Männ-er	obydwa	dobrzy mężowie
2. beider gut-en Männ-er	obydwoh	dobrych mężów

3. beiden gut-**en** Männ-**ern** obydwom dobrym mężom
 4. beide gut-**en** Männ-**er** obydwóch dobrych mężow
 4. Jeżeli przymiotnik stoi w połączeniu z oznaczonym rodzaj-
 nikiem i używa się jak rzeczownik; n. prz.:

Przypadek. Liczba pojedyncza.		Liczba mnoga.	
1. der Weise	mędrzec	die Weise- n	mędrcey
2. des Weis- e	mędrca	der Weis- e	mędrców
3. dem Weis- e	mędrcomi	den Weis- e	mędrcom
4. den Weis- e	mędrca	die Weis- e	mędrców

§ 41. Przykłady mocnej odmiany przymiotników:

Przypadek. Liczba pojedyncza.

1. gut- er Wein	gut- e Suppe	gut- es Bier
dobre wino	dobra zupa	dobre piwo
2. gut- es	gut- er Suppe	gut- es
oder } Wein- es		oder } Bier- es
gut- en		gut- en
3. gut- em Wein- e	gut- er Suppe	gut- em Bier- e
4. gut- en Wein	gut- e Suppe	gut- es Bier

Przypadek. Liczba mnoga.

1. gut- e Wein- e	Suppe- n	Bier- e
dobre wina	zupy	piwa
2. gut- er Wein- e	Suppe- n	Bier- e
3. gut- en Wein- en	Suppe- n	Bier- en
4. gut- e Wein- e	Suppe- n	Bier- e

Przymiotniki odmieniają się według mocnej deklinacji, jeżeli

1. używają się jako rzeczowniki bez rodzajnika;
2. jeżeli stoją przed rzeczownikiem bez rodzajnika i bez słów, wymienionych w § 40. N. prz.:

Liczba pojedyncza. Liczba mnoga.

1. Gut- es dobro	Fremd- e cudzi, cudzoziemcy
2. Gut- es dobra	Fremd- er cudzych, cudzoziemców
3. Gut- em dobru	Fremd- en cudzym, cudzoziemcom
4. Gut- es dobro	Fremd- e cudzych, cudzoziemców

Ich wünsche dir Gutes. Życzę ci dobrego (dobra).
 Er glaubt Fremden mehr als mir. On wierzy cudzym więcej niż mnie.

§ 42. Przykłady mieszanej deklinacji przymiotników:

Przypadek. Liczba pojedyncza.

1. ein klein- er Mann	eine klein- e Frau
mały człowiek	mała kobieta
	ein klein- es Kind
	małe dziecię

2. eines klein- en Mann- es	einer klein- en Frau
małego człowieka	małej kobiety
	eines klein- en Kind- es
	małego dziecięcia

3. einem klein- en Mann- e	einer klein- en Frau
małemu człowiekowi	małej kobiecie
	einem klein- en Kind- e
	małemu dziecięciu

4. einen klein- en Mann	eine klein- e Frau
małego człowieka	małą kobietę
	ein klein- es Kind
	małe dziecię

Przypadek. Liczba mnoga.

1. klein- e Mann- er	Frau- en	Kind- er
mali ludzie	małe kobiety	małe dzieci
2. klein- er Mann- er	Frau- en	Kind- er
małych ludzi	kobiet	dzieci
3. klein- en Mann- ern	Frau- en	Kind- ern
małym ludziom	kobietom	dzieciom
4. kleine Männer	Frauen	Kinder
mali ludzie	małe kobiety	dzieci

Jak widzimy, przymiotniki odmieniające się według mieszanej deklinacji, mają w czwartym przypadku liczby pojedynczej dla wszystkich trzech rodzajów i w czwartym przypadku liczby pojedynczej dla rodzaju nijakiego zakończenia deklinacji mocnej; w drugich przypadkach liczby pojedynczej i we wszystkich przypadkach liczby mnogiej (porównaj następujący przykład) zakończenia deklinacji słabej.

Przypadki. Liczba pojedyncza.

1. mein neu- er Rock	mein- e neu- e Weste
mój nowy surdut	moja nowa kamizelka
	mein neu- es Buch
	moja nowa książka
2. meines neu- en Rockes	meiner neu- en Weste
mójego nowego surduta	mojej nowej kamizelki
	meines neu- en Buches
	mojej nowej książki
3. meinem neu- en Rocke	meiner neu- en Weste
mojemu nowemu surdutowi	mojej nowej kamizelce
	meinem neu- en Buche
	mojej nowej książce
4. meinen neu- en Rock	meine neu- e Weste
mój nowy surdut	moją nową kamizelkę
	mein neu- es Buch
	moją nową książkę

Przypadek.

Liczba mnoga.

1. meine neu- en Röck- e moje nowe surduty	Weste- n kamizelki	Büch- er książki
2. meiner neu- en Röck- e moich nowych surdutów	Weste- n kamizolek	Büch- er książek
3. meinen neu- en Röck- en moim nowym surdutom	Weste- n kamizelkom	Büch- ern książkom
4. meine neu- en Röck- e moje nowe surduty	Weste- n kamizelki	Büch- er książki

Przymiotniki odmieniają się według mieszanej deklinacji, jeżeli przed rzeczownikiem stoją jako przydawki:

1. z nieoznaczonym rodzajnikiem lub
2. z jednym z dzierżawczych zaimków: mein — mój, dein — twój, sein — jego, ihr — jej, unser — nasz, euer — wasz, ihr — ich (patrz § 37), lub
3. z fein, feine, fein — żaden, żadna, żadno.

§ 43. Te same prawidła zastosowują się w tym wypadku, jeżeli przed rzeczownikiem stoi więcej przymiotników. N. prz:

Słaba deklinacja.

1. der gut-**e**, alt-**e** Mann
dobry, stary człowiek
2. des gut-**en**, alt-**en** Mann-**es**
dobrego, starego człowieka
3. dem gut-**en**, alt-**en** Mann-**e**
dobremu, staremu człowiekowi
4. den gut-**en**, alt-**en** Mann
dobrego, starego człowieka i t. d.

Mocna deklinacja.

1. gut-**er**, alt-**er** Wein
dobre, stare wino
2. gut-**es**, alt-**es** (oder gut-**en**, alt-**en**) Wein-**es**
dobrego, starego wina
3. gut-**em**, alt-**em** Wein-**e**
dobremu, staremu winu
4. gut-**en**, alt-**en** Wein
dobre, stare wino i t. d.

Mieszana deklinacja.

Przypadki. Liczba pojedyncza.

Liczba mnoga.

1. fein gut- er , rot- er Wein
ładne dobre, czerwone wino	feine gut- en , rot- en Wein- e
ładne dobre, czerwone wino
2. feines gut- en , rot- en Wein- es
ładnego dobrego, czerwonego wina i t. d.	feiner gut- en , rot- en Wein- e
ładnych dobrych, czerwonych win i t. d.

§ 44. Przymiotniki stopniowane odmieniają się według tychże samych prawideł. N. prz.:

Przypadki. Słaba deklinacja.

Mocna deklinacja.

1. der klüg- er-e Knabe
rozsądniejszy chłopiec	best- er Eßig
najlepszy ocet
2. des klüg- er-en Knaben
rozsądniejszego chłopca	best- en Eßig- s
(best- es)
najlepszego octu
3. dem klüg- er-en Knaben
rozsądniejszemu chłopcu	best- em Eßig
najlepszemu octowi
4. den klüg- er-en Knaben
rozsądniejszego chłopca	best- en Eßig
najlepszy ocet

Mieszana deklinacja.

1. dein schön-**ster** Hut
twój najpiękniejszy kapelus
2. deines schön-**sten** Hut-**es**
twego najpiękniejszego kapelusza
3. deinem schön-**sten** Hut-**e**
twojemu najpiękniejszemu kapeluszu
uſw. — itd.

Erste Übung. — Jedynaste ćwiczenie.

1. Der Duft guten (gutes) Weines
ist angenehm.	1. Zapach dobrego wina jest
przyjemny.
2. Wir schenken die Rüsse dem
kranken Knaben der armen Frau.	2. Darujemy orzechy choremu
chłopcu biednej pani.
3. Hat der Diener die Schuhe schon
geputzt? — Er hat sie schon geputzt.	3. Czy służący wyczyścił już
trzewiki? — On już je wyczyścił.
4. Meine Stiefel glänzen nicht,
sie sind heute schlecht gewischt.	4. Moje buty nie błyszczą się,
dzisiaj one źle poczernione.
5. Kaufen Sie gutes weißes Mehl!	5. Kup pan dobrej białej maki!
6. Französischer Senf schmeckt an-
genehm.	6. Francuska musztarda sma-
kuje (przyjemnie).
7. Der Kranke gehorcht den Mah-
nungen des gewissenhaften Arztes.	7. Chory słucha napomnień
sumiennego lekarza.
8. Die Breite jener alten Mauer
ist gering.	8. Szerokość tamtego starego
muru jest mała.
9. Ein blauer Vorhang hat das
Fenster verbellt.	9. Niebieska franka zasłoniła
okno.
10. Wir benötigen keine unreinen
Taschentücher.	10. My nie używamy nieczy-
stych chustek do nosa.
11. Der Geschmack frischer Butter-
milch ist säuerlich.	11. Smak świeżej maślanki jest
kwaskowaty.
12. Der Gastwirt sendete uns
Frankfurter Würstchen (Würstel) und
geriebenen Meerrettich (Rren).	12. Restaurator przysłał nam
frankfurtskie kiełbaski i tarty
chrzan.

13. Die Söhne der alten Frau sind älter als die der jungen.

14. Wollene Strümpfe sind oft ebenso teuer wie zwirnene.

15. Er schämt sich seines jüngsten Bruders, weil dieser nicht fleißig ist.

16. Du glaubst Fremden mehr als mir.

17. Diese kleinen Hemden sind dauerhaft.

18. Jene Wiesen gehören dem kranken jungen Grajen.

19. Erinnerst du dich noch des wärmsten Tages jenes Jahres?

20. Anna hat ihrer kleinen Schwester seidene Strumpfbänder gekauft.

21. Holen Sie mir wärmeres Wasser, dieses ist zu warm!

22. Die Länge deines braunen Rodes ist geringer, als die deines grauen Überrockes.

23. Derselbe junge Kaufmann, der auch Butter und Käse liefert, liefert uns Eier, Zucker, Mehl, Würste, Salz, Pfeffer und Kaffee.

24. Was suchen Sie? — Ich suche den neuen Pflanzenzieher.

25. Die Nichte des Arztes schenkt demjenigen frömmsten Knaben ein Bild, der auch der fleißigste ist.

26. Wir wünschen eine lichte Wohnung zu mieten, die nicht zu teuer ist.

27. Holen Sie mir ein reines Handtuch.

28. Die Gräfin hat beide kranken Frauen besucht.

13. Synowie starej pani są starsi niż młodej.

14. Welniane pończochy są często tak samo drogie jak niciane.

15. On wstydzi się swego najmłodszego brata, gdyż ten nie jest pilny.

16. Ty wierzysz cudzym więcej niż mnie.

17. Te lniane koszule są trwałe.

18. Tamte łąki należą do chorego młodego hrabiego.

19. Czy przypominasz sobie jeszcze najcieplejszy dzień tamtego roku?

20. Anna kupiła swej małej siostrze jedwabne podwiązki.

21. Przynieś mi pan zimniejszej wody, ta jest za ciepła!

22. Długość twojego brunatnego surduta jest mniejsza, niż twojego popielatego płaszcza.

23. Ten sam młody kupiec, który wam dostarcza masła i sera, dostarcza nam jaj cukru, mąki, kiełbas, soli, pieprzu i kawy.

24. Czego pan szuka? — Szukam nowego korkociąga.

25. Kuzynka lekarza daruje obraz temu najpobożniejszemu chłopcu, który jest także najpilniejszy.

26. Życzymy sobie wynajść jasne pomieszkkanie, które nie jest za drogie.

27. Podaj mi pan czysty ręcznik.

28. Hrabina odwiedziła obie chore panie.

Zwölftle Lektion. — Dwunasta lekcya.

§ 45. Czasowniki nieregularne są następujące:

1. haben mieć	5. können móc
2. sein być	6. mögen chcieć
3. werden stać się	7. müssen musieć
4. dürfen śmieć	8. sollen powinnym być

9. **wollen** chcieć

10. **wissen** wiedzieć

11. **stehen** stać

12. **gehen** iść

13. **tun** działać, czynić

14. **bringen** przynosić

15. **denken** myśleć

16. **dünken** zdawać się

Odmiana nieregularnego czasownika

haben — mieć.

Uzycigende Art.—Tryb oznajmujący. Verbindende Art.—Tryb łączący.

Gegenwart.

Czas terażniejszy.

ich habe mam	ich habe że mam, miałbym
du hast	du habest
er, sie, es hat	er, sie, es habe
wir haben	wir haben
ihr habet	ihr habet
sie haben	sie haben

Mitbergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

ich hatte miał, -em, -am, -om	ich hätte, miał-, -a-, -obym
du hattest	du hättest
er, sie, es hatte	er, sie, es hätte
wir hatten	wir hätten
ihr hättet	ihr hättet
sie hatten	sie hätten

Vergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich habe	} gehabt	miał -em, -am, -om	ich habe	} gehabt	miałbym
du hast		du habest	miałabym		
er, sie, es hat		er, sie, es habe	miałobym		
wir haben		wir haben			
ihr habet		ihr habet			
sie haben		sie haben			

Vorbergangenheit.

Czas zaprzyszły.

ich hatte	} gehabt	miałem był	ich hätte	} gehabt	miałbym był
du hattest		miałam była	du hättest		miałabym była
er, sie, es hatte		miałom było	er, sie, es hätte		miałobym było
wir hatten			wir hätten		
ihr hättet			ihr hättet		
sie hatten			sie hätten		

Zukunft.

Czas przyszły.

ich werde	} haben	bede	niał, -a, -o	ich werde	} haben	(że) bede	niał,		
du wirst				du werdest			-a, -o		
er, sie, es wird				er, sie, es werde					
wir werden				wir werden					
ihr werdet				ihr werdet					
sie werden			sie werden						

Vorzukunft.

Czas przyszły dokonany.

ich werde	} gehabt haben	bede	niał, -a, -o	ich werde	} gehabt haben	(że) bede	niał,		
du wirst				du werdest			-a, -o		
er, sie, es wird				er, sie, es werde					
wir werden				wir werden					
ihr werdet				ihr werdet					
sie werden			sie werden						

Bedingende Art. — Tryb warunkowy.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

ich würde	} haben	mißthym
du würdest		mißthym
er, sie, es würde		mißthym
wir würden		
ihr würdet		
sie würden		

Vergangenheit.

Czas przeszły.

ich würde	} haben	mißthym	był
du würdest		mißthym	była
er, sie, es würde		mißthym	było
wir würden			
ihr würdet			
sie würden			

Bejehlende Art. — Tryb rozkazujący.

habe! miej

habet! miejcie

haben Sie! niech pan ma (miej pan)

Mittelwörter. — Imiestowy.

Gegenwart.

habend mając

Vergangenheit.

gehabt miawszy

Neunform. — Tryb bezokoliczny.

(zu) haben mieć

gehabt (zu) haben mieć

Ich habe noch viel zu arbeiten.

Mam jeszcze wiele do pracy (pracować).

Hast du noch etwas zu lernen?
Er hat immer etwas zu zeichnen gehabt.

Czy masz się jeszcze co uczyć?
On zawsze miał co rysować (coś do ryśowania).

Zwölfté Übung. — Dwunaste ćwiczenie.

1. Man behauptet, daß du schon damals Kenntniss von der Sache gehabt hast.

2. Was fehlt dir? — Ich habe Zahnweh.

3. Jener Kaufmann würde mehr Waren haben, wenn er ein größeres Kapital hätte.

4. Unser Schwager hat ein Haus und einen Garten.

5. Was würdet ihr heute machen, wenn ihr mehr Glück gehabt hättet?

6. Ich habe einen Bruder und zwei Schwestern.

7. Haben Sie die Güte mir zu sagen, wann Ihr Herr Neffe zu Hause ist.

8. Hättet ihr nicht die Güte, mir die Sehenswürdigkeiten der Stadt zu zeigen?

9. Hast du ein Federmesser? Spitze mir gefälligst diesen Bleistift.

10. Man jagt, daß sie wenig Geld, aber viel Schulden hat.

11. Auch du hattest ehemals Freunde, aber jetzt hast du nur Feinde.

12. Haben Sie Geduld!

13. Sie hat alles, was sie wünscht.

14. Haben Sie Kleingeld? Werden Sie die Güte haben, mir eine Mark zu wechseln?

15. Die Familie des Metzgers hatte ehemals eine Wohnung in der Stadt; jetzt wohnt sie auf dem Lande.

16. Habe ich nicht recht? — Sie haben recht, ich werde Ihren Rat befolgen.

1. Twierdzą, że ty już wtenczas wiedziałeś o sprawie (miałeś wiadomość).

2. Co ci brakuje? (Co ci jest?) — Zeby mnie bola.

3. Tamten kupiec miałby więcej towarów, gdyby miał większy kapitał.

4. Nasz szwager ma dom i ogród.

5. Co byście dzisiaj robili, gdybyście byli mieli więcej szczęścia.

6. Mam jednego brata i dwie siostry.

7. Bądź pan (pani) tak dobry (dobra) powiedzieć mi, kiedy bywa pański bratanek (lub siostrzeniec) w domu.

8. Czy nie bylibyście tak dobrzy pokazać mi osobliwości miasta?

9. Czy masz szczyryk? Zatemperuj mi łaskawie ten ołówek.

10. Powiadają, że ona ma mało pieniędzy, ale wiele długów.

11. Także ty miałeś niegdyś przyjaciół, ale teraz masz tylko nieprzyjaciół (wrogów).

12. Miej pan cierpliwość!

13. Ona ma wszystko, czego sobie życzy.

14. Czy ma pan drobne pieniądze? Będzie pan tak dobry, zmieniać mi markę?

15. Rodzina rzeźnika miała przedtem pomieszkanie w mieście, teraz mieszka ona na wsi.

16. Czy nie mam słuszności? — Ma pan słuszność, pójdę za pańską radą.

17. Hast du Zündhölzchen? Wenn du keine hast, kaufe heute eine Schachtel schwedischer Zündhölzchen.

18. Sie haben noch keine Erfahrung, weil Sie noch jung sind.

19. Er behauptet, gestern keine Zeit gehabt zu haben.

20. Du versicherst, daß du nur wenig Geld habest und kaufst doch täglich allerlei unnütze Dinge.

21. Bis dahin wird er vielleicht Zeit gehabt haben, die Sache zu erledigen.

22. Sie hoffen, du werdest bis zu seiner Ankunft Gelegenheit gehabt haben, sie zu verständigen.

23. Haben Sie Eile? — Wenn nicht, haben Sie die Güte noch ein wenig zu warten.

24. Habt ihr Durst? — Wir haben nicht nur Durst, sondern auch Hunger.

25. Was haben Sie hier? — Einige Federn und Bleistifte.

26. Hast du irgend einen Wunsch?

27. Haben Sie Briefe oder Zeitungen?

28. Die Stadt hat eine schöne Lage.

29. Haben Sie Geld?

30. Hast du nicht Lust einen Spaziergang zu machen?

31. Ich hatte heute noch viel zu arbeiten, weshalb ich ihn ersuchte, mich nicht zu stören.

32. Haben Sie roten Wein (Rotwein), Pilsnerbier?

33. Ihr hattet schon das Vergnügen, seine Bekanntheit zu machen.

34. Er hatte keine Lust zu arbeiten.

35. Sie hätten mehr Glück ge-

17. Czy masz zapalki? Jeżeli (żadnych) nie masz, kup dzisiaj pudełko szwedzkich zapalek.

18. Pan nie ma jeszcze żadnego doświadczenia, gdyż pan jeszcze młody.

19. On twierdzi, że wczoraj nie miał czasu.

20. Zapewniasz, że masz tylko mało pieniędzy, a przecie kupujesz codziennie rozmaite niepotrzebne rzeczy.

21. Do tego czasu będzie on może miał czas załatwić tę sprawę.

22. Oni spodziewają się, że do jego przybycia będziesz miał sposobność o tem ich zawiadomić.

23. Czy pan się spieszy? — Jeżeli nie, to bądź pan tak dobry zaczekać jeszcze trochę.

24. Czy macie pragnienie? — My nie tylko spragnieni, ale i głodni. (Mamy nie tylko pragnienie, ale i głód.)

25. Co tu macie (pan ma)? — Kilka piór i ołówków.

26. Czy życzysz sobie czegokolwiek (czy masz jakiegokolwiek życzenie)?

27. Macie listy czy gazety?

28. Miasto ma piękne położenie.

29. Czy ma pan pieniądze?

30. Czy nie masz ochoty pójść na przechadzkę?

31. Miałem jeszcze dzisiaj wiele do pracy, dlatego prosiłem go, aby mi nie przeszkadzał.

32. Czy ma pan czerwone wino, piłzeńskie piwo?

33. Mielście już przyjemność zaznajomić się z nim.

34. On nie miał (żadnej) ochoty do pracy.

35. Pan byłby miał więcej

habt, wenn Sie mehr Mut gehabt hätten. Der Mutige hat Glück.

szczęścia, gdyby pan miał był więcej odwagi. Odważny ma szczęście.

36. Habet Erbarmen! Er ist jetzt sehr unglücklich.

36. Miejcie litość! On teraz bardzo nieszczęśliwy.

Dreizehnte Lektion. — Trzynasta lekcya.

§ 46. Odmiana nieregularnego czasownika *sein* — być.

Auszigende Art.—Tryb oznajmujący. Verbindende Art.— Tryb łączący.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

ich bin	jestem	ich sei	był, -bym, -abym, -obym
du bist	du jesteś	du seiest	
er, sie, es	on, ona, ono jest	er, sie, es sei	on by był, ona by była, wir seien
wir sind		wir seien	ono by było
ihr seid		ihr seiet	
sie sind		sie seien	

Mitvergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

ich war	był, -em, -am, -om	ich wäre	był, -bym, -abym, -obym
du warst		du wärest	
er, sie, es	war on, ona, ono był, -a, -o	er, sie, es wäre	on by był, ona by
wir waren		wir wären	była, ono by było
ihr wäret		ihr wäret	
sie waren		sie wären	

Vergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich bin	} gewesen	był, -em, -am, -om	ich sei	} gewesen	był, -bym, -abym, -obym
du bist		du seiest			
er, sie, es		ist	er, sie, es sei		
wir sind		wir seien			
ihr seid		ihr seiet			
sie sind		sie seien			

Vorvergangenheit.

Czas zaprzeczony.

ich war	} gewesen	był, -em, -am, -om,	ich wäre	} gewesen	byłbym był,
du warst		był, -a, -o	du wärest		byłabym była,
er, sie, es		war	er, sie, es wäre		byłobym było
wir waren		wir wären			
ihr wäret		ihr wäret			
sie waren		sie wären			

Zukunft.
Czas przyszły.

ich werde	} sein	będę	ich werde	} (że) będę
du wirst			du werdest	
er, sie, es wird			er, sie, es werde	
wir werden			wir werden	
ihr werdet			ihr werdet	
sie werden		sie werden		

Vorzukunft.
Czas przyszły dokonany.

ich werde	} gewesen sein	będę	ich werde	} (że) będę
du wirst			du werdest	
er, sie, es wird			er, sie, es werde	
wir werden			wir werden	
ihr werdet			ihr werdet	
sie werden		sie werden		

Bedingende Art. — Tryb warunkowy.

Gegenwart.
Czas teraźniejszy.

Vergangenheit.
Czas przeszły.

ich würde	} sein	był -bym,	ich würde	} gewesen sein	był -bym był,
du würdest		był -abym,	du würdest		był -abym była,
er, sie, es würde		był -obym	er, sie, es würde		był -obym było
wir würden			wir würden		
ihr würdet			ihr würdet		
sie würden		sie würden			

Befehlende Art. — Tryb rozkazujący.

sei! bądź!
seid! bądźcie!
seien Sie! niech pan (pani) będzie (bądź pan)!

Mittelwörter. — Imiestowy.

Gegenwart.
Czas teraźniejszy.

Vergangenheit.
Czas przeszły.

seiend będąc
gewesen bywszy

Neunform. — Tryb bezokoliczny.

(zu) sein być
gewesen (zu) sein być

Dreizehnte Übung. — Trzynaste ćwiczenie.

1. Was sind Sie? — Ich bin Kaufmann.	1. Kto pan jesteś? — Jestem kupcem.
2. Lebt Ihr Herr Vater noch? — Er lebt, dem Himmel sei Dank,	2. Czy żyje jeszcze pański ojciec? — On żyje jeszcze, chwala Bogu,

noch, wohnt auf dem Lande und ist Besitzer eines großen Gasthofes.

3. Wer ist jener freundliche Herr? — Das ist der Onkel meines Freundes Johann.

4. Sind Sie unwohl? — Ich fühle mich nicht ganz wohl. Ich habe heftiges Zahnweh. (Ich habe heftige Zahnschmerzen.)

5. Wir hörten, du seiest gestern nicht ganz wohl gewesen. Ist das wahr? — Es ist wahr, ich war ein wenig unapflich.

6. Bist du hungrig? — Ich bin nicht hungrig, aber sehr durstig.

7. Sind Sie müde? — Ich bin sehr müde, ich habe heute viele Besuche gemacht.

8. Er wäre nicht arm, wenn er nicht so verschwenderisch gewesen wäre.

9. Seid immer fleißig und aufmerksam!

10. Seien Sie mein Freund!

11. Sei deinen Lehrern gehorsam!

12. Sind Sie schon dort gewesen? — Ich bin schon öfter dort gewesen.

13. Wo waren sie gestern? — Sie waren auf dem Lande.

14. Baret ihr zufrieden? — Wir waren immer zufrieden.

15. Hier sind die Speisen gut und billig, die Bedienung ist vortrefflich, die Kellner sind aufmerksam und zuvorkommend.

16. Man sagte mir, daß du später nicht hier sein werdest.

17. Er beklagte sich, daß die Zimmer sehr teuer und nicht genug rein und licht gewesen seien.

18. Diese Männer sind Zimmerleute.

(niebu), mieszka na wsi i jest właścicielem wielkiej restauracji.

Kto jest ów uprzejmy pan? — To wuj mego przyjaciela Jana.

Czy pan (pani) chory (chora)? — Czuję się nie zupełnie zdrowym (zdrową). Mam silny ból zębów.

Słyszeliśmy, że wczoraj nie byłeś (byłaś) zupełnie zdrowym (zdrową)? Czy to prawda? — Prawda, byłem (byłam) trochę w niedyspozycyi.

Czy jesteś głodnym (głodna)? — Nie jestem głodny (głodna), ale mam wielkie pragnienie (jestem bardzo pragnący).

Czy jesteś pan(i) zmęczonym (zmęczoną)? — Jestem zmęczonym (zmęczoną) bardzo, zrobiłem (zrobiłam) dziś wiele wiyzt.

On nie byłby ubogim, jeźliby był nie był tak rozrzutnym.

Bądźcie zawsze pilnymi i uważnymi (pilnemi i uważnemi)!

Bądź pan moim przyjacielem! Bądź posłusznym (posłuszną) twoim nauczycielom!

Czy był pan już tam (czy była już tam pani)? Już częściej tam byłem (byłam).

Gdzie byli oni wczoraj? — Byli na wsi.

Byliście zadowoleni? — Byliśmy zawsze zadowoleni.

Tu są potrawy dobre i tanie, usługa znakomita, lokaje (kelnerzy) uważni i uprzejmi.

Powiedziano mi, że później nie będziesz tutaj (ciebie tu nie będzie).

On skarżył się, że pokoje są bardzo drogie i nie dosć czyste i jasne.

Ci ludzie są ciętłami.

19. Alle Staatsmänner des Landes waren seine Freunde.

20. Die Leute sind unzufrieden, weil man sie noch nicht bezahlt hat.

21. Machen Sie mir das Vergnügen, heute mein Gast zu sein!

22. Ich bin der Musiklehrer und heiße Bauer.

23. Bist du gestern abends zu Hause gewesen? — Ich bin abends immer zu Hause.

24. Wir glaubten, ihr seiet nicht mehr hier.

25. Ich würde wünschen, klüger gewesen zu sein.

26. Sind meine Anzüge schon fertig? — Sie sind noch nicht fertig, werden aber heute abends fertig sein.

27. Sein gewesener Lehrer hat ihm einen Ring geschenkt.

28. Du bist abends hier gewesen, ich aber war schon früher hier gewesen.

29. Wie ist Ihr Name? — Mein Name ist Richard Sparrer.

30. Ist alles in Ordnung? — Ja! Ich habe alles vorbereitet.

31. Ist der Tisch schon gedeckt? — Er war schon früher gedeckt, doch ist die Suppe noch nicht aufgetragen (serviert).

32. Ich bin bereit Ihren Wunsch zu erfüllen.

33. Er ist sehr geachtet gewesen.

34. Das Trinkglas ist von Glas, der Leuchter ist von Silber, das Messer ist von Stahl.

35. Woher sind Sie? — Ich bin aus Paris.

36. Es ist heute sehr kühl und regnerisch. Gestern war es neblig und windig, vorgestern warm und windstill.

Wszyszy mężowie stanu w kraju byli jego przyjaciółmi.

Ludzie niezadowoleni, ponieważ ich jeszcze nie zapłacono.

Zrób mi pan (pani) przyjemność i bądź pan (pani) moim gościem dzisiaj.

Jestem nauczycielem muzyki i nazywam się Bauer.

Czy byłeś (byłaś) wczoraj wieczorem w domu? — Wieczorem jestem zawsze domu.

Mysleliśmy, że was już nima tutaj (że tutaj nie jesteście).

Życzyłbym sobie, abym był (dawniej) rozsądniejszym.

Czy gotowe już moje ubrania? — Jeszcze nie gotowe, ale dzisiaj w wieczór będą gotowe.

Jego były (dawny) nauczyciel podarował mu pierścień.

Wieczorem byłeś (byłaś) tutaj, ja byłem (byłam) jednakowoż jeszcze wcześniej tutaj.

Jak się pan nazywa? — Nazywam się Ryszard Szparrer.

Czy wszystko w porządku? — Tak jest! Wszystko przygotowałem (przygotowałam).

Czy nakryty już stół? — Już przedtem był nakryty, lecz rosolu jeszcze nie podano.

Jestem gotowy wypełnić pańskie życzenie.

On był bardzo uważany (szanowany).

Szklanka ze szkła, lichtarz ze srebra, nóż ze stali.

Skąd pan (pani)? — Jestem z Paryża.

Dzisiaj bardzo chłodno i dżdżysto. Wczoraj było pochmurno i wiatr, przedwczoraj ciepło i spokojnie (bez wiatru).

37. Es wird morgen wahrscheinlich sehr heiß sein.

38. Es wäre besser gewesen, wenn du deinen Rat befolgt hättest.

39. Diese Ware ist ehemals sehr geachtet gewesen.

40. Die Lämmer, Kälber, Fühner, Schafe, Ziegen, Schweine, Pferde, Enten, Gänse, Kühe, Katzen und Hunde sind Haustiere.

Jutro prawdopodobnie będzie bardzo gorąco.

Byłoby lepiej, gdybyś był (była) posłuchał (posłuchała) jego rady.

Ten towar był niegdyś bardzo poszukiwany.

Jagnięta, cielęta, kury, owce, kozy, świnie, konie, kaczki, gęsi, krowy, koty i psy są domowe zwierzęta.

Dierzehnte Lektion. — Czternasta lekcya.

§ 47. Odmiana nieprawidłowego czasownika werden — stać się, zostać.

Anzeigende Art. — Tryb oznajmujący. Verbiundene Art. — Tryb łączący.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

ich werde	zostaję	ich werde (czy) zostaję
du wirst	zostajesz	du werdest
er, sie, es	wird	zostaje (on, ona, ono)
wir werden	zostajemy	er, sie, es werde
ihr werdet	zostajecie	wir werden
sie werden	zostają	ihr werdet
		sie werden

Mitbergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

ich wurde	zostawałem, -am, -om	ich würde (czy) zostawałem, -am, -om
du wurdest	zostawałeś, -aś, -oś	du würdest
er, sie, es	wurde	zostawał, -ła, -o
		(on, ona, ona)
wir wurden	zostawaliśmy, -łyśmy	wir würden
ihr wurdet	zostawaliście, -łyście	ihr würdet
sie wurden	zostawali, -ły (oni, one)	sie würden

Bergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich bin	} geworden	został -em, -am, -om	ich sei	} geworden	(czy) zosta -łem, -lam, -lom
du bist		został -eś, -aś, -oś	du seiest		
er, sie, es		ist	został, -a, -o		er, sie, es sei
wir sind		zosta -liśmy, -łyśmy	wir seien		
ihr seid		zosta -liście, -łyście	ihr seiet		
sie sind	zosta -li, -ly (oni, one)	sie seien			

Vorvergangenheit.

Czas zaprzeszczy.

ich war	} geworden	został -em, -am, był, -a, -o	ich wäre	} (czy) został -em, -am, -om był, -a, -o
du warst			du wärest	
er, sie, es war			er, sie, es wäre	
wir waren			wir wären	
ihr wäret			ihr wäret	
sie waren	sie wären			

Zukunft.

Czas przyszły.

ich werde	} werden	zostanę zostaniesz zostanie zostaniemy zostaniecie zostaną	ich werde	} (czy) zostanę zostaniesz zostanie zostaniemy zostaniecie zostaną
du wirst			du werdest	
er, sie, es wird			er, sie, es werde	
wir werden			wir werden	
ihr werdet			ihr werdet	
sie werden	sie werden			

Vorzukunft.

Czas zaprzyszły.

ich werde	} geworden sein	zostanę (był, -a, -o)	ich werde	} (czy) zostanę (był, -a, -o)
du wirst			du werdest	
er, sie, es wird			er, sie, es werde	
wir werden			wir werden	
ihr werdet			ihr werdet	
sie werden	sie werden			

Bedingende Art. — Tryb warunkowy.

Gegenwart.

Czas terażniejszy.

ich würde	} werden	gdybym został, -a, -o	ich würde	} (czy) gdybym został, -a, -o był, -a, -o
du würdest			du würdest	
er, sie, es würde			er, sie, es würde	
wir würden			wir würden	
ihr würdet			ihr würdet	
sie würden	sie würden			

Vergangenheit.

Czas przeszły.

Befehlende Art. — Tryb rozkazujący.

werde! zostań!

werdet!
werden Sie! } zostańcie!

Mittelwort. — Imiesłów.

Gegenwart.
Czas terażniejszy.
werbend zostając

Vergangenheit.
Czas przeszły.
geworden zostawszy

Nennform. — Tryb bezokoliczny.

Gegenwart.
Czas terażniejszy.
(zu) werden zostaé.

Vergangenheit.
Czas przeszły.

geworden (zu) sein (zostawszy byé).

Zamiast er, sie es wurde używa się także **ward**.

Robert.
der Beamte, ein Beamter.
der Groll II., 2.
unklug, besser.
ungeduldig, böse sein.

Robert.
urzędnik.
gniew II., 2.
nierozsądny, lepiej.
niecierpliwy, gniewać się (byé złym).
żałować, ubierać się.
zarabiaé.
śnieg taje (śnieg robi się wodą).

bedauern, sich kleiden.
verdienen.
der Schnee wird zu Wasser.

Vierzehnte Übung. — Czternaste ćwiczenie.

1. Du wirst von Tag zu Tag unartiger.

Ty stajesz się niegrzeczniejszy z dnia na dzień.

2. Entschuldigen Sie, daß ich Ihnen nicht gleich geantwortet habe. Ich war krank geworden und war deshalb nicht imstande, gleich zu antworten.

Przebacz pan (pani), że zaraz panu nie odpowiedziałem. Zachorowałem i wskutek tego nie byłem w stanie zaraz odpowiedzieć.

3. Sie ist Lehrerin und ihr Bruder ist Offizier geworden.

Ona została nauczycielką a jej brat oficerem.

4. Ich hörte, daß du Kaufmann geworden seiest.

Słyszałem, że zostałeś kupcem.

5. Wir werden täglich älter, aber nicht alle werden täglich klüger.

Starzejemy się każdy dzień, lecz nie wszyscy każdy dzień stają się mądrzejszymi.

6. Sagen Sie mir gefälligst, was ist unser Freund Robert geworden? — Er ist Arzt geworden.

Powiedz mi pan (pani) z łaski swojej, co stało się z naszego przyjaciela Roberta? — On został lekarzem.

7. Wenn Sie noch nicht mein Freund wären, so würden Sie es jezt.

Gdyby pan nie był jeszcze moim przyjacielem, to zostałby pan nim teraz.

8. Mein Sohn wünscht Baumeister zu werden.

Mój syn życzy sobie zostać budowniczym.

9. Er wäre lieber Kaufmann als Beamter geworden.

On chętniej został by był kupcem, niż urzędnikiem.

10. Unsere Lage würde nicht so unangenehm geworden sein, wenn sich unsere Freunde unser erinnert hätten.

Nasze położenie nie stało by się było tak nieprzyjemnem, gdyby nasi przyjaciele byli sobie nas przypomnieli.

11. Die Tage werden jetzt schon länger.

12. Der Wein, das Bier wird sauer. Auch Speisen werden manchmal sauer.

13. Du wirst schon grau geworden sein und wirst noch immer so unklug handeln wie jetzt.

14. Er bedauert, Mafer geworden zu sein.

15. Kleide dich wärmer und schone dich mehr; du wirst noch krank werden, wenn du deiner so wenig achtest wie bisher.

16. Werden wir Freunde!

17. Werde nicht ungeduldig!

18. Werde nicht böse!

19. Ungeduldig werdend forderte ich rasche Antwort.

20. Bis dahin werden Sie vielleicht schon grau (grauhaarig) und fahl (fahlsüßig) geworden sein.

21. Knaben werden mit der Zeit Männer.

22. Du würdest reich werden, wenn du sparsamer wärest.

23. Jeder wünscht glücklich zu werden.

24. Reich gewordene Menschen schämen sich oft ihrer früheren Armut.

Dwie stają się już teraz dłuższe.

Wino, piwo kwaśniej. Także potrawy czasem kwaśniej.

Ty już posiwiejesz i zawsze będziesz tak nieroztropnie (nierozsądnie) działał, jak teraz.

On żałuje, że został malarzem.

Ubieraj się cieplej i szanuj się więcej; jeszcze zachorujesz, jeżeli tak mało będziesz uważał na siebie, jak dotychczas.

Badźmy przyjaciółmi!

Nie bądź niecierpliwym (a)!

Nie gniewaj się!

Niecierpliwie się zażądałem pięknej odpowiedzi.

Do tego czasu, być może, już pan (pani) posiwieje i połyseje!

Chłopcy stają się z czasem mężczyznami.

Ty byłbyś (zostałbyś) bogatym, gdybyś był oszczędniejszym. — (Ty byłabyś (zostałabyś) bogatą, gdybyś była oszczędniejszą.)

Każdy życzy sobie zostać szczęśliwym (a).

Ludzie, wzbogaciwszy się, wstydzą się często swojego dawniejszego ubóstwa.

Fünfhönte Lektion. — Piętnasta lekcya.

§ 48. Odmiana imion własnych.

1. Geograficzne imiona własne deklinują się według prawideł istniejących dla rzeczowników, oznaczających imiona pospolite; n. prz.

der Rhein	Ren	die Weichsel	Wisła
des Rheines	Renu	der Weichsel	Wisty
dem Rheine	Renowi	der Weichsel	Wisle
den Rhein	Ren	die Weichsel	Wisle.

2. Nazwy miast i krajów nie zmieniają zakończenia, jeżeli przed nimi stoi oznaczony rodzajnik z przymiotnikiem.

1. das schöne Dresden piękne Dresno
2. des schönen Dresden piękne Dresna

3. dem schönen Dresden piękne Dresno
4. das schöne Dresden piękne Dresno

1. das	Warschau	dieses	Jahrhunderts	Warszawa	tego	stulecia
2. des	Warschau	"	"	Warszawy	"	"
3. dem	Warschau	"	"	Warszawie	"	"
4. das	Warschau	"	"	Warszawę	"	"

3. Nazwy miast i krajów, kończące się na **f, s, fd, t, z** tworzą drugi przypadek za pomocą przyimka **von**; n. prz.:

Die Schönheit der Umgebung von Paris.
Piękność okolicy Paryża.

Die Größe von Epirus, Rhodus ist nicht bedeutend.
Wielkość Epirusa, Rodusa nie jest znaczna.

4. Imiona osób używają się czasem z rodzajnikiem, lecz częściej bez rodzajnika.

Imiona osób z rodzajnikiem nie zmieniają zakończenia, a bez rodzajnika przyjmują w drugim przypadku końcówkę **s**; n. prz.:

1. der	Ludwig	Ludwik	Ludwig	Ludwik
2. des	Ludwig	Ludwika	Ludwigs	Ludwika
3. dem	Ludwig	Ludwikowi	Ludwig	Ludwikowi
4. den	Ludwig	Ludwika	Ludwig	Ludwika
1. die	Anna	Anna	Anna	Anna
2. der	Anna	Anny	Annas	Anny
3. der	Anna	Annie	Anna	Annie
4. die	Anna	Anne	Anna	Anne

5. Imiona rodzin, zakończone na **s, f, fd, t, z** przyjmują w drugim przypadku apostrof ('), a we wszystkich innych przypadkach nie zmieniają się, n. prz.:

Bož' Roman — powieść Boza.

6. Jeszcze częściej drugi przypadek tworzą one za pomocą przyimka **von**, n. prz.:

Der Roman von Bož — powieść Boza.

7. Imiona osób męskich, zakończonych na **s, t, r** lub **z** i imiona osób żeńskich, zakończonych na **e** bez rodzajnika, przyjmują często w drugim przypadku zakończenie **euš** lub **eš**. One tworzą drugi przypadek także za pomocą przyimka **von** lub używają się z rodzajnikiem.

1. Max	Maks	Mathilde	Matylda
2. Maxens	Maksa	Mathildens	Matyldy
3. Max	Maksowi	Mathilde	Matyldzie
4. Max	Maksa	Mathilde	Matyldę
der Max	Maks	die Mathilde	Matylda

8. Jeżeli przed imieniem rodzinnem (familijnem) stoi imię chrzestne, to odmienia się tylko pierwsze imię familijne i przyjmuje w drugim przypadku końcówkę §; n. prz.:

Friedrich Schillers Werke — Dzieła Fryderyka Szyllera.

9. Jeżeli przed imieniem własnem (chrzestnem) stoi tytuł lub słowo, oznaczające godność osobistości, i niema rodzajnika, to w tym wypadku tylko imię własne przyjmuje w drugim przypadku końcówkę §, n. prz.:

Die Regierung Kaiser Josefs — Panowanie cesarza Józefa.

10. Jeżeli przed tytułem lub słowem, oznaczającym godność osobistości, stoi rodzajnik oznaczony, to w tym wypadku odmienia się tytuł lub słowo, oznaczające godność, n. prz.:

Die Regierung des Kaisers Josef — Panowanie cesarza Józefa.

11. W trzecim i czwartym przypadku imiona własne osobiste zwykle nie przyjmują żadnego zakończenia; n. prz.:

Ich kenne Lessing lub Ich kenne den Lessing — Znam Lessinga.

12. Jeżeli za imieniem własnem osobistem stoi przymiotnik, w znaczeniu rzeczownika, to ten przymiotnik zgadza się z imieniem własnem w przypadku; n. prz.:

1. Friedrich der Große Fryderyk Wielki
2. Friedrichs des Großen Fryderyka Wielkiego
3. Friedrich dem Großen Fryderykowi Wielkiemu
4. Friedrich den Großen Fryderyka Wielkiego.

§ 49. Najczęściej używane imiona w języku niemieckim:

Anna Anna
Anton Antoni
Antonie Antonia
August August
Augusta Augusta
Dietrich Dytrych
Eduard Eduard
Elisabeth Elżbieta
Erich Erych
Ernst Ernest
Ferdinand Ferdynand
Franz Franciszek
Friedrich Fryderyk
Fürchtgott Fürchtgott
Georg Grzegorz
Gertrud Gertruda
Gottlieb Gottlieb, Bogumił
Hedwig Jadwiga
Heinrich Henryk
Hellmut Hellmut

Herbert Herbert
Henriette Henryka
Hermann Hermann
Johann Jan
Josef Józef
Karl Karol
Karoline Karolina
Leopold Leopold
Ludwig Ludwik
Luise Ludwika
Margarete Margareta
Mathilde Matylda
Max Maks (Max)
Michael Michał
Moritz Maurycy
Oskar Oskar
Otto Otto
Paul Paweł
Peter Piotr
Robert Robert

Rudolf Rudolf
Theodor Teodor
Therese Teresa
Bittoria Wiktorya

Wilhelm Wilhelm
Wilhelmine Wilhelmina
Wolfgang Wolfgang

Gedicht II, 2. Die Näherin I.

Der Generał II, 2.
Der Dichter II, 3. Das Werk II, 2.
Die Uhr I. Deutschland II.
Der Katholik I. Der Protestant I.
Der Einwohner, Bewohner II, 3.
Die Provinz I. Der Papst (des Papstes, die Päpste).
Der Major II, 2. Der Handel II.
Das Heimat I. Der Zar I.
Das Entstehen II.
schwer, fröhlich, nördlich, südlich, versorgt.
größtenteils, auswendig, lieben, heiraten.

Wiersz (poezya) II, 2. Szwaczka I.

Generał II, 2.
poeta II, 3. dzieło II, 2.
zegar I. Niemcy II.
katolik I. protestant I.
mieszkaniec II, 3.
prowincya I, papierz (papierza, papierze).
major II, 2. handel II.
ojczyzna I, car I.
poczucie, powstawanie II.
ciężki, wesóły, -a, -e, północny, południowy, zaopatrzony.
po większej części, na pamięć, kochać, żenić się (wyjść za mąż).

Fünfte Übung. — Piętnaste ćwiczenie.

1. Fürchtgott und Wolfgang sind Brüder Wilhelmens.
2. Annas Schwester hat einen jungen Maler geheiratet.
3. Viele Bewohner Krakaus verdanken ihr Vermögen dem Handel.

Fürchtgott i Wolfgang są braćmi Wilhelmy.

Siostra Anny wyszła (za mąż) za młodego malarza.

Wiele mieszkańców Krakowa zawdzięcza swój majątek handlowi.

4. Herr B. fühlt sich glücklich, weil seine Kinder gut versorgt sind. Sein Sohn Georg ist Direktor, seine Tochter Gertrud ist die Frau eines geachteten Arztes, sein jüngster Sohn Hellmut ist Major.

Pan B. czuje się szczęśliwym, ponieważ dzieci jego są dobrze zaopatrzone. Jego syn Grzegorz jest dyrektorem, jego córka Gertruda jest żoną poważanego lekarza, jego najmłodszy syn Hellmut jest majorem.

Otto uczy się teraz na pamięć poezye Horacego.

5. Otto lernt jetzt Horaz' Gedichte (die Gedichte des Horaz) auswendig.
6. Die Werke des Dichters Kraszewski kennt man auch hier.

Dzieła poety Kraszewskiego znają i tutaj.

7. Mathilde ist eine Freundin meiner Schwester Karoline; auch Mathildens Schwestern sind Karolines Freundinnen.

Matylda jest przyjaciółką mojej siostry Karoliny; auch Matyldy siostry są przyjaciółkami Karoliny.

8. Ich habe diese Bücher Margarete, der Schwester Pauls, geschenkt.

Te książki podarowałem (-am) Małgorzacie, siostrze Pawła.

9. Der Fürst war ein Freund Papp Gregors (des Pappstes Gregor).

10. Die Bewohner der nördlichen Provinzen Deutschlands sind größtenteils Protestanten.

11. Die Einwohner des südlichen Deutschland sind größtenteils Katholiken.

12. Der Graf hat in der Nähe von Paris ein Haus mit einem großen Garten und in der Nähe Warschau ein herrliches Schloss.

13. Wir erinnern uns des schönen Lemberg gern.

14. Ich bin Magens Freund und erinnere mich seiner oft.

15. Spotten Sie meines Freundes Karl nicht! — Ich spotte Karls nicht, er ist fleißiger als ich.

16. Meine Schwägerin hat Anton (dem Anton) eine Taschenuhr gekauft.

17. Unser Onkel hat uns die Werke des Dichters Friedrich Schiller (die Werke Friedrich Schillers) geschenkt.

18. Er ist einer der vielen Schutze, die in Deutschland leben.

19. Wir preisen auch heute noch die Taten des Königs Sobieski von Polen.

20. Was macht die Näherin? — Sie säumt jetzt die Taschentücher Mariens (Mariens Taschentücher).

21. Kennen Sie die Gedichte von M.? — Ich kenne sie sehr gut.

22. Elisabeths Schweftern sind jünger als die meinigen.

23. Er erwähnte auch Brodys, einer Grenzstadt des früheren Galiziens.

Książe był przyjacielem papięra Grzegorza.

Mieszkańcy północnych prowincyj Niemiec są po większej części protestantami.

Mieszkańcy południowych Niemiec są po większej części katolikami.

Hrabia ma w pobliżu Paryża dom z wielkim ogrodem, a w pobliżu Warszawy wspaniały zamek.

Chętnie przypominamy sobie piękny Lwów.

Jestem przyjacielem Maksa i często wspomnam go.

Nie wyśmiewaj pan (pani) mego przyjaciela Karola. — Nie wyśmiewam Karola, on pilniejszy niż ja.

Moja szwagrowa kupiła Antoniemu zegarek.

Nasz wuj podarował nam dzieła poety Fryderyka Szyllera.

On jest jednym z wielu wójtów (którzy) w Niemczech (żyją) żyjących.

Wielbimy jeszcze i dzisiaj dzieła Sobieskiego, króla Polski.

Co robi szwaczka? — Obrębia teraz chustki do nosa Maryi.

Zna pan (pani) poezye M.?

— Znam je bardzo dobrze.

Elżbiety siostry są młodsze, niż moje.

Wspominał także o Brodachs (nadmieniał Brody), pogranicznym mieście dawniej Galicyi.

razdzą trzecim i czwartym przypadkiem. Trzecim przypadkiem rządzą one wtenczas, jeżeli odpowiadają na pytanie **wo** — gdzie, a czwartym, jeżeli odpowiadają na pytanie **wohin** — dokąd?

Przyimki rządzące drugim przypadkiem:

anstatt, diesseit, jenseit (diesseits, jenseits).

Ich verrichte diese Arbeit anstatt deines Onkels Ludwig, anstatt deiner Tochter Hedwig.

Ich antworte ihm anstatt deiner. Wir wohnen diesseits der Weichsel. Sie haben die Ware jenseits der Grenze gekauft; jenseits sind die Waren billiger als diesseits.

Wir bauen jenseits des Baches ein Haus.

Inmitten. Der Förster bewohnt ein Schloss inmitten des Waldes.

Kraft, längs. Er ermahnte mich kraft seines Amtes zu gehorchen.

Längs des rechten Ufers des Stromes erstreckt sich ein dichter Forst.

Laut, mittels. Der Lehrer hat die Schüler laut Auftrages des Direktors spazieren geführt.

Der Tischler bohrt mittels eines Bohrers ein Loch, Löcher.

Der Schmied bearbeitet das Eisen mittels eines Hammers.

Wir schöpfen die Suppe mittels eines Löffels. Er reichte mir das Fleisch mittels einer Gabel.

Oberhalb, trotz, um — willen. Die Bayern verschütteten oberhalb der Brücke eine Grube.

Er raucht trotz deines Verbotes täglich einige Zigarren und ein paar Pfeifen Tabak.

Ich unterstütze Sie nur um Ihres Vaters willen; Sie selbst verdienen meine Güte nicht.

Unterhalb, unbeschadet. Stanislaus

zamiast, z tej strony, z tamtej strony.

Robię tą robotę, zamiast twojego wuja Ludwika, zamiast twojej córki Jadwigi.

Odpowiadam mu zamiast ciebie. Mieszkamy z tej strony Wisły. Kupiliśmy towar za granicą; za granicą (z tamtej strony) towary są tańsze, niż tu (z tej strony).

Budujemy dom za potokiem (z tamtej strony potoka).

W, wewnątrz, we środku. Leśniczy zamieszkuje zamek w środku lasu.

Mocą, wzdłuż. Napominał mnie mocą swego urzędu, abym był posłusznym (być posłusznym).

Wzdłuż prawego brzegu rzeki ciągnie się gęsty las.

Według, podług, zapomocą. Naczytel powiódł ucznióm według nakazu dyrektora na przechadzkę.

Stolarz dłubie zapomocą dłuta dziurę, dziury.

Kowal obrabia żelazo za pomocą młota.

Czerpiemy zupę (rosół) łyżką (za pomocą łyżki). On podał mi mięso widełcem (za pomocą widełca).

Wyżej, powyżej, wbrew, dla, ze względu. Właściciele zasypują jamę powyżej mostu.

On pali wbrew twemu rozkazowi codziennie kilka cygar i parę fajek tytoniu.

Popieram pana (pana) tylko ze względu na ojca pańskiego; pan sam (sama pani) nie zasługuje na moją dobroć.

Poniżej, bez szkody. Stanisław

Sechszehnte Lektion. — Szesnasta lekcya.

§ 50. Przyimek: Przyimki rządzą w języku niemieckim 1. drugim, 2. trzecim i 3. czwartym przypadkiem. Niektóre przyimki

hat unterhalb der Kirche einen großen Garten gepachtet.

Wir haben unbeschadet unseres Wohlbefindens vor- und nachmittags gebadet. Er verzehret oft unbeschadet seiner Gesundheit unreifes Obst.

Ich vollführe dies unbeschadet meines guten Rufes.

Ungeachtet; unweit; vermöge. Sie lebt ungeachtet ihres Reichthums sehr sparsam. Du lebst ungeachtet meiner Warnungen noch immer verschwenderisch.

Der Arzt, Herr K., errichtet unweit unseres Wohnhauses und unweit euerer Besingung eine Heilanstalt.

Gottlieb lernt vermöge seines Talentes schnell und leicht.

Während; wegen, zufolge. Die Gräfin hat selten während des Tages Zeit Besuche zu machen. Ich lernte während dieser Monate die polnische Sprache.

Man hat euch wegen euerer Faulheit getadelt.

Andreas hat zufolge eines Briefes (einer Postkarte) seines Schwagers die Arbeit noch rechtzeitig vollendet.

§ 51. Przyimki rządzące przypadkiem trzecim.

Bei, binnen, entgegen.

Wir erwarten die Antwort binnen einem Tage, binnen sechs Wochen, binnen einer Stunde.

Amalie wohnt bei ihrem Bruder. Wann warst du bei mir? Haben Sie Sündböfjchen bei sich? Wir redeten bei Tische deutsch. Er ist

naßal poniżej kościoła wielki ogród.

Kapaliśmy się bez szkody dla naszego zdrowia przed południem i po południu. On spożywa często bez szkody dla swego zdrowia owoce niedojrzałe.

Spełniam to bez szkody na ma dobrą sławę.

Mimo, pomimo; niedaleko; zapomocą, dzięki. Ta pani żyje pomimo swego bogactwa bardzo oszczędnie. Ty żyjesz pomimo moich ostróg zawsze jeszcze rozrzutnie.

Lekarz, pan K., urządza niedaleko naszego pomieszkania i niedaleko waszej posiadłości zdrojowy zakład (zakład dla chorych).

Gottlieb uczy się dzięki swym zdolnościom (dzięki swym talentom) prędko i łatwo.

Podczas, w przeciagu; z przyczynny, wskutek. Hrabina ma rzadko w dzień (podczas dnia) czas dla robienia wizyt (robić wizyty). Uczyłem się w przeciagu tych miesięcy polskiego języka.

Zganiono was z przyczynny waszego lenistwa.

Jędrzej skończył robotę jeszcze na czas wskutek listu (pocztówki) swego szwagra.

Przy, w przeciagu, przeciw, wbrew.

Oczekujemy odpowiedzi w przeciagu jednego dnia, w przeciagu sześciu tygodni, w przeciagu jednej godziny.

Amalia mieszka u swego brata. Kiedy byłeś (byłaś) u mnie? Ma pan zapalki przy sobie? Rozmawialiśmy przy stole po niemiecku.

Amalia mieszka u swego brata. Kiedy byłeś (byłaś) u mnie? Ma pan zapalki przy sobie? Rozmawialiśmy przy stole po niemiecku.

immer bei Geld. Otto und Ernst sind immer bei gutem Appetit.

Handelt nicht entgegen meinem Befehle! Der Kranke war noch bei Bewußtsein. Er raucht entgegen dem Verbote auch hier.

Gegenüber; gemäß; mit.

Frau N. wohnt gegenüber dem Theater (vis-à-vis dem Theatre). Bei Tische setzte sich ein polnischer Herr mir gegenüber.

Die Bürger entrichten die Steuern gemäß dem Gesetze. Setzen Sie sich, ich wünsche mit Ihnen zu reden! Sollen Sie mir einen Braten mit Salat!

Der Tischler arbeitet mit dem Hobel, der Schneider mit der Nadel und der Schere.

Nach; nächst, nebst; ob.

Der General antwortete mir erst nach einem Monat. Ich bin nach dem Speien (Essen) gewöhnlich schläfrig.

Nächst meinem Vater und meiner Mutter verdanke ich das Meiste meinen Lehrern. Der Oberst hat uns nebst seiner Frau besucht.

Man hat ihn ob seinem Fleiße gelobt.

Samt, seit, von, zu.

Besuchen Sie uns samt Ihrer Gemahlin und ihren Kindern!

Der Kaufmann kehret seit jenem Tage (jener Zeit, jener Stunde) nicht mehr mit dem Schlosser. Wir haben seit einem Monat nichts von ihm gehört.

Er ist gleich zu dir geeilt, um dir alles zu sagen.

Wegen meiner = meinethwegen „ deiner = deinetwegen

On zawsze ma pieniądze (przy pieniądzach.) Otto i Ernest są zawsze przy dobrym apetycie (mają apetyt).

Nie działajcie wbrew memu rozkazowi! Chory był jeszcze przy świadomości. On pali wbrew zakazowi także tutaj.

Przeciw, naprzeciw, przeciwko; według, podług; z.

Pani R. mieszka naprzeciw teatru. Przy stole usiadł przeciwko mnie jakiś polski pan.

Obywatele uiszczają podatki według ustawy. Usiądź sobie pan (pani), życzę sobie pomówić z panem (z panią). Proszę mi przynieść (przynieść mi pan) pieczeń z sałatą.

Stolarz pracuje hyblem, krawiec igłą i nożycami.

Po; w pobliżu, obok; z, ze, z przyczyny, dla.

Generał odpowiedział mi dopiero po upływie miesiąca. Po jedeniu jestem zwykle spiący.

Obok mojego ojca i mej matki zawdzięczam najwięcej moim nauczycielom. Pułkownik odwiedził nas ze swoją żoną.

Chwalono go dla jego pilności.

Z, z, od, do.

Odwiedź nas pan ze swoją żoną i dziećmi!

Kupiec nie obejuje więcej od tego dnia (od tego czasu, od tej godziny) ze ślusarzem. Od miesiąca nie nie słyszeliśmy o nim.

On zaraz pospieszył do ciebie, ażeby ci wszystko powiedzieć.

ze względu, bez względu na mnie " " " " " ciebie

Begen seiner = feinetwegen	ze względu, bez względu na niego
" ihrer = ihretwegen	" " " " " nią
" unser = unsertwegen	" " " " " nas
" euer = euertwegen	" " " " " was
" ihrer = ihretwegen	" " " " " ich

§ 52. Przed imionami własnymi miast i krajów kładzie się na pytanie **wo** — gdzie? przyimek **in** lub **zu**, na pytanie **wohin** — dokąd? przyimek **nach**, a na pytanie **woher** — skąd? przyimek **von** lub **aus**. — N. prz.: Ich wohne in Paris — mieszkam w Paryżu; ich reise nach Paris, nach Deutschland — jadę do Paryża, do Niemiec; er antwortet aus Paris — on odpowiada z Paryża; er reist von Deutschland nach England — jedzie z Niemiec do Anglii; er ist Lehrer der polnischen Sprache zu (in) Berlin — on jest w Berlinie nauczycielem polskiego języka.

die Reise, I., der Richter, II., 3.
der Heber II., 3. der Schinken II., 3.
einen Besuch erwidern, arbeitsam

richten, entleeren
jemanden freundlich behandeln

podróż I., sędzia II., 3.
lejka II., 3, szynka II., 3.
oddać wizytę (rewizytować),
pracowity, -a, -e
sądzić, wypróżnić
obchodzić się z kimś po przy-
jacielsku (grzecznie).

Sechzehnte Übung. — Szesnaste ćwiczenie.

1. Verständigen Sie mich gleich nach Ihrer Ankunft!
2. Ich hoffe, daß du morgen bei mir frühstücken, zu Mittag speisen, nachtmahlen und übernachten wirst.
3. Bei schlechtem Wetter speise ich gewöhnlich zu Hause.
4. Holen Sie mir ein Schinkenbrot!
5. Der Advokat behandelt den Professor mit großer Achtung und Aufmerksamkeit.
6. Reisen Sie mit Gott!
7. Womit hat Sie der Gutsbesitzer bewirtet? — Er hat uns mit Likören, kaltem Braten, mit hartgekochten Eiern (mit harten Eiern) und Schinken bewirtet.
8. Er hat sich mit einem Messer verletzt.
9. Setzen Sie sich mir gegenüber

Uwiadom mnie pan (pani) zaraz po swoim przybyciu!
Spodziewam się, że będziesz jutro u mnie na śniadaniu, na obiedzie, na kolacyi i przenocujesz u nas.
Podczas niepogody jadam zwykle w domu.
Proszę mi przynieść (przyniesć) mi pan — pani) bułkę (chleb) z szynką!
Advokat obchodzi się z profesorem z wielkim szacunkiem i względami.
Jedź pan z Bogiem!
Czem ugościł pana (panią) właściciel dóbr? — On ugościł nas likerami, zimną pieczeńią, twarżem i jajami i szynką.
On skaleczył się nożem.
Usiądź sobie pan (pani) na

und erzählen Sie mir die Sache ausführlich!

10. Du hast trotz meiner Mahnungen nicht gearbeitet!

11. Der Gastwirt entleerte das Faß mittels eines Hebers.

12. Laut Kundmachung des Bürgermeisters wird der König Dienstag unsere Stadt besuchen.

13. Wir erblickten ein kleines Boot inmitten des Sees.

14. Der Richter richtet kraft seines Amtes.

15. Er hat meinen Besuch deinetwegen noch nicht erwidert.

16. Machen Sie sich meinertwegen keine Sorgen, keine Unannehmlichkeiten!

17. Diesseits des Gebirges wohnen Polen, jenseits wohnen Slowaken.

18. Er schickt uns anstatt Wein Bier.

przeciwko mnie i opowiedz mi pan (pani) sprawę dokładnie!

Ty nie pracowałeś pomimo moich napomnień!

Gospodarz (szynkarz) wypróżnił beczkę za pomocą lejki.

Według ogłoszenia burmistrza król odwiedzi nasze miasto we wtorek.

Ujrzelismy małą łódkę wśród jeziora.

Sędzia sądzi mocą swego urzędu.

On nie oddał mi jeszcze mojej wizyty ze względu na ciebie.

Nie rób sobie pan (pani) ze względu na mnie żadnych trosk, żadnych nieprzyjemności! (Nie troszcz się pan!)

Z tej strony gór mieszkają Polacy, z tamtej mieszkają Słowacy.

Posyła nam zamiast wina piwo.

Siebzehnte Lektion. — Siedmnasta lekcya.

§ 53. Przyimki rządzące czwartym przypadkiem:

durch.
Schicken Sie ihm den Brief durch einen Boten oder durch die Post.
für.
Er hat den Ring für seinen Sohn gekauft.
Für dich hole ich eine Flasche Wein.
Gegen; ohne.
Sie hat gegen den Willen ihres Vaters geheiratet.
Mein Lehrer war gegen mich immer sehr freundlich.
Paul reist nicht ohne seinen Bruder.

przez.
Poszlij mu pan (pani) list pościancem albo pocztą (przez pościanca — przez pocztę).
dla, za.
On kupił pierścień dla twego syna.
Dla ciebie przyniosę szynkę wina!
Przeciw, przeciwko, wobec, dla; bez.
Wyszła za mąż przeciw woli ojca.
Mój nauczyciel był dla (wobec) mnie zawsze bardzo przyjacielski.
Paweł nie podróżuje bez swego brata.

Er bewirtete uns mit Kaffee ohne Schlaglahne.

Ich werde die Arbeit auch ohne dich verrichten.

Am; wider.

Die Gesellschaft setzte sich um den Tisch und bestellte Speisen und Getränke.

Um dich habe ich keine Sorge, du wirst dich selbst schützen.

Die Soldaten kämpfen wider den Feind.

Karl hat durch seine Mitteilung unsern Inspektor wider sich erzürnt.

§ 54. Przyimki rządzące trzecim i czwartym przypadkiem, stoją na pytanie **wo** — gdzie? z trzecim przypadkiem, a na pytanie **wohın** — dokąd? z czwartym przypadkiem. Przyimki te są następujące:

An, auf; hinter.

Wir wohnen an dem Ufer eines Sees, am Ufer des Dneſter.

Sie eilten an das Ufer des Sees.

Die Familie wohnt jetzt auf dem Lande.

Stellen Sie den Krug auf den Kasten, auf die Erde, auf das Brett.

Jemand horcht hinter der Tür. Stelle dich hinter die Tür, hinter den Baum, vielleicht wird er dich nicht finden.

In; neben; über.

Was ist in dem Krug? In der Flasche? — Frisches Wasser.

Schütten Sie das Mehl in diesen Sack!

Setzen Sie sich neben mich auf das Kanapee.

Über mir wohnt ein junger Maler.

Legen Sie den Rock über den Arm!

On ugościł nas kawą bez bitej śmietany.

Wypełnię robotę i bez ciebie.

około, o; przeciw.

Towarzystwo zasiadło około stołu i zamówiło potrawy i napoje.

O ciebie nie mam troski, sam siebie obronisz.

Żołnierze walczą przeciw nieprzyjacielowi.

Karol rozgniewał na siebie naszego inspektora swoim doniesieniem (przez swoje doniesienie).

Na; za.

Mieszkamy na brzegu jeziora (nad jeziorem), na brzegu Dniestra (nad Dniestrem).

Oni pośpieszyli na brzeg jeziora. Rodzina mieszka teraz na wsi.

Postaw pan (pani) dzban na szafę, na ziemię (podłogę), na deskę.

Ktoś słucha za drzwiami. Stań za drzwiami, za drzewem, może nie znajdzie ciebie.

W; obok; nad, przez.

Co jest w dzbanie (w dzbanku), we flaszcze? — Świeża woda.

Zyp pan (pani) mąkę w ten worek!

Usiądź sobie pan (pani) obok mnie na kanapie!

Nade mną mieszka młody malarz.

Położ surdut przez (na) ramię!

Unter, vor, zwischen.

Setzen Sie Ihren Namen unter diesen Empfangschein!

Deine Mutter erwartet dich vor der Kirche, vor dem Tore.

Stellen Sie den Sessel zwischen den Ofen und das Bett.

Pod, przed, między.

Podpisz (postaw) pan (pani) swoje imię pod tym recepisem!

Twoja matka oczekuje ciebie przed kościołem, przed bramą.

Postaw pan (pani) krzesło między piec a łóżko.

§ 55. Niektóre z tych przyimków używają się w połączeniu z oznaczonym rodzajnikiem, n. prz.:

an dem = am
an das = ans } na
auf das = aufs }

in dem = im w
in das = ins do
über dem = überm nad

Die Vermittlung I., die Mitteilung I.

Das Gepäc II., 2.

Der Keller II., 3.

Das Schauspielhaus (Schauspielhäuser).

Das Kaffeehaus (Kaffeehäuser).

naß, gemalter.

gebrauchen, versuchen, landen, umwideln.

es blutet, schaffen, auf etwas rechnen, verfolgen, erreichen.

pośrednictwo I., uwiadomienie I.

pakunek II., 2.

talercz II., 3.

teatr (teatry).

kawiarnia (kawiarnie).

mokry, -a, -e, malowany, -a, -o, używać, próbować, lądować, obwinąć.

krew idzie, robić (dostawić), rachować na coś, przesładować, osiągnąć.

Siebzehnte Übung. — Siedmnaste ćwiczenie.

1. Durch die Vermittlung guter Freunde erreicht man viel.

2. Wir setzten uns mit dem Hute auf dem Kopfe um den Tisch.

3. Der Knabe verfolgte den Hund mit dem Stode in der Hand, erreichte ihn aber nicht.

4. Hätte ich nicht auf Sie gerechnet, so hätte ich es nicht gewagt.

5. Wir reisen mit dem Eilzug.

6. Man errichtet auf der Spitze des Berges eine Heilanstalt.

Deutsche Grammatik für Polen.

Za pośrednictwem dobrych przyjaciół osiąga się (osiągamy) wiele. Pousiadaliśmy dokoła stołu z kapeluszem na głowie.

Chłopiec przesładował psa (biegł za psem) z kijem w ręce, nie osiągnął (dognał) go jednakowoż.

Gdybym nie rachował był na pana (panią), to byłbym się na to nie odważył.

Jeździmy (podróżujemy) po-piesznym pociągiem.

Na szczycie góry urządzają zdrojowy zakład.

7. Schaffen Sie mein Gepäck auf mein Zimmer und holen Sie Herrn K. aus dem Kaffeehause, ich wünsche ihm eine Mitteilung zu machen.

8. Wideln Sie mir dieses Taschentuch um das Bein; ich habe mich verletzt und blute ein wenig.

9. Der Schwager des Kaufmannes ist jetzt auf der Reise; während seiner Reise wird er nicht antworten.

10. Stelle dich nicht vor das Fenster!

11. Stellen Sie den Stock neben den Regenschirm in die Ecke und legen Sie die Gabel neben meinen Teller!

12. Stellen Sie den Korb unter den Tisch, unter die Bank, unter das Bett!

13. Erinnern Sie sich des Vaters der Näherin, die die Hemden unseres Freundes Alfred genäht hat?

14. Man hat mir viel von ihr erzählt.

15. Ein gewendeter Rock ist nicht so schön, wie ein neuer.

16. Der Kaufmann hat uns gebrannten, gut gemahlten Kaffee gekostet.

17. Wenn du deine Schuld bekannt hättest, hätte man dich nicht gestraft.

18. Er legte sich ein nasses Tuch um den Kopf, weil er Kopfschmerz hat.

19. Für dich ist nichts zu schwer, weil du fleißig und geduldig bist.

20. Kaufe mir für eine Mark Salz, Butter und Käse.

21. Franz besucht das Schauspielhaus nicht ohne seinen Bruder.

22. Stanislaus gebraucht die Kur gegen den Willen seines Arztes.

23. Durch den Wald führt eine breite Straße.

Zanies pan pakunek do mego pokoju i zawołaj pan pana K. z kawiarni, chcę mu coś powiedzieć (chcę go uwiadomić o czemś).

Obwiń mi pan (pani) tę chustkę około nogi; skaleczyłem się i krew (mi) trochę idzie.

Szwager kupca jest teraz w podróży; podczas swej podróży on nie odpowie (nie da odpowiedzi).

Nie stawaj przed oknem!

Postaw pan (pani) łaskę obok parasola w kącie i połóż pan (pani) widelec obok mego talerza.

Postaw pan (pani) kosz pod stół, pod ławkę, pod łóżko.

(Czy) przypomina sobie pan (pani) ojca szwaczki, która szyla koszule naszego przyjaciela Alfreda?

Opowiadano mi wiele o niej.

Przenicowany surdut nie jest tak piękny, jak nowy.

Kupiec przysłał nam paloną, dobrze zmieloną kawę.

Gdybyś był przyznał się do swej winy, byli by nie ukarali ciebie.

Obwiązał sobie mokrą chustkę około głowy, ponieważ go głowa boli (ma ból głowy).

Dla ciebie nie ma trudnego, (ciężkiego), ponieważ jesteś pilnym (pilną) i cierpliwym (cierpliwą).

Kup mi za markę soli, masła i sera.

Franciszek nie uczęszcza (nie chodzi) do teatru bez swego brata.

Stanisław używa kuracji przeciw woli swego lekarza.

Przez las prowadzi szeroka droga.

Achtzehnte Lektion. — Osiemnasta lekcya.

§ 56. Deklinacya imion cudzych.

Imiona cudzo, które zachowały swą pierwotną formę, deklinują się w języku niemieckim nieco odmiennie od imion pospoliczych. —

Następujące przykłady:

der Advokat	advokat	die Advokat-en	advokaci
der Advokat-en	advokata	der Advokat-en	advokatów
dem Advokat-en	advokatowi	den Advokat-en	advokatom
den Advokat-en	advokata	die Advokat-en	advokátów

Według tego prawidła deklinują się:

der Fabrikant	fabrykant	der Katholik	katolik
der Protestant	protestant	der Soldat	żołnierz
der Philanthrop	filantrop	der Jurist	jurysta
der Misanthrop	mizantrop	der Prokurist	prokurysta
der Aristokrat	arystokrata	der Reservist	rezerwista
der Paragraph	paragraf	der Jesuit	jezuita
der Photograph	fotograf	der Patient	pacjent
der Stenograph	stenograf	der Präsident	prezydent
der Hussit	hussyta	der Student	student

Do słabej deklinacyi należą także imiona cudze żeńskiego rodzaju, które, jak wszystkie rzeczowniki żeńskiego rodzaju, zostają w liczbie pojedynczej we wszystkich przypadkach niezmiennie; n. prz.:

die Universität	uniwersytet	die Universität	uniwersytety
der Universität	uniwersytetu	der Universitäten	uniwersytetów
der Universität	uniwersytetowi	den Universitäten	uniwersytetom
die Universität	uniwersytet	die Universitäten	uniwersytety

§ 57. Do drugiej mocnej deklinacyi należą większa część imion cudzych męskiego i nijakiego rodzaju, kończących się na **al**, **au**, **ar**, **est**, **et**, **ieur**, **ier**, **ig** i **or** i nijakiego rodzaju na **at** i **ent**. N. prz.:

der Admiral	admirał	die Admirale	admirałowie
des Admirals	admirała	der Admirale	admirałów
dem Admiral	admirałowi	den Admiralen	admirałom
den Admiral	admirała	die Admirale	admirałów

Tu należą także następujące imiona cudze:

das Konsulat	konsulat	der Choral	chorał
das Medicament	medykament	der General	generał
das Präsent	prezent (podarunek)	der Dialekt	dialekt
der Kanal	kanal	der Effekt	efekt
der Kardinal	kardynał	das Kabinett	kabinet
der Korporal	kapral	das Décret	dekret

der Ingenieur inżynier
 der Offizier oficer
 das Statu statwy
 der Kontrollör kontrolor
 der Altär (Altäre) oltarz
 der Defekt defekt

der Notar notaryusz
 der Kaplan (Kapläne) kapłan
 der Major major
 das Spital szpital
 das Regiment regiment (pułk).

Wszystkie te słowa mają akcent na ostatniej zgłosce. Liczba mnoga od Spital, Regiment jest Spitäler, Regimenten.

§ 58. Według mieszanej deklinacji odmieniają się:

1. Imiona cudze, kończące się na **or**, jeżeli w pojedynczej liczbie akcent nie spoczywa na ostatniej zgłosce i niektóre drugie. W liczbie mnogiej akcent spoczywa na **or**. — N. prz.:

der Professor profesor
 des Professors profesora
 dem Professor profesorowi
 den Professoren profesorów
 der Autor autor
 der Direktor dyrektor
 der Doktor doktor
 der Inspektor inspektor
 der Rektor rektor

die Professoren profesorowie
 der Professoren profesorów
 den Professoren profesorom
 die Professoren profesorów
 der Konsul konsul
 das Insekt owad
 das Interesse interes
 der Psalm psalm

Imiona, pochodzące od cudzych języków, które zachowały w całości swą pierwotną formę, dostają tylko w drugim przypadku liczby pojedynczej końcówkę **s**, w innych przypadkach zostają bez zmiany. Te imiona, które w pierwszym przypadku mają **s**, zatrzymują to **s** i w drugim przypadku

Liczba mnoga tych imion tworzy się w różny nieprawidłowy sposób. Imiona, kończące się na **iun**, przemieniają to **iun** w liczbie mnogiej na **ien**. N. prz.:

das Gymnasium gimnazjum
 des Gymnasiums
 dem Gymnasium
 das Gymnasium
 die Gymnasien gimnazya
 der Gymnasien
 den Gymnasien
 die Gymnasien

W podobny sposób tworzą liczbę mnogą następujące imiona:

das Kapital kapitał
 das Mineral minerał
 das Drama dramat
 das Lyzeum lyceum
 das Museum muzeum
 Kapitalien kapitały
 Mineralien minerały
 Dramen dramaty
 Lyzeen lycea
 Museen muzea

§ 59. Imiona cudze, kończące się na **a**, **eum**, przemieniają to **a**, **eum** w liczbie mnogiej na **en**; **a**. prz.: Drama — Dramen, Museum — Museen.

§ 60. Niektóre imiona cudze tworzą liczbę mnogą prawie według tego języka, z którego pochodzą, inne przyjmują końcówkę **s**, lub nie zmieniają się. N. prz.:

das Bureau biuro
 das Lexikon leksykon
 das Sofa sofa
 der Omnibus omnibus

die Bureaus bióra
 die Lexika leksykony
 die Sofas sofy
 die Omnibusse omnibusy.

die Sammlung I, die Glocke I.
 Italien II., die Angelegenheit I.
 der Tunnel II., 2, der Verein II., 2.
 der (die, das) übrige.
 oberdeutsch, niederdeutsch, nötig,
 bedeutend, wieviel?

zbiór I, dzwon I.
 Italia II., sprawa I.
 tunel II., towarzystwo II., 2.
 zostający, -a, -e, reszta.
 górnoniemiecki, dolnoniemiecki,

verurteilen, bewundern, absolvieren, borgen, tönen, benützen, beten, etwas benötigen, ins Polnische übersetzen.

potrzebny, znaczny, wiele?

sich persönlich erkundigen, Auskunft erteilen (die Auskunft, die Auskünfte).

zasądzić (osądzić), podziwiać, ukończyć, pożyczyć, dzwięczyć, używać, modlić się, potrzebować czegoś, przetłumaczyć na polskie. osobście dowiadywać się, udzielić wiadomości (wiadomość, wiadomości).

Achtzehnte Übung. — Osiemnaste ćwiczenie.

1. Was machen die Ingenieure? — Sie bohren einen Tunnel durch den Berg.

Co robią inżynierowie? — Wybijają (kopią) tunel przez górę. (Wiercą tunel w górze).

2. Wie oft besuchen jene Ärzte ihre Patienten? — Sie besuchen sie täglich und schicken ihnen manchmal auch Medikamente.

Jak często odwiedzają tamci lekarze swoich chorych (pacjentów)? — Oni odwiedzają ich codziennie, i posyłają im czasem lekarstwa (medykamenta).

3. Der Diener des Generals sagt, daß die Advokaten jetzt nicht zu Hause seien.

Stużący generała powiada, że adwokatów niema teraz w domu.

4. Nach welchem Paragraphen hat man den Dieb verurteilt? — Ich werde einen Juristen fragen und es Ihnen sagen.

Według którego paragrafu zasądzono złodzieja? — Zapytam się jurysty i powiem panu (pani).

5. In Deutschland wohnen Katholiken und Protestanten.

W Niemczech mieszkają katolicy i protestanci.

6. Mein Bruder hat auch einige Universitäten Italiens besucht.

Mój brat aczeszczał na niektóre uniwersytety we Włoszech (w Italii).

7. Es ist nicht angenehm, mit Miianthropen zu verkehren.

Nieprzyjemnie obcować z mi-zantropami.

8. Der Geschmack mancher Medikamente ist bitter und unangenehm.

Smak niektórych medykamentów (lekarstw) jest gorzki i nieprzyjemny.

111	hundertelf	1100	tausendeinhundert
112	hundertzwölf	2000	zweitausend
120	hundertzwanzig	3000	dreitausend
121	hunderteinundzwanzig	10.000	zehntausend
122	hundertzweiundzwanzig	10.001	zehntausendeins
123	hundertdreiundzwanzig	20.000	zwanzigtausend
130	hundertdreißig	20.105	zwanzigtausendeinhundert-
200	zweihundert		fünf
300	dreihundert	30.000	dreißigtausend
400	vierhundert	100.000	hunderttausend
500	funfshundert	100.005	hunderttausendfünf
1000	tausend	100.300	hunderttausenddreihundert
1001	tausendeins	200.000	zweihunderttausend
1002	tausendzwei	1,000.000	eine Million
1003	tausenddrei	1903	eintausendneunhundertdrei
1010	tausendzehn	1915	eintausendneunhundert-
1020	tausendzwanzig		fünfzehn

das Jahr II., 2, das Schaltjahr II., 2.

das Jahrhundert II., 2.
die Jahreszeit.
der Herbst II., 2, der Winter II., 3.
der Frühling II., 2, der Sommer II., 3.

das Frühjahr II., 2.
der Januar, Februar, März, April, Mai, Juni, Juli, August, September, Oktober, November, Dezember.

des Januar.
des Feber usw.
der Montag, Dienstag, Mittwoch, Donnerstag, Freitag, Samstag, (Sonnabend), Sonntag.
die Uhr I., die Stunde, die Minute, die Sekunde.
der Wochentag, der Feiertag.

das Viertel II., 3.
Wieviel Uhr ist es? — Es ist drei Uhr, es ist drei; es ist ein Viertel auf sechs Uhr, es ist ein Viertel auf sechs.

Wir nachtmahlen um sieben Uhr; ich frühstücke um Viertel auf sieben.

Anderthalb, dritthalb, vierthalb,

rok II., 2, przestępny rok II., 2.

stulecie II., 2.
pora roku.
jesień II., 2, zima II., 3.
wiosna II., 2, lato II., 3.

wiosna II., 2.
styczeń, luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień, październik, listopad, grudzień.
stycznia.
lutego i t. d.
poniedziałek, wtorek, środa, czwartek, piątek, sobota, niedziela.

godzina I. (zegar), godzina, minuta, sekunda.
powszedni (tygodniowy) dzień, święteczny dzień (święto).
kwartał, kwadrans II., 3.
Która godzina? — Trzecia godzina; kwadrans na szóstą.

Jemy kolację o siódmej godzinie, śniadanie jem o kwadrans na siódmą.
półtora, półtrzecia, półczwarta

fünfthalb, sechsthalb, siebenthalb, achthalb, neunthalb, zehnthalb, elfthalb, zwölfthalb usw.

Ich wohne im Hause Nummer zehn.

Kosten { = einen Preis haben,
= schmecken.
Wieviel kostet dieser Gut?
Kosten Sie diese Speise!

der Gulden II., 3.
Die Weste kostet sechs Mark und ist auch sechs Mark wert.
Der Pfennig II., 2, der Heller II., 3.

§ 62. Po słowach **koſtet, wert iſt, koſtuje** używa się czwartego przypadku rzeczownika, oznaczającego cenę.

Das Messer kostet eine Mark, oder hundert Pfennige, oder sechzig Kreuzer, oder hundertzwanzig Heller, oder eine Krone und zwanzig Heller.

Das Kind ist erst einen Tag, eine Woche, einen Monat alt.
Sie ist zwei Jahre alt.
Die Höhe I.
Das Geschäft II., 2.
Der Grad II., 2, der Baum (des Baumes, die Bäume).

das Thermometer II., 3, das Zentimeter II., 3, das Erdbeben II., 3, der Minister II., 3.
eröffnen; übersiedeln; zerstören; nämlich.

Die Kälte war im letzten Winter sehr groß; das Thermometer zeigte manchmal fünfundzwanzig Grade unter Null.

Im Sommer sind die Tage länger, als im Winter oder im Herbst.
Wir übersiedeln im Frühling auf das Land.

Ich hätte ihn im vergangenen Monat besucht, wenn ich mehr Zeit gehabt hätte.

Sie eröffnen im kommenden Monat ein Geschäft.

piótpięta, półszósta, półsiódma, półósma, półdziewięta, półdziesięta, półjędynasta, półdwunasta i t. d.
Mieszkałam w domu liczbą (numer) dziesięta.

koszto- { = (w znaczeniu ceny)
wać { = smakować.

Ile kosztuje ten kapelusz?
Pokosztuj pan (pani) tą potrawę!
gulden II., 3.

Kamizelka kosztuje sześć marek i ona też warta sześć marek.
pfenig II., 2, halerz II., 3.

Nóż kosztuje jedną markę, albo sto pfenigów, albo sześćdziesiąt centów, albo sto dwadzieścia halerzy, albo jedną koronę i dwadzieścia halerzy.

Dziecię ma ino jeden dzień, jeden tydzień, jeden miesiąc.
Ona ma dwa lata.

wysokość I.
interes, sklep II., 2.
stopień II., 2, drzewo (drzewa, drzewa).

termometer, ciepłomierz, II., 3, centymeter II., 3, trzęsienie ziemi II., 3, minister II., 3.

otworzyć, odkryć; przesiedlić się; rozburzyć (zburzyć); mianowicie.
Zimno w ostatnią zimę było bardzo wielkie; termometer pokazywał czasami dwadzieścia pięć stopni pod zerem.

W lecie są dni dłuższe, niż w zimie, albo w jesieni.

Na wiosnę przeprowadzamy się na wieś.

Odwidziłbym go był zeszłego miesiąca, gdybym był miał więcej czasu.

Oni otwierają sklep na przyszły miesiąc.

Im laufenden Monat habe ich noch nichts von ihm gehört.

Der Januar, Februar und März sind Monate des Winters.

Der Montag, Dienstag und Mittwoch sind Tage der Woche.

Man frühstückt morgens, speist mittags und nachtmahlt abends, nachmittags verzehrt man oft eine Saufe, vormittags ein Gabelfrühstück.

Zu Ende dieses Monats oder zu Beginn des nächsten Monats reise ich zu Karl.

Ich werde in vierzehn Tagen nicht mehr hier sein.

§ 63. Przy liczeniu używa się **ein** — jeden, a przed rzeczownikami **ein, eine, ein** — jeden, jedna, jedno, które deklinuje się jak nieoznaczony rodzajnik. — Prócz tego **zwei** i **drei** odmienia się w sposób niżej podany. — Drugie główne liczebniki nie odmieniają się. —

- 1. Zwei, drei
- 2. zweier, dreier
- 3. zweien, dreien
- 4. zwei, drei

W bieżącym miesiącu jeszcze nie o nim nie słyszałem.

Styczeń, luty i marzec są miesiącami zimowymi (zimy).

Poniedziałek, wtorek i środa są dniami tygodnia.

Jemy śniadanie rano, obiad w południe, a kolację wieczorem; po południu często jemy podwieczorek, przed południem drugie śniadanie.

Przy końcu tego miesiąca albo na początku przyszłego miesiąca pojedę do Karola.

Za czternaście dni nie będę mnie tutaj (tutaj nie będę).

- dwa, dwie, trzy
- dwóch, trzech
- dwom, trzem
- dwa, dwie, dwóch, trzy, trzech.

§ 64. Ułamkowe liczebniki tworzą się od głównych za pomocą, przyrostka **tel, stel**, lub zupełnie nieprawidłowo.

- die Hälfte, I.
- ein halber, eine halbe, ein halbes
- " **Drit-tel**
- " Viertel
- " Fünftel
- " Sechstel
- " Siebentel
- " Ahtel
- " Neuntel
- " Zehntel
- " Elftel
- " Zwölftel
- " Dreizehntel
- " Vierzehntel
- " Fünfzehntel
- " Sechzehntel
- " Siebzehntel
- " Achtzehntel
- " Neunzehntel

- połowa I.
- pół
- trzecia część
- czwarta część
- piąta część
- szósta część
- siódma część
- ósma część
- dziewiąta część
- dziesiąta część
- jedynasta część
- dwunasta część
- trzynasta część
- czternasta część
- piętnasta część
- szesnasta część
- siedmnasta część
- osmnasta część
- dziewiętnasta część

Ein **Zwanzigstel**

- " Einundzwanzigstel
- " Dreißigstel
- " Vierzigstel
- " Fünzigstel
- " Sechzigstel
- " Siebzigstel
- " Achtzigstel
- " Neunzigstel
- " Neunundneunzigstel
- " Hundertstel
- " Tausendstel
- " Millionstel

- dwudziesta część
- dwudziesta pierwsza część
- trzydziesta część
- czterdziesta część
- pięćdziesiąta część
- sześćdziesiąta część
- siedemdziesiąta część
- osmdziesiąta część
- dziewięćdziesiąta część
- dziewięćdziesiąt dziewiąta część
- setna część
- tysiącna część
- milionowa część

Der Arzt speist um halb eins.

Lekarz je obiad o pół do pierwszej.

Die Mitternacht, der Mittag II, 2. Wir plandern oft bis Mitternacht. Die Glocke läutet Mittag.

Północ, południe II, 2.

Der Vormittag II, 2, der Nachmittag II, 2, der Abend II, 2, der Morgen II, 3.

Gawędzimy często do północy. Dzwonek dzwoni na południe. przedpołudnie II, 2, popołudnie II, 2, wieczór II, 2, rano II, 3.

Die Pendluhr I, die Birne I, das Ganze I, das Weinglas (des Glases, die Gläser).

Wahadłowy zegar I, gruszka I, całość I, szklanka od wina.

Das Heer II, 2, der Minister II, 3, das Wetter II, heiter, ganz voll, geht zu früh oder zu spät, belagern.

wojsko II, 2, minister II, 3, pogoda II, jasny, -a, -e, całkiem, zupełnie pełny (zupełny, -a, -e), idzie za wcześnie lub za późno, oblegać.

Neunzehnte Übung. — Dziewiętnaste ćwiczenie.

- 1. Bismarck war Minister dreier Kaiser.
- 2. Zwei Hälften oder zwei halbe machen ein Ganzes.
- 3. Wir leben jetzt im Jahre eintausendneunhundertvierzig.
- 4. Ich erwache gewöhnlich um fünf Uhr und verzehre schon um sechs Uhr mein Frühstück.
- 5. Wir arbeiten vormittags von acht bis zwölf Uhr und nachmittags von zwei bis sechs Uhr; du arbeitest nur von neun bis elf.
- 6. Meine Uhr geht um fünf

- Bismarck był ministrem trzech cesarzy.
- Dwie połowy robią całość.
- Zyjemy teraz w roku tysiąc dziewięćset czterdziestym.
- Budzę się zwykle o piątej godzinie i jem swoje śniadanie już o szóstej godzinie.
- Pracujemy przed południem od ósmej do dwunastej godziny, a po południu od drugiej do szóstej godziny; ty pracujesz tylko od dziewiątej do jedynastej.
- Mój zegarek idzie o pigę minut

Minuten zu früh, die deinige geht um zehn Minuten zu spät.

7. Der Garten ist fünfzig Meter lang und zehn dreiviertel Meter breit.

8. Dieses Haus ist um zwei Meter höher als jenes.

9. Das Weinglas ist ganz voll, die Flasche ist nur halbvoll.

10. Sechs und zwei sind acht, zehn und fünf sind fünfzehn.

11. Im Jahre eintausendsechshundertdreißig belagerten die Türken Wien.

12. Um wie viel Stunden geht diese Pendeluhr zu früh oder zu spät? — Sie geht ganz genau.

13. Wir haben heute acht Grad Kälte.

14. Wieviel Messer hast du gekauft? — Ich habe heute zwei, gestern vier gekauft.

15. Wie alt ist Ihr Vater? — Er ist sechzig Jahre alt.

16. Sie hat dreißig Stück Birnen gekauft.

17. Eduard zeichnet und malt täglich drei Stunden.

18. Mit wieviel Freunden warst du gestern im Theater? — Mit zweien, mit dreien, mit fünf, mit sechs.

19. Die Stadt Wien zählt jetzt an zwei Millionen Einwohner.

20. Nenne mir die Namen der Tage der Woche, die Namen der Monate!

21. Das Heer zählt dreiundvierzigtausendfünfhundertachtundachtzig Mann.

22. Er reißt nach halb sechs Uhr von hier ab.

23. Die Abende sind auf dem Lande sehr angenehm.

wieczniej, twój idzie o dziesięć minut za późno.

Ogród jest pięćdziesiąt metrów długi, a dziesięć i trzy ćwierci metra szeroki.

Ten dom jest o dwa metry wyższy, niż tamten.

Szklanka od wina (kieliszek od wina) jest pełna (pełny), flaszka jest tylko do połowy pełna.

Sześć a dwa jest ośm, dziesięć a pięć jest piętnaście.

W roku tysiąc sześćset ośmdziesiątym trzecim oblegali Turcy Wiedeń.

O ile godzin idzie ten wahadłowy zegar za wczesnie albo za późno? — On idzie zupełnie (całkiem) dokładnie (dobrze, punktualnie).

Mamy dzisiaj ośm stopni zimna.

Ile nożów kupiłeś? — Kupiłem dzisiaj dwa, wczoraj cztery (noże).

Ile ma lat pański ojciec? — Ma sześćdziesiąt lat.

Ona kupiła trzydzieści sztuk gruszek.

Edward rysuje i maluje codziennie trzy godziny.

Z ilu przyjaciółmi byłeś wczoraj w teatrze? — Z dwoma, z trzema, z pięcioma, z sześcioma.

Miasto Wiedeń liczy teraz do dwóch milionów mieszkańców.

Nazwij mi imiona (nazwy) dni tygodnia, nazwy miesięcy.

Wojsko liczy czterdzieści trzy tysiące pięćset ośmdziesiąt ośm ludzi.

On odjeżdża stąd po pół do szóstej godziny.

Wieczory na wsi są bardzo przyjemne.

24. Die Nachmittage waren im vergangenen Sommer gewöhnlich sehr heiter. Popołudnia były zeszłego lata zwykle bardzo jasne.

25. Das Wetter ist in diesem Herbst sehr veränderlich. Pogoda tej jesieni bardzo zmienna.

Trzadziesiąta Lekcja. — Dwudziesta lekcya.

§ 65. W niemieckim języku jest wielka liczba złożonych czasowników. — One składają się: 1. z przyrostków, które nigdy nie oddzielają się od czasownika, 2. z niektórych części mowy, jak przyimka, przysłówka i t. d. Przyrostki, stojące na początku słowa, mogą być od drugiej części słowa, t. j. czasownika oddzielone i postawione po nim.

I. Nieoddzielne przyrostki czasownika:

be, en, ent, er, ge, miß, ver, zer.

besuchen — szukać	odwiedzić — szukać
bestellen — stawić	zamówić — stawić
entrichten — stellić	uścić — uporządkować
entwenden — wendun	uniesć, ująć — obrócić
entfleiden — fleiden	rozobrać — ubierać
erzählen — zählun	opowiadać — liczyć
ermahnen — mahnen	napominać — napominać
gewähren — wählun	pozwolić — pozwolić
mißachten — achten	pogardzać — poważać, uważać
mißgönnen — gönnen	źle życzyć — życzyć
verhüten — hüten	przestrzegać — strzedz
zerstören — stören	rozburzyć — burzyć

II. Oddzielne przyrostki czasownika¹⁾:

ab ; ablegen — legen	odłożyć — kłaść
absagen — sagen	odmówić — powiedzieć
abrechnen — rechnen	obrachować — rachować
abreisen — reisen	odjechać — podróżować
an ; anlegen — legen	nałożyć — kłaść
ankleiden — kleiden	ubierać — ubierać
anmelden — melden	zapowiedzieć — oznajmić
anzünden — zünden	zapalić — palić
auf ; aufmachen — machen	otworzyć — robić
auffetzen — setzen	postawić — stawiać
aus ; auskehren — kehren	wymieść — zamiatać
ausführen — führen	wyprowadzić, wypełnić — prowadzić
ausklopfen — klopfen	wytrząpać — trząpać

¹⁾ Akcent pada zawsze na przyrostek!

ausbürsten — Bürsten
ausmachen (betragen) — machen
(es macht aus, es betrügt)

ein; einholen — holen
einstellen — stellen

empor; emporklettern — klettern
emporschrauben — schrauben
emporschauen — schauen

fort; fortsetzen — setzen
herab; herabschauen — schauen
hinunter; hinunterschauen —
schauen
hinunterblicken — blicken

hervor; hervorholen — holen
hinaus; hinausgehen — eilen
herein; hereinstellen — stellen
herum; herumreichen — reichen
hinab; hinabschauen — schauen
hinein; hineinsetzen — stellen
hinunter; hinunterschreien —
schreien
hinaus; hinausgehen — eilen
mit; mitteilen — teilen

nach; nachgehen
nachholen

nieder; niederlegen
niederstellen

vor; vorstellen — stellen
weg; weglegen — legen
wegschicken — schicken

zusammen; zusammenrechnen —
rechnen

zu; zufliehen — fliehen
zumachen

III. Niektóre jedne i tesame przyimki mogą nie oddzielać się od czasownika i być bez akcentu, lub oddzielać się, zatrzymując akcent. W jednym i drugim przypadku zmienia się znaczenie słowa. —

durchreisen — przejechać
durchsetzen — przetrząść

wyczyścić szcztoką — czyścić,
szcztoką
wynosić — robić (to wynosi)

dognać — przynieść
zastanowić — postawić

wyleźć — łązić
wyszrubować — szrubować
patrzeć w górę — patrzeć

przedłużać — stawiać
patrzeć na dół — patrzeć
patrzeć na dół — patrzeć

patrzeć na dół — patrzeć

dostać, wydobyć — przynieść
wybiedz — spieszyć
postawić w środku — postawić
obnosić — podawać
na dół patrzeć — patrzeć
postawić wewnątrz — kłaść
krzyczeć, wołać z góry, na dół
— krzyczeć

wybiedz — spieszyć
razem podzielić (uwiadomić) —
dzielić

spieszyć z tyłu
doganiać

położyć
postawić

przedstawić — stawiać
odłożyć — kłaść
odestać — stać

zliczyć (policzyć) — liczyć

zakleić — kleić
zamknąć

durchreisen — objeżdżać
durchsetzen — przesadzić

überlegen — przełożyć
überlegen — przeprowić

überlegen — rozważyć
überlegen — przetłumaczyć

IV. § 66. Niektóre czasowniki mają przyrostek bez akcentu i równocześnie drugi przyrostek z przysłówka lub przyimka z akcentem, n. prz.:

beantworten odpowiedzieć beabsichtigen zamierzać

§ 67. Złożone czasowniki z przyrostka bez akcentu nie tworzą imiesłowu czasu przeszłego za pomocą przyrostka **en**, n. prz.:

Tryb	Czas	Imiesłów czasu
bezokoliczny	przeszły niedokonany	przeszłego
	Tryb oznajmujący	
sagen powiedzieć	ich sag-te powiedziałem	ge-sag-t powiedziawszy
entfagen odmówić	ich entfag-te odmówiłem	entfag-t odmówiwszy
Ich habe entfagt	du hast entfagt	er, sie, es hat entfagt
ja odmówiłem, -am, -om i t. d.		

2. Czasowniki, składające się z przyimka, przysłówka lub innej części mowy, t. j. z przyrostka z akcentem, odmieniają się w ten sposób, że w niektórych czasach, t. j. w czasie teraźniejszym i przeszłym niedokonanym trybu oznajmującego i łączącego, jako też w trybie rozkazującym, przyrostek odłącza się od czasownika i stawia się po nim.

ich zünde an zapalam ich zündete an zünde an zapal
zapalał, -em, -am, -om

W trybie bezokolicznym czasu teraźniejszego wstawia się między przyrostkiem a czasownikiem **zu**, jeżeli potrzeba użyć trybu bezokolicznego z **zu**. — W imiesłowiu czasu przeszłego wstawia się między przyrostkiem a czasownikiem przyrostek **ge**, n. prz.:

an-zu-zünden zapalić an-ge-zündet zapalony

Przy konjugacji czasowników, o których była mowa w oddziale III, przyrostek może oddzielać się lub nie. — Zależy to od akcentu i znaczenia słowa. —
wir umstellen okrążamy wir haben umgestellt okrążyliśmy
wir stellen um przestawiamy wir haben umgestellt przestawiliśmy

Przy czasownikach III działu nie oddziela się przyrostek; n. prz.:

ich be-absichtige zamierzam ich habe be-absichtigt zamierzałem

die Lampe I, die Kerze I, die Erzählung I lampa I, świeca I, opowiadanie I
die Postkarte I, die Visitenkarte I pocztowa marka, pocztowy znaczek I; wizytowa karta, wizytowy bilet I

die Erfüllung I.
das Wörterbuch (des Wörterbuches, Wörterbücher)
der Wunsch (des Wunsches, Wünsche)
der Docht II., 2, der Lärm
das Briefpapier II., der Baron II., 2, der Umschlag (des Umschlages, die Umschläge), das Kuvert II.; der Gewinn II., 2
das Erdbeben II., 3.
anwesend (zugegen), fertig bezahlen, brauchen einheizen, auslöschen sich erkälten, schwitzen überreichen; behaupten aufweden, schnupfen (Tabak) stopfen (die Pfeife I.) bejmühen, versäumen im Gegenteil

Zwanzigste Übung. — Dwudzieste ćwiczenie.

1. Sehen Sie den Hut an, Sie werden sich erkälten, die Magd hat noch nicht eingeholt.
2. Heizen Sie im Ofen ein, holen Sie eine Flasche Wasser und zünden Sie die Kerze an!
3. Löscht die Lampe aus und legt euch nieder!
4. Wir hätten diese Erzählung ins Polnische übersetzt, wenn wir ein Wörterbuch gehabt hätten.
5. Stellen Sie mich diesem Herrn vor! — Ich hätte Sie schon vorgestellt, wenn Sie mir Ihren Wunsch früher mitgeteilt hätten.
6. Wünschst auch du vorgestellt zu werden?
7. Ich kleidete mich rasch an, weil ich jemand an der Tür klopfen hörte.
8. Entkleide dich nicht, du schwigest noch!
9. Mit Hilfe seiner Freunde setzt er alles durch.

spełnienie I.
słownik (słownika, słowniki)

życzenie (życzenia, życzenia)

gnot II., 2, krzyk listowy papier II., 2, baron II., 2, okładka, kuwerta II.; zysk, wygrana II., 2

trzęsienie ziemi II., 3
obecny, gotowy zapłacić, potrzebować zapalić, zagasić przeziebić się, pocić się wczepić; utrzymywać, twierdzić rozbudzić, zażywać tabakę nałożyć (fajkę I.) zanieczyścić, zaniedbać przeciwnie.

Nakryj pan głowę (połóż pan kapelusz na głowę), przeziebi się pan, służąca jeszcze nie zapaliła. Zapalcie w piecu, przynieście fiaskę wody i zapalcie (zawieście) świecę!
Zagaście lampę i połóżcie się (spać, do łóżka).

Bylibyśmy przetłumaczyli to opowiadanie na polskie, gdybyśmy mieli byli słownik.

Przedstaw mnie pan temu panu! Ja byłbym pana już przedstawił, gdybyś mi pan był wcześniej oświadczył swe życzenie.

Życzysz sobie także ty być przedstawionym?

Ubrałem się prędko, ponieważ słyszałem, że ktoś puka do drzwi.

Nie rozbieraj się, jeszcze się pociasz.

Przy pomocy swych przyjaciół on wszystko przepiera.

10. Wünschen Sie, daß ich die Tür, das Fenster mache? — Machen Sie sie zu! Machen Sie es zu, der Lärm ist draußen sehr groß!

11. Kellner, habe ich meine Beche schon bezahlt?

12. Bezahlen Sie mich, ich brauche mein Geld!

13. Falten Sie das Briefpapier, stecken Sie es in das Kuvert (in den Umschlag), kleben Sie das Kuvert zu und kleben Sie eine Postmarke daran!

14. Ich hätte meinen Rock abgelegt, wenn deine Schwester nicht anwesend (zugegen) gewesen wäre.

15. Wir haben den Tisch umgestellt und dann mit Stühlen (Sesseln) umstellt.

16. Der verschüttete Essig hat das Mehl ganz durchseht.

17. Melden Sie mich dem Herrn Baron an und überreichen Sie ihm meine Visittarte!

18. Karl eilte mir nach und holte mich in einer halben Stunde ein.

19. Legen Sie das Buch weg und hören Sie mich gefälligst aufmerksam an.

20. Jemand klopft! — Herein!

21. Ich habe ein Paar neue Schuhe bestellt, sind sie schon fertig? Wieviel habe ich für sie zu entrichten (bezahlen)?

22. Man behauptet, daß der Dieb auch dem Baron eine goldene Uhr entwendet habe.

23. Gewähren Sie mir, daß ich meine Bitte vorbringe!

24. Du würdest nicht so zeitig erwachen, wenn dich der Lärm auf der Straße nicht aufwachte.

25. Du mißachtetest jedermann. 26. Mißgönnt ihr mir diesen Gewinn? — Im Gegenteil, wir gönnen dir ihn von Herzen.

Czy życzy sobie pan (pani) żebym drzwi, okno zamknął (zamknęła)? — Zamknij je pan (pani)! Zamknij je pan (zamknijcie), na dworze bardzo wielki krzyk!

Służący, czy zapłaciłem już moją cechę (mój rachunek)?

Zapłać mi pan, potrzebuję mych pieniędzy!

Łóż pan (pani) listowy papier i połóż do kuwerty, zaklej pan kuwertę i naklej pocztową markę (pocztowy znaczek)!

Zdjąłbym był mój surdut, gdyby nie było twojej siostry (gdyby twoja siostra nie była obecna).

Przestawiliśmy stół, a potem obstawiliśmy krzesłami.

Rozlany ocet przesiąkł zupełnie (przez) mąkę.

Proszę mnie zameldować panu baronowi i przedać mu moją wizytową kartę!

Karol poszedł za mną i dognał mnie za pół godziny.

Odłóż pan (pani) książkę i słuchaj mię pan (pani) z łaski swojej uważnie.

Ktoś puka! — Proszę (wejść)!

Zamówiłem (zamówiłam) parę nowych trzewików, czy są już gotowe? Ile mam za nie zapłacić?

Utrzymują (twierdzą), że złodziej także baronowi ukradł złoty zegarek.

Pozwól mi pan (pani) przedłożyć swoją prośbę!

Nie przebudziłbyś się (przebudziłabyś się) tak wcześnie, gdyby nie rozbudził ciebie krzyk na ulicy.

Ty każdym pogardzasz. Czy nie życzy mi tego zysku? — Przeciwnie, życzymy tobie jego z serca.

27. Schau empor! August blickt auf die Straße herunter!

28. Unter Rat hat schon oft großes Unglück verhütet.

29. Lissabon ist durch ein Erdbeben zerstört worden.

30. Stopfen Sie mir eine Pfeife Tabak und büßten Sie meine Kleider aus!

31. Herr A. schnupft stark; seine Weste ist immer mit Schnupftabak beschmutzt.

32. Holen Sie nach, was Sie verschäumt haben!

33. Rechnen Sie alles zusammen und sagen Sie mir, wieviel meine Bede ausmacht.

34. Warum hast du den Docht der Lampe so sehr emporgeschraubt? — Weil sie trübe gebrannt hat; jetzt brennt sie hell.

35. Wische den Tisch ab!

Patrz w górę! August patrzy na ulicę z góry.

Dobra rada często już wielkimi nieszczęściami zapobiegła.

Lizbona była zburzona przez trzęsienie ziemi.

Nałóż mi pan fajkę tytoniu i wyczyść moje ubranie szczotką!

Pan A. silnie zażywa tabakę; jego kamizelka zawsze powalana tabaką.

Dopędź pan, co pan zaniedbałeś!

Zlicz pan wszystko razem i powiedz mi, ile wynosi moja cecha (mój rachunek).

Dlaczego tak bardzo podkręciłeś gnot lampy? — Ponieważ ciemno się paliła; teraz pali się jasno.

Póścieraj stół!

Einundzwanzigste Lektion. — Dwuziesta pierwsza lekcyja.

§ 68. Liezbniiki porządkowe (Ordnungszahlwörter).

der (die, das) erste pierwszy, -a, -e
 „ zweite drugi, -a, -e
 „ dritte trzeci, -a, -e
 „ vierte czwarty, -a, -e
 „ fünfte piąty, -a, -e
 „ sechste szósty, -a, -e
 „ siebente siódmy, -a, -e
 „ achte ósmy, -a, -e
 „ neunte dziewiąty, -a, -e
 „ zehnte dziesiąty, -a, -e
 „ elfte jedynasty, -a, -e
 „ zwölfte dwunasty, -a, -e
 „ dreizehnte trzynasty, -a, -e
 „ vierzehnte czternasty, -a, -e
 „ neunzehnte dziewiętnasty, -a, -e
 „ zwanzigste dwudziesty, -a, -e
 „ dreißigste trzydziesty, -a, -e

der einunddreißigste trzydziesty pierwszy, -a, -e
 „ zweiunddreißigste trzydziesty drugi, -a, -e
 „ vierzigste czterdziesty, -a, -e
 „ fünfzigste pięćdziesiąty, -a, -e
 „ sechzigste sześćdziesiąty, -a, -e
 „ siebzigste siedmdziesiąty, -a, -e
 „ achtzigste osmdziesiąty, -a, -e
 „ neunzigste dziewięćdziesiąty, -a, -e
 „ hundertste setny, -a, -e
 „ hunderterste setny pierwszy, -a, -e
 „ hundertzweite setny drugi, -a, -e
 „ zweihundertste dwusetny, -a, -e
 „ dreihundertste trzechsetny, -a, -e

der vierhundertste czterechsetny, -a, -e
 „ fünfhundertste pięćsetny, -a, -e
 „ sechshundertste sześćsetny, -a, -e
 „ tauſenderſte tyſięczny pierwszy, -a, -e

der tauſendzweite tyſięczny drugi, -a, -e
 „ hunderttauſendſte ſtotyſięczny, -a, -e
 „ hunderttauſenderſte ſtotyſięczny pierwszy, -a, -e
 „ millionſte milionowy, -a, -e

Je einſ po jednemu
 je zwei po dwa
 je drei po trzy

je vier po cztery
 je fünf po pięć
 je ſechs po sześć

uſw. i t. d.

Einmal raz
 zweimal dwa razy
 dreimal trzy razy

viermal cztery razy
 fünfmal pięć razy
 ſechſmal sześć razy

uſw. i t. d.

Einerei jednaki, -a, -e
 zweierlei dwojaki, -a, -e

dreierlei trojaki, -a, -e
 viererlei czworaki, -a, -e

uſw. i t. d.

der Einer jedynka
 „ Zweier dwójka
 „ Fünfer piątka

der Zehner dziesiątka
 „ Hunderter setka
 „ Tauſender tyſiączka

zum erſtenmal po raz pierwszy
 „ zweitemal po raz drugi
 „ drittemal po raz trzeci
 „ fünftemal po raz piąty
 „ zehntemal po raz dziesiąty

zum zwanzigſtemmal po raz dwudziesty
 „ hundertſtemmal po raz setny
 „ tauſendſtemmal po raz tyſięczny

Einſach pojedynczy, -a, -e
 zweifach podwójny, -a, -e
 dreifach potrójny, -a, -e
 vierfach poczwórny, -a, -e
 fünfſach pięcioraki, -a, -e

uſw. i t. d.

achtſach ośmioraki
 zehnfach dziesięcioraki, -a, -e
 zwanzigſach dwudziestoraki, -a, -e
 hundertſach storaki, -a, -e
 tauſendſach tyſięcznoraki, -a, -e

Erſtenſ po pierwsze
 zweitens po drugie
 drittens po trzecie
 viertens po czwarte
 fünftens po piąte

zehntens po dziesiąte
 zwanzigſtens po dwudzieste
 dreißigſtens po trzydzieste
 hundertſtens po setne
 tauſendſtens po tyſięczne

Er iſt ſchon ein ſtarke Fünſziger.
 Dieſ hat ſich in dem fünfzigſten Jahre ereignet.

Sich ereignen.
 Er bejudt daſ Schauspielhaus wöchentlich dreimal.

On jeſt już ſilna pięćdziesiątka.
 To zdarzyło ſię w pięćdziesiątym roku.

Zdarzyć ſię.
 On uczęszcza do teatru trzy razy tygodniowo.

Ich werde Sie den Ersten (oder am Ersten) des kommenden (oder nächsten) Monats besuchen.

§ 69. Dla oznaczenia przeciągu czasu używa się czwartego przypadku. Dnie w miesiącu w datach oznaczają się także za pomocą przymka **am**.

Ich habe Sie den ganzen Tag erwartet.

Er hat mich zwei Tage, eine Stunde, zwei Stunden erwartet.

Berlin, den zwölften Mai tausendacht-hundertachtzig.

Es ist sechs Minuten nach zwölf Uhr oder nach zwölf.

der, die, das letzte.

der, die, das vorletzte.

Schicket mir die Ware noch am Letzten des laufenden Monats.

Du bist immer der letzte.

Den wievielten haben wir heute? — Wir haben heute den siebenten Oktober.

Der wievielte ist heute? Der wievielte war gestern?

Heute ist der fünfundzwanzigste, gestern war der vierundzwanzigste.

die Seite I., die Nummer I. der Stocł (des Stocłes, die Stöcke).

der rechte, der linke.

Ich wohne im Hause Nummer zehn.

der Löwe I. der Geburtstag, das Stück II., 2.

der Akt II., 2, der Müller II., 3. der Apfel (des Apfels, die Äpfel).

freigebig, golden. heiß.

fallen, es hagelt.

Zapłać panu pierwszego przysłego miesiąca.

Oczekiwałem pana cały dzień

On oczekiwał mnie dwa dni.

jedną godzinę, dwie godziny.

Berlin, dwunastego maja tysiąc

ośmset ośmdziesiąt.

Jest sześć minut po dwunastej

godzinie.

ostatni, -a, -e.

przedostatni, -a, -e.

Przyslijcie mi towar jeszcze

ostatniego bieżącego miesiąca.

Ty zawsze ostatni (ostatnia).

Którego mamy dzisiaj? —

Mamy dziś siódmego października.

Którego jest dziś? Którego było

wczoraj?

Dzisiaj jest dwudziesty piąty,

wczoraj było dwudziestego czwar-

tego.

strona I., numer (liczba) I.

piętro.

prawy, -a, -e, lewy, -a, -o.

Mieszkam w domu numer dzie-

siąty.

lew I. dzień urodzenia (urodziny),

kawałek II., 2.

akt II., 2, młynarz II., 3.

jabłko.

szczodry, złoty.

gorący.

składać (fałdować), grad pada.

Einundzwanzigste Übung. — Dwudzieste pierwsze ćwiczenie.

1. Den Fünfzehnten des laufenden Monats besucht mich mein Onkel.

2. Karl ist der erste in der Klasse, Paul der zwanzigte.

Piętnastego bieżącego miesiąca odwiedzi mnie mój wuj.

Karol jest pierwszy w klasie, Paweł dwudziesty.

3. Unser Haus ist das fünfte auf der rechten Seite der Gasse.

4. Borgen Sie mir gefälligst den ersten Teil des Werkes.

5. Wir wohnen im zweiten Stocł (in der zweiten Etage) des Hauses Nummer neunzehn.

6. Meine Tante hat am fünfundzwanzigsten des vergangenen Monats ihren sechzigsten Geburtstag gefeiert.

7. Der erste Akt des Stückes war kürzer als der letzte.

8. Den siebzehnten Juni des vergangenen Jahres hagelte es in unserer Gegend schrecklich.

9. Ich werde im Gasthause „Zum goldenen Löwen“ wohnen.

10. Du wirst nie reich werden, erstens weil du zu freigebig und zweitens weil du zu wenig arbeit-

stam bist.

11. Wir haben einander heute zum ersten Mal begrüßt.

12. Der einundzwanzigste Mai war noch sehr kühl.

13. Ihr würdet die dritthalb Kilo Zucker gewiß schon bezahlt haben, wenn ihr Geld gehabt hättet.

14. Das Kind ist erst anderthalb Monate alt.

15. Ein Halbes und zwei Drittel sind sieben Sechstel.

16. Der Dreißigjährige Krieg hat vom Jahre tausendsechshundertacht-

zehn bis zum Jahre tausendsechshundertachtundvierzig gedauert.

17. Dies ist mir eierlei!

18. Jener Kaufmann hat dreierlei Mehl.

19. Die Tante des Müllers schenkte jedem dieser Knaben je fünf Äpfel.

20. Einmal eins ist eins, zehnmal zehn ist hundert.

21. Er ist im Jahre eintausend-

acht-hundert-siebzig-zwanzig Jahre alt gewesen.

Nasz dom jest piąty po prawej stronie ulicy.

Pożycz mi pan (pani) z łaski swojej pierwszą część dzieła.

Mieszkamy na drugim piętrze domu liczba dziewiętnasta.

Moja ciotka obchodziła dwudziestego piątego zeszłego miesiąca swoje sześćdziesięciolecie urodziny.

Pierwszy akt kawałka był krótszy niż ostatni.

Siedmnastego czerwca zeszłego roku strasznie padał grad w naszej okolicy.

Będę mieszkał w hotelu „Pod złotym lwem“.

Nikdy nie będziesz bogatym, po pierwsze ponieważ jesteś za szczodry, po drugie ponieważ jesteś za mało pracowity.

Pierwszy raz dziś pozdrowiliśmy się wzajemnie.

Dwudziesty pierwszy maja był jeszcze bardzo chłodny.

Zapłacilibyście byli z pewnością już owe trzy i pół kila cukru, gdybyście mieli pieniądze.

Dziecię ma dopiero półtora miesiąca.

Pół i dwie trzecie jest siedm szóstych.

Trzydziestoletnia wojna trwała od roku tysiąc sześćset ósmnastego do roku tysiąc sześćset czterdziestego ósmego.

To mi jest wszystko jedno!

Ów kupiec ma trojaką mąkę.

Ciotka młynarza podarowała każdemu z tych chłopców po pięć jabłek.

Jeden raz jeden jest jeden, dziesięć razy dziesięć jest sto.

On miał w roku tysiąc ośmset siedemdziesiątym dwadzieścia lat

był.

22. Falten Sie sich dieses Buch vierfach!

23. Wir hören jetzt zum fünften Mal davon.

24. Wechseln Sie mir gefälligst einen Zehner (zehn Gulden)!

25. Man sagte uns, daß er uns besucht habe.

26. In den Siebzigerjahren des vorigen Jahrhunderts hat eine Feuersbrunst die ganze Stadt zerstört.

27. Ich wiederhole nicht, was ich schon einmal gesagt habe.

28. Der Brief ist schon vom sechsten Juli datiert.

29. Kaufen Sie eine Zehn Heller-marke (Zehnpennigmarke) und zwei Kubazigaren.

Złóż pan tą chustkę poczwórnie.

Teraz po raz piąty słyszymy o tem.

Zmieniaj mi pan z łaski swej dziesiątkę (dziesięć guldenów)!

Powiedziano nam, że nas odwiedził.

W siedmudziesiątych latach zeszłego stulecia pożar zniszczył całe miasto.

Nie powtarzam (tego), co raz już powiedziałem!

List datowany już (datą) szóstego lipca.

Proszę kupić dziesięciohalerzowy znaczek pocztowy (markę) i dwa kuba-cygara.

Zweiundzwanzigste Lektion. — Dwudziesta druga lekcyja.

Konjugacya czasowników — nieprawidłowych (patrz § 45)
4. dürfen — śmieć, 5. können — móc, 6. mögen — chcieć, móc, 7. müssen — musieć.

Anzeigende Art. — Tryb oznajmujący.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

ich darf śmieć	fann mogę	mag chce, mogę	muß muszę
du darfst i t. d.	fannst i t. d.	magst i t. d.	mußt i t. d.
er, sie, es darf	fann	mag	muß
wir dürfen	können	mögen	müssen
ihr dürft	könnet	möget	müßet
sie dürfen	können	mögen	müssen

Mitvergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

durfte śmiał-em	konnte mogli-em	mochte chciał-em	mußte musiał-em
durftest -am, -om	konntest -am, -om	mochtest (mogl-em)	mußtetest -am, -om
durfte i t. d.	konnte i t. d.	mochte -am, -om	mußte i t. d.
durften	konnten	mochten i t. d.	mußten
durftet	konntet	mochtet	mußtet
durften	konnten	mochten	mußten

Vergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich habe	}	gedurft gekonnt gemocht gemußt	}	smiałem, mo- głem, chcia- łem, musia- łem i t. d.
du hast				
er, sie, es hat				
wir haben				
ihr habet				
sie haben				

Vorvergangenheit.

Czas zaprzyszły.

ich hatte	}	gedurft gekonnt gemocht gemußt	}	smiałem, mo- głem, chcia- łem, musia- łem i t. d.
du hattest				
er, sie, es hatte				
wir hatten				
ihr hattet				
sie hatten				

Zukunft.

Czas przyszły.

ich werde	}	dürfen können mögen müssen	}	bede: smiał, -a, -o " mögl, -a, -o " chciał lub mögl, -a, -o " musiał, -a, -o i t. d.
du wirst				
er, sie, es wird				
wir werden				
ihr werdet				
sie werden				

Vorzukunft.

Czas zaprzyszły.

ich werde	}	gedurft haben gekonnt haben gemocht haben gemußt haben	}	bede: smiał mögl, chciał (mögl), musiał i t. d.
du wirst				
er, sie, es wird				
wir werden				
ihr werdet				
sie werden				

Verbindende Art. — Tryb łączący.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

ich dürfe	śmiał, -a, -o -bym	könne	möglbym, mogłabym,
du dürfest	i t. d.	könneest	mogłobym i t. d.
er, sie, es dürfe		könne	
wir dürfen		können	
ihr dürft		könnet	
sie dürfen		können	
möge	chciał, -a, -o -bym, (mögl- bym) i t. d.	müsse	musiał, -a, -o -bym
mögest		müsseest	i t. d.
möge		müsse	
mögen		müssen	
möget		müßet	
mögen		müssen	

Mitbergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

ich dürfte	śmiał, -a, -o -bym	könnte	mógłbym, mogłabym,
du dürftest	i t. d.	könntest	mogłobym i t. d.
er, sie, es dürfte		könnte	
wir dürften		könnten	
ihr dürftet		könntet	
sie dürften		könnten	

möchte	mógł, mogła, mogło	müßte	musiał, -a, -o -bym
möchtest	-bym, lub chciał, -a,	müßtest	i t. d.
möchte	-obym	müßte	
möchten		müßten	
möchtet		müßtet	
möchten		müßten	

Vergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich habe	} gedurft, ge- konnt, gemocht, gemußt	jak czas	ich hätte	} gedurft, ge- konnt, gemocht gemußt	śmiałbym był,
du habest		współ-	du hättest		śmiałabym była,
er, sie, es habe		przeszły	er, sie, es hätte		śmiałobym było
wir haben		i t. d.	wir hätten		i t. d.
ihr habet			ihr hättet		
sie haben			sie hätten		

Zukunft.

Czas przyszły.

ich werde	} dürfen, können, mögen, müssen	że będę śmiał, -a, -o	ich werde	} haben gemacht gemußt	jak
du werdest		chciał, -a, -o	du werdest		czay-
er, sie, es werde		musiał, -a, -o	er, sie, es werde		prz-
wir werden			wir werden		szy
ihr werdet			ihr werdet		
sie werden			sie werden		

Bedingende Art. — Tryb warunkowy.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

ich würde	} dürfen können mögen müssen	ja śmiał, -a, -obym
du würdest		mógł, -a, -obym
er, sie, es würde		chciał, -a, -obym
wir würden		musiał, -a, obym
ihr würdet		i t. d.
sie würden		

Vergangenheit.

Czas przeszły.

ich würde	} gedurft haben gekonnt haben gemocht haben gemußt haben	jak czas teraźniejszy.
du würdest		
er, sie, es würde		
wir würden		
ihr würdet		
sie würden		

Befehlende Art. — Tryb rozkazujący.

darf!	dürfet!	dürfen Sie!	mag!	möget!	mögen Sie!
śmieje!	śmiejcie!	śmiej pan (i)!	chciej!	chciejcie!	chciej pan!
			lub	lub	lub
			musisz	musicie	niech pan
kann!	könnet!	können Sie!	móźdz!	móźdz!	może!
musisz	musicie	niech pan (i)	muß!	müßet!	müßet Sie!
móźdz	móźdz	może	musisz	musicie	musi pan (i)

Mittelwörter. — Imiesłowy.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

dürfend	könnend	mögend
śmiejąc	mogąc	chcąc, mogąc
müßend		
musząc		

Vergangenheit.

Czas przeszły.

gedurft	gekonnt
śmiawszy	mógłszy
gemocht	gemußt
chciawszy	musiawszy

Reinform. — Tryb bezokoliczny.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

(zu) dürfen	(zu) können
śmieć	móźdz
(zu) mögen	(zu) müssen
chcieć, móźdz	musicć

Vergangenheit.

Czas przeszły.

gedurft (zu) haben	gekonnt (zu) haben
śmieć	móźdz
gemacht (zu) haben	gemußt (zu) haben
chcieć, móźdz	musicć

Die Zeitung I, die Begleitung I, das Kleingeld II, 1, das Haar II, 2.

der Zumbiß II, 2, der Spaziergang II, 2 (die Spaziergänge), das Gebäud II, 2.

gazeta, towarzystwo (z kim) drobny pieniądz, włos.

zakąaska, przechadzka (przechadzki), pieczywo,

ber Plan II., 2 (die Pläne), der Anspruch II., 2 (die Ansprüche).
 der Meister
 frei, bedienstet
 rasieren, frisieren, kürzen, über-
 nachten, bewirten
 abliefern, decken, servieren, kochen
 leidet, vorläufig, ungefüßt.

Zweihundzwanzigste Übung. — Dwudzieste drugie ćwiczenie.

1. Herr N. kann nicht polnisch, er lernt die polnische Sprache erst jetzt.
2. Können Sie deutsch? — Leider nein (leider nicht).
3. Womit kann ich Ihnen dienen? — Rasieren und frisieren Sie mich, Sie können mir auch die Haare kürzen.
4. Kann ich hier ein Zimmer mit einem Bett (mit zwei Betten) für die Nacht bekommen? — Sie können bei uns alles haben, was Sie wünschen und hier auch übernachten.
5. Darf ich um die Zeitung ersuchen? Ist sie frei?
6. Darf ich Ihnen mit einem Glas Wein, mit einem Imbiß aufwarten? Darf ich Sie mit Bier oder Likören bewirten? — Ich danke Ihnen für Ihre Güte, ich habe soeben ein Gabelkrühhüft verzehrt.
7. Hier kann man gut und billig speisen.
8. Kannst du mir einen Zehner wechseln? Hast du Kleingeld?
9. Herr Meister, können Sie mir bis morgen abends ein Paar Schuhe machen? Sie müssen sie jedoch bis spätestens neun Uhr abliefern.
10. Möchten Sie nicht mit mir einen Spaziergang machen?

plan (plany), wymaganie (pre-
 tensya)
 mistrz
 wolny, na służbie (służący)
 golić, fryzować, skraćać, przeno-
 cować, ugaszczać
 odstawić, nakrywać, obsługiwać
 (podawać) przy stole, gotować
 niestety, tymczasem, bez za-
 mączenia (bez przeszkody)

1. Pan N. nie umie (nie może) po polsku; on dopiero teraz uczy się polskiego języka.
2. Umie pan po niemiecku? — Niestety nie.
3. Czem mogę panu służyć? — Ogol i zafryzuj mnie pan. Pan może mi także ostrzedz włosy (skrócić).
4. Czy mogę tu dostać pokój z jednym łóżkiem (z dwoma łózkami) na noc (na nocleg)? Wszystko może pan u nas mieć, czego sobie pan życzy a także i przenocować tutaj.
5. Czy mogę prosić o gazetę? Jest wolna?
6. Czy mogę panu służyć szklanką wina, zakąską? Czy mogę pana ugościć piwem lub likierami? — Dziękuję za pańską dobroć, co tylko jadłem drugie śniadanie.
7. Tutaj można jeść dobrze i tanio.
8. Możesz mi zmieniać dziesiętkę? Masz drobne?
9. Panie majster, czy może mi pan do jutra wieczora zrobić parę trzewików? Ale musi mi pan dostawić je najpóźniej do dziewiątej godziny.
10. Czy nie chciał by pan(i) pójść ze mną na przechadzkę?

11. Er hat gestern nicht arbeiten können, er hatte Kopfsch.
12. Darf ich mir eine Zigarre anzünden?
13. Der Schuster kann die Stiefel weder sohlen, noch vorstücken; sie sind schon zu schlecht.
14. Du mußt einen Augenblick warten, Herr L. ist noch nicht hier.
15. Sagen Sie dem Bäcker, daß er uns frisches Gebäck senden möge!
16. Darf ich Sie um Feuer, um Zündhölzchen ersuchen?
17. Dürfen wir uns mit einer Bitte an Sie wenden? — Gewiß, sagen Sie offen, womit ich Ihnen dienen kann.
18. Er konnte mir nicht sagen, wieviel Uhr es war.
19. Du magst nie arbeiten.
20. Wir konnten Sie nicht erwarten, weil wir einen Besuch machen mußten.
21. Ihr habet euren Plan ändern müssen.
22. Der Kaufmann möchte gern mit dir reden.
23. Der Kaufmann hätte gern mit euch reden mögen.
24. Es mag wahr sein, ich glaube es aber vorläufig noch nicht.
25. Der Knabe hat nur in Begleitung seines Lehrers einen Spaziergang machen dürfen.
26. Diese Leute müssen sich im Bureau des Inspektors melden.
27. Um wieviel Uhr muß der Tisch gedeckt sein? — Er muß um zwölf Uhr gedeckt sein und die Suppe muß gleich serviert werden.
28. Wenn wir ungefüßt hätten arbeiten können, hätten wir die Aufgabe noch gestern beendet.

11. On nie mógł wczoraj pracować, głowa go bolała.
12. Czy mogę zapalić sobie cygaro?
13. Szewc nie może trzewików ani podzelać, ani podszyc; są już za nadto złe.
14. Musisz chwilę poczekać, pana L. jeszcze niema tutaj.
15. Powiedz pan piekarzowi, by nam przysłał świeże pieczywo.
16. Czy mógłbym prosić pana o ogień, o zapalki?
17. Czy moglibyśmy udać się do pana z prośbą? — Z pewnością, powiedz pan otwarcie, czem mogę panu służyć.
18. On nie mógł mi powiedzieć, która godzina była.
19. Ty nigdy nie lubisz pracować.
20. Nie mogliśmy na pana czekać, gdyż musieliśmy iść na wizytę).
21. Musieliście zmienić wasz plan.
22. Kupiec chętnie by z tobą pomówił.
23. Kupiec chętnie byłby z wami pomówił.
24. To może prawda, jednakowoż ja w to tymczasem nie wierzę.
25. Chłopiec mógł tylko w towarzystwie swego nauczyciela pójść na przechadzkę.
26. Ci ludzie muszą zgłosić się w kancelaryi inspektora (nadzorcy).
27. O której godzinie musi być stół nakryty? — Musi być nakryty o 12. godzinie i zaraz musi być podany (trzeba podać) rosół.
28. Gdybyśmy mogli byli pracować, aby nam nie przeszkadzano (bez przeszkadzania), byłibyśmy wczoraj jeszcze skończyli zadanie.

29. Das kann nicht sein, das ist unmöglich!

30. Können Sie gut kochen? — Ich war bei einer Gräfin bedienstet und vermochte den Ansprüchen meiner Herrin vollständig zu genügen.

31. Ihr müsst euch jetzt wärmer kleiden, es wird schon kühl.

32. Wenn Sie in Polen zu reisen beabsichtigen, werden Sie polnisch lernen müssen.

33. Er glaubt, daß du dort mehr werdest arbeiten müssen, als hier.

34. Darf ich mir erlauben, Ihnen einen guten Rat zu erteilen?

35. Jene Herren mögen Ihre Freunde gewesen sein, jetzt sind sie Ihre Feinde.

36. Der Direktor behauptet, auch panisch zu können.

29. To nie może być, to nie możliwe!

30. Umie pan (pani) dobrze gotować? — Służyłem (służyłam) u jednej hrabiny i byłem (byłam) w stanie w zupełności zaspokoić wymagania mej pani.

31. Musicie się teraz ciepiej ubierać, już (chłodno) zimno (zaczyna być).

32. Jeżeli pan zamierza podróżować po Polsce, będzie pan musiał nauczyć się po polsku.

33. On myśli, że tam będziesz musiał więcej pracować, niż tutaj.

34. Czy śmiem pozwolić sobie, udzielić panu dobrej rady?

35. Ci panowie mogli być pańskimi przyjaciółmi, teraz oni pańscy wrogowie (pana).

36. Dyrektor twierdzi, że umie także po hiszpańsku.

Dreißigste Lektion. — Dwuziestą trzecią lekcya.

§ 70. Konjugacya nieprawidłowych czasowników sollen — powinny być, wollen — chcieć, wissen — wiedzieć.

Anzeigende Art. — Oznajmujący tryb.

Gegenwart.

Czas terażniejszy.

ich soll	powinien-em	will chęć	weiß wiem
du sollst	powinn-am, -om	willst chęcesz	weißt wiesz
er, sie, es soll	powinien	will chęć	weiß wie
wir sollen	powinn-a, -o	wollen chcemy	wissen wiemy
ihr sollt	powinniśmy	wollt chęćcie	wisset wieście
sie sollen	powinnicie	wollen chcą	wissen wiedzą

Mitvergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

ich sollte	powinienem był	wollte chciał-em	wußte wiedział-em
du solltest	powinnam była	wolltest -am, -om	wußtest -am, -om
er, sie, es sollte	powinnom było	wollte i t. d.	wußte i t. d.
wir sollten	i t. d.	wollten	wußten
ihr solltet		wolltet	wußtet
sie sollten		wollten	wußten

Vergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich habe	} gefolgt, gewollt, gewünscht	powinien był
du hast		powinna była
er, sie, es hat		powinno było
wir haben		chciał-em, -am, -om
ihr habet		wiedział-em, -am, -om
sie haben		i t. d.

Vorvergangenheit.

Czas zaprzyszły.

ich hatte	} gefolgt, gewollt, gewünscht	powinien był
du hattest		powinna była
er, sie, es hatte		powinno było
wir hatten		chciał-em, -am, -om
ihr hattet		wiedział-em, -am, -om
sie hatten		

Zukunft.

Czas przyszły.

ich werde	} sollen, wollen, wissen	ja	będę	powinien
du wirst		"	"	powinna
er, sie, es wird		"	"	powinno
wir werden		"	"	chciał, -a, -o
ihr werdet		"	"	wiedział, -a, -o
sie werden		"	"	i t. d.

Vorzukunft.

Czas zaprzyszły.

ich werde	} gesollt haben, gewollt haben, gewünscht haben	będę	powinien
du wirst		"	chciał
er, sie, es wird		"	wiedział i t. d.
wir werden		"	wiedział i t. d.
ihr werdet		"	jak czas przyszły.
sie werden		"	

Verbindende Arten. — Tryb łączący.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

ich solle	powinien-bym	wolle	chciał-bym	wisse	wiedział-bym
du solltest	powinna-bym	wollest	chciała-bym	wispest	wiedziała-bym
er, sie, es solle	powinno-bym	wolle	chciało-bym	wisse	wiedziało-bym
wir sollen	i t. d.	wollen	i t. d.	wissen	i t. d.
ihr solltet		wolltet		wisset	
sie sollen		wollten		wissen	

Mitvergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

ich sollte	powinien byłbym
du solltest	powinna była-bym
er, sie, es sollte	powinno było-bym
wir sollten	i t. d.
ihr solltet	
sie sollten	

ich wollte	chciał-bym	wüßte	wiedział-bym
du wolltest	chciała-bym	wüßtest	wiedziała-bym
er, sie, es wollte	chciało-bym	wüßte	wiedziało-bym
wir wollten	i t. d.	wüßten	i t. d.
ihr wolltet		wüßtet	
sie wollten		wüßten	

Vergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich habe	} gehofft, gewußt	powinien byłbym
du habest		powinna był-a, -o -bym
er, sie, es habe		chciał-a, -o, -bym
wir haben		wiedział-a, -o, -bym
ihr habet		i t. d.
sie haben		

Vorvergangenheit.

Czas zaprzyszły.

ich hätte	} gehofft, gewußt	powinienbym był
du hättest		chciałbym był
er, sie, es hätte		wiedziałbym był
wir hätten		i t. d.
ihr hättet		
sie hätten		

Zukunft.
Czas przyszły.

Vorzukunft.
Czas zaprzyszły.

ich werde	} sollen, wollen, wissen	że będę: po-	ich werde	} gehofft haben gewußt haben	że będę: po-
du werdest		winiem, chciał,	er, sie, es werde		winiem, chciał,
er, sie, es werde		wiedział	wir werden		wiedział
wir werden		i t. d.	ihr werdet		i t. d.
ihr werdet			sie werden		
sie werden					

Bedingende Art.
Tryb warunkowy.

ich würde	} sollen, wollen, wissen	powinien(bym)	ich würde	} gehofft haben gewußt haben	powinien-bym
du würdest		był, chciał	du würdest		był, chciał-bym
er, sie, es würde		(bym), wie-	es, sie, es würde		był, wiedział-
wir würden		dział-bym	wir würden		bym był
ihr würdet		i t. d.	ihr würdet		i t. d.
sie würden			sie würden		

Bejehlende Art. — Tryb rozkazujący.

soll!	will!	weiß!	solltet!	wolltet!	wisset!
badź	powinien!	chciej!	badźcie	chciejcie!	wiedźcie!
		wiedz!	powinni!	wissen Sie!	
			wiedz pan (niech pan wio)		

Mittelwörter. — Imiesłowy.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

sollend	
będąc	powinnym, -a, -em
wollend	wissend
chcąc	wiedząc

Vergangenheit.

Czas przeszły.

gehofft	
bywszy	powinnym
gewollt	gewußt
chciawszy	wiedziawszy

Nennform. — Tryb bezokoliczny.

(zu) sollen,	(zu) wollen,	(zu) wissen	gehofft (zu) haben
być po-	chcieć	wiedzieć	powinnym być
winnym			gewollt (zu) haben, gewußt (zu) haben
			chcieć
			sos.
			cel, zamiar.
			hotel, dom zajezdny.
			palenietytonin, księgarz, artysta.
die Tunkte I. (Sauce I.)			
die Absicht I.			
der Gasthof II., 2 (die Gasthöfe)			
das Rauchen II., der Buchhändler			
II., 3, der Künstler II., 3.			

gründlich, rechtzeitig.
an etwas glauben, heiligen, ver-
 fechten, sich trösten, verweilen, ein-
 sichten, verständigen.

dokładnie, punktualnie.
 wierzyć **w** co, święcić, obcować,
 pocieszać się, przebyć (pozostać),
 nalewać, uwiadomić.

Dreißigste Übung. — Dwudzieste trzecie ćwiczenie.

1. Er behauptet, von der Sache nichts gewußt zu haben.

2. Du sollst an einen Gott glauben! Du sollst den Feiertag heiligen!

3. Soll ich Ihnen noch Tunte (Sauce) oder Braten reichen?

4. Er wußte nicht, daß Sie krank seien.

5. Was wollen Sie? Wen suchen Sie?

6. Was soll ich jetzt machen?

7. Wissen Sie etwas Neues? — Ich weiß nichts Neues, ich verkehre seit langem mit niemandem.

8. Du hättest den Brief noch gestern abschicken sollen.

9. Wer alles wissen will, wird nichts gründlich wissen.

10. Wir trösten uns mit dem Gedanken, immer nur euer Bestes gewollt zu haben.

11. Die Waise Ihrer Schwägerin irrt, wenn sie glaubt, daß meine Nichte von der Sache wisse.

12. Wissen Sie nicht, wieviel Uhr es ist? — Ich weiß es und kann es Ihnen sagen: es ist fünf Minuten nach drei Uhr.

13. Obgleich immer das Beste wollend, hast du doch oft andern geschadet.

14. Die Frau des Ingenieurs wollte schon in der vergangenen Woche abreisen, mußte aber wegen ihres kranken Kindes bis heute hier verweilen.

1. On twierdzi, że nie wiedział nic o tej sprawie.

2. Powinieneś wierzyć w jednego Boga! Powinieneś święcić dzień świąteczny!

3. Czy mam panu podać jeszcze sos, czy pieczuć?

4. On nie wiedział, że pan chory.

5. Czego pan chce? Kogo pan szuka?

6. Co mam teraz robić?

7. Wie pan co nowego? — Nic nie wiem nowego, oddawna z nikim nie obcuje.

8. Powinieneś być odesłać list jeszcze wczoraj.

9. Kto chce wiedzieć wszystko, nie będzie wiedział niczego dokładnie (gruntownie).

10. Pocieszamy się myślą, żeśmy dla was tylko chcieli waszego dobra (najlepszego).

11. Ciotka pańskiej szwagrowej myli się, jeżeli myśli (wierzy), że moja siostrzenica (bratanica) wie o sprawie.

12. Nie wie pan, która godzina? — Wiem i mogę panu powiedzieć: jest pięć minut po trzeciej.

13. Chociaż zawsze najlepszego chciałeś, często przecie szkodziłeś drugim (innym).

14. Zona inżyniera chciała już w przeszłym tygodniu odjechać, musiała jednak dla (z powodu) swego chorego dziecka do dzisiaj tutaj zostać (przebywać).

15. Ich wollte (oder ich würde wollen), ich wäre noch jung!

16. Der Sohn des Kaufmannes wollte Arzt werden, hat aber seine Absicht nicht durchgeführt.

17. Sie hätten wissen sollen, daß das Rauchen Ihrer Gesundheit schaden wird.

18. Soll ich Ihnen ein wenig Wein einschenken?

19. Er soll sehr sparsam gewesen sein, aber wenig Glück gehabt haben.

20. Wer leben will, muß arbeiten.

21. Sie hätte mir die Sache gleich mitteilen sollen.

22. Sie müssen entschuldigen, daß ich Sie nicht rechtzeitig verständigt habe; es war mir unmöglich.

23. Wissen Sie nicht, wer jener Herr ist? — Er ist Gastwirt und will hier einen Gasthof kaufen.

24. Der Neffe des Buchhändlers hat dich gestern besucht wollen.

25. Ich glaube, er wollte Künstler werden.

15. Chciałbym być (bym był) jeszcze młodym!

16. Syn kupca chciał być lekarzem, nie przeprowadził jednak swego zamiaru.

17. Pan powinien był wiedzieć, że palenie tytoniu szkodzić będzie pańskiemu zdrowiu.

18. Czy mam panu nalać trochę wina?

19. On miał być (był podobno) bardzo oszczędnym, ale miał mało szczęścia.

20. Kto chce żyć, musi pracować.

21. Ona powinna była zaraz donieść mi o sprawie.

22. Pan musi darować, że nie doniosł panu w czas; to było mi niemożliwym.

23. Czy nie wie pan, kto jest tamten pan? — On jest restauratorem i chce tu kupić zajezdny dom.

24. Siostrzeniec (bratanek) księgarza chciał cię wczoraj odwiedzić.

25. Myślałem, że on chciał zostać artystą.

Vierundzwanzigste Lektion. — Dwudziesta czwarta lekcya.

Niektóre rzeczowniki, nie zmieniając znaczenia, mogą być dwójakiego rodzaju; n. prz.:

der oder das Barometer	barometr	der oder das Epistopat	biskupstwo
" " " " "	Kilometer kilometr	" " " "	Kathedr katedra
" " " " "	Meter metr	" " " "	Liter litr
" " " " "	Thermometer termometr	" " " "	Pult pulp
" " " " "	Elßaß Alzacya	" " " "	Semester kurs
		" " " "	Zepter berło

§ 71. Niektóre rzeczowniki jednego i tego samego rodzaju, i jednego tego samego znaczenia mogą mieć szerszą albo węższą formę. Są to następujące rzeczowniki:

der Buchstabe oder Buchstaben	litera	der Daum oder Daumen	wielki palec
" Fels oder Felsen	skala	" Haufe oder Haufen	kupa

der Fleck oder Flecken plama	der Name oder Namen imię
" Friede oder Frieden pokój	" Riem oder Riemen rzemień
" Funke oder Funken iskra	" Same oder Samen siemię
" Baum oder Baumen podniebienie	" Schade oder Schaden szkoda
" Gedanke oder Gedanken myśl	" Schreck oder Schreden przestach
" Glaube oder Glauben wiara	" Wille oder Willen wola

§ 72. Niektóre rzeczowniki z tem samym znaczeniem, mogące być dwóch rodzajów, mają pełne lub skrócone zakończenie:

der Backen, die Backe — szczeka
" Karren, die Karre — taczki
" Kolben, die Kolbe — kolba
" Leisten, die Leiste — kopyto
" Mittwoch, die Mittwoche — środa
" Nerv, die Nerve — nerw
" Pfosten, die Poste — słup
" Poffen, die Poffe — farsa
" Punkt oder das Punctum — kropka
" Quast, die Quaste — pezel
" Quell, die Quelle — źródło
" Ritze, die Ritze — zadraśnięcie, pęknięcie
" Sparren, die Sparre — szparka, krokiew, słup na suficie
" Trupp, die Truppe — wojskowy oddział
" Zeh, die Zehe — palec na nodze

§ 73. Niektóre rzeczowniki używają się tylko w liczbie mnogiej Te z pośród nich, które się kończą na **n**, pozostają we wszystkich przypadkach bez zmiany, inne przyjmują w rzecim przypadku **n**. —

die Einkünfte dochody	die Kosten koszty
" Eltern rodzice	" Majern kór
" Fasten post	" Ostern Wielkanoc
" Ferien wakacje	" Pfingsten Zielone świątki
" Gebrüder bracia	" Ränke intrygi
" Geschwister rodzeństwo	" Trümmer ruiny
" Gliedmaßen członki ciała	" Weihnachten Boże Narodzenie

§ 74. Niektóre rzeczowniki mają podwójne znaczenie i stosownie do tego tworzą liczbę mnogą w dwojaki sposób:

der Akt, 1. akt (urzędowy), 2. akt 1. die Akten, 2. die Akte
das Band, 1. wstążka, 2. zjednoczenie, 1. die Bänder, 2. die Bände
die Bank, 1. ławka, 2. bank, 1. die Bänke, 2. die Banken
das Gesicht, 1. twarz, 2. wzrok, 1. die Gesichter, 2. die Gesichte
der Laden, 1. sklep, 2. okiennica, 1. die Läden, 2. die Laden
der Ort, 1. miejsce, 2. okreg, 1. die Orte, 2. die Orter
der Strauß, 1. bukiet, 2. struś, 1. die Sträuße, 2. die Strauße
das Wort, 1. słowo usta, 2. słowo drukow., 1. die Worte, 2. die Wörter.

Die Achtung I., die Sahne I.
die Buttermilch I., die Burg I.
die Auslage I., die Freude I.
die Puderquaste I.
das Geschäft II., 2, der Dieb II., 2.
der Schmudgegenstand II., 2 (die Schmudgegenstände), das Gewehr II., 2.
der Schatten II., 3, der Kürschner II., 3.
der Neger II., 3.
mächtig, herrlich, schlimm, kostbar, gegenseitig, verteidigen, vereinigen, verkehren, verleben, ausführen, drücken, sich versammeln, färben.

szacunek, śmietanka.
maślanka, zamek.
wydatek, radość.
peźlik dla pudru.
zajęcie, złodziej.

przedmiot ozdoby, broń.

cień, kuśnierz.

murzyn.
potężny, wspaniały, zły, kosztowny, wzajemny, bronić, jednoczyć, obcować, przeżyć, wyprowadzić, cisnąć, zgromadzać się, farbować.

Bierndzwanzigste Übung. — Dwudzieste czwarte ćwiczenie.

1. Hier lebte einst ein mächtiger König, der unter seinem Zepter viele herrliche Länder vereinigte.

2. Kaufen Sie ein Liter Sahne und zwei Liter Buttermilch.

3. Das Thermometer zeigt jetzt im Schatten sechszwanzig Grad Reaumur.

4. Das Wasser dieser Quelle (oder dieses Quells) ist rein und kalt.

5. Wo werden Sie die Ferien verleben? — Ich werde sie bei meinen Eltern auf dem Lande verleben.

6. Suchen Sie die Puderquaste; ich habe sie auf den Kasten gelegt.

7. Öffnen Sie die Läden, es ist hier zu finster!

8. Die Strauße sind große Vögel, die uns kostbare Federn liefern.

9. Ich würde die Weihnachten gern bei meinen Geschwistern verleben, weiß aber nicht, ob meine Geschäfte mir dies gestatten werden.

10. Wir schauten durch eine Ritze

1. Tutaj żył niegdyś potężny król, który zjednoczył pod swym berłem wiele pysznych krajów.

2. Kup pan jeden litr śmietanki i dwa litry maślanki.

3. Termometer pokazuje teraz w cieniu dwadzieścia sześć stopni Reaumur.

4. Woda tego źródła jest czysta i zimna.

5. Gdzie pan spędzi wakacje? — Ja spędzę je na wsi u swoich rodziców.

6. Poszukaj pan pezel od pudru; położyłam go na szafę.

7. Otwórz pan okiennice, tutaj za naddo ciemno.

8. Strusie są wielkie ptaki, które dostarczają nam drogocennych piór.

9. Chętnie spędziłbym Boże Narodzenie u swego rodzeństwa, ale nie wiem, czy mi moje zajęcia (na) to pozwolą.

10. Patrzyliśmy przez szparkę

(oder einen Kitz) in das Zimmer, konnten aber den Dieb nicht erblicken.

11. Die Gebrüder R. verkaufen in ihren Läden nur Schmuckgegenstände.

12. Der Kürschner teilte mir mit, daß sein kleiner Sohn an Masern erkrankt sei.

13. Haben Sie schon die Trümmer der alten Burg besichtigt?

14. Die Soldaten verteidigten sich mit den Kolben ihrer Gewehre.

15. Drücken Sie mit dem Daumen Ihrer rechten Hand auf diesen Knopf!

16. Schlimme Knaben spielen selbst ihren Lehrern zuweilen einen Posten.

17. Man hat die Poste gestern zum ersten Male aufgeführt.

18. Meine Einkünfte gestatten mir eine solche Anstalt.

19. Legen Sie die Akten auf jenen Tisch.

20. Die Direktoren der Banken versammelten sich im Gasthose „Zum schwarzen Adler“.

21. Die Mädchen hätten diese schönen Sträuße ihren Lehrerinnen geschenkt, wenu sie gewußt hätten, daß sie ihnen damit Freude machen.

22. Stellen Sie die Bänke in dem Zimmer!

23. Färben Sie mir die Bänder rot und den Rock schwarz, ich bezahle Ihnen gern die Kosten!

24. Du hast meine Worte nicht gehört; ich sagte dir, du solltest diese Wörter im Wörterbuche nicht suchen.

25. Uns verknüpfen die Bande gegenseitiger Achtung.

26. Die ersten zwei Akte des Dramas sind länger, als die letzten.

27. Die Gesichter der Neger sind schwarz.

do pokoju, ale nie mogliśmy zobaczyć złodzieja.

11. Bracia R. sprzedają w swoich sklepach tylko klejnoty (ozdobne rzeczy).

12. Kuśnierz doniósł mi, że jego mały syn zachorował na kór.

13. Czy pan już oglądał ruiny starego zamku?

14. Żołnierze bronili się kolbami swych karabinów.

15. Pociśnij pan wielkim palcem swej prawej ręki ten guzik.

16. Żli (rozpustni) chłopcy urządzają nieraz nawet swym nauczycielom psikusy.

17. Wczoraj pierwszy raz przedstawiono (na scenie) tą farsę.

18. Moje dochody pozwalają mi na takie wydatki.

19. Połóż pan akta na tamten stół!

20. Dyrektorowie banków zebrałi się w hotelu „Pod czarnym orlem“.

21. Dziewczeta byłyby podarowały te piękne bukiety swym nauczycielkom, gdyby były wiedziały, że tem sprawią im radość.

22. Poskładaj pan ławki w tym pokoju!

23. Zafarbuji mi pan wstążki na czerwono, a surdut na czarno, chętnie zapłacę panu koszty!

24. Ty nie słyszałeś moich słów; powiedziałem ci, żeś nie powinien tych słów szukać w słowniku.

25. Nas wiążą węzły wzajemnego szacunku.

26. Pierwsze dwa akty dramatu są dłuższe, niż ostatnie.

27. Twarze murzynów są czarne.

Fünfundzwanzigste Lektion. — Dwudziesta piąta lekcya.

§ 75. Odmiana nieregularnych czasowników 11. stehen — stać, 12. gehen — iść, 13. tun — działać.

Anzeigende Art. — Tryb oznajmujący.

Gegenwart.
Czas teraźniejszy.

ich stehe stoje	gehe idę	tue działam
du stehst stoisz	gehst idziesz	tust działasz
er, sie, es steht on, ona, ono stoi	geht idzie	tut działa
wir stehen stoimy	gehen idziemy	tun działamy
ihr steht stoicie	geht idziecie	tut działacie
sie stehen stoją	gehen idą	tun działają

Mitvergangenheit.
Czas przeszły niedokonany.

ich stand stał-em, -am,	ging szedł-em, -am,	tat działał-em, -am, -om
du standest -om i t. d.	gingst -om i t. d.	tatst i t. d.
er, sie, es stand	ging	tat
wir standen	gingen	taten
ihr standet	ginget	tatet
sie standen	gingen	taten

Vergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich bin	ich war	
du bist	du warst	
er, sie, es ist	er, sie, es war	
wir sind	wir waren	
ihr seid	ihr wart	
sie sind	sie waren	
ich habe	ich hatte	
du hast	du hattest	
er, sie, es hat	er, sie, es hatte	
wir haben	wir hatten	
ihr habet	ihr hattet	
sie haben	sie hatten	

Vorvergangenheit.

Czas zaprzyszły.

	gestanden, ge-	gestanden, ge-	
	gangen	gangen	
	stał-em, -am, -om	szedł-em, -am, -om	
	i t. d.	i t. d.	
			był-a, -o

Zukunft.

Czas przyszły.

ich werde	ich werde	
du wirst	du wirst	
er, sie, es wird	er, sie, es wird	
wir werden	wir werden	
ihr werdet	ihr werdet	
sie werden	sie werden	

Vorukunft.

Czas zaprzyszły.

	wird	wird	
	sein	sein	
	stane,	stane,	
	pójdę,	pójdę,	
	szedł-em, -am, -om	szedł-em, -am, -om	
	i t. d.	i t. d.	

Verbindende Art. — Tryb łączący.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

ich stehe	stał-bym,	gehe	szedł-bym,	tue	działal-bym,
du stehest	-abym,	gehst	-abym, -obym	tuest	-abym, -obym
er, sie, es siehe	-obym	gehe	i t. d.	tue	i t. d.
wir stehen	i t. d.	gehen		tuen	
ihr sehet		gehet		tuet	
sie stehen		gehen		tuen	

Mitvergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

ich stünde (stående)	stał-	ginge	szedł-bym,	täte	działal-bym,
du stündest	bym,	gingest	-abym,	tätest	-abym,
er, sie, es stünde	-abym,	ginge	-obym	täte	-obym
wir stünden	-obym	gingen	i t. d.	täten	i t. d.
ihr stündet	i t. d.	ginget		tätet	
sie stünden		gingen		täten	

Vergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich sei	} ge-	stańbym,	stańłabym,
du seiest		stańłobym	
er, sie, es sei		poszedł-bym,	
wir seien		" -abym,	
ihr seiet		" -obym	
sie seien	i t. d.		

ich habe	} getan	zdziałal-bym
du habest		" -abym
er, sie, es habe		" -obym
wir haben		" -obym
ihr habet		i t. d.
sie haben		

Vorvergangenheit.

Czas zaprzyszły.

ich wäre	} ge-	stał-bym,	} był-a, -o
du wärest		" -abym,	
er, sie, es wäre		" -obym	
wir wären		szedł-bym,	
ihr wäret		" -abym,	
sie wären	" -obym i t. d.		

ich hätte	} getan	zdziałal-bym	} był-a, -o
du hättest		" -a bym	
er, sie, es hätte		" -o bym	
wir hätten		i t. d.	
ihr hättet			
sie hätten			

Zukunft.

Czas przyszły.

ich werde	} gehen,	że będę stał-
du werdest		-a, -o, szedł-
er, sie, es werde		-a, -o, dzia-
wir werden		łal, -a, -o
ihr werdet		i t. d.
sie werden		

Vorzukunft.

Czas zaprzyszły.

ich werde	} sein	że stane,
du werdest		pojdę, dzia-
er, sie, es werde		łam
wir werden		i t. d.
ihr werdet		
sie werden		

Bedingende Art. — Tryb warunkowy.

ich würde	} gehen,	stańbym	} sein	stańłbym
du würdest		poszedłbym		poszedłbym
er, sie, es würde		zdziałal-bym		zdziałal-bym
wir würden		i t. d.		był
ihr würdet				i t. d.
sie würden				

Befehlende Art. — Tryb rozkazujący.

steh!	geh!	tu!	stehet!	gehet!	tut!
stój!	idź!	działaj!	stójcie!	idźcie!	działajcie!
			stehen Sie!	gehen Sie!	tun Sie!
			nicht ansto!	idzie!	działa!

Mittelwort. — Imiestów.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

stehend	gehend	tuend	gestanden	gegangen	getan
stojąc	idąc	działając	stawszy	szedłszy	działawszy

Vergangenheit.

Czas przeszły.

Neuform. — Tryb bezokoliczny.

(zu) stehn	(zu) gehn	(zu) tun	gestanden (zu) sein	gegangen (zu) sein
stae	ise	działać	stając	pojsć
			getan (zu) haben	zdziałać

aufftehen wstawać, podnieść się
bestehen składać się
beistehen pomagać
entstehen powstawać
mißverstehen źle zrozumieć (nie
zrozumieć)

nachstehen stać za, opazniać się
umhersehen stać około
umfsehen stać około
untersehen się odważyć się
verstehen rozumieć
widersehen stawiać opór

abthun skończyć, umorzyć
ansthun otwierać
guthun dobrze czynić

die Kravatte I., die Zeit I.
die Zudringlichkeit I., die Gesell-
schaft I., die Prüfung I.
das Blut II., der Zug II., 2 (die
Pöge).

der Fall II., 2 (die Fälle).
das Licht II., 2, der Fehler II., 3.
schief, gerade.
gutmachen, richten.

erkennen.

Fünfundzwanzigste Übung. — Dwudzieste piąte ćwiczenie.

1. Ich habe Sie nicht verstanden,
reden Sie langsam und laut!

2. Ihre Kravatte steht schief, richten
Sie sie gerade.

3. In guter Gesellschaft vergeht die
Zeit schnell.

4. Seine Uhr ging immer um
fünf Minuten zu früh.

5. Er redete so leise, daß ihn die
Umstehenden nicht verstehen konnten.

6. Der neue Hut sieht Ihnen sehr
gut.

7. Der Mensch besteht aus Fleisch
und Blut.

abgehen odchodzić
außgehen wschodzić
begehen popełnić
entgehen uciec
hin ausgehen wyjść
hintergehen podejść
nachgehen iść za
vergehen rozejść się, mijać
weggehen odchodzić
untergehen upadać (zginać); za-
chodzieć

zergehen rozpadać się.

leidtun przykrość robić
wehtun źle czynić (przykrość robić)
wohlthun dobrze czynić.

Krawatka, czas.
natrętność, towarzystwo, egza-
min,
krew, pociąg.

przypadek.
światło, błąd,
ukośny, prosty.
naprawić, dobrze robić; kiero-
wać, sądzić,
poznawać

1. Nie rozumiałem pana, mów
pan powoli i głośno!

2. Pańska krawatka stoi (leży)
krzywo, postaw ją pan prosto
(napraw ją pan).

3. W dobrem towarzystwie czas
mija szybko.

4. Jego zegarek szedł zawsze
o pięć minut za wcześnie.

5. On mówił tak po cichu, że
otaczający go nie mogli go zro-
zumieć.

6. Nowy kapelusze panu do
twarzy (stoi panu, ubiera pana
bardzo dobrze).

7. Człowiek składa się z mięsa
i krwi.

8. Karl bestünde diese Prüfung
nicht.

9. Um wieviel Uhr geht der Zug
ab? — Er wird in acht Minuten
abgehen.

10. Steh auf, es ist schon spät!

11. Untersteht euch nicht gegen
meinen Willen zu handeln.

12. Du glaubst sie verstanden zu
haben, irrst dich aber.

13. Die Sonne geht jetzt früh
auf und spät unter.

14. Wir glauben, daß der Schnei-
der Sie mißverstanden habe.

15. Wie würden Sie in einem
soldaten Falle vorgehen?

16. Die Fehler, die man begangen
hat, kann man oft nicht mehr gut-
machen.

17. Der Kellner hat deutsch nicht
verstanden.

18. Geh weg, du stehst mir im
Sicht!

19. Es tut mir weh, erkennen zu
müssen, daß Sie mich mißverstanden
haben.

20. Es tut nichts, daß Sie nicht
zugegen waren.

21. Ich betrachte die Sache als
abgetan; es tut mir leid, Ihnen nicht
dienen zu können.

22. Zudringlichkeit tut nie gut.

23. Wohin gehen Sie? — Ich
gehe in die Stadt.

24. Gehen Sie nach Hause, Sie
sind unwohl!

25. Wie geht es Ihnen? — Gott
sei Dank, es geht mir jetzt sehr
gut.

26. Ihrer Aufmerksamkeit ent-
ginge nichts.

27. Die Wohnung hat aus zwei
Zimmern, einer Küche, einem
Kabinett und einem Vorzimmer be-
stehen.

28. Gestern nachts wäre beinahe
Feuer in unserem Hause entstanden.

8. Karol nie zda prawdopo-
dobnie tego egzaminu.

9. O której godzinie odchodzi
pociąg? — Za ośm minut odejdzie.

10. Wstawaj, już późno!

11. Nie waźcie się (śmiejcie)
działać wbrew mej woli.

12. Ty myślisz, żeś ją zrozu-
miał, ale się mylisz.

13. Słońce wschodzi teraz wcześ-
nie, a późno zachodzi.

14. Myśleliśmy (wierzyliśmy), że
krawiec nie zrozumiał pana.

15. Jakby pan postąpił sobie w
podobnym wypadku?

16. Błędów, które się popełniło,
często nie można naprawić.

17. Kelner nie rozumiał po
niemiecku.

18. Ustaw się, zasłaniasz mi
światło (stoisz mi w świetle).

19. Przykro mi, że poznałem,
żeś mię pan nie rozumiał.

20. To nic (nie znaczy), że
pan nie był obecnym.

21. Uważam sprawę za ukoń-
czoną; żal mi, że nie mogę panu
służyć.

22. Natrętność nigdy nie przy-
nosi dobra.

23. Dokąd pan idzie? — Idę
do miasta.

24. Idź pan do domu, pan nie
zdrows!

25. Jak się pan miewa? (Jak się
panu powodzi?) — Chwała Bogu,
teraz powodzi mi się bardzo dobrze.

26. Pańskiemu uwadze nie uszłoby
nic.

27. Pomieszkawie składało się
z dwóch pokoi, jednej kuchni,
jednego kabinetu i jednego przed-
pokoju.

28. Wczoraj w nocy o mało nie
powstał w naszym domu pożar.

Sechszundzwanzigste Lektion. — Dwudziesta szósta lekcya.

§ 76. Odmiana czasowników nieregularnych 14. bringen — przynosić, 15. denken — myśleć, 16. dünken — zdawać się.

Auszigende Art. — Tryb oznajmujący.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

ich bringe	przynoszę	denke	myślę	dünke	zdaje mi się.	(myślę)
du bringst	przynosisz	denkst	myślisz	dünkst	zdaje się tobie	(myślisz)
er, sie, es	bringt	denkt	myśli	dünkt	zda się jemu, jej	(myśli)
wir	bringen	denken	myślimy	dünken	nam się zdaje	(myślimy)
ihr	bringet	denket	myślicie	dünket	wam się zdaje	(myślicie)
sie	bringen	denken	myślą	dünken	im się zdaje	(myślą)

Mitvergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

ich	brächte	przynosił-om	dächte	myślał-om	deuchte	zdawało mi się
du	brächtest	-am	dächtest	-am	deuchtest	i t. d.
er, sie, es	brächte	-om	dächte	-om	deuchte	
wir	brächten	i t. d.	dächten	i t. d.	deuchten	
ihr	brächtet		dächtet		deuchtet	
sie	brächten		dächten		deuchten	

Vergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich	habe	} gebracht gedacht gedenkt	przynosił-om, -am, -om
du	hast		pomyślał-em, -am, -om
er, sie, es	hat		zdawało mi się
wir	haben		i t. d.
ihr	habet		
sie	haben		

Vorvergangenheit.

Czas zaprzeszy.

ich	hatte	} gebracht gedacht gedenkt	przyniosłem był
du	hattest		pomyślałem był
er, sie, es	hatte		zdawało mi się było
wir	hätten		i t. d.
ihr	hättet		
sie	hätten		

Zukunft.

Czas przyszły.

ich	werde	} bringe bringest bringen bringet bringen	będę przynosił,
du	wirst		-a, -o, myślał,
er, sie, es	wird		-a, -o, zda-
wir	werden		ten, wac mi się
ihr	werdet		będzie i t. d.
sie	werden		

Vorzukunft.

Czas zaprzyszły.

ich	werde	} gebracht gebracht gebracht gebracht gebracht	przyniosę
du	wirst		pomyślę
er, sie, es	wird		będzie mi
wir	werden		się zda-
ihr	werdet		wało i t. d.
sie	werden		

Verbindende Art. — Tryb łączący.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

ich	bringe	przynosił-bym	denke	myślał-bym	dünke	zdawałoby mi się
du	bringest	-abym	denkest	-abym	dünkest	i t. d.
er, sie, es	bringe	-obym	denke	-obym	dünke	
wir	bringen	i t. d.	denken	i t. d.	dünken	
ihr	bringet		denket		dünket	
sie	bringen		denken		dünken	

Mitvergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

ich	brächte	przynosiłbym	dächte	myślałbym	deuchte	zdawało by
du	brächtest	przynosił-	dächtest	-abym	deuchtest	mi się
er, sie, es	brächte	abym	dächte	-obym	deuchte	i t. d.
wir	brächten	przynosił-	dächten	i t. d.	deuchten	
ihr	brächtet	obym	dächtet		deuchtet	
sie	brächten	i t. d.	dächten		deuchten	

Vergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich	habe	} gebracht gedacht gedenkt	przynosił-bym, -abym
du	habest		-obym
er, sie, es	habe		pomyślałbym, -abym
wir	haben		-obym
ihr	habet		zdawałoby mi się
sie	haben		i t. d.

Vorvergangenheit.

Czas zaprzeszy.

ich	hatte	} gebracht gedacht gedenkt	przynosiłbym był
du	hattest		pomyślałbym był
er, sie, es	hatte		zdawało by mi się
wir	hätten		było
ihr	hättet		i t. d.
sie	hätten		

Zukunft.
Czas przeszły.

ich werde	} bringen	} denken	} dünken	} ze będę przynosił, -a, -o	
du werdest					" " myślał, -a, -o
er, sie, es werde					" " bedzie mi się zdawało
wir werden					i t. d.
ihr werdet					
sie werden					

Vorzukunft.
Czas zaprzyszły.

ich werde	} gebracht haben	} gedacht haben	} gedächit haben	} ze przyniosę	
du werdest					" " pomysle
er, sie, es werde					" " bedzie mi się zdawało
wir werden					i t. d.
ihr werdet					
sie werden					

Bedingende Art. — Tryb warunkowy.

Gegenwart.
Czas teraźniejszy.

ich würde	} bringen	} denken	} dünken	} przyniosłbym, przyniosłabym	
du würdest					przyniosłobym, pomysłał-bym,
er, sie, es würde					-abym, -obym
wir würden					zdawałoby mi się
ihr würdet					i t. d.
sie würden					

Vergangenheit.
Czas przeszły.

ich würde	} gebracht haben	} gedacht haben	} gedächit haben	} przyniosłbym był	
du würdest					pomyślałbym był
er, sie, es würde					zdawałoby mi się było
wir würden					i t. d.
ihr würdet					
sie würden					

Befehlende Arten. — Tryb rozkazujący.

bringe!	denke!	dünke!	bringet!	denket!
przynieś!	myśl!	niech ci się zdaje!	przynieście!	myście!
			dünket!	niech się wam zdaje!
			bringen Sie!	denken Sie!
			niech pan przyniesie!	myśli!
			dünken Sie!	niech się panu zdaje!

Mittelwörter. — Imiesłowy.

Gegenwart. Czas teraźniejszy.			Vergangenheit. Czas przeszły.		
bringend	denkend	dünkend	gebracht	gedacht	
przynosząc	myśląc	zdawając się	przynosiwszy	myślawszy	
			gedächit		
			zdawawszy się		

Neunform. — Tryb bezokoliczny.

(zu) bringen	zu (denken)	gebracht (zu) haben	gedacht (zu) haben
przynosić	myśleć	przyniesić	pomyśleć
(zu) dünken	zdawać się	gedächit (zu) haben	zdać się
beibringen	przynosić, przyczyniać się	bedenken	pomyśleć
durchbringen	przetrwonić	jemandes denken	o kim wspominać
unterbringen	umieścić	gedenken	= beabsichtigen
verbringen	spędzać	nachdenken	rozmyślać

Die Rose I, die Milchfrau I.	Róża, mleczarka.
die Reisetasche I, die Zahnbürste I.	torebka podróżna, szczoteczka do zębów.
die Weckuhr I, die Heimkehr I.	budzik, powrót do domu (do ojczyzny).
das Handtuch (des Handtuches, die Handtücher).	ręcznik.
der Erfolg II, 2.	skutek, wynik, powodzenie.
das Zahnpulver II, 3, das Opfer II, 2.	proszek do zębów, ofiara.
der Handspiegel II, 3, das Unternehmen II, 2.	ręczne zwierciadło, przedsiębiorstwo.
das Ende III.	koniec.
schonend, zweifelhaft, vorsichtig, auffordern, multiplizieren.	ogłędnie, wstępny, ostrożny, zawywać, mnożyć

Sechszwanzigste Übung. — Dwudzieste szóste ćwiczenie.

1. Er dachte, Sie seien schon abgereist. Wie lange denken Sie noch hier zu bleiben?
2. Bringen Sie mir ein reines Handtuch, Seife und einen Krug frisches Wasser!
1. On myślał, że pan już odjechał. Jak długo myśli pan jeszcze tu pozostawać?
2. Przynieś mi pan czysty ręcznik, mydło i dzban świeżej wody.

3. Wir verbrachten die letzten Feiertage auf dem Lande.

4. Bringe mir eine Zahnbürste und Zahnpulver! — Ich werde dir alles gleich bringen.

5. Glauben Sie nicht, daß er über Sie schlecht denkt!

6. Man soll immer bedenken, was man tut.

7. Bedenke das Ende!

8. Können Sie in Ihrer Reisetasche noch diesen Handspiegel und diese Weste unterbringen?

9. Wir versuchten, dem Fleischer die Nachricht von der Erkrankung seines Sohnes schonend beizubringen.

10. Der Erfolg des Unternehmens dachte jedermann zweifelhaft.

11. Denkende Menschen handeln immer vorsichtig.

12. Dente dir eine Zahl und multipliziere diese gedachte Zahl mit fünf.

13. Gedenket der Armen!

14. Sie werden, wenn Sie die Sache bedacht haben werden, Ihren Plan nicht ausführen.

15. Die Knaben hatten noch nicht acht Tage bei ihrem Onkel verbracht, als ein Brief ihrer Mutter sie zur Heimkehr aufforderte.

16. Karl brachte seinem kleinen Bruder manchmal ein Geschenk, wenn dieser fleißiger wäre.

17. Geduld bringt Rosen (Sprichwort).

18. Was hätten deine Freunde gedacht, wenn du nie eine Nachricht geschickt hättest? Sie hätten denken müssen, daß du ihrer nie gedacht habest.

19. Er hat in wenigen Jahren ein großes Vermögen durchgebracht.

20. Die Milchfrau brachte auch die Milch schon um sechs Uhr morgens, wenn ihr es wünschtet.

21. Denken Sie nach, vielleicht erinnern Sie sich noch des Namens.

3. Spędziliśmy ostatnie święta (dnie świąteczne) na wsi.

4. Przynies mi szczoteczkę do zębów i proszek do zębów! — Zaraz wszystko ci przyniosę.

5. Nie wierz pan, że on o panu źle myśli!

6. Powinno się zawsze obmyśleć, co się robi.

7. Pomyśl o końcu!

8. Czy może pan w swej podróży torebce umieścić jeszcze to ręczne zwierciadło i ten budzik?

9. Staraliśmy się dać ostrożnie rzeźnikowi wiadomość o chorobie jego syna.

10. Skutek przedsięwzięcia zdawał się każdemu wątpliwym.

11. Myślący ludzie postępują zawsze ostrożnie.

12. Pomyśl sobie jakąś liczbę i pomnóż tę pomyślaną liczbę przez pięć.

13. Pamiętajcie o biednych!

14. Pan nie wykona swego planu, gdy pan sprawę dobrze obmyśli.

15. Chłopcy nie spędzili jeszcze ośmiu dni u swego wuja, gdy list ich matki wezwał ich do powrotu do domu.

16. Karol przynosiłby swemu młodszemu bratu nieraz podarunek, gdyby on był pilniejszym.

17. Cierpliwość przynosi różę (przysłowie).

18. Co byliby pomyśleli twoi przyjaciele, gdybyś nigdy nie był dał jakiejś wieści? Musieliby myśleć, żeś ty o nich nie myślał.

19. On w przeciagu kilku lat przetrwonil wielki majątek.

20. Mleczarka przynosiła by wam mleko już o szóstej godzinie rano, gdybyście sobie tego życzyli.

21. Pomyśl pan, może sobie przypominisz jeszcze imię.

22. Er denkt an sein Einkommen bringendes Unternehmen.

23. Nachdem er alles in Ordnung gebracht hatte, ging er spazieren.

24. Du weißt, daß Johann bereit ist, dir jedes Opfer zu bringen.

25. Dies würde gewiß Glück bringen.

22. On myśli o swoim przedsiębiorstwie, przynoszącem zysk.

23. Gdy wszystko doprowadził do porządku, poszedł na przechadzkę.

24. Ty wiesz, że Jan gotów jest przynieść wszelką ofiarę dla ciebie.

25. To pewnie przyniosłoby szczęście.

Siebenundzwanzigste Lektion. — Dwudziesta siódma lekcya.

§ 77. Niektóre rzeczowniki są dwojakiego rodzaju, i ten rodzaj wpływa na znaczenie słowa; n. p.:

1. przyp.	2. przyp.	1. przyp.
liczby pojedynczej:	liczby mnogiej:	
der Band — des Bandes	tom	die Bände
das Band — des Bandes	wstążka	die Bänder
das Band — des Bandes	spójnia	die Bände
der Bauer — des Bauern	wieśniak	die Bauern
das Bauer — des Bauers	klatka	die Bauer
der Budel — des Budels	wypukłość	die Budel
die Budel — der Budel	garb	die Budeln
der Bund — des Bundes	związek	die Bünde
das Bund — des Bundes	wiązka	die Bünde
der Chor — des Chores	chór (spiew)	die Chöre
das Chor — des Chores	chór	die Chöre
der Erbe — des Erbes	spadkobierca	die Erben
das Erbe — des Erbes	spadek, ojcowizna	—
der Flur — des Flures	sien	die Flure
die Flur — der Flur	niwa	die Fluren
der Gehalt — des Gehaltes	utrzymanie, płaca	die Gehalte
das Gehalt — des Gehaltes	treść, zawartość	die Gehälter
der Geißel — des Geißels	zakładnik	die Geißel
die Geißel — der Geißel	biez	die Geißeln
die Gift (Ärger) — der Gift	posag	die Gifte
das Gift — des Giftes	trucizna	—
der Haß — des Hasses	haß	die Haße
die Haß — der Haß	arészt	—
der Harz — des Harzes	Harz (góry)	—
das Harz — des Harzes	smoła, żywica	die Harze
der Hut — des Hutes	kapelus	die Hüte
die Hut — der Hut	opieka	die Hutten
der Kiefer — des Kiefers	szczęka	die Kiefer
die Kiefer — der Kiefer	sosna	die Kiefern

1. przyp. 2. przyp.
liczby pojedynczej:
der Koller — des Kollers
das Koller — des Kollers
der Kunde — des Kunden
die Kunde — der Kunde
der Leiter — des Leiters
die Leiter — der Leiter
die Mandel — der Mandel
das Mandel — des Mandels
der Mangel — des Mangels
die Mangel — der Mangel
die Marke — der Marke

die Mark — der Mark
das Mark — des Markes
der Mast — des Mastes
die Mast — der Mast
der Messer — des Messers
das Messer — des Messers
der Schenke — des Schenkes
die Schenke — der Schenke
der Schild — des Schildes
das Schild — des Schildes
der Schnupfen — des Schnupfens
das Schnupfen — des Schnupfens
der See — des Sees
die See — der See
der Sprosse — des Sprossen
die Sprosse — der Sprosse
die Steuer — der Steuer
das Steuer — des Steueres
der Stift — des Stiftes
das Stift — des Stiftes
der Tor — des Toren
das Tor — des Tors
der Verdienst — des Verdienstes
das Verdienst — des Verdienstes
der Vorwand — des Vorwandes
die Vorwand — der Vorwand
die Wehr — der Wehr
das Wehr — des Wehres
der Weise — des Weisen
die Weise — der Weise

das Stroh II, 2, das Heu II, 2,
der Knecht II, 2; der Knochen II, 3,
anvertrauen, fällen, schmücken, ver-
dienen, vergeuden, verschlimmern,
wegschwemmen.

szaleństwo
kurtka
kupujący (gość)
wiadomość
kierownik
(schody), drabina
migdał
kopa
brak
magiel
miedza, znaczek po-
cztowy
marka (pieniądz)
szpik
maszt
tuczenie
geometra (mierzący)
nóż
szynkarz (podczaszy)
szynek
tarcza
szyld
katar
włchanie (tabaki)
jezioro
morze
potomek
(schodka) szczebel
podatek
ster
rylec, sztyfcik
dobroczynny zakład
głupiec
brama
zarobek
zasługa
pozór, pretekst
frontowa ściana
tarcza, obrona
tama
mędrzec
sposób

1. przyp.
liczby mnogiej:
—
die Koller
die Kunden
die Kunden
die Leiter
die Leitern
die Mandeln
die Mandel
die Mängel
die Mangeln
—
die Marken
die Mark
—
die Masten
—
die Messer
die Messer
die Schenken
die Schenken
die Schilde
die Schilder
der Schnupfen
—
die Seen
—
die Sprossen
die Sprossen
die Steuern
die Steuer
die Stifte
die Stifter
die Toren
die Tore
—
die Verdienste
die Vorwände
die Vorwände
die Wehren
die Wehre
die Weisen
die Weisen

sloma, siano.
parobek, sługa-niewolnik; koń.
ufać, ścinać, zdobić, zarabiać,
trwonić, pogarszać, unosić z
wodą.

Siebenundzwanzigste Übung. — Dwuzieste siódme ćwiczenie.

1. Wann öffnet der Hausmeister
das Tor des Hauses? — Er öffnet
es gewöhnlich um fünf Uhr früh.

2. Die Erben des Grafen sind
noch jung; ihr Erbe ist sehr groß.

3. Die Toren handeln unklug.

4. Jener junge Mann vergeudet
sein Erbe leichtsinnig.

5. Die Bänder dieser Hüte sind
schwarz.

6. Sie schmückt ihren Hut mit
roten Federn.

7. Uns verknüpfen seit langem die
Bände aufrichtiger Freundschaft.

8. Vorgen Sie mir die letzten
Bände des Werkes für einige Tage!

9. Fragen Sie den Bauern, wohin
er das Bauer gestellt habe!

10. Herr N. hat heute seinem
Neffen zehn Mark geschenkt.

11. Die Knechte fällen im Walde
Kiefern.

12. Er hat gestern zehn Bunde
Stroh und zwei Bunde Heu ge-
kauft.

13. Ein Kaufmann, der seine
Kunden schlecht bedient, schadet sich
selbst.

14. Die Kunde hat sich ungefähr
um elf Uhr mittags in der Stadt
verbreitet.

15. Ich verkehre gern mit den
Bewohnern des Dorfes; sie sind
ehrliche, arbeitame Menschen.

16. Wir verkaufen unsern Kunden
Messer und Bänder.

17. Der Duft mancher Harze ist
angenehm.

18. Ich vertraue diesen Gut Ihrer
Gut an.

19. Starke Schnupfen wird
Deutsche Grammatik für Polen.

1. Kiedy stróż otwiera bramę
domu? — On otwiera ją zwykle
o piątej godzinie rano.

2. Spadkobiercy hrabiego są
jeszcze młodzi; ich spadek jest
bardzo wielki.

3. Głupcy postępują nieroz-
tropnie.

4. Tamten młody człowiek
(mezczyzna) trwoni swą ojco-
wiznę lekkomyślnie.

5. Wstążki tych kapeluszy są
czarne.

6. Ona upiększa swój kapelusz
czerwonemi wstążkami.

7. Nas wiązą od dawna węzły
prawdziwej przyjaźni.

8. Pożycz mi pan ostatnie tomy
dziela na kilka dni!

9. Zapytaj się pan wieśniaka
(chłopa), gdzie położył klatkę!

10. Pan N. podarował dzisiaj
swemu siostrzeńcowi (bratankowi)
dziesięć marek.

11. Parobki ścinają w lesie
sosny.

12. On kupił wczoraj dziesięć
wiązek słomy i dwie wiązki siana.

13. Kupiec, który źle obsługuje
swych gości, szkodzi sam sobie.

14. Wieść rozszerzyła się w
mieście mniej więcej około jedy-
nastej godziny rano.

15. Chętnie obcuje z mieszkań-
cami Harcu; są to uczciwi, praco-
wici ludzie.

16. Sprzedajemy kupującym
(naszym gościom) noże i wstążki.

17. Zapach niektórych smół
(żywic) jest przyjemny.

18. Powierzam ten kapelusz
paniskiej opiece.

19. Silne zażywanie tabaki nie

Ihren Schnupfen nicht bessern, sondern eher verschlimmern.

20. Reden Sie offen mit mir, suchen Sie keinen Vorwand.

21. Er ist der Sprosse eines alten Geschlechtes und gegenwärtig der Leiter einer großen Anstalt.

22. Die erste Sprosse dieser Leiter ist schwächer als die letzte.

23. Die Uckermark und die Neumark sind Marken der Provinz Brandenburg.

24. Im Knochen des Kiejaś ist nicht so viel Mark vorhanden, wie in anderen größeren Knochen.

25. Die Flut hat das Wehr zerstört und auch die kleine Schenke am Ende des Dorfes weggeschwemmt.

pomoże (zrobi lepszym) pańskiemu katarowi, tylko raczej pogorszy go.

20. Mów pan otwarcie ze mną, nie szukaj pan żadnego pretekstu (wymówki).

21. On jest potomkiem starego rodu, a teraz kierownikiem wielkiego zakładu.

22. Pierwszy szczebel tej drabiny jest słabszy niż ostatni.

23. Uckermark i Neumark są marki (powiaty) prowincji brandenburskiej.

24. W kości szczęki niema tyle szpiku, jak w innych większych kościach.

25. Powódź zniszczyła tamę i uniosła także mały szynk na końcu wsi.

Achtundzwanzigste Lektion. — Dwudziesta ósma lekcya.

§ 78. Mocna odmiana czasownika. Do mocnej konjugacji należą wszystkie czasowniki, 1. zmieniające rdzenną zgłoszkę w czasie przeszłym niedokonanym trybu oznajmującego, i kończące się w imiesłowie czasu przeszłego na **en**. Takich czasowników należących do mocnej konjugacji mamy w języku niemieckim około 250, nie wliczając w tą liczbę pochodzących od nich cudzych słów. — Te czasowniki dzielą się na działy.

Przy odmianie 1. trybu oznajmującego czasu teraźniejszego, 2. trybu warunkowego czasu teraźniejszego, 3. trybu rozkazującego, 4. i imiesłowa czasu teraźniejszego do tematu, który powstał przez odrzucenie końcówki trybu bezokolicznego **en**, dodają się niżej podane końcówki. Przy odmianie czasu przeszłego niedokonanego trybu oznajmującego i warunkowego końcówka dodaje się do pierwszej osoby czasu przeszłego niedokonanego trybu oznajmującego. Dalej, powinien nam być znany imiesłów czasu przeszłego, w którym samogłoska rdzenna trybu bezokolicznego zastępuje się często przez inną. Przykłady:

reiben trzoe	ich rieב tarlem	ge-rieb-en tarlszy (tarty)
trinken piē	ich trank pitem	ge-trunk-en piwszy (pity)
schlagen biē	ich schlug bitem	ge-schlag-en biwszy (bity)

Końcówka pełna. Końcówka skrócona.

Anzeigende Art. — Tryb oznajmujący.

Gegenwart	Mitver-	Gegenwart	Mitver-
	gangenheit		gangenheit
Cz. teraźn.	Cz. przeszły niedokonany	Cz. teraźn.	Cz. przeszły niedokonany

Liczba	}	1.	e	—	e	—
pojedyncza		2.	est	est	st	st
		3.	et	—	t	—
Liczba	}	1.	en	en	en	en
mnoga		2.	et	t	t	
		3.	en	en	en	en

Tryb warunkowy.

1.	e	e		
2.	est	est		
3.	e	e		
4.	en	en		
5.	et	et		
6.	en	en		
- W czasie teraźniejszym i przeszłym niedokonanym trybu warunkowego przybierają czasownik tylko pełną końcówkę.

Tryb rozkazujący. Imiesłów czasu teraźn.

-e -et
-end

§ 79. Odmiana dwóch czasowników mocnej konjugacji:

reiten — jeździć (konno)	ich ritt — jeździłem	ge-ritten — jeździwszy
reiben — trzeć	ich rieb — tarłem	ge-rieben — tarlszy

Pełna końcówka.

Skrócona końcówka.

Anzeigende Art. — Tryb oznajmujący.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

ich reit-e	jeżdżę i t. d.	ich reib-e	trę i t. d.
du reit-est		du reib-est	
er, sie, es reit-et		er, sie, es reib-et	
wir reit-en	jeździmy i t. d.	wir reib-en	trzemy i t. d.
ihr reit-et		ihr reib-et	
sie reit-en		sie reib-en	

Mitvergangenheit.

Czas przeszły niedokonany.

ich ritt	jeździłem	ich rieב	tarłem
du ritt-est		du reib-est	
er, sie, es ritt		er, sie, es reib	
wir ritt-en		wir reib-en	
ihr ritt-et		ihr reib-et	
sie ritt-en		sie reib-en	

Vergangenheit.
Czas przeszły dokonany.

ich bin geritten usw. ich habe gerieben usw.
jeździłem i t. d. tarłem i t. d.

Vorvergangenheit.
Czas zaprzyszły.

ich war oder ich hatte geritten usw. ich hatte gerieben usw.
jeździłem był i t. d. tarłem był i t. d.

Zukunft.
Czas przyszły.

ich werde reiten usw. ich werde reiben usw.
będę jeździł i t. d. będę tarł i t. d.

Vorzukunft.
Czas zaprzyszły.

ich werde geritten sein usw. ich werde gerieben haben usw.
pojeżdżę i t. d. potrę i t. d.

Verbindende Art. — Tryb łączący.

Gegenwart.
Czas teraźniejszy.

ich reit-e jeździłbym i t. d. ich reib-e tarłbym i t. d.
du reit-est du reib-est
er, sie, es reit-e er, sie, es reib-e
wir reit-en wir reib-en
ihr reit-et ihr reib-et
sie reit-en sie reib-en

Mitvergangenheit.
Czas przeszły niedokonany.

ich ritt-e jeździłbym i t. d. ich rieb-e tarłbym i t. d.
du ritt-est du reib-est
er, sie, es ritt-e er, sie, es reib-e
wir ritt-en wir reib-en
ihr ritt-et ihr reib-et
sie ritt-en sie reib-en

Vergangenheit.
Czas przeszły dokonany.

ich sei geritten usw. ich habe gerieben usw.
pojeździłbym i t. d. potarłbym i t. d.

Zukunft.
Czas przyszły.

ich werde reiten usw. ich werde reiben usw.
że będę jeździł i t. d. że będę tarł i t. d.

Vorzukunft.
Czas zaprzyszły.

ich werde geritten sein usw. ich werde gerieben haben usw.
że pojeżdżę i t. d. że potrę i t. d.

Bedingende Art. — Tryb warunkowy.

Gegenwart.
Czas teraźniejszy.

ich würde reiten usw. ich würde reiben usw.
jeździłbym i t. d. tarłbym i t. d.

Vergangenheit.
Czas przeszły.

ich würde geritten sein usw. ich würde gerieben haben usw.
jeździłbym był i t. d. tarłbym był i t. d.

Befehlende Art. — Tryb rozkazujący.

reite! jeźdź! reibe! trzeż!
reitete! jeźdźcie! reibet! trzejcie!
reiten Sie! niech pan jeździ! reiben Sie! niech pan trze!

Mittelwörter. — Imiesłowy.

Gegenwart.
Czas teraźniejszy.
reitend jeżdżąc
reibend trąc

Vergangenheit.
Czas przeszły.
geritten jeździwszy
gerieben tarłszy

Nennform. — Tryb bezokoliczny.

(zu) reiten jeździć
(zu) reiben trzeć
geritten (zu) sein pojeździć
gerieben (zu) haben potrzeć

§ 80. Pierwszy dział czasowników mocnej odmiany.

	Gegenwart Czas	Mit- vergangenheit	Befehlende Art	Mittelwort der
Nennform	terazniejszy	Czas	Tryb	Vergangenheit
Tryb	Anzeigende Art	przeszły	rozkazujący	Imiesłów
bezkoliczny	Tryb	nie dokonały		przeszły
	oznajmujący			

	ei	i oder ie	i oder ie	
beißen	beiß-e, -est, -t, -en, -et, -en	biß (biß-e)	beiß-e, -et	gebissen
kaşać	kaşam	kaşalem	kaşaj, -cie	po kaşawszy
erbleichen	erbleich-e, -st, -t, -en, -et, -en	erblich (erblich-e)	erbleich-e, -t	erblichen
blednąć	blednę	zbladłem	bledniej, -cie	zbladłszy
gleichen	gleich-e, -st, -t, -en, -et, -en	glich (glich-e)	gleich-e, -et	geglichen
być podob- nym	jestem podob- nym	byłem podob- nym	bądź podob- nym	bywszy pod- obnym
gleiten	gleit-e, -est, -t, -en, -et, -en	glitt (glitt-e)	gleit-e, -et	geglichen
ślizgać się	ślizgam się	ślizgałem się	ślizgaj się, -ajcie się	pośliznąwszy się
greifen	greif-e, -st, -t, -en, -et, -en	griff (griff-e)	greif-e, -et	gegriffen
chwycić	chwytam	chwytalem	chwytaj, -cie	chwytawszy
leiden	leid-e, -est, -t, -en, -et, -en	litt (litt-e)	leid-e, -et	gelitten
cierpieć	cierpię	cierpiałem	cierp, -cie	cierpiawszy
pfeifen	pfeif-e, -st, -t, -en, -et, -en	pfiß (pfiß-e)	pfeif-e, -et	gepiffen
gwizdać	gwizdam	gwizdałem	gwizdaj, -cie	gwizdawszy
reißen	reiß-e, -est, -t, -en, -et, -en	riß (riß-e)	reiß-e, -et	gerissen
rwać	rwę	rwalem	rwij, -cie	rwawszy
schleichen	schleich-e, -st, -t, -en, -et, -en	schlich (schlich-e)	schleich-e, -et	geschlichen
pełzać	pełzaę	pełzałem	pełzaj, -cie	ten który peł- zał, pełzawszy

schleifen	schleif-e, -st, -t, -en, -et, -en	schliff (schliff-e)	schleif-e, -et	geschliffen
toczyć	toczę	toczyłem	tocz, -cie	ten, kt. toczył, toczywszy
schleifen	schleiß-e, -est, -t, -en, -et, -en	schliß (schliß-e)	schleiß-e, -et	geschliffen
szczypać (przeszlizgać)				
schneiden	schneid-e, -est, -et, -en, -et, -en	schnitt (schnitt-e)	schneid-e, -et	geschnitten
rznąć				
schreiten	schreit-e, -est, -et, -en, -et, -en	schritt (schritt-e)	schreit-e, -et	geschritten
kroczyć				
streichen	streich-e, -st, -t, -en, -et, -en	strich (strich-e)	streich-e, -et	gestrichen
głaskać, kreślić				
streiten	streit-e, -est, -et, -en, -et, -en	stritt (stritt-e)	streit-e, -et	gestritten
kłócić się				
weichen	weich-e, -st, -t, -en, -et, -en	wich (wich-e)	weich-e, -et	gewichen
ustępować				

Do tego działu należą także reiten — jeździć konno i reiben — trzeć.

abreißen, auf- und abschreiten

odrywać, chodzić wtył i na-
przód

ausgleiten; ausweichen
begreifen, entweichen
verstreichen, zerreißen

pośliznąć się; unikać, wymijać
pojmować; uciec
przemijać (o czasie), rozierać

der Strich II, 2
das Papierstück II, 2
der Finger II, 3
unvorsichtig
übelkunnig
selten
aufrecht
ruhelos

sznur, powróż
kawałek papieru
palec
nieostrożny (nieprzezorny)
w złym humorze, opryskliwy
rzadki
prosty
niespokojny (bez odpczynku)

Achtundzwanzigste Übung. — Dwudzieste ósme ćwiczenie.

1. Geh langsam, damit du nicht
ausgleitest.

1. Idź powoli, abyś się nie po-
śliznął.

2. Nähen Sie mir diesen abgerissenen Knopf an meinen Rock!

3. Unser Diener litt viel während seiner Krankheit.

4. Diese Tage sind schnell verstrichen.

5. Streichen Sie mir ein wenig Butter auf mein Brot.

6. Er behauptet, daß Wilhelmine ihrem Bruder geglichen habe.

7. Wer ein gut geschliffenes Messer unvorsichtig benützt, schneidet sich leicht.

8. Mit Ihnen muß man immer streiten, Sie wollen alles besser wissen, als ein anderer.

9. Unser Hund hat ihn in den Finger gebissen.

10. Man sagt, daß sich ein Dieb nachts in seine Wohnung geschlichen habe.

11. Wir wären ihm gern ausgewichen, konnten es aber nicht tun.

12. Der junge Graf ist auf dem Lande viel geritten.

13. Wenn ich mein Messer schlicke, wäre es schärfer als das Ihrige.

14. Unsere Soldaten werden nie weichen.

15. Ich hörte, daß der Dieb aus der Haft entwichen sei.

16. Wohin ist der Offizier geritten? — Er ist zu seinem Schwager in die Stadt geritten.

17. Wir können nicht begreifen, warum ihr uns so selten einen Brief sendet.

18. Leidende Menschen sind meistens übellunnig.

19. Er schritt immer aufrecht.

20. Ich öffnete die Tür und fragte ihn, warum er so ruhelos auf- und abschreite.

21. Der Strick wäre gewiß gerissen, wenn er dünner gewesen wäre.

2. Przyszyj mi pan (pani) ten oderwany guzik do mego surduta!

3. Nasz służący cierpiał dużo podczas swej choroby.

4. Te dni prędko upłynęły (przemięły).

5. Nasmaruj mi pan trochę masła na mój chleb!

6. On twierdzi, że Wilhelmina podobną była do swego brata.

7. Kto nieostrożnie używa dobrze wyostrzonego noża, lekko się urznie (skaleczy).

8. Z panem trzeba się zawsze kłócić, pan chce wszystko lepiej widzieć niż (kto) inny.

9. Nasz pies ukąsił go w palec.

10. Powiadają, że nocą wkradł się do jego pomieszczenia złodziej.

11. Bylibyśmy mu chętnie umknęli, ale nie mogliśmy uczynić tego.

12. Młody hrabia jeździł dużo konno na wsi.

13. Gdybym mój nóż naostrzył, byłby ostrzejszy niż pański.

14. Nasi żołnierze nigdy nie ustąpią.

15. Słyszałem, że złodziej uciekł (wymknął) z więzienia.

16. Dokąd pojechał oficer? — On pojechał (konno) do miasta do swego szwagra.

17. Nie możemy pojąć, dlaczego do nas tak rzadko piszecie (posyłacie) list.

18. Cierpiący ludzie są po największej części (bez humoru) w złym humorze.

19. On kroczył zawsze prosto.

20. Otworzyłem drzwi i zapytałem się go, dlaczego tak niespokojnie chodził tędy i napowrót.

21. Sznur byłby się z pewnością urwał, gdyby był cieńszy.

22. Zerrißen Sie diese Briefe und verbrennen Sie die Papierstücke im Ofen!

22. Porwij pan te listy i spal kawałki papieru w piecu!

Neunundzwanzigste Lektion. — Dwudziesta dziewiąta lekcyja.

§ 81. Pierwszy dział czasowników mocnej odmiany.

Neunform Tryb bezoekolyczny	Gegenwart Czas teraźniejszy Anzeigende Art Tryb oznajmujący	Mit- Czas bergangenheit przeszły niedokonany	Befehlende Art Tryb rozkazujący	Mittelwort der Bergangenheit Imiestów przeszły
ei			ie	ie
bleiben	bleibe, -st, -t, -en, -et, -en	blieb (blieb-e)	bleibe, -et	geblieben
zostać	zostaję	zostałem	zostań, -cie	zostawszy
gedeihen	gedeihe, -st, -t, -en, -et, -en	gedieh (gedieh-e)	gedeihe, -et	gediehen
udawać się				
leihen	leihe, -st, -t, -en, -et, -en	lieh (lieh-e)	leihe, -et	geliehen
pożyczać				
meiden	meide, -st, -t, -en, -et, -en	mied (mied-e)	meide, -et	gemieden
unikać				
preisen	preiße, -st, -t, -en, -et, -en	preis (preis-e)	preiße, -et	gepreisen
cenić, wielbić				
scheiden	scheide, -st, -t, -en, -et, -en	schied (schied-e)	scheide, -et	geschieden
rozłączać się				
scheinen	scheine, -st, -t, -en, -et, -en	schien (schien-e)	scheine, -et	geschieden
świecić				
schreiben	schreibe, -st, -t, -en, -et, -en	schrieb (schrieb-e)	schreibe, -et	geschrieben
pisać				
schreien	schrei, -st, -t, -en, -et, -en	schrie (schrie-e)	schrei, -et	geschrien
krzyczeć				

ſchweigen	ſchweig-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	ſchwieg (iſchwieg-e)	ſchweig-e, =et	geſchwiegen
milczee				
ſpeien	ſpei-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	ſpie (ſpie-e)	ſpei-e, =et	geſpien
pluē				
ſteigen	ſteig-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	ſtieg (ſtieg-e)	ſteig-e, =et	geſtiegen
wſtepowae				
treiben	treib-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	trieb (trieb-e)	treib-e, =et	getrieben
pedziē				
weisen	weiſ-e, =eſt, =t, =en, =et, =en	wieſ (wieſ-e)	weiſ-e, =et	gewieſen
ukazywaē				
zeigen	zeih-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	zieh (zieh-e)	zeih-e, =et	geziehen
czyniē wy- rzuty				

§ 82. Drugi dział czasowników odmiany mocnej.

	ie (au, ü)	o		o
biegen	bieg-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	bog (böğ-e)	bieg-e, =et	gebogen
giaē				
bieten	biet-e, =eſt, =t, =en, =et, =en	bot (böt-e)	biet-e, =et	geboten
ofiarowaē				
fliegen	flieg-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	flog (flög-e)	flieg-e, =et	geflogen
lataē				
fließen	fließ-e, =eſt, =t, =en, =et, =en	floß (flöſſ-e)	fließ-e, =et	gefloſſen
płynae				
frieren	frier-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	fror (frör-e)	frier-e, =et	gefroren
marznaē				
genießen	genieß-e, =eſt, =t, =en, =et, =en	genoß (genöſſ-e)	genieß-e, =et	genossen
używaē				
gießen	gieß-e, =eſt, =t, =en, =et, =en	goß (göſſ-e)	gieß-e, =et	gegossen
laē				

frieden	fried-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	frodh (frödh-e)	fried-e, =et	gefroden
pełzaē				
fiesen (er- füren) wybieraē	erfies-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	erfor (erför-e)	erfies-e, =et	erforen
lügen	lüg-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	log (löğ-e)	lüg-e, =et	gelogen
klamaē				
riechen	riech-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	roch (röch-e)	riech-e, =et	gerochen
pachnaē, wa- chaē				
saufen	ſauf-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	ſoff (ſöſſ-e)	ſauf-e, =et	geſoffen
napijaē sie				
saugen	ſaug-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	ſog (ſög-e)	ſaug-e, =et	geſogen
ssaē				
ſchieben	ſchieb-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	ſchob (ſchöb-e)	ſchieb-e, =et	geſchoben
posuwaē				
ſchießen	ſchieß-e, =eſt, =t, =en, =et, =en	ſchoß (ſchöſſ-e)	ſchieß-e, =et	geſchoſſen
strzelaē				
ſchließen	ſchließ-e, =eſt, =t, =en, =et, =en	ſchloß (ſchlöſſ-e)	ſchließ-e, =et	geſchloſſen
zamykaē				
ſieden	ſied-e, =eſt, =t, =en, =et, =en	ſott (ſött-e)	ſied-e, =et	geſotten
kipiē (goto- waē)				
ſprießen	ſprieß-e, =eſt, =t, =en, =et, =en	ſproß (ſpröſſ-e)	ſprieß-e, =et	geſproſſen
kielkowaē				
triefen	trief-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	troff (tröſſ-e)	trief-e, =et	getroffen
cieē				
trügen	trüg-e, =ſt, =t, =en, =et, =en	trog (trög-e)	trüg-e, =et	getrogen
oszukiwaē				

verdrießen	verdrieß-e, -st, -t, -en, -et, -en	verdroß	verdröß-e, -st, -t, -en, -et, -en	verdroffen	
zniechęcać					
verlieren	verlier-e, -st, -t, -en, -et, -en	verlor	verlör-e	verloren	
gubić, tracić					
wiegen	wieg-e, -st, -t, -en, -et, -en	wog	wög-e	gewogen	
ważyć					
ziehen	zieh-e, -st, -t, -en, -et, -en	zog	zög-e	gezogen	
ciągnąć					

die Postkarte I.

der Kartenbrief II., 2, der Schaffner II., 3
erweisen, verschweigen, anziehen (Stiefel); einsteigen; umsteigen; aussteigen; absteigen.

karta korespondencyjna, pocztówka
karta listowa, konduktor

okazywać, zamilczeć, naciągać (buty); wstępować, wsiąść; przesiąść (przesiadać się); wysiadać; zsiąść.

Nennundzwanzigste Übung. — Dwudzieste dziewiąte ćwiczenie.

1. In unserem Zimmer stehen Möbel aus gebogenem Holz.
2. Ich muß nun scheiden, leben Sie wohl!
3. Wir sind im Frieden geschieden.
4. Schließet die Tür und das Fenster, es zieht hier stark.
5. Wir wären noch bei dem Photographen geblieben, wenn wir mehr Zeit gehabt hätten.
6. Die Sonne schien den ganzen Tag.
7. Wenn du uns öfter schreibst, würden wir dir öfter antworten.
8. Schreiben Sie mir gleich nach Ihrer Ankunft eine Postkarte oder einen Kartenbrief.
9. Schrei nicht so sehr, ich höre dich auch dann, wenn du leiser redest.

1. W naszym pokoju stoja meble z giętego drzewa.
2. Teraz muszę się rozstać, bądź pan zdrow!
3. Rozstaliśmy się w zgodzie.
4. Zamknijcie drzwi i okna, tutaj silnie ciągnie.
5. Zostalibyśmy byli jeszcze u fotografa, gdybyśmy mieli byli więcej czasu.
6. Słońce świeciło cały dzień.
7. Gdybyś do nas częściej pisał, częściej byśmy ci odpowiadali.
8. Napisz mi pan zaraz po przybyciu pocztówkę lub listową kartę.
9. Nie krzycz tak bardzo, ja słyszę cię także wtedy, gdy mówisz cicho.

10. Wenn der Bäcker dem Schmiede hundert Mark liehe, würde er ihm einen großen Dienst erweisen.

11. Bleibe noch einige Minuten hier! — Ich bliebe gern, kann aber nicht.

12. Der Arzt hätte Karl gewiß nichts verschwiegen.

13. Sie mußte gestern zwanzig Briefe schreiben.

14. Michael hat statt der Schuhe Stiefel angezogen.

15. Dort gedeiht guter Tabak.

16. Steigen Sie ein, der Zug geht gleich ab!

17. Der Schaffner wird Ihnen sagen, wo Sie umzusteigen und aussteigen haben.

18. Gottlieb ist bei mir abgestiegen.

19. Wir genießen nur gestottenes Fleisch!

20. Das Paket hat zehn Kilo gewogen.

10. Gdyby piekarz pożyczył kowalowi sto marek, wyświadczył by mu wielką usługę.

11. Zostaw tu jeszcze kilka minut. — Jabyrn został chętnie, ale nie mogę.

12. Lekarz byłby z pewnością niczego nie zamilczał przed Karolem.

13. Ona musiała wczoraj pisać dwadzieścia listów.

14. Michał zamiast trzewików naciągnął buty.

15. Tam rośnie (udaje się) dobry tytoń.

16. Wsiadaj pan, pociąg zaraz odchodzi.

17. Konduktor powie panu, gdzie ma pan przesiadać i wysiadać.

18. Gottlieb u mnie zamieszkał (wysiadł).

19. Jemy (spożywamy) tylko gotowane mięso.

20. Pakunek ważył 10 kilo.

Dreifzigste Lektion. — Trzydziesta lekcya.

§ 83. Trzeci dział czasowników odmiany mocnej.

Nennform Tryb bezokoliczny	Gegenwart Czas teraźniejszy Anzeigende Art Tryb oznajmujący	Mit- vergangenheit Czas przeszły niedokonany	Befehlende Art Tryb rozkazujący	Mittelwort der Bergangenheit Imiesłów przeszły
	i	a (u)		u
binden	bind-e, -st, -t, -en, -et, -en	band (bänd-e)	bind-e, -t	gebunden
wiązać				
dingen	ding-e, -st, -t, -en, -et, -en	dang (däng-e)	ding-e, -t	gedungen
najać				
dringen	dring-e, -st, -t, -en, -et, -en	drang (dräng-e)	dring-e, -t	gedrungen
przenikać, nastawać				

finden znaleźć	find-e, -est, -et, -en, -et, -en	fund (fänd-e)	find-e, -et	gefunden
gelingen udawać się	geling-e, -st, -t, -en, -et, -en	gelaug (geläng-e)	geling-e, -et	gelingen
flingen dźwiężyć	fling-e, -st, -t, -en, -et, -en	flaug (fläng-e)	fling-e, -et	geflungen
ringen walczyć	ring-e, -st, -t, -en, -et, -en	rang (räng-e)	ring-e, -et	gerungen
schinden zdzierać skórę	schind-e, -est, -et, -en, -et, -en	schund (schünd-e)	schind-e, -et	geschunden
schlingen obwijać	schling-e, -st, -t, -en, -et, -en	schlang (schläng-e)	schling-e, -et	geschlungen
schwinden znikać	schwind-e, -est, -et, -en, -et, -en	schwand (schwänd-e)	schwind-e, -et	geschwunden
schwingen machać	schwing-e, -st, -t, -en, -et, -en	schwäng (schwäng-e)	schwing-e, -et	geschwungen
singen spiewać	sing-e, -st, -t, -en, -et, -en	sang (säng-e)	sing-e, -et	gesungen
sinken padać	sink-e, -st, -t, -en, -et, -en	sank (sänk-e)	sink-e, -et	gesunken
springen skakać	spring-e, -st, -t, -en, -et, -en	sprang (spräng-e)	spring-e, -et	gesprungen
stinken śmierdzieć, cuchnąć	stink-e, -st, -t, -en, -et, -en	stank (stänk-e)	stink-e, -et	gestunken
trinken pić	trink-e, -st, -t, -en, -et, -en	trauk (träuk-e)	trink-e, -et	getrunken

winden obwijać	wind-e, -est, -et, -en, -et, -en	wand (wänd-e)	wind-e, -et	gewunden
zwingen zmuszać	zwing-e, -st, -t, -en, -et, -en	zwäng (zwäng-e)	zwing-e, -et	gezwungen
i		a (o)		o
beginnen zaczynać	beginn-e, -st, -t, -en, -et, -en	beginn (begönn-e)	beginn-e, -et	begonnen
glimmen tleć	glimm-e, -st, -t, -en, -et, -en	glomm (glömm-e)	glimm-e, -et	geglommen
gewinnen zyskać, wygrać	gewinn-e, -st, -t, -en, -et, -en	gewann (gewänn-e)	gewinn-e, -et	gewonnen
flimmen wspinać się	flimm-e, -st, -t, -en, -et, -en	flomm (flömm-e)	flimm-e, -et	geflommen
rinnen ciec	rinn-e, -st, -t, -en, -et, -en	rann (rönn-e)	rinn-e, -et	geronnen
schwimmen pływać	schwimm-e, -st, -t, -en, -et, -en	schwamm (schwämm-e)	schwimm-e, -et	geschwommen
sinnen myśleć	sinn-e, -st, -t, -en, -et, -en	sann (sönn-e)	sinn-e, -et	gesonnen
spinnen prząść	spinn-e, -st, -t, -en, -et, -en	spann (spönn-e)	spinn-e, -et	gesponnen
e		a		o
befehlen rozkazywać	befehl-e, be- siehst, befehlet, befehl-en, -et, -en	befahl (beföhl-e)	befehl, befehlet	befohlen

bergen	berge, birgst, birgt, berg-en, -et, -en	barg (bärg-e)	birg, berget	geborgen
kryć				
empfehlen	empfehle, emp- fiehlst, emp- fiehlt, emp- fehl-en, -et, -en	empfehl (empfehl-e)	empfehl, empfehlet	empfohlen
polecać				
gelten	gelte, giltst, gilt, gelt-en, -et, -en	galt (gält-e)	gilt, geltet	gegolten
znaczyć (mieć znaczenie)				
helfen	helfe, hilfst, hilft, helf-en, -et, -en	half (hälf-e)	hilf, helfet	geholfen
pomagać				
schelten	schelte, schiltst, schilt, schelt-en, -et, -en	schalt (schölt-e)	schilt, scheltet	gescholten
ganić, wymy- ślić				
sterben	sterbe, stirbst, stirbt, sterb-en, -et, -en	storb (stürb-e)	stirb, sterbet	gestorben
umierać				
verderben	verderbe, ver- dirbst, verdirbt, verderb-en, -et, -en	verdarb (verdürb-e)	verdirb, verderbet	verdorben
psuć				
werben	werbe, wirbst, wirbt, werb-en, -et, -en	warb (würb-e)	wirb, werbet	geworben
swatać, wer- bować				
werfen	werfe, wirfst, wirft, werf-en, -et, -en	warf (würf-e)	wirf, werfet	geworfen
rzucać				

§ 84. Czwarty dział czasowników mocnej konjugacji.

	Gegenwart Czas terazniejszy Anzeigende Art Tryb oznajmujący	Mit- vergangenheit Czas przeszły niedokonany Tryb oznajmujący (warunkowy)	Befehlende Art Tryb rozkazujący	Mittelwort der Vergangenheit Imiesłów przeszły
	e	a		o
brechen	breche, brichst, bricht, brech-en, -et, -en	brach (bräch-e)	brich, brechet	gebrochen
łamać				
bersten	berste, birst, birst, berst-en, -et, -en	barst (börst-e)	birst, berstet	geborsten
pekać				
erschrecken	erschrecke, erschrickst, erschrickt, erschreck-en, -et, -en	erschrak (erschräk-e)	erschrick, erschreckt	erschrocken
przestraszyć się				
gebären	gebäre, gebierst, gebirt, gebär- -en, -et, -en	gebar (gebär-e)	gebier, gebäret	geboren
rodzić				
nehmen	nehme, nimmst, nimmt, nehm- -en, -et, -en	nahm (nähm-e)	nimm, nehmet	genommen
brać				
sprechen	spreche, sprichst, spricht, sprech- -en, -et, -en	sprach (spräch-e)	sprich, sprechet	gesprachen
mówić				
stechen	stechе, stichst, sticht, stech-en, -et, -en	stach (stäch-e)	stich, stichet	gestochen
klóć				
stehlen	stehle, stiehst, stiehlt, stehl-en, -et, -en	stahl (stähl-e)	stiehl, stiehlet	gestohlen
kraść				
treffen	treffe, triffst, trifft, treff-en, -et, -en	traf (träf-e)	triff, treffet	getroffen
trafiać				

e		o		o
bewegen	beweg-e, =st, =t, =en, =et, =en	bewog	beweg-e, =et (bewög-e)	bewogen
nakłaniać				
drejschen	drejsche, drijscht, drijscht, drejch= =en, =et, =en	drofsch	drijsch, drejschet (dröfsch-e)	gedrofschen
młócić				
erlöfschen	erlöfsche, er- lischt, erlischt, erlöfsch=en, =et, =en	erlosch	erlischt, erlöfschet (erlöfsch-e)	erloschen
zagasnąć				
erwägen	erwäg-e, =st, =t, =en, =et, =en	erwog	erwäg-e, =et (erwög-e)	erwogen
rozważać, miarkować				
fedten	fedhte, fidscht, ficht, fedht=en, =et, =en	fodht	ficht, fedhtet (födht-e)	gefodhten
walczyć				
fledten	fledhte, flidscht, flicht, fledht=en, =et, =en	flodht	flicht, fledhtet (flödht-e)	gefledhten
pleść				
gären	gär-e, =st, =t, =en, =et, =en	gor	gär-e, =et (gör-e)	gegoren
kisnąć				
heben	heb-e, =st, =t, =en, =et, =en	hob	heb-e, =et (hüb-e)	gehoben
dzwigać				
melken	melte, milfst, milft, melken, =et, =en	molf	milft, melket (mölf-e)	gemolken
doić				
quellen	quelle, quillst, quillt, quell=en, =et, =en	quoll	quillt, quelltet (quöll-e)	gequollen
wytrysnąć				
fscheren	fscher-e, =st, =t, =en, =et, =en	fschor	fscher-e, =et (fschör-e)	geschoren
strzydz				

fschmelzen	fschmelze, fschmil- zet, fschmilzt, fschmelz=en, =et, =en	fschmolz	fschmilz, (fschmölz-e) fschmelzet	geschmolzen
topić się, tajać				
fschwören	fschwör-e, =st, =t, =en, =et, =en	fschwor	fschwör-e, =et (schwör-e)	geschworen
przysięgać				
verlöfschen	verlöfsche, ver- lischt, ver- lischt, verlöfsch= =en, =et, =en	verlosch	verlöfsch-e, =et (verlöfsch-e)	verloschen
gasnąć				

§ 85. Wessén — doić odmienia się także podług mocnej odmiany, quellen — tryskać (woda), fschmelzen — topić i erben — dziedziczyć odmieniają się według mocnej odmiany, jeżeli ich czynność nie przechodzi na drugie przedmioty, w przeciwnym wypadku odmieniają się według słabej odmiany.

Die Erbsen quollen im Wasser.
Die Köchin quellte die Erbsen.
Das Eisen schmilzt im Feuer.
Die Hitze schmelzt das Eisen.
Manche Speise verdirbt leicht.
Seine Gesellschaft verdirbt dich.

Groch napęczniał we wodzie.
Kucharka moczyła groch.
Żelazo topi się w ogniu.
Gorąco topi żelazo.
Niektóra potrawa psuje się lekko.
Jego towarzystwo psuje cię.

§ 86. Taksamo czasowniki erschrecken, erläschen, verlöschen odmieniają się według mocnej konjugacji tylko wtenczas, jeżeli ich czynność nie przechodzi na drugi przedmiot; w przeciwnym wypadku odmieniają się one według słabej odmiany.

Die Frau erschrickt, ist erschrocken.
Die Frau erschreckt mich, hat mich erschreckt.
Das Feuer erlischt oder verlöscht, ist erloschen, verloschen.
Ich verlösche das Feuer.

Pani (kobieta) przestrasza się, przestraszyła się.
Pani straszy mnie, przestraszyła mnie.
Ogień gaśnie, zgasł.
Gaszę ogień.

Bewegen odmienia się podług mocnej konjugacji, jeżeli jest użyte w znaczeniu: nakłaniać; w znaczeniu zaś fizycznego ruchu odmienia się podług konjugacji słabej.

Seine Bitten bewogen mich (haben mich bewogen), seinen Wunsch zu erfüllen.
Ich bewegte meinen Arm, ich habe meinen Arm bewegt.

Jego prośby skłoniły mnie wypełnić jego życzenie.
Ruszałem swem ramieniem, poruszyłem swem ramieniem.

Dreifigste Übung. — Trzydzieste ćwiczenie.

1. Zünden Sie eine Kerze an, die Lampe wird gleich verlöschen.

2. Mich dünkt, daß mir der Friseur die Haare zu kurz geschoren hat.

3. Die Bauern drohsen auf dem Hofe Roggen.

4. Sprechen Sie polnisch? — Ich spreche schon ziemlich gut.

5. Verstehen Sie mich, wenn ich mit Ihnen deutsch spreche? — Ich verstehe Sie ganz gut, nur dürfen Sie nicht zu leise oder zu schnell sprechen.

6. Sie spricht mehrere Sprachen.

7. Ehret die Frauen, sie flechten und weben himmlische Rosen ins irdische Leben (Schiller).

8. Dem Minen sichts die Nachwelt keine Kränze (Schiller).

9. Nimm deinen Hut und begleite mich einige Schritte!

10. Nehmen Sie den Leuchter und stellen Sie ihn auf den Kasten!

11. Er benahm sich sehr höflich gegen mich.

12. Haben Sie schon vernommen, daß er geheiratet hat? — Ich habe es erst gestern vernommen.

13. Er hätte mich seinem Schwager empfohlen, wenn ich es gewünscht hätte.

14. Auf der Gasse erklang ein Posthorn.

15. Ich bezahle Sie in klingender Münze.

16. Das Unternehmen würde sein Vermögen verschlingen.

17. Er brachte zwei in Leder gebundene Bücher.

1. Zapal pan świecę, lampa zaraz zgaśnie.

2. Mnie zdaje się, że fryzyer za krótko ostrzygł mi włosy.

3. Wieśniacy młóciła na podwórzu żyto.

4. Mówisz pan po polsku? — Mówię już dość dobrze.

5. Rozumie mnie pan, jeżeli z panem mówię po niemiecku? — Rozumię pana zupełnie dobrze, tylko nie powinien pan mówić ani zanadto cicho, ani zanadto prędko.

6. Ona mówi kilkoma językami.

7. Czejcie kobiety, one wplatają i tkają niebiański różę w ziemskie życie (Szyller).

8. Aktorowi nie splota potomstwo żadnych wieńców (Szyller).

9. Weź swój kapelus i pójdź ze mną (odprowadź mnie) kilka kroków!

10. Weź pan lichtarz i połóż go na szafę!

11. Zachowywał się względem mnie bardzo grzecznie.

12. Czy pan już słyszał o tem, że on się ożenił? — Dopiero wczoraj dowiedziałem się o tem.

13. On byłby mnie polecił swemu szwagrowi, gdybym był sobie tego życzył.

14. Na ulicy rozdał się głos pocztowej trąbki.

15. Płacę panu brzęcząca moneta.

16. Przedsiębiorstwo pochłoneło by jego majątek.

17. On przyniósł dwie książki, w skórę oprawione.

Einunddreißigste Lektion. — Trzydziesta pierwsza lekcya.

§ 87. Piąty dział czasowników mocnej konjugacyi.

Neunform Tryb bezokoliczny	Gegenwart Czas teraźniejszy Anzeigende Art Tryb oznajmujący	Mit- vergangenheit Czas przeszły niedokonany	Befehlende Art Tryb rozkazujący	Mittelwort der Vergangenheit Imiesłow przeszły
e		a		e
essen	ess-e, issest, isst, ess-en, =et, =en	asß (äsß-e)	isß, esset	geessen
jeść	jem	(že) jadłem (-bym)		
fressen	fress-e, frißst, frißt, frißt, fress-en, =et, =en	fraß (fräsß-e)	friß, fresset	gefressen
żreć				
geben	gebe, gibst, gibt, geb-en, =et, =en	gab (gäb-e)	gib, gebet	gegeben
dawać				
geschehen	(es) geschieht	(es) geschah (geschäh-e)	—	(es ist) ge- schehen
stać się	staje się			
lesen	lese, liesest, liest, les-en, =et, =en	las (läs-e)	lies, leset	gelesen
czytać				
meßen	messe, missest, mißt, meß-en, =et, =en	maß (mäß-e)	miß, messet	gemessen
mierzyć				
sehen	sehe, siehst, sieht, seh-en, =et, =en	sah (säh-e)	sieh, sehet	gesehen
widzieć				

treten trete, trittst, tritt, tretet
tritt, tret-en,
-et, -en

stapać

vergeffen vergeffe, vergesse, vergißt, vergißet
vergeß-en, -et, -en

zapominać

i, ie

bitten bitt-e, -est, -et, -en, -et, -en

prosić

liegen lieg-e, -st, -et, -en, -et, -en

leżeć

sißen siß-e, -est, -et, -en, -et, -en

siedzieć

§ 88. Szósty dział czasowników mocnej konjugacyi.

a **u** **a**

baden baden, bädst, bäd-t, bad-en, -et, -en

pieć

fahren fahre, fährst, fähr-t, fahr-en, -et, -en

jechać

graben grabe, gräbst, gräb-t, grab-en, -et, -en

ryć, kopać

laden lade, lädst, läd-t, lad-en, -et, -en

ładować

schaffen schaff-e, -st, -et, -en, -et, -en

tworzyć

schlagen schlage, schlägst, schlägt, schlag-en, -et, -en

bić

tragen trage, trägst, trägt, trag-en, -et, -en

nieść

wachsen wachse, wächst, wächst, wach-en, -et, -en

rosć

waschen wasche, wäschst, wäscht, wasch-en, -et, -en

myć

Schaffen w znaczeniu działać, pracować albo w połączeniu z przyimkami odmienia się podług słabej konjugacyi.

Sie hat den ganzen Tag rastlos gearbeitet. Ona pracowała cały dzień bez odpoczynku.

Wie haben Sie sich dieses Wert verschafft? W jaki sposób pan nabył to dzieło?

§ 89. Niektóre przymiotniki wymagają po sobie drugiego przypadku, a mianowicie: bedürftig — potrzebujący, gewiß — pewny, kundig — świadomy, mächtig — potężny, władający, müde — zmęczony, znużony, überdrüssig — zniechęcony; tak n. prz.: Er ist seines Sieges gewiß — on pewny swego zwycięstwa; die Frau ist der deutschen Sprache mächtig — kobieta włada niemieckim językiem.

Trzeciego przypadku wymagają przymiotniki: nützlich — pożyteczny, schädlich — szkodliwy, treu — wierny, vorteilhaft — korzystny, wichtig — ważny, befreundet — zaprzyjaźniony, gleich —

równy, ähnlich — podobny, zweifelhaft — wątpliwy; n. prz.: der Hund ist seinem Herrn treu — pies (jest) wierny swemu panu; der Sohn ist seinem Vater ähnlich — syn podobny do swego ojca.

Przymiotniki, oznaczające miarę i przeciąg czasu wymagają czwartego przypadku, n. prz.: der Graben ist ein Meter tief — rów głęboki na jeden meter.

§ 90. Niektóre przymiotniki używają się w połączeniu z przyimkiem, n. prz.: **an** etwas reich sein — obitować w co, **auf** etwas neugierig sein — być ciekawym na co, **auf** etwas stolz sein — być zarozumiałym na co, **gegen** jemand gerecht sein — być sprawiedliwym względem kogo, **in** etwas erfahren sein — być doświadczonym w czym, **von** etwas frei sein — być wolnym od czego, **zu** etwas bereit sein — być gotowym na co; n. prz.: niemand ist **von** Fehlern frei — nikt nie wolny od błędów (nikt nie jest bez błędów).

Einunddreißigste Übung. — Trzydzieste pierwsze ćwiczenie.

1. Er ist gern Fische.	1. On chętnie jada (lubi jeść) ryby.
2. Haben Sie schon Lammbraten gegessen?	2. Jadłeś pan już baranią pieczeń?
3. Lies diesen Brief deiner Schwester und sage mir, was sie dir schreibt!	3. Przeczytaj ten list twojej siostry i powiedz mi, co ona ci pisze!
4. Als ich ihn besuchte, lag er noch im Bette und las ein Buch.	4. Kiedy go odwiedziłem, on leżał jeszcze w łóżku i czytał książkę.
5. Führen Sie mich in die Stadt, wenn Sie des Weges kundig sind!	5. Zaprowadź mię pan do miasta, jeżeli zna pan drogę!
6. Dieses Kind ist einen Monat und einen Tag alt.	6. To dziecko ma jeden miesiąc i jeden dzień.
7. Unser Land ist reich an Wäldern.	7. Nasz kraj obfituje w lasy (jest bogaty w lasy).
8. Der Kaufmann ist auf seinen Sohn, der ihm sehr ähnlich ist, sehr stolz.	8. Kupiec jest bardzo zarozumiała na swego syna, który jest do niego bardzo podobny.
9. Er ist sehr arbeitsam und zu jedem Dienste bereit.	9. On jest bardzo pracowity i gotów do wszelkiej usługi.
10. Eine Hand wäscht die andere.	10. Jedna ręka myje drugą. (Ręka ręce myje).
11. Wir saßen bei Tisch und aßen Käse und Brot.	11. Siedzieliśmy przy stole i jedliśmy ser i chleb.
12. Wohin ist dein Onkel gefahren? — Er ist nach Lemberg gefahren.	12. Dokąd pojechał twój wuj? — On pojechał do Lwowa.

13. Ich trüge Ihren Koffer, wenn ich nicht krank wäre.	13. Zaniósłbym panu kufer, gdybym nie był chorym.
14. Kleine Fische wachsen schnell.	14. Małe ryby rosną szybko.
15. Der Arzt hat mich für heute zu Tische geladen.	15. Lekarz zaprosił mię dzisiaj (do stołu) na obiad.
16. Tritt nicht auf die Feder! Sie liegt auf der Erde.	16. Nie nastąp na pióro! Ono leży na ziemi.
17. Wir haben dem Bittenden ein Stück frischgebackenes Brot gegeben.	17. Daliśmy proszącemu kawałek świeżo upieczonego chleba.
18. Vergiß nicht bald zu schreiben.	18. Nie zapomnij niezadługo napisać!

Zweiunddreißigste Lektion. — Trzydziesta druga lekcya.

§ 91. Siódmy dział czasowników.

	Gegenwart Czas teraźniejszy	Mit- vergangenheit Czas przeszły	Befehlende Art Tryb rozkazujący	Mittelwort der Vergangenheit Imiesłów przeszły
bezoekolichny	Tryb Anzeigende Art Tryb oznajmujący	przeszły niedokonany		
blasen	bläse, bläst, bläht, blas-en, -et, -en	blies (blies-e)	blas-e, -et	geblasen
dmuchać				
braten	brate, brätst, brät, brat-en, -et, -en	briet (briet-e)	brat-e, -et	gebraten
piec, smażyć				
fallen	fall-e, fällt, fällt, fall-en, -et, -en	fiel (fiel-e)	fall-e, -et	gefallen
padać				
fangen	fange, fängst, fängt, fang-en, -et, -en	fing (fing-e)	fang-e, -et	gefangen
chwycać				
hängen	hänge, hängst, hängt, hang-en, -et, -en	hing (hing-e)	hang-e, -et	gehangen
wiszieć				
halten	halte, hältst, hält, halt-en, -et, -en	hielt (hielt-e)	halt-e, -et	gehalten

trzymać

hauen rąbać	hau-e, -st, -et, =en, =et, =en	hieb (hieβ-e)	hau-e, =et	gehauen
heißen nazywać się	heiβ-e, =est, -st, =en, =et, =en	hieβ (hieβ-e)	heiβ-e, =et	geheißen
lassen zostawiać	lass-e, läßt, läßt, lass-en, =et, =en	ließ (ließ-e)	lass-e, =et	gelassen
laufen biegać	lauf-e, läufst, läufst, lauf-en, =et, =en	ließ (ließ-e)	lauf-e, =et	gelaufen
rufen wołać	ruf-e, =st, -st, =en, =et, =en	rief (rief-e)	ruf-e, =et	gerufen
schlafen spać	schlaf-e, schläfst, schläfst, schlaf-en, =et, =en	schlieβ (schlieβ-e)	schlaf-e, =et	geschlafen
stoßen pchnąć	stoß-e, stoβest, stoβt, stoβ-en, =et, =en	stieß (stieß-e)	stoß-e, =et	gestoßen

§ 92. Mieszana odmiana czasownika.

Do odmiany mieszanej należą czasowniki tworzące 1. czas przeszły niedokonany (bez zmiany tematowej zgłoski) za dodaniem końcówki słabej konjugacji, t. j. **te**, a 2. imiesłów czasu przeszłego za dodaniem końcówki **en**, podobnie jak czasowniki odmiany mocnej.

Tryb bezokoliczny Czas przeszły niedokonany Imiesłów przeszły
 fallen — solie ich fall-te — solitem ge-fall-en — posoliwszy

Tutaj należą także czasowniki, które, nie zmieniając znaczenia, mogą odmieniać się według mocnej i słabej odmiany, jak n. prz.: **meinen** — doić, nawiedzony w przykładach mocnej odmiany, albo czasowniki, mające w czasie przeszłym niedokonanym i w imiesłowie czasu przeszłego obie formy, t. j. mocnej i słabej odmiany, n. prz.:

verwirren — mącić, verwirrte — mąciłem, verwirrt albo verworren — zamąciwszy.

§ 93. Odmiana czasownika w formie biernej.

W języku niemieckim używa się jeszcze forma bierna, jeżeli czynność nie wychodzi od podmiotu, a ściaga się na niego; n. prz.: **Der Vater wird von den Kindern geliebt.** — Ojciec jest kochany przez dzieci. (Ojca kochają dzieci.)

Formę bierną mogą mieć tylko czasowniki ze znaczeniem czynności przechodniej; tworzy się ona za pomocą słowa posiłkowego **werden** w sposób następujący:

Leidende Form.
Forma bierna.

Anzeigende Art.
Tryb oznajmujący.

Verbindende Art.
Tryb łączący.

Gegenwart.
Czas teraźniejszy.

ich werde	} geliebt, geschlagen	jestem ko-	ich werde	} geliebt, geschlagen	byłbym	
du wirst		chany, bity	du werdest		kochany,	
er, sie, es wird		(kochają	er, sie, es werde		wir werden	bity
wir werden		mnie, biją	wir werden		ihr werdet	i t. d.
ihr werdet		mnie)	ihr werdet		sie werden	
sie werden	i t. d.	i t. d.	sie werden			

Mitvergangenheit.
Czas przeszły niedokonany.

ich wurde	} geliebt, geschlagen	byłem ko-	ich würde	} geliebt, geschlagen	byłbym ko-	
du würest		chany, bity;	du würdest		er, sie, es würde	chany, bity
er, sie, es würde		(kochano,	er, sie, es würde		wir würden	i t. d.
wir würden		bito mnie	wir würden		ihr würdet	
ihr würdet		i t. d.	ihr würdet		sie würden	
sie würden		sie würden				

Vergangenheit.
Czas przeszły dokonany.

ich bin	} geliebt, geschlagen worden	(pokochali,	ich sei	} geliebt, geschlagen worden	byłbym po-	
du bist		popobili mie)	du seiest		er, sie, es sei	kochany, po-
er, sie, es ist		byłem poko-	er, sie, es sei		wir seien	bity i t. d.
wir sind		chany, po-	wir seien		ihr seiet	
ihr seid		bity i t. d.	ihr seiet		sie seien	
sie sind		sie seien				

Vorvergangenheit.

Czas zaprzyszły.

ich war du warst er, sie, es war wir waren ihr waret sie waren	} geliebt, geschlagen worden	byßem byl pokochany, pobity i t. d.	ich wäre du wärest er, sie, es wäre wir wären ihr wäret sie wären	} geliebt, geschlagen worden	byßym byl pokochany, pobity i t. d.
---	------------------------------------	---	--	------------------------------------	---

Zukunft.

Czas przyszły.

ich werde du wirst er, sie, es wird wir werden ihr werdet sie werden	} geliebt oder geschlagen werden	bede kochany, bity, bede mnie kochali i t. d.	ich werde du werdest er, sie, es werde wir werden ihr werdet sie werden	} geliebt oder geschlagen worden	ze bede kochany, bity i t. d.
---	--	---	--	--	-------------------------------------

Bedingende Art. — Tryb warunkowy.

Gegenwart.

Czas teraźniejszy.

ich würde du würdest er, sie, es würde wir würden ihr würdet sie würden	} geliebt oder geschlagen werden	byßym kochany, bity i t. d.
--	--	-----------------------------------

Vergangenheit.

Czas przeszły dokonany.

ich würde du würdest er, sie, es würde wir würden ihr würdet sie würden	} geliebt oder geschlagen worden sein	byßym byl kochany, bity i t. d.
--	---	------------------------------------

Befehlende Art. — Tryb rozkazujący.

werde geliebt! werde geschlagen!	badź kochany! badź bity!	werdet geliebt! werdet geschlagen!	badźcie kochani, -e! badźcie bici, bite! werden Sie geliebt, geschlagen! (niech pan będzie) badź pan kochany, bity!
-------------------------------------	-----------------------------	---------------------------------------	--

Mittelwörter.

Imiesłowcy.

geliebt oder geschlagen werdend
będąc kochanym albo bitym

Nennform. — Tryb bezokoliczny.

geliebt werden byé kochanym geschlagen werden byé bitym	geliebt worden sein byé kochanym geschlagen worden sein byé pobitym
--	--

§ 94. Niektóre czasowniki w języku niemieckim wymagają drugiego przypadku. Czasowniki te były już częściowo podane w § 15.

Takimi czasownikami są następujące: sich erinnern — przypominać sobie, sich erbarmen — litować się, sich freuen — cieszyć się, sich schämen — wstydzić się, bedürfen — potrzebować, spotten — szydzić, gedenken — wspominać, entbehren — obchodzić się bez czego, erwählen — wspominać; n. prz.: Er hat deines Briefes nicht erwählt — on nie wspomnął o twoim liście.

§ 95. Niektóre czasowniki używają się z przyimkami, n. prz.: sich an etwas erinnern — przypominać sobie co, an etwas denken — o czym myśleć, an etwas zweifeln — wątpić o czym, auf etwas hoffen — spodziewać się czego, auf etwas warten — oczekiwać czego, aus etwas bestehen — składać się z czego, für etwas halten — uważać za co, nach etwas fragen — pytać o co, sich vor etwas fürchten — bać się czego, von etwas hören — słyszeć o czymś.

§ 96. Niektóre czasowniki używają się z zaimkiem es, n. prz.: es regnet — deszcz pada, es schneit — śnieg pada, es blizt — błyska, es donnert — grzmi, es freut mich (albo ich freue mich) — cieszę się, es hungert mich (ich hungere, ich habe Hunger) — jestem głodny, es durstet mich (ich durste, ich habe Durst) — mam pragnienie, es schmeichelt mir — to mi pochlebia, es ziemt mir — przystoi mi i t. d., n. prz.: es freut mich zu hören, daß du schon gesund bist — z radością słyszę, żeś już zdrow, es schmeichelt ihm zu hören, daß man ihn lobt — pochlebia mu słyszeć, że go chwala (nieosobowe wyrażenia).

§ 97. Niektóre czasowniki wymagają ezwartego przypadku podwójnego:

Ich nenne Sie meinen Freund. — Nazywam pana swym przyjacielem. Er schilt dich einen Toren. — On przezywa cię głupcem. Sie heißen uns verschwenderrische Menschen. — Oni nazywają nas rozrzutnymi ludźmi.

§ 98. Przysłówek. Przymiotnik w formie orzeczenia używa się jako przysłówek.

W języku niemieckim rozróżniamy przysłówki czasowe (heute — dziś, morgen — jutro i t. d.), przysłówki miejscowe (hier — tutaj, dort — tam i t. d.), przysłówki sposobu, działania i przyczynowe.

§ 99. Spójniki w języku niemieckim są następujące: und i baß — że, während — podczas, sowohl — tak, wenn auch — chociaż nawet, obgleich — chociaż, da — że, ponieważ, weil — gdyż, że, weder... noch — ani-ani, bald... bald — to-to, auch — także, teils — po części, nicht nur — nie tylko, sondern auch — lecz także — i t. d.

§ 100. Wykrzykniki lub też słowa używane w znaczeniu ich są następujące:

ach! ach!	haßt! stój!
o, o weß! o, biada!	heß! hej!

sich da! patrz!
willkommen! witajcie!
ha, ha! cha, cha!
Gott sei Dank! } chwala Bogu!
gottlob! }

leider! niestety!
oho! oho!
ei! aj!
pfui! fu!
poßbitt! precz!

Zweihunddreißigste Übung. — Trzydzieste drugie ćwiczenie.

1. Wohin läuft der Knabe? — Er läuft in den Garten.
2. Hat mich jemand gerufen?
3. Wir schliefen noch, als der Diener den Kaffee ins Zimmer brachte.
4. Die Mädchen sind gelobt worden, weil sie fleißig gearbeitet haben.
5. Die Stube muß gereinigt werden; sie ist nicht rein.
6. Erwähnen Sie nicht meines Besuches!
7. Ist es wahr, daß du dich vor Hunden fürchtest? — Ich fürchte mich nur vor großen Hunden.
8. Hast du oft an mich gedacht?
9. Hättest du geantwortet, wenn du gefragt worden wärest? — Ich hätte gleich laut geantwortet.
10. Ich lasse mir meine Kleider in Paris machen.
11. Können Sie mir meinen Koffer auf mein Zimmer tragen lassen?
12. Wir setzten uns an den Tisch, ließen uns fünf Schalen Milch geben und tranken.
13. Man hält Sie für einen Fremden.
14. Heute blies ein kalter Wind.
15. Gebratenes Fleisch schmeckt besser als gefochtes (gefotenes).
16. Man hieß ihn einen Lören, weil er jedermann glaubte.
17. Lassen Sie mir Tee bringen!
18. Können Sie diesen Gulden wechseln lassen?

1. Dokąd chłopiec biegnie? — On biegnie do ogrodu.
2. Czy wołał mnie kto?
3. Myśmy jeszcze spali, gdy służący przyniósł kawę do pokoju.
4. Dziewczeta pochwalono (zostały pochwalone), gdyż pracowały pilnie.
5. Flaszka musi być wyczyszczoną; ona nie czysta.
6. Nie wspominaj pan o mej wizycie!
7. Czy to prawda, że się boisz psów? — Boję się tylko wielkich psów.
8. Czyś często o mnie myślał?
9. Czybyś był odpowiedział, gdyby cię byli zapytali? — Bylbym zaraz głośno odpowiedział.
10. Ubrania moje każę sobie robić (zamawiam sobie) w Paryżu.
11. Możesz pan kazać przenieść mi mój kufer do mego pokoju?
12. Siedliśmy do stołu, kazał mi sobie podać pięć filiżanek mleka i piiliśmy.
13. Pana uważają za cudzoziemca (cudzego).
14. Dzisiaj wiał zimny wiatr.
15. Pieczone mięso lepiej smakuje, niż gotowane.
16. Nazywano go głupcem, ponieważ wierzył każdemu.
17. Każ mi pan przynieść herbaty!
18. Może mi pan kazać zmieniwać tego guldena?

Dodatek.

I. Główniejsze reguły porządku słów w zdaniu.

1. W zdaniu twierdzącem na pierwszym miejscu stoi *a)* podmiot, dalej łącznik i orzeczenie (przymiotnik albo rzeczownik); n. prz.: Das Kind ist krank — dziecko jest chore, der Herr ist Kaufmann — pan jest kupcem albo *b)* podmiot, a za nim czasownik w zwykłej formie, n. prz.: Der Knabe lernt — chłopiec się uczy.

2. Określenia, dotyczące się rzeczownika, przymiotnika i przysłówka stoją przed słowem, do którego się odnoszą; określenia, dotyczące się czasownika, stoją po nim, n. prz.: Das fleißige Kind ist sehr krank — pilne dziecko jest bardzo chore, der alte Herr ist ein reicher Kaufmann — stary pan jest bogatym kupcem, der arme Knabe lernt fleißig — biedny chłopiec uczy się pilnie.

3. Jeżeli łącznik (sein) jest w formie złożonej, to *a)* po podmiocie następuje łącznik, orzeczenie (przymiotnik albo rzeczownik) i imiesłów albo tryb nieoznaczony, n. prz.: Die Frau ist reich gewesen, wird reich sein — pani była bogatą, będzie bogatą, albo też *b)* porządek słów w zdaniu będzie następujący: podmiot, słowo posiłkowe i główny czasownik, n. prz.: Der Knabe hat gelernt, wird lernen — chłopiec się uczył, będzie się uczył. Określenia czasownika stoją w tym wypadku przed głównym czasownikiem, n. prz.: Der Knabe hat fleißig gelernt, wird fleißig lernen — chłopiec uczył się pilnie, będzie się pilnie uczył.

4. Porządek w zdaniu posiłkowych czasowników dürfen, können, mögen, müssen, sollen, wollen i lassen wskazują następujące przykłady: Der Mann kann schön schreiben — mężczyzna (człowiek) może (umie)

"	"	könnte	"	"	"	mögt	} pisać
"	"	könnte	"	"	"	mögtly	
"	"	könne	"	"	(że może)	mögtly	
"	"	hat	"	können	"	mögt	
"	"	wird	"	"	"	wird	
"	"	würde	"	"	"	mögtly	

5. Przedmioty w trzecim lub czwartym przypadku stoją po czasowniku w niezłożonej formie; jeżeli zaś czasownik użyty jest w formie złożonej, to przedmiot kładzie się zaraz po słowie posiłkowym, n. prz.: Der Mann schreibt dir, adtst dich — człowiek do ciebie pisze, szanuje cię, der Mann hat dir geschrieben, dich gedacht — człowiek do ciebie napisał, uszanował cię; przedmiot w trzecim przypadku kładzie się przed przedmiotem w czwartym, n. prz.: Der Herr hat dir einen Brief geschrieben — pan napisał (ci) do ciebie list.

6. W zdaniach pytajnych na pierwszym miejscu kładzie się łącznik, po nim następuje podmiot i orzeczenie, n. prz.: Ist das Kind krank? Czy dziecko chore? Jeżeli orzeczeniem jest czasownik, to nim zaczyna się zdanie; n. prz.: Lernt das Kind? Czy dziecko się uczy? Jeżeli czasownik użyty w formie złożonej, to zdanie rozpoczyna się czasownikiem positkowym, n. prz.: Hat das Kind gearbeitet? Czy dziecko pracowało? Określenia czasowników następują po podmiocie, n. prz.: Schreibt der Schüler fleißig? Hat der Schüler fleißig geschrieben? Czy uczeń pisał pilnie?

7. Porządek czasowników positkowych dürfen, können, mögen, müssen, sollen, wollen, lassen wskazują następujące przykłady:

Kann der Lehrer malen? Czy nauczyciel umie (może) malować?
 Konnte der Lehrer malen? Czy mógł (umiał) nauczyciel malować?
 Hat der Lehrer malen können? Czy mógł nauczyciel malować?
 Wird der Lehrer malen können? Czy będzie mógł nauczyciel malować?
 usw. i t. d.

8. W zdaniach przeczących przeczenie nicht, podobnie jak określenie, zawsze stoi przed rzeczownikiem lub przymiotnikiem, służącym za orzeczenie, lub po czasowniku, jako orzeczeniu. W złożonych czasach przeczenie stoi przed imiesłowem lub trybem bezokolicznym, n. prz.: Der Herr ist nicht Kaufmann — pan nie jest kupcem; das Kind ist nicht krank — dziecko nie jest chore; die Frau schreibt nicht — pani (żona) nie pisze; der Diener hat nicht gefragt — służący nie spytał się; ist der Lehrer nicht jung? — czy nauczyciel nie jest młody? Hat das Mädchen nicht geantwortet? — czy dziewczyna nie odpowiedziała?

9. W zdaniach pobocznych czasownik jako orzeczenie stoi na końcu zdania. Jeżeli orzeczeniem jest rzeczownik lub przymiotnik z łącznikiem (copula), to na końcu zdania stoi ta część słowa positkowego, która wskazuje osobę i liczbę odmiany czasownika. N. prz.:

Der Koch weiß, daß die Suppe zu stark gesalzen gewesen ist.

Unser Lehrer glaubt, daß du immer fleißig gelernt habest.

Er hat nicht gearbeitet, weil er nicht gesund war.

Słowa positkowe dürfen, können, mögen, müssen, sollen, wollen, lassen stoją po głównym czasowniku, n. prz.:

Er behauptet, daß du viel arbeiten müssen werdest.

Kocharz wie, że rosół był nadto przesolony.

Nasz nauczyciel wierzy (myśli), że zawsze pilnie się uczyłeś.

On nie pracował, ponieważ nie był zdrowy.

On twierdzi, że będziesz musiał wiele pracować.

II. Rodzaj rzeczownika.

Rodzaj rzeczowników określa się według:

- I. znaczenia,
- II. zakończenia,
- III. pochodzenia rzeczownika.

I. Znaczenie. I. Rodzaj rzeczowników, oznaczających żyjące istoty (ludzi, zwierząt), zgadza się z naturalnym rodzajem tych istot. Dlatego też są:

a) męskiego rodzaju	b) żeńskiego rodzaju
der Mann — mężczyzna	die Mutter — matka
der Knabe — chłopiec	die Tante — ciotka
der Hahn — kogut	die Henne — kura
der Arzt — lekarz	die Tochter — córka
der Gärtner — gęsiar	die Gans — gęś
der Bruder — brat	die Lehrerin — nauczycielka.

Wyjątek stanowią: das Weib — kobieta, der Säugling — dziecko ssące (przy piersi).

2. Nazwy pór roku, miesięcy i dni są męskiego rodzaju; n. prz.:

der Winter — zima	der Februar — luty
der Sommer — lato	der Montag — poniedziałek
der Frühling (albo Lenz) — wiosna	der Dienstag — wtorek i t. d.
der Januar — styczeń	

3. Rodzaju męskiego są także nazwy stron świata, wiatrów; n. prz.: der Osten — wschód, der Westen — zachód, der Süden — południe, der Sirocco — sirocco; wyjątkowo die Bora — bora.

4. Nazwy monet, gór i szlachetnych kamieni; n. prz.: der Groschen — grosz, der Kreuzer — cent, der Rubel — rubel, der Kaukasus — Kawkaz, der Rubin — rubin. Wyjątek: die Mark — marka.

5. Rodzaju żeńskiego są nazwy rzek, drzew, kwiatów; n. prz.: die Donau — Dunaj, die Weichsel — Wisła, die Dwina — Dźwina (wyjątki: der Rhein — Ren, der Pruth — Prut, der Po — Pad, der Tiber — Tybr, der Dnieper — Dniepr i kilka innych); die Eiche — dąb, die Linde — lipa, die Rose — róża, die Kiste — goździk.

W związku ze słowami Strom — wielka rzeka, Fluß — rzeka, Baum — drzewo są te rzeczowniki jednakowo rodzaju męskiego; n. prz.: der Donaufront, der Eisenbaum.

6. Rodzaju nijakiego są a) nazwy miejscowości i krajów; n. prz.: Rußland — Rosya, das schöne Florenz — piękna Florencya. Wyjątki: Die Schweiz — Szwajcarya, die Türkei — Turcya, die Moldau — Moldawia, die Walachei — Wołoszczyzna, die Ukraine — Ukraina.

b) nazwy liter i wszystkie inne części mowy w znaczeniu rzeczownika używane, n. prz.:

Das a — a, das b — b, das Gute — dobro, das Rauchen — palenie tytoniu;

c) nazwy minerałów i większa część rzeczowników zbioro-

wych (kolektywnych); n. prz.: das Eisen — żelazo, das Kupfer — miedź, das Wohl — dobrobyt, das Heer — wojsko. Wyjątki: der Kobalt — kobalt, die Platin — platyna, der Stahl — stal, der Tombat — tombak, das Zink — cynk.

II. Zakończenie.

1. Rzeczowniki, kończące się na **id, ig, iug, iing**, są rodzaju męskiego; n. prz.: der Teppich — dywan, der König — król, der Sünstling — młodzieniec.

2. Rodzaju żeńskiego są rzeczowniki, kończące się na **at, ei, heit, feit, schaft, ic, ion, in, ung, ut**; n. prz.: die Heirat — małżeństwo, die Abtei — abactwo, die Schönheit — piękność, die Höflichkeit — grzeczność, die Freundschaft — przyjaźń, die Industrie — przemysł, die Lektion — lekcya, die Armut — ubóstwo.

3. Rodzaju nijakiego są rzeczowniki, kończące się na **den i lein**, mające znaczenie zdrobniałe i zbiorowe, zaczynające się od suffixu **ge**; n. prz.: das Mädchen — dziewczyna, das Tischlein — stolik, das Drittel — trzecia część, das Gebirge — góry.

III. Pochodzenie.

1. Jednogłoskowe tematy czasowników, używane w znaczeniu rzeczownika, są rodzaju męskiego; n. prz.: der Spott — szydzenie (spotten), der Trost — upartość (trosten). Ważniejsze wyjątki są: das Spiel — gra (spielen) i das Maß — miara (messen).

2. Rodzaju żeńskiego są rzeczowniki, utworzone z tematu czasownika i końcówki **e**; n. prz.: die Liebe — miłość (lieben), die Mühe — nagana, ostry zarzut (rügen).

3. Czasowniki w trybie bezokolicznym, używane w znaczeniu rzeczownika są rodzaju nijakiego; n. prz.: das Rauchen — palenie tytoń.

4. Pojedyncze i złożone nazwy miejscowości są zawsze rodzaju nijakiego; n. prz.: das schöne Nürnberg (der Berg) — piękna Norymburga, das alte Straßburg (die Burg) — starożytny Sztrasburg.

Wszystkie inne rzeczowniki złożone przybierają rodzaj rzeczownika tematowego czyli głównego, t. j. ostatniego; n. prz.: der Garten — ogród, die Tür — drzwi, die Gartentür — ogrodowe drzwi. Wyjątki:

der Abscheu — odraza (die Schen — bojaźń)
die Unmut — niezadowolenie (der Mut — odwaga)
die Antwort — odpowiedź (das Wort — słowo)
das Gegenteil — przeciwieństwo (der Teil — część)
die Langmut — cierpliwość
die Sanftmut — łagodność
die Wehmut — smutek

O czasach i trybach czasownika.

W języku niemieckim mamy sześć czasów, t. j. trzy główne czasy: czas teraźniejszy, przeszły i przyszły, i trzy czasy poboczne, t. j. czas przeszły niedokonany, czas dawnoprzyszły czyli zaprzyszły i czas przyszły dokonany, czyli zaprzyszły.

1. Czasu teraźniejszego, przeszłego i przyszłego trybu oznajmującego używa się w języku niemieckim podobnie jak i w polskim; n. prz.:

ich lerne	uczę się
du hast gearbeitet	pracowałeś
er wird schreiben	będzie pisał

2. W opowiadaniach używa się w języku niemieckim zwykle czasu przeszłego niedokonanego; n. prz.:

Ich befand mich in München oft in Karls Gesellschaft, wir trafen einander gewöhnlich im Kaffeehause, machten dann einen Spaziergang und verbrachten den Abend im Theater oder im Gasthause.

W Monachium często byłem (znajdowałem się) w towarzystwie Karola, spotykałiśmy się wzajemnie zwykle w kawiarni, szliśmy (robiliśmy) potem na przechadzkę i przepędzaliśmy wieczór w teatrze lub restauracyi.

3. Czasu dawnoprzeszłego czyli zaprzyszłego trybu oznajmującego używa się dla oznaczenia czynności, która w przeszłości przedjęła się od drugiej czynności, również odbywającej się w przeszłości, n. prz.:

Nachdem ich den Brief noch einmal gelesen hatte, siegelte ich ihn und trug ihn zur Post.

Przeczytawszy list jeszcze raz, zapieczętowałem go i zaniósłem na pocztę.

4. Czasu przyszłego dokonanego czyli zaprzyszłego trybu oznajmującego używa się dla oznaczenia czynności, która w przyszłości przedjęła się ukończy, niż druga czynność, również odbywająca się w przyszłości, n. prz.:

Wenn du mich besuchst wirst, werde ich meinen Brief schon beendet haben.

Gdy mnie odwiedzisz, ja już ukończę mój list.

5. Trybu łączącego używa się dla oznaczenia czynności możliwej, niepewnej i w mowie ubocznej; n. prz.:

Ich glaubte, daß du fleißig gelernt habest (hingegen: ich weiß, daß du fleißig gelernt hast).

Sądziłem, żeś się pilnie uczył (w przeciwstawieniu: wiem, żeś się pilnie uczył).

Er erzählte, er habe viele Länder bereist und sei überall freundlich aufgenommen worden.

On opowiadał, że objechał wiele krajów i wszędzie był miło przyjętym.

6. Czasu współprzeszłego trybu łączącego używa się w zdaniach warunkowych, jeżeli czynność odnosi się do teraźniejszości; czasu zaprzeszłego w takich samych zdaniach, jeżeli czynność odnosi się do przeszłości. W pierwszym wypadku używa się jeszcze trybu warunkowego czasu teraźniejszego, w drugim wypadku trybu warunkowego czasu przeszłego. Wyjątek bywa, jeżeli zdanie zaczyna się od **wenn** — gdyby, n. prz.:

Der Maler hätte ein Bild gemalt (oder: würde ein Bild gemalt haben), wenn er Pinsel und Farben gefunden hätte (nicht gefunden haben würde).

Malarz namalowałby obraz, gdyby był znalazł pensel i farby.

7. Trybu rozkazującego używa się w języku niemieckim, podobnie jak w polskim, n. prz.:

Lerne deine Lektion! Ucz się swej lekcji!

8. Trybu bezokolicznego używa się z przyimkiem **zu** lub bez **zu**. — Po czasownikach posiłkowych dürfen, können, mögen, müssen, sollen, wollen, lassen stoi zawsze tryb bezokoliczny czasownika bez **zu**, n. prz.:

Ich darf bleiben. Mogę zostać.
Du kannst schreiben. Możesz pisać.

Po czasownikach erlauben — pozwalać, anfangen — zaczynać, beginnen — zaczynać, befehlen — rozkazywać, wünschen — życzyć, verlangen — żądać, glauben — wierzyć, behaupten — twierdzić, wissen — wiedzieć stoi tryb bezokoliczny czasownika uzupełniającego myśl czyli zdanie z **zu**; n. prz.:

Er behauptet zu wissen. On twierdzi, że wie.
Er weiß zu reden. On umie mówić.

Gespräche.

Rozmowy.

I. Das Mieten einer Wohnung.

1. Diese Gasse gefällt mir; sie ist rein und ruhig; in dem nahen Park könnte man täglich spazieren gehen; hier möchte ich wohnen, wenn ich eine geeignete Wohnung finden könnte.

2. An dem Tore jenes Hauses, uns gegenüber, hängt ein Täfelchen; vielleicht ist dort eine Wohnung zu vermieten, gehen wir einmal hinüber!

3. Haben Sie die Güte, mir vorzulesen, was auf dem Täfelchen steht.

4. Mit Vergnügen, hören Sie mich also an.

„In diesem Hause ist eine aus drei Zimmern, einem Kabinett, einer Küche und einem Vorzimmer bestehende Wohnung zu vermieten und kann gleich bezogen werden.“

5. Treten wir ein und erkundigen wir uns, wieviel die Miete für ein Vierteljahr beträgt.

6. Der Haussturz ist sauber, alles befindet sich in gutem Zustande. Im Hofe bemerkte ich einen hübschen Garten mit einem Springbrunnen.

7. Da kommt der Hausbesorger (Hausmeister), wir wollen bei ihm nachfragen.

8. Ich bitte Sie, sagen Sie uns gefälligst, in welchem Stockwerk sich die am Haustore angezeigte Wohnung befindet und wieviel die vierteljährige Miete beträgt.

Die Miete (der Zins) beträgt für

I. Wynajmywanie pomieszkania.

1. Ta ulica podoba mi się; ona jest czysta i cicha; w pobliskim parku możnaby codziennie przechadzać się (spacerować); tutaj chętnie bym mieszkał, gdybym mógł znaleźć odpowiednie pomieszkanie.

2. Na bramie tamtego domu, naprzeciwko nas, wisi tabliczka; może jest tam pomieszkanie do wynajęcia, przejdźmy tamtędy!

3. Bądź pan tak dobry, przeczytać mi, co na tabliczce (stoi) napisano!

4. Z przyjemnością; posłuchaj mnie więc pan.

„W tym domu jest do wynajęcia pomieszkanie, składające się z trzech pokoiów, jednego kabinetu, kuchni i przedpokoju i może być zaraz zajęte.“

5. Wejdźmy i dowiedzmy się, ile (kosztuje) wynosi czynsz za kwartał.

6. Korytarz (sien) jest czysty, wszystko znajduje się w dobrym stanie. Na dziedzińcu widzę (sposstrzegam) piękny ogród z fontaną.

7. Właśnie nadechodzi dozorca, domu (stróż), zapytajmy się go.

8. Proszę was, powiedzcie nam łaskawie, na którym piętrze znajduje się pomieszkanie wypisane na bramie, i ile wynosi czynsz za ćwierć roku (ćwierćroczny).

Czynsz za ćwierć roku wynosi

ein Vierteljahr dreihundertvierzig Kronen.

9. Sehen die Fenster auf den Hof oder auf die Gasse? Sind die Zimmer rein und licht? Ist das Kabinett genug geräumig, um zwei Betten hineinstellen zu können? Ich möchte die Wohnung für mich und meine Familie mieten.

10. Ich bitte die Herren, überzeugen Sie sich selbst! Die Wohnung befindet sich im dritten Stock (in der dritten Etage), doch sind die Treppen nicht zu hoch.

11. Die Korridore (Gänge) sind breit und licht. Das Dienerszimmer ist etwas finster. Der Fußboden ist parkettiert. Die Fenster öffnen sich nach innen. Die Wohnung kann mit Gas (elektrisch) beleuchtet werden. Alles müsste neu gemalt oder tapeziert werden. Die Wasserleitung befindet sich in der Küche. Diese Tür führt zur Speisekammer.

Sehen wir! Ich habe nun alles gesehen und bin im allgemeinen zufrieden. Ich bin entschlossen, die Wohnung zu mieten. Nehmen Sie diese fünfzig Kronen als Angabe!

Wohin führt jene Treppe?

Sie führt nach dem Dachboden. Die Waschküche befindet sich zu ebener Erde.

Ich danke Ihnen für die Auskunft. Ich will die Wohnung in der nächsten Woche beziehen.

Sie werden, sobald Sie einziehen, schon alles vorbereitet und Ihren mir bekannt gegebenen Wünschen entsprechend hergerichtet finden.

II. In einem Kaufladen.

1. Ich möchte ein Paar Handschuhe kaufen! — Wünschen Sie

trzysta czterdzieści koron.

9. Okna wychodzą na podwórze czy na ulicę? Pokoje są czyste i jasne? Czy kabinet dość obszerny, by można umieścić w nim dwa łózka? Chciałbym wynająć pomieszkanie dla siebie i swojej rodziny.

10. Proszę, panowie, możecie sami się przekonać! Pomieszkanie znajduje się na trzecim piętrze, ale schody nie są za wysokie.

11. Korytarze są szerokie i jasne. Pokój dla służby jest trochę ciemny. Podłoga jest wyłożona parkietami (parketowana). Okna otwierają się do wewnątrz. Pomieszkanie może być oświetlane gazem (elektrycznym światłem). Wszystko trzeba by świeżo malować i tapetować. Wodociąg znajduje się w kuchni. Te drzwi prowadzą do spiżarni.

Chodźmy! Widziałem więc wszystko i jestem w ogóle zadowolony. Jestem zdecydowany, nająć pomieszkanie. Weź pan tych pięćdziesiąt koron jako zadatek!

Dokąd prowadzą tamte schody?

One prowadzą na strych. Praczkarnia znajduje się na dole.

Dziękuję panu za informacje. Chcę sprowadzić się do pomieszkania na przyszły tydzień (zająć pomieszkanie).

Znajdzie pan, skoro się pan sprowadzi, wszystko już przygotowane i według podanych mi życzeń urządzone (sporządzone).

II. W sklepie.

1. Chciałbym kupić parę rękawiczek! — Czy życzy

billige oder welche von besserer Beschaffenheit (Qualität)?

2. Geben Sie mir Handschuhe von guter Sorte. — Ich glaube, daß Sie mit diesen zufrieden sein werden; sie kosten per Paar vier Kronen.

3. Sie scheinen mir recht gut zu sein, doch möchte ich welche von dunklerer Farbe. — Dann dürften Ihnen diese besser entsprechen, sie sind auch um zwanzig Heller billiger.

4. Verpassen Sie mir gefälligst ein halbes Dutzend. — Kann ich Ihnen noch mit etwas dienen?

5. Geben Sie mir zwei Dutzend Krügen (Stehkrügen, Umschlagkrügen) mit der Halsweite von neununddreißig Zentimeter, ferner ein Dutzend feiner gesäumter Leinentaschentücher und vier Stück seidene Krawatten von moderner Façon. Legen Sie mir Manschetten und Brustknöpfe zur Auswahl vor!

6. Wieviel kostet eine solche Krawatte? — Diese kosten per Stück drei Mark.

Das geht mir etwas teuer! — Entschuldigen Sie, daß ich Ihnen widersprechen muß. Die Krawatten sind aus reiner, fester Seide angefertigt; die Façon ist jetzt die gangbarste. Sie werden sich überzeugen, daß Sie nirgends billiger, als bei uns eintausen können.

7. Geben Sie mir also vier Stück. Kann ich auch gute Hemden, Fußsocken und wollene Unterjacken haben? — Sie können bei uns alles haben und sind vor jeder Überborteilung geschützt, denn wir verkaufen nur zu fixen Preisen.

8. Das ist mir recht; ich feilsche (handle) nicht gern. Legen Sie mir

sobie pan tanie, lub lepszej jakości?

2. Daj mi pan rękawiczki dobrej jakości (dobrego sortu). — Myślę, że temi pan będzie zadowolony; para kosztuje cztery korony.

3. Zdaję się mnie (być), że one są wcale dobre, jednak życzyłbym sobie ciemniejszej barwy. — W takim wypadku te będą panu lepiej odpowiadały, one są takżo o dwadzieścia halerzy tańsze.

4. Zapakuj mi pan łaskawie pół tuzina. — Czy mogę panu jeszcze czem służyć?

5. Daj mi pan dwa tuziny kołnierzyków (stojących kołnierzyków), wykładanych kołnierzyków o szerokości trzydziestu dziewięciu centymetrów, dalej tuzin cienkich obrabionych lnianych chustek do nosa i cztery jedwabne krawatki modnego fasonu. Pokaż mi pan do wyboru manszety i spinki!

6. Ile kosztuje taka krawatka? — Te kosztują po trzy marki za sztukę.

To zdaje mi się trochę za drogo! — Przepraszam, że muszę się panu sprzeciwić. Krawatki są zrobione (sporządzone) z czystego, mocnego jedwabiu; fason ten ma teraz największy obdyt. Pan się przekona, że nigdzie pan taniej kupić nie może, jak u mnie.

7. Daj mi więc pan cztery sztuki. Czy mogę dostać także dobre koszule, skarpetki, i wełniane kaftaniki? — Wszystko pan może u nas mieć i jest pan bezpieczny przed wszelkim przyszkodzeniem, ponieważ my sprzedajemy tylko po stałych cenach.

8. To mnie się podoba. Ja niechętnie się targuję. Pokaż (przed-

auch einige Filzhüte vor! — Diese hier sind jetzt die modernsten; wir können Ihnen auch mit Strohhüten von bester Sorte dienen.

9. Dieser Filzhut ist zu niedrig, auch ist die Krempe zu schmal. Geben Sie mir einen mit breiterer Krempe! — Dann dürfte Ihnen dieser gefallen; er ist sehr leicht und kann wiederholt gepuht und neu hergerichtet werden. Diese zwirnenen Socken kosten eine Mark und vierzig Pfennig, jene wollenen sind um zehn Pfennig billiger; diese vortrefflichen Hosenträger sind unverwundlich und kosten per Paar nur drei Mark.

10. Nun habe ich genug, verpacken Sie alles gut! — Wohin soll ich Ihnen die Waren senden?

11. Schicken Sie sie nach meinem Hotel; ich wohne im Gasthof „Zur weißen Taube“. Im Falle ich nicht zu Hause sein sollte, kann Ihr Bote die Sachen bei dem Portier abgeben.

In einer Stunde wird Alles bei Ihnen sein. Beehren Sie uns auch in Zukunft mit Ihrem Besuch (oder mit Ihren Bestellungen); wir erledigen Aufträge aus der Provinz reich und gewissenhaft.

12. Ich hoffe bald wiederzukommen. Wieviel beträgt meine Rechnung? — Soll ich Ihnen Goldmünzen, Silbergeld oder Papiergeld herausgeben?

13. Ich empfehle mich! — Ihr ergebenster Diener, mein Herr!

III. Vom Wetter.

1. Das Wetter ist in diesem Jahre recht schlecht. — Der Winter war

löß) mi pan także kilka filcowych kapeluszy! — Te są teraz najmocniejsze. Możemy panu służyć także słomianymi kapelusami najlepszej jakości (najlepszego sortu).

9. Ten filcowy kapelusz za niski, także są jego krysy za wąskie; daj mi pan z szerszemi kryszami. Natenczas powinien panu ten się podobać, on bardzo lekki i może być częściej odczyszczanym i odnawianym. Te niciane skarpety kosztują jedną markę i czterdzieści pfenigów, tamte wełniane są tylko o dziesięć pfenigów tańsze; te doskonałe szelki są nie do zniszczenia (niezniszczalne) i kosztują tylko para trzy marki.

10. Teraz mam dozyć, zapakuj pan wszystko dobrze! — Dokąd mam panu towar posłać?

11. Poszlij pan do mojego hotelu; mieszkam w hotelu „Pod białym gołębkiem“. Na wypadek, gdyby mnie nie było w domu, może pański posłaniec oddać (zostać) rzeczy u portyera.

Za godzinę wszystko będzie u pana. Zaszczycę nas pan i w przyszłości swojemi odwiedzinami (lub swojemi zamówieniami); wypełniamy polecenia z prowincyi prędko i sumiennie.

12. Spodziewam się, że znów wkrótce przyjdę. Ile wynosi mój rachunek? — Czy mam panu wydać złoto, srebro (monetę złotą, srebrną lub papierową)?

13. Polecam się panu! — Najuniższemu sługa pana! (Uniżony sługa!)

III. O pogodzie.

1. Pogoda w tym roku bardzo zła. — Zima była zimna i śnieżna

łask i śnieg, der Frühling begann spät und auch der Sommer ließ viel zu wünschen übrig. — Sie haben leider recht; das Thermometer zeigte, wie ich mich erinnere, den zehnten Januar fünfzehn Grade unter Null und während des Februar schneite es ununterbrochen.

2. Der Frost hielt bis Ende Januar an, dann schlug das Wetter plötzlich um, ein warmer Südwind strich durch die Stadt, es begann zu tauen, das Eis schmolz, Schmutz bedeckte die Straßen, die Wege in der Umgebung der Stadt waren bodenlos. Kurz darauf begann das Schneewetter. — Der vergangene Winter wird auch mir lange in unangenehmer Erinnerung bleiben.

3. Das Hagelwetter (der Hagel) vom siebenten Juni hat viel Schaden angerichtet. Es fielen Schlossen von der Größe einer Haselnuß.

4. Die Wetterkundigen (die Meteorologen) prophezeien für den August nichts Gutes.

5. Gestern hatten wir eine drückende Hitze; heute ist der Himmel bewölkt, es ist kühl und windig. Solcher Temperaturwechsel ist der Gesundheit sehr schädlich.

6. Die Abkühlung ist eine Folge des heftigen Platzregens, der während der Nacht niederging und an einen Wolkenbruch erinnerte. Um ein Uhr zogen finstere Wolken am Firmament auf, ein heftiger Sturmwind segte durch die Straßen und jagte mächtige Staubwolken vor sich her, es bligte und donnerte unaufhörlich; der Blitz soll an mehreren Orten eingeschlagen und auch eine Feuersbrunst verursacht haben.

Das kann richtig sein; ich hörte nachts Hornsignale der zur Brandstelle eilenden Feuerwehr; das Rassel

wiosna zaczęła się późno a także lato pozostawiało wiele do życzenia. — Niestety ma pan słusznosc; termometr pokazywał, o ile sobie przypominam, dziesiątego stycznia piętnaście stopni pod zerem, a w lutym padał śnieg bez przerwy.

2. Mróz trwał do końca stycznia, potem nagle pogoda się zmieniła, ciepły południowy wiatr pociągnął przez miasto, zaczęło tajać, lód topniał (tajał), brud pokrył ulice, drogi w okolicy miasta były bezdenne. Wkrótce potem zaczęła się śniegowica. — Zeszła zima długo zostanie mi w nieprzyjemnym wspomnieniu.

3. Grad zrzadził siódmego czerwca wiele szkody. Padały kawały wielkości orzecha włoskiego.

4. Meteorologowie nie przepowiadają (wrozą) na sierpień nic dobrego.

5. Wczoraj mieliśmy udęcające gorąco, dzisiaj niebo pochmurne, jest chłodno i wiatr (wietrzno). Taka przemiana temperatury jest bardzo szkodliwą dla zdrowia.

6. Ochłodzenie jest skutkiem silnego ulewnego deszczu, który spadł w nocy i napominał oberwanie chmury. O pierwszej godzinie pociągnęły ciemne chmury na widnokręgu, silny wichur zamiatł po ulicach i pędził przed sobą potężne chmury prochu, błyskało i grzmiało bez przerwy; piorun ponoś uderzył w niektórych miejscach i wznicił także pożar.

To może być prawda; słyszałem w nocy sygnały trąby strażackiej, spieszącej na miejsce

der Gerätwagen hat mich aus dem Schlafe geweckt.

7. Die Landleute meinen, daß der Herbst viel Meiß bringen werde.

8. Der letzte Herbst war sehr neblig. Der Nebel war oft so dicht, daß man in den Kaufäden um elf Uhr vormittags die Gaslampen anzünden mußte.

9. Man behauptet, daß sich die Witterung oft mit dem Mondeswechsel ändere.

Was haben wir jetzt? — Wir haben jetzt Vollmond, Neumond, das erste Mondesviertel, das letzte Mondesviertel.

10. Das Barometer zeigt veränderliches Wetter an. Vielleicht gießt es morgen wieder in Strömen.

IV Ein Spaziergang durch Wien.

1. Dienstmann, führen Sie mich ein paar Stunden in der Stadt umher, ich möchte alle ihre Sehenswürdigkeiten besichtigen.

Sch hin mit Vergnügen bereit; wollen Sie zu Fuß gehen oder einen Wagen (einen Einpänner, einen Fiaker) besteigen? •

2. Gehen wir zunächst eine halbe Stunde zu Fuß. — Wie heißt jene Kirche dort? — Das ist die Votivkirche; das große Gebäude, vor dem wir jetzt stehen, ist die berühmte alte Universität; ihr Hofraum ist von Säulengängen umgeben, in denen die Büsten berühmter Lehrer unserer Hochschule aufgestellt sind.

3. Welchem Zweck dient jener großartige, mit Türmen geschmückte gotische Palaß? — Das ist das Rathaus; es ist von dem Dombaumeister Friedrich Schmidt erbaut

pożaru; gruchotanie pożarnego wozu rozbudziło mię ze snu.

7. Wiesniacy myślą, że jesień przyniesie wiele szronu.

8. Ostatnia jesień była bardzo mglista. Mgła była często tak gęsta, że po sklepach musiano o jedynastej godzinie przed południem świecić gazowe lampy.

9. Twierdzą, że pogoda zmienia się często ze zmianą księżycą.

Co mamy teraz? — Mamy teraz pełnię, nów, pierwszy kwartał, ostatni kwartał księżycą.

10. Barometr pokazuje zmienną pogodę. Może jutro znowu poleje deszcz potokiem.

IV. Przechadzka po Wiedniu.

1. Express, oprowadźcie mię kilka godzin po mieście, chciałbym oglądać wszystkie jego osobliwości.

Z przyjemnością jestem gotów; chce pan iść pieszo, lub wsiąść do dorózki (jednokonnej, czy fiakra)?

2. Chodźmy najprzód pół godziny pieszo. — Jak się nazywa tamten kościół? — To kościół Votivkirche — poślubienia; wielki budynek, przed którym teraz stoimy, jest sławny stary uniwersitet; jego podwórze otoczone (jest) krągankiem z kolumnami, w którym postawione popiersia (biusty) sławnych nauczycieli naszej wszechnicy.

3. Dla jakiego celu służy ten wspaniały, ozdobiony wieżami, gotycki pałac? — To ratusz; on zbudowany przez budowniczego katedry Fryderyka Schmidta (zba-

worden, dessen Standbild sich in dem hinter dem Gebäude befindlichen Park erhebt.

In dem Rathause ist das städtische Museum untergebracht; es enthält viele Sehenswürdigkeiten. Dasselbst wird auch der Schädel Kara Mustafa's, jenes türkischen Feldherrn, verwahrt, der im Jahre eintausendsechshundertdreihundachtzig die Stadt Wien mit einem großen Heere arg belagerte, bis König Sobieski von Polen und Kaiserheere die Stadt entsetzten und das feindliche Heer vernichteten. Den Namen des tapfern Polenkönigs verewigt der „Sobieskiplatz“ im neunten Stadtbezirke.

4. In dieser Gegend muß sich wohl auch das Hofburgtheater befinden? — Wir stehen ihm gegenüber. Der Park zu unserer Rechten heißt „Volksgarten“. — Sie können dort das herrliche Marmordenkmal des Dichters Grillparzer sehen.

5. Das herrliche, im griechischen Stil erbaute Gebäude mit den Fahnenmasten davor ist der Parlamentspalaß; neben ihm sehen Sie den Justizpalaß.

6. Es scheint mir, daß Wien viele herrliche Denkmäler besitzt. Wen stellt jene in weißem Marmor ausgeführte männliche Figur dar, die halbausgestreckt auf einer Bank ruht? — Sie stellt den Dichter Ferdinand Raimund dar; das Gebäude hinter dem Denkmal ist das „Volkstheater“.

7. Gibt es in Wien viele Theater? — Es gibt deren eine schöne Anzahl. Außer den beiden, die wir schon gesehen haben, nenne ich Ihnen noch das Jubeläumsstheater, das Raimundtheater, das Operngebäude, das Carlstheater und das Theater an der

dował go . . .), którego pomnik (pocąg) wznosi się w parku, znajdującym się za budynkiem.

W ratuszu umieszczone jest miejskie muzeum; ono zawiera wiele godnego widzenia (osobliwości). Tam przechowuje się także czaszka Kara Mustafy, owego sławnego tureckiego wodza, który w roku tysiąc sześćset ośmdziesiątym trzecim obległ miasto Wiedeń z wielkim wojskiem, aż król polski Sobieski i cesarskie wojska miasto oswohodziły i zniszczyły nieprzyjacielskie wojsko. Imię chrobrzego polskiego króla uwiecznia „plac Sobieskiego“ w dziewiątej dzielnicy miasta.

4. W tej okolicy musi się znajdować i nadworny teatr (dramatyczny). — Stoimy naprzeciw niego. Park po naszej prawej ręce nazywa się „Volksgarten“. — Tam może pan zobaczyć wspaniały marmurowy pomnik poety Grillparcera.

5. Wspaniały, w greckim stylu zbudowany gmach z masztami, to parlament; obok niego widzi pan trybunał (pałac justycyi).

6. Zdaje mi się, że Wiedeń posiada wiele wspaniałych pomników. Kogo przedstawia tamta z białego marmuru wyrzeźbiona męska (figura) postać, która na pół rozciągnięta spoczywa na ławce? — Ona przedstawia poetę Ferdynanda Raimunda; gmach za nią, to „Ludowy teatr“.

7. Czy jest we Wiedniu wiele teatrów? — Jest ich piękna (znaczna) liczba. Oprócz dwóch, któreśmy już widzieli, nazywam jeszcze Teatr jubileuszowy, Teatr Raimunda, domu opery, Teatr Karola i Teatr nad Wiedenką.

Wien. Es gibt in Wien aber auch noch einige kleinere Theater.

8. Welch herrliche Gebäude! — Das sind die beiden Staatsmuseen. Das eine enthält kunsthistorische, das andere naturhistorische Sammlungen. Zwischen beiden Palästen erhebt sich das mit Statuen berühmter Feldherren und Staatsmänner geschmückte große Denkmal der Kaiserin Maria Theresia.

9. Besigt Wien auch sehenswerte Gemäldegalerien? — Gewiß; einige davon sind Eigentum vornehmer Privatleute.

Es ist die Akademie der bildenden Künste; der Platz hier heißt Schillerplatz; die beiden Monumente, die wir von hier sehen können, sind die Denkmäler der Dichter Schiller und Goethe.

10. Welchen Namen führt dieser prächtige, mit Marmorfiguren geschmückte Brunnen? — Das ist der „Albrechtsbrunnen“; die Figuren stellen die größten Flüsse Österreichs dar.

11. Haben wir von hier weit zur Kapuzinerkirche? — Durchaus nicht; sie steht auf dem „Neuen Markt“; unter ihr befindet sich die kaiserliche Gruft.

12. Ist dieses imposante Bauwerk mit der großen Kuppel und den Monumentalbrunnen zu beiden Seiten des Torres ein Privatgebäude? — Es ist die Vorburg.

13. Ach, das ist gewiß die Stephanskirche? — So ist es; wir befinden uns jetzt auf dem Stephansplatz im Mittelpunkt der Stadt. Das Haus gegenüber ist das erzbischöfliche Palais.

14. Ich danke Ihnen für Ihre Mühe; nehmen Sie hier Ihren Lohn! Kommen Sie morgen in mein Hotel, ich will auf den Kahlenberg

Jest jeszcze we Wiedniu kilka mniejszych teatrów.

8. Co za wspaniałe zabudowania! — To są oba państwowe Muzea. Jedno zawiera historyczne zbiory sztuki, drugie przyrodnicze zbiory. Między oboma Muzeami wznosi się wielki pomnik cesarzowej Maryi Teresy, ozdobiony posągami sławnych wodzów i mężów stanu.

9. Czy posiada Wiedeń także godne widzenia galerie obrazów? — Naturalnie; kilka z nich są własnością wybitnych prywatnych osób.

To jest Akademia sztuk pięknych; ten plac nazywa się „Plac Szyllera“; oba pomniki, które stąd możemy zobaczyć, są pomniki postów Szyllera i Goetego.

10. Jak się nazywa ta wspaniała studnia, ozdobiona marmurowymi figurami? — To „Studnia Albrechta“; figury przedstawiają największe rzeki Austrii.

11. Czy stąd daleko nam do kościoła Kapucynów? — Zupełnie nie, on stoi na „Nowym targu“; pod nim znajduje się grobnica cesarska.

12. Czy ta imponująca budowla z wielką kopułą i marmurowymi studniami po obu stronach bramy to prywatny budynek? — To jest zamek.

13. Ach, to zapewne kościół św. Stefana? — Tak jest; znajdujemy się teraz na „Placu Stefana“ w środku miasta. Dom naprzeciw to pałac arcybiskupi.

14. Dziękuję wam za trud; weźcie swoją nagrodę. Przyjdźcie jutro do mego hotelu, ja chcę pojechać na Kahlenberg i

fahren und einige andere Ausflüge in die Umgebung machen.

urządzić kilka innych wycieczek po okolicy.

V. Vom Rauchen.

1. Darf ich Ihnen eine Zigarre anbieten? — Ich danke Ihnen für Ihre Freundlichkeit, ich rauche nicht.

2. Sie waren aber, wie ich weiß, ehedem ein starker Raucher. — Allerdings, aber der Arzt hat mir das Rauchen verboten, weil er meint, daß es meiner Gesundheit schade.

3. Wie viel Zigarren haben Sie per Tag geraucht? — Ungefähr ein Dutzend Havana-Zigarren, außerdem habe ich auch täglich einige Pfeifen geraucht.

4. Das ist allerdings ein wenig zu viel. Es tut mir übrigens leid, daß Sie nicht mehr rauchen, ich wollte Ihnen eine schöne Meerichampfeife und eine prächtige Bernsteinspitze zum Geschenke machen.

5. Es ist ein sonderbarer Zufall, daß Sie mir heute ein solches Geschenk machen wollen. Gestern hat mir nämlich mein Freund eine goldene Schnupftabakdose geschenkt und mich erjucht, sie zur Erinnerung an ihn zu behalten.

6. Haben Sie vielleicht das Rauchen mit dem Schnupfen vertauscht? — Keineswegs, ich haße sogar das Schnupfen.

7. Ich rauche selbst nur mäßig und schnupse nie. Das Zigarrenrauchen kostet auch viel Geld.

Manche Zigarren ziehen nicht (haben keine Lust) und müssen wegwerfen werden. Ich rauche übrigens nur leichte Zigarren und nur selten schwere (starke).

V. O paleniu tytoniu.

1. Czy mogę ofiarować panu cygaro? — Dziękuję panu za pańską grzeczność, ja nie palę.

2. Pan jednak niegdyś, o ile wiem, dużo (silnie) palił. — Rzeczywiście, jednak lekarz zakazał mi palenie, gdyż myśli, że to szkodzi memu zdrowiu.

3. Ile cygar palił pan w przeciągu dnia? — Mniej więcej (przeciętnie, blisko) tuzin cygar hawanna, prócz tego paliłem codziennie kilka fajek.

4. To jest, rzeczywiście, trochę za dużo. Zresztą żał mi, że pan nie pali więcej, chciałem podarować panu piękną fajkę z morskiej pianki i wspaniałą burztynową cygarniczkę.

5. To szczególny przypadek, że mi pan dzisiaj taki podarunek chce zrobić. Wczoraj mianowicie przysłał mi mój przyjaciel złotą tabakierkę i prosił, bym ją zachował (zatrzymał) na pamięć o nim.

6. Czy może pan przemienić palenie na zazywanie tabaki? — Ani mi się śniło (nigdy), ja nawet nienawidzę zazywanie tabaki.

7. Ja sam palę tylko miernie, a nigdy nie zazywam tabaki. Palenie cygar kosztuje także dużo pieniędzy.

Niektóre cygara nie przepuszczają powietrza (nie ciągną) i musi się je odrzucać. Palę zresztą tylko lekkie cygara, i tylko rzadko silne.

VI. Im Gasthause.

1. Kellner, kann man hier guten Rotwein bekommen? — Gewiß, mein Herr, wir können Ihnen mit jeder bessern Sorte von Rotweinen dienen. Wünschen Sie Ungarwein oder Bordeaux?

2. Bringen Sie eine Flasche Bordeaux und ein kleines Weinglas, reichen Sie mir aber noch vorher die Speisekarte. — Unser Bordeaux ist ausgezeichnet. Wir führen von Weinen nur die besten Marken.

3. Stellen Sie noch einen Sessel an den Tisch und legen Sie ein zweites Gedeck auf. Ich erwarte einen Freund. — Wie ich höre, erkundigt sich jemand nach Ihnen. Erwarten Sie vielleicht jenen schlanken Herrn, der an der Saaltür mit dem Zahlkellner spricht?

4. So ist es. Bringen Sie zunächst zwei Tassen (Schalen) recht warme Fleischbrühe (Bouillon), ein zweites Weinglas und weisen Sie den Herrn hiesher! — Ich werde nicht zögern, Ihren Auftrag sogleich auszuführen.

5. Willkommen, lieber Freund, ich erwarte Sie schon seit einer halben Stunde! Hoffentlich haben Sie genug Zeit, um mir heute für eine Stunde Gesellschaft zu leisten — und mir die Ehre zu erweisen, mein Gast zu sein. — Entschuldigen Sie gütigst, daß ich Sie so lange warten ließ. Eine unvorhergesehene Angelegenheit, die ich im letzten Augenblick noch rasch erledigen mußte, hat mich am pünktlichen Erscheinen gehindert.

6. Es bedarf keiner Entschuldigung; es ist auch mir schon so ergangen. Legen Sie nun Ihren Über-

VI. W restauracyi.

1. Kellner, czy można tu dostać dobrego czerwonego wina? — Z pewnością, (mój) panie, możemy panu służyć każdym lepszym gatunkiem czerwonego wina. Życzy sobie pan węgierskie wino czy Bordeaux?

2. Przynieś pan butelkę Bordeaux i małą lampkę od wina, podaj mi jednak przedtem spis potraw. — Nasze Bordeaux jest wysmienite. Mamy na składzie (prowadzimy) wina tylko najlepszych gatunków (marek).

3. Przystaw pan do stołu jeszcze jedno krzesło i daj drągie nakrycie. Oczekuję przyjaciela. — Jak słyszę, pyta się właśnie ktoś za panem. Czy nie oczekuje pan może tamtego smukłego pana, który we drzwiach wchodowych do sali mówi z płatniczym?

4. Tak jest. Podaj pan najpierw dwie filiżanki ciepłego rosola (bouillon), drugą lampkę do wina i pozwij tego pana tutaj! — Nie omieszkać natychmiast wypełnić pańskie polecenie.

5. Witaj, kochany przyjacielu, oczekuję pana już od pół godziny. Zapewne ma pan dość czasu, że byś mi dziś towarzyszył jedną godzinę — i okazał cześć, być moim gościem. — Daruję pan taskawie, że pana zmusił tak długo czekać (dał panu tak długo czekać). Nieprzewidziana sprawa, którą musiałem załatwić w ostatniej chwili, przeszkodziła mi zjawić się punktualnie.

6. Proszę nie usprawiedliwiać się (nie trzeba usprawiedliwienia) mnie już także tak się zdarzało

coś ab und nehmen Sie an meiner rechten Platz.

7. Finden Sie nicht, daß die Suppe übergekalten ist? — Es mag sein, daß sie mehr als nötig gekaltes ist, sie schmeckt mir aber deßwegen nicht ausgezeichnet.

8. Wollen Sie nicht auf das Wohl aller unierer lieben Freunde trinken? — Sie leben hoch! (Er lebe hoch! Sie lebe hoch!)

9. Trinken Sie vielleicht lieber Weißwein als Rotwein? — Ich muß gestehen, daß ich den Weißwein dem Rotwein vorziehe.

Rotwein bekommt mir manchmal nicht gut.

10. Kellner, bringen Sie eine Flasche Weißwein und zwei Gläser; ferner eine Flasche Mineralwasser (Sodawasser)!

11. Speisen Sie immer zu Hause? — Nicht immer, aber meistens; nur wenn meine Frau, wie jetzt, auf dem Lande weilt, speise ich in einer Gastwirtschaft (in einem Restaurant).

12. Nehmen Sie noch ein Stückchen von diesem Kalbsbraten. — Wie sind Sie mit Ihrer Gastwirtschaft zufrieden? — Ich kann sie nur loben. Die Speisen sind sehr schmackhaft, die Preise nicht hoch. Man zahlt für Suppe, Rindfleisch mit Gemüse, Braten und Mehlspeise zwei Mark. Die Köchin versteht namentlich sehr gute Tunken (Saucen) zu bereiten.

13. Ich esse Mehlspeisen nur selten und ziehe die einfachsten den süßen, wie z. B. Torten, vor. Am besten munden mir Klöße (Knödel), Nudeln und Kruppen.

14. Ein Stückchen Schinken wird Ihnen nicht schaden; dieses magere Stückchen wird Ihnen besser bekommen als jenes fette.

Zdejm pan tylko pański płaszcz i usiądź po mej prawej ręce.

7. Czy nie myśli (znajduje) pan, że rosół przesolony? — Być może, że o więcej (mocniej) posolony, niż trzeba, ale mimo tego smakuje mi wysmienicie.

8. Nie wypit by pan na zdrowie wszystkich naszych kochanych przyjaciół? — Niech żyją! (Niech żyje! Niech ona żyje!)

9. Czy pije pan może chętniej białe wino niż czerwone? Muszę się przyznać, że wolę białe wino niż czerwone (że przenoszę białe wino nad czerwone).

Czerwone wino czasem działa mi niedobrze.

10. Kellner, proszę przynieść butelkę białego wina i dwie lampki; dalej butelkę mineralnej wody (sodowej wody)!

11. Czy pan zawsze jada (obiad) w domu? — Nie zawsze, ale po największej części; tylko gdy moja żona, jak teraz, przebywa na wsi, jadam obiad w restauracyi.

12. Weź pan jeszcze kawałek cielecgiej pieczeni. — Jak pan zadolowany swoją restauracyą? — Mogę tylko ją chwalić. Potrawy smaczne, ceny nie wygórowane. Płaci się za rosół, mięso z jarzyną, pieczeń i leguminę dwie marki. Kucharka umie przyprawić przyde wszystkim bardzo dobra sosy.

13. Leguminy jadam tylko rzadko i przenoszę pojedynczo nad słodkie jak n. prz. torty. Najwięcej smakują mi knedle, klecki i pączki.

14. Kawałek szynki panu (pani) nie zaszkodzi; ten chudy kawałek będzie panu (pani) lepiej smakował, niż ów tłusty.

15. Soll ich Ihnen das Saftfäßchen reichen? — Reichen Sie mir gefälligst das Eßigfläschchen (Eßfläschchen).

16. Trinken Sie lieber bayerisches Bier oder Pilsnerbier? — Das hängt von den Umständen ab. Manchmal schmeckt mir dieses, manchmal jenes besser.

17. Bringen Sie uns ein Stückchen Schweizerkäse (Emmentaler) und zwei Messer.

18. Machen Sie die Rechnung! Wieviel beträgt meine Rechnung? — Sie macht jedechen Mark und dreißig Pfennig aus.

19. Kellner! Dieses Geld gehört Ihnen!

20. Sie suchen Ihren Hut; er hängt dort! Vergessen Sie Ihren Regenschirm nicht! — Kellner, reichen Sie mir meinen Spazierstock!

21. Ich danke Ihnen, meine Herren! Ihr Diener, meine Herren!

VII. Auf der Reise.

1. Können Sie mir sagen, um wieviel Uhr wir in R. eintreffen? Diese Stadt ist mein Reiseziel. — Wir werden heute später als gewöhnlich dort ankommen, denn wir haben eine Zugsverspätung von einer Stunde. Zwischen der letzten und vorletzten Station mußte der Zug in einem schmalen Bergeschnitt längere Zeit stehen bleiben.

Große Felsstücke hatten sich von den Bergwänden gelöst und waren auf die Schienen gestürzt.

Der Bahnwächter in dem nahen Wächterhäuschen hatte aber zum Glück den Vorgang wahrgenommen, er gab dem heranbrausenden Zug ein Signal, die Bremse wurde in

15. Mam panu podać solniczkę? — Podaj mi pan z łaski swojej fiaszeczkę z octem (fiaszeczkę z oliwą).

16. Czy woli pan (pani) bawarskie lub pilzneńskie piwo? — To zależy od okoliczności. Czasami smakuje mi to, czasami owo lepiej.

17. Proszę przynieść kawałek szwajcarskiego sera (Emmentalera) i dwa noże.

18. Zrób pan rachunek! Ile wynosi mój rachunek? — On wynosi szesnaście marek i trzydzieści pfenigów.

19. Służący (kelner)! Te pieniądze należą wam!

20. Pan szuka swego kapelusza; on wisi tam! Nie zapomnij pan swego parasola! — Służący! proszę mi podać łaskę!

21. Dziękuję panom! Sługa panów!

VII. W podróży.

1. Może mi pan (pani) powiedzieć, o której godzinie przybędziemy do R.? To miasto jest celem mej podróży. Dzisiaj przybędziemy tam później, niż zwykle, ponieważ mamy spóźnienie pociągu o jedną godzinę. Między ostatnią a przedostatnią stacją musiał pociąg w wazkim górnym przesmyku zatrzymać się dłuższy czas.

Ogromne kawałki skały oderwały się od ścian (uciosów) gór i powaliły się na szynny.

Budnik w poblizkiej budce spostrzegł na szczęście to zdarzenie, dał sygnał nadjeżdżającemu pociągowi, hamulec wszedł w ruch i kierownikowi lokomo-

Węglu pociąg zatrzymał się. W tym czasie lokomotywoszczepnik, który był przy pociągu, przeskoczył na szynny i zaczął krzyczeć: „Wszystko w porządku! Pociąg może jechać dalej!”

2. Ich wußte von dieser Sache nicht; ich bin erst auf der letzten Station eingestiegen. Es freut mich, daß sich kein größerer Unfall ereignet hat; der Zwischenfall hat die Reisenden gewiß recht unangenehm berührt.

3. Wie heißt die Station, in die der Zug jetzt einläuft? — Sie heißt R.

4. Es muß sich hier eine größere Stadt befinden. Ich sehe viele Passagiere aus den Wartehäusern auf den Bahnsteig (Perron) eilen. Der Stationschef trifft verschiedene Anordnungen. — Hält der Zug hier lange an? — Er hält nur wenige Minuten an.

5. An der Kassa lösen viele Leute Fahrkarten. Die Gepäckträger eilen mit Gepäck. Ein Herr wünscht eine Hin- und Rückfahrkarte (Tour- und Retourkarte) nach B.

6. Der Sitzzug hält in dieser Station nicht an.

7. Soeben ist ein Lastzug an uns vorbeigefahren.

8. Die Frau, die jetzt am Schalter eine Fahrkarte lösen will, scheint eine Fremde zu sein; der Kassier scheint sie nicht zu verstehen.

9. Man gibt schon das Zeichen zur Abfahrt.

10. Sind Sie schon viel gereist? Ich bin auch in überseichlichen Ländern gewesen und habe zu Wagen (per Auto), zu Schiff und mit der Eisenbahn lange Strecken zurückgelegt. Ich bin schon auf Segelschiffen und Dampfern gefahren und habe viele große Seestädte (Hafenstädte) gesehen.

tywy udało się w ostatniej chwili pociąg zatrzymać.

2. Nic o tem nie wiedziałem; wsiałem dopiero na ostatniej stacyi. Cieszy mię, że nie zdarzyło się większego nieszczęścia; ten przypadek dotknął z pewnością podróżujących bardzo nieprzyjemnie.

3. Jak nazywa się stacya, w którą wjeżdża pociąg? — Nazywa się R.

4. Tu musi być większe miasto. Widzę wiele podróżujących (pasażerów) spieszących z poczekalni na peron. Naczelnik stacyi daje różne rozporządzenia. — Czy długo zatrzymuje się tutaj pociąg? — On zatrzymuje się tylko kilka minut.

5. Przy kasie wiele ludzi kupuje karty. Pakery spieszą z pakunkami. Jeden pan żąda biletu jazdy do B. tam i napowrót.

6. Pospieszny pociąg nie zatrzymuje się na tej stacyi.

7. Tylko co ciężarowy pociąg mimo nas przejechał.

8. Ta pani, która chce przy kasie kupić bilet (jazdy), jest, zdaje się, obca; kasyer, jak się zdaje, jej nie rozumie.

9. Dają już znak do odjazdu.

10. Czy wiele pan już podróżował? Byłem także w zamorskich krajach i wozem (kołowo), okrętem i koleją żelazną przejechałem dalekie przestrzenie. Jeździłem na żaglowych, parowych okrętach i widziałem wiele wielkich nadbrzeżnych (portowych) miast.

Kleine Erzählungen.

I.

Ein deutscher Philologe erhielt eines Tages durch die Post sechs Kistchen Zigarren zugefandt in Begleitung des folgenden Schreibens:

„Sehr geehrter Herr!

Wir nehmen uns die Freiheit, Sie auf unsere mit Recht als ausgezeichnet erklärten Zigarrenfabrikate aufmerksam zu machen und senden Ihnen als Probe sechs Kistchen. Wir hoffen, daß die Zigarren Ihnen schmecken und daß Sie uns im Kreise Ihrer Bekannten empfehlen werden. Wir ersuchen Sie zugleich, uns den Preis — sechs Mark für das Kistchen, in Summa sechsunddreißig Mark — mit umgehender Post zu übersenden. Hochachtungsvoll K. und L., Zigarrenhändler.“

Der überraschte Gelehrte entnahm nach einiger Überlegung seinem Bücherschrank zwölf Exemplare seiner Doktor-dissertation, packte sie ein und schickte sie den Kaufleuten in Begleitung des folgenden Schreibens:

„Sehr geehrte Herren!

Ich nehme mir die Freiheit, Sie auf meine mit Recht als ausgezeichnet anerkannte Doktor-dissertation aufmerksam zu machen und sende Ihnen zwölf Exemplare dieser lesenswerten Abhandlung. Ich hoffe, daß

Male opowiadania.

I.

Pewien niemiecki filolog otrzymał pewnego dnia począz sześć skrzynek cygar z załączeniem następującego listu:

„Wielce szanowny Panie!

Ośmielamy się na nasze sprawiedliwie jako znakomite ogłoszone fabrykaty cygar zrobić Pana ważnym i posyłamy Panu na próbę sześć skrzynek. Spodziewamy się, że cygara będą Panu smakowały, i że Pan będzie nas polecał w gronie Swych znajomych. Zarazem prosimy Pana, przysłać nam odwrotną począz cenę — sześć marek za skrzynkę w sumie sześćdziesiąt marek. Z wysokim szacunkiem K. i L., handlarze cygar.“

Zdziwiony uczony wyjął po chwili namysłu ze swej szafy z książkami dwanaście ekzemplarzy swej doktorskiej dysertacyi, zapakował (owinął) je i posłał je kupcom załączając następujący list:

„Wielce szanowni Panowie!

Ośmielam się zrobić Panów ważnymi na moją sprawiedliwie za wyborną uznana doktorską dysertacyę i posyłam Panom dwanaście ekzemplarzy tej czytania godnej rozprawy. Spodzie-

się Ihnen gefallen werden und daß Sie deren Lektüre auch Ihren Freunden und Bekannten empfehlen werden. Ich ersuche Sie, mir den Preis — drei Mark für das Exemplar, in Summa sechsunddreißig Mark — mit umgehender Post zu übersenden. Achtungsvoll K. u. L.“

Nach kurzer Zeit schickten die Zigarrenhändler dem Philologen die zwölf Exemplare seiner Dissertation zurück und baten in einem höflichen Briefe um Rücksendung ihrer sechs Kistchen Zigarren.

II.

In einem Dorfe lebte einst eine alte Frau, die bei den Landleuten der Gegend als Wahrsagerin galt, weil sie in dem Rufe stand, die Zukunft enthüllen zu können. Die abergläubischen Bauern ließen sich nicht selten von der schlauen Alten künftige Ereignisse prophezeien und waren gerne bereit, das Weib für seine Dienste mit klingender Münze zu belohnen. Ein Landmann, der klüger war als seine Genossen, nahm sich nun vor, die Frau für ihre Gewissenlosigkeit zu bestrafen, mit der sie die Leichtgläubigkeit der Dorfbewohner zu ihrem Vortheile ausnützte. Er besuchte also eines Tages die Alte und ließ sich von ihr scheinbar vertrauensvoll die Zukunft weis-sagen, machte aber, nachdem die Wahrsagerin ihre Mittheilungen beendet hatte, Miene, sich, ohne gezahlt zu haben, zu entfernen. Die Frau machte ihn nun aufmerksam, daß sie für ihren Dienst auch eine Belohnung in Geld beanpruche und auch von jedermann zu erhalten pflege. Der Landmann aber griff gleichmüthig nach seinem Hut und erwiderte der Alten, während er sich zum Gehen wandte, mit gut gespielmtem Erstaunen: „Wie, Sie er-

wam się, że one Panom się podobają, i że przeczytanie ich polecicie Panowie także swoim przyjaciółtom i znajomym. Proszę Panów przysłać mi odwrotną począz cenę — trzy marki za ekzemplar, w sumie trzydzieście sześć marek. Z szacunkiem N. N.“

Po krótkim czasie handlarze cygar odesłali z powrotem filologowi owych dwanaście ekzemplarzy jego dysertacyi i prosili w grzecznym liście o zwrot ich sześciu skrzynek z cygarami.

II.

W pewnej wsi żyła niegdys stara kobieta, która u wieśniaków okolicy uważana była za wróżkę, ponieważ słynęła (miała stawę), że może odgadywać (odkrywać) przyszłość. Prześadni wieśniacy kazali sobie często (nie rzadko) chytrej starusze przepowiadać przyszłe zdarzenia i (byli) chętnie (gotowi) kobiecie za jej usługi płacić brzęczącą monetą. Pewien wieśniak, który był rozsądniejszy niż jego towarzysze (od swych towarzyszy), przedsięwziął sobie ukarać kobietę za jej bezsumienność, za pomocą, której ona wykorzystywała łatwowierność wieśniaków na swą korzyść. On odwiedził więc pewnego dnia starą babę i kazał sobie, udając pełne zaufanie, wywróżyć przyszłość, zrobił jednakowoż minę, kiedy wróżka ukończyła swe objawienia, jakoby się uśmiechał, nie zapłaciwszy. Kobieta zrobiła go wtedy uważnym, że za swoje usługi żąda wynagrodzenia w pieniądzech i od każdego zwykła (je) otrzymywać. Wieśniak chwycił obojętnie za swój kapelusz i odpowiedział starej, podczas gdy zbierał się odejść (gotowił się)

warten, daß ich bezahnen werde? Sie behaupten, alles Künftige zu wissen, und wußten nicht, daß ich Sie nicht werde bezahnen können, weil ich keinen roten Heller in der Tasche habe!" Damit verließ er die verblüffte Aste und erzählte hernach sein Erlebnis zur Aufklärung und Befehrung seiner Mitbürger allerorten in der Gegend.

III.

Vor dem Wohnhause eines berühmten Londoner Irrenarztes hielt eines Tages ein Wagen, dem eine elegant gekleidete, dicht verkleidete Dame entstieg. Sie ließ sich von dem ihr entgegenstehenden Diener in das Ordinationszimmer des Arztes führen, den sie schon tags vorher brieflich von ihrem Besuche verständigt hatte. — Sie erzählte nun dem Doktor, daß sie einen Sohn habe, der in hohem Grade nerventrank zu sein scheint und offenbar von allerlei Wahnvorstellungen beherrscht werde. Er halte sich für den Besizer großer Reichthümer von unermeßlichem Werte, phantasiere bald von seinen Diamanten, bald von seinem Golde, seinen Ringen, Nufennadeln usw. und mache den Eindruck eines Menschen, dessen Geist gestört ist. Der Arzt erklärte nun der Dame, daß er sich, ohne den Kranken gesehen zu haben, kein Urtheil über den Fall bilden könne und bat sie, ihm ihren Sohn zum Zwecke einer Untersuchung vorzustellen. Die Dame erklärte sich hiezu bereit und verließ den Doktor mit dem Versprechen, daß sie in kurzem mit ihrem Sohne wiederkommen werde. Vor dem Tore angelangt, befohl sie dem Kutscher ihres Mietwagens, zu einem der ersten Juweliers der Hauptstadt

zu gehen, z. B. z. odgranem zduwieniem: „jak, wy oczekujecie, że ja wam zapłacę? Utrzymujecie, że wiecie wszystko przyszłe, a nie wiedzieliście, że ja wam nie będę mógł zapłacić, gdyż nie mam ni złamanego grosza w kieszeni!" Z tem zostawił zdziwioną staruchę i opowiadał potem swe zdarzenie dla oświadczenia i pocuzenia swych współobywateli wszędzie po okolicy.

III.

Przed pomieszkaniem pewnego sławnego londyńskiego lekarza dla chorób umysłowych zatrzymał się pewnego dnia powóz, z którego wysiadła elegancko ubrana, gesto zawelonowana dama. Służącemu, który wybiegł jej naprzeciw, kazała się zaprowadzić do pokoju ordynacyjnego lekarza, którego ona już w przededniu listownie zawiadomiła o swej wizycie. Ona opowiedziała lekarzowi, że ma syna, który, zdaje się, jest w wysokim stopniu chorym na nerwy i widocznie opanowany różnorodnemi, chorobliwymi przedstawieniami. On uważa się za właściciela wielkich bogactw, drogocennych rzeczy niezmierniej wartości, majaczy (fantazuje) raz o swych dyamentach, drugi raz o swem złocie, swych pierścieniach, szpilkach i t. d. i robi wrażenie człowieka, którego umysł pomieszany. Lekarz oświadczył damie, że, nie widziawszy chorego, nie może żadnego wydać sądu o tym wypadku i poprosił damę, ażeby mu przedstawiła syna w celu zbadania. Dama zgodziła się na to (oświadczyła się gotową) i opuściła lekarza z przyrzeczeniem, że wkrótce znów przyjdzie ze swym synem. Przyszwszy przed

zu fahren. Als sie am Ziele angekommen war, ließ sie sich von dem Besizer des Ladens, der sich bei dem Anblick der eleganten Dame ein einträgliches Geschäft versprach, eine Anzahl der kostbarsten Schmuckgegenstände zur Auswahl vorlegen. Sie wählte verschiedene Schmuckstücke von hohem Werte; als es aber zum Zahlen kam, bemerkte sie scheinbar überrascht, daß ihre Barchaft nicht ausreichte. Sie teilte das dem Juwelier mit und ersuchte ihn, die ausgewählten Gegenstände einem seiner Gehilfen zu übergeben und diesen mit ihr zu senden; sie fahre, sagte sie, geraden Weges nach ihrer Wohnung, wo ihr Gemahl alles bezahlen werde. Der Juwelier, der keinen Verdacht schöpfte, entsprach ihrem Wunsch und beauftragte einen seiner Gehilfen sie zu begleiten. Die Dame fuhr nun zu dem Arzte zurück. Als sie im Vorzimmer des Arztes angekommen waren, übernahm die Dame das kostbare Paket und trat in das Ordinationszimmer, nachdem sie den Gehilfen ersucht hatte ein wenig zu warten, da sie ihren Gemahl von der Sache verständigen müsse. Dem Arzte erzählte sie, daß ihr Sohn schon im Vorzimmer warte und bat ihn sehr, den Kranken sorgfältig zu unterzuchen. Dann empfahl sie sich von dem Doktor, hieß den Gehilfen in das Ordinationszimmer eintreten und verschwand für immer. Man kann sich vorstellen, daß es ziemlich lange währte, bis der Gehilfe und der Arzt zu der Erkenntnis gelangten, daß sie die Opfer einer schlauen Betrügerin geworden waren.

bramę, kazała woźnicy swego fiakra (dorożki) zawieźć się do jednego z pierwszych złotników (juwilerów) stolicy. Skoro była u celu (będąc u celu), kazała sobie właścicielowi sklepu, który na widok eleganckiej pani obiecywał sobie donośny interes, pokazać pewną ilość najdroższych kosztowności dla wyboru. Ona wybrała różne kosztowności wysokiej wartości; gdy jednakowoż przyszło do płacenia, spostrzegła, na widok zdziwiona, że jej gotówka nie wystarczy. To oświadczyła ona złotnikowi (juwilerowi) i prosiła go wybrane przedmioty wręczyć jednemu z jego pomocników i posłać z nią jego; ona jedzie, powiedziała, prosto do swojego pomieszkania, gdzie jej maż wszystko zapłaci. Jubiler, nie czepiac żadnego podejrzenia, uczynił zadość jej życzeniu i kazał jednemu ze swych pomocników towarzyszyć jej (pojechać z nią). Dama pojechała napowrót do lekarza. Przyszwszy do przedpokoju lekarza, dama wzięła kosztowny pakiet i weszła w ordynacyjny pokój, poprosiwszy pomocnika trochę zaczekać, gdyż musi swego męża o tem uwiadomić. Lekarzowi opowiedziała ona, że syn jej czeka już w przedpokoju i prosiła go bardzo chorego starannie zbadać. Potem pożegnała się z lekarzem, zawołała pomocnika do ordynacyjnego pokoju i zniknęła na zawsze. Można sobie przedstawić, jak to długo trwało, zanim pomocnik i lekarz przyszli do świadomości, że stali się ofiarami chytrej oszukanki.

Briefe.

I.

Wien, den 5. Mai 19 . .

Geehrter Herr!

Ich beife mich Ihnen bekanntzugeben, daß ich gestern hier angekommen und im Gasthof „Zum goldenen Lamm“ abgestiegen bin. Da ich Ihnen verschiedene wichtige Mitteilungen zu machen habe, bitte ich Sie mir sogleich anzuzeigen, wo und wann ich Sie sprechen könnte, oder wann ich Sie hier in meinem Gasthof erwarten soll. Um rasche Antwort ersucht Ihr ergebener

N. N.

II.

Geehrter Herr!

Ich nehme mir die Freiheit, Sie für heute abend zu mir zu Gaste zu laden. Meine liebe Frau hat den Wunsch, den Vorabend ihres Namens-tages in Gesellschaft unserer besten Freunde und Bekannten zu feiern; zu ersteren zählen in erster Reihe Sie; wir glauben daher mit Bestimmtheit auf Ihr Erscheinen rechnen zu dürfen und hoffen, daß Sie bei uns einige angenehme Stunden verleben werden. Kommen Sie also gewiß. Ihr ergebener

N. N.

Listy.

I.

Wiedeń, 5. maja 19 . .

Szanowny Panie!

Spieszę się uwiadomić Pana, że wczoraj tutaj przybyłem i zamieszkałem w hotelu „Pod złotym barankiem“. Ponieważ mam dla Pana różne ważne wiadomości, proszę zaraz mię uwiadomić, gdzie i kiedy mogę z Panem mówić, lub kiedy mogę Pana oczekiwać w mym hotelu. O rychłą odpowiedź prosi uniżony

N. N.

II.

Szanowny Panie!

Smiem prosić Pana dziś na wieczór do mnie jako gościa. Moja kochana żona życzy sobie wilej swoich imienin spędzić w towarzystwie naszych najlepszych przyjaciół i znajomych; do pierwszych liczy się Pan w pierwszym rzędzie; to też myślimy, że możemy z pewnością liczyć na Pańską obecność i spodziewamy się, że spędzi Pan u nas kilka przyjemnych godzin. — Przychodź Pan więc z pewnością. Z szacunkiem

N. N.

A. Hartleben's Bibliothek der Sprachenkunde

Gediegene Lehrbücher für den Selbstunterricht

Grammatiken

Ägyptisch-Vulgär-Arabisch.

Altfranzösisch.

Altgriechisch.

Annamitisch.

Arabisch.

Ostarmenisch.

Assyrische Sprachlehre und Keilschriftkunde.

Böhmisch.

Bulgarisch.

Deutsch-Südwestafrikas Haupt-sprachen.

Englisch.

Englisch. (Für Kaufleute.)

Esperanto.

Finnisch.

Französisch.

Französisch. (Für Postkurse.)

Georgische (Grusinische) Sprachlehre.

Grammatica francese.

Hausanisch.

Hebräisch.

Hebräische Konversations-grammatik.

Hindi.

Italienisch.

Italienische Grammatik zum Selbstunterricht, besonders für Kaufleute.

Javanisch.

Kapholländische Sprache. (Burensprache.)

Kroatisch.

Langue Russe. Méthode théorique et pratique.

Lateinisch.

Lettische Sprache.

Mittelhochdeutsch.

Neusyrische Schrift- und Umgangssprache.

Norwegisches Lesebuch.

Panstenographie. Stenographie für alle Sprachen.

Phönikische Sprachlehre und Epigraphik.

Polnisch.

Portugiesisch.

Rumänisch.

Samaritanische Sprache und Literatur.

Samoanische Sprache.

Schwedisch.

Serbisch-Kroatisch.

Slowakisch.

Slowenisch.

Spanisch.

Spanische Konversations-sprache.

Tschechisch.

Türkisch.

Ungarisch.

Ungarisches Lesebuch.

A. Hartleben's Verlag in Wien und Leipzig

A. Hartleben's Bibliothek der Sprachenkunde

Gediegene Lehrbücher für den Selbstunterricht

Ungarische Grammatik zum Selbstunterricht für Kaufleute.

Vulgär-Arabisch, siehe A.

Deutsche Grammatiken

Schwierigkeiten der deutschen Sprache.

Deutsche Sprache für Kroaten.

Deutsche Sprache für Niederländer.

Deutsche Sprache für Polen.

Deutsche Sprache für Russen.

Deutsche Sprache für Ungarn.

German Grammar. (Deutsch für Engländer.)

Grammaire Allemande.

(Deutsch für Franzosen.)

Gramática de la lengua alemana. (Deutsch für Spanier.)

Grammatica tedesca. (Deutsch für Italiener.)

Briefsteller, Chrestomathien, Konversationsbücher

Deutsch-persisches Konversationswörterbuch.

Französischer Briefsteller für den Auslandverkehr der Postämter.

Englische Chrestomathie.

Neugriechische Chrestomathie.

Deutsch-schwedische Brief- und Konversationschule.

Deutsch-serbisches Konversationsbuch.

Praktisches Lehrbuch der modernen französischen, deutschen und rumänischen Konversation.

Konversationsbuch in 3 Sprachen; Deutsch, Französisch, Chinesisch.

Wörterbücher

Allgemeines Fremdwörterbuch.

Deutsch-böhmisches Wörterbuch.

Deutsch-kroatisches Wörterbuch.

Deutsch-russisches Wörterbuch.

Deutsch-serbisches Wörterbuch.

Deutsch-slowenisches Wörterbuch.

Deutsch-ungarisches Wörterbuch.

Böhmisch-deutsches Wörterbuch.

Kroatisch-deutsches Wörterbuch.

Russisch-deutsches Wörterbuch.

Slowenisch-deutsches Wörterbuch.

Systematisches Wörterbuch der englischen Sprache.

Systematisches Wörterbuch der französischen Sprache.

Systematisches Wörterbuch der italienischen Sprache.

Ungarisch-deutsches Wörterbuch.

A. Hartleben's Verlag in Wien und Leipzig